

Campbell's. 21

- 1 Spices known. This copy. Niddry Lodge
- 2 Advocates' library. clean perfect. 1861
- 3 Revil Mr Macauland. Mended. complete
Schibung. Newforth House. 1862
- 4 Copy Niddry Lodge clean perfect. Done 1862
 Bought for 7/6th Luce's Spices. NB on comparing
 my two copies I find that they differ in some
 particulars so that they are different
 editions. This probably is the first.
 This copy was got from me by Archibald Sinclair an
 old man, Poet, in Glasgow. It was so
 broken that I got it mended by a
 binder in Kensington. I lent it to
 Alexander Cunningham one of the
 collectors of the popular tales of the West-
 Highlanders, who took it with him to West,
 where I had asked him to collect stories.
 He lent it to Mr Clerk of Kirkcaldy, who in
 1870 published a new edition of Ossian
 at the expense of David Bate. Seeing of
 my book I wrote for it, and got it
 back this day, after no end of correspondence
 with Cunningham, Clerk, Murdoch,
 &c. in West, Inverness, Kirkcaldy,
 &c. J. Campbell. January 23rd 1871.

William Nicol 6th March 1870

Sent to John Murdoch Inverness
February 6. 1871. To be
returned to J F Campbell
Niddry Lodge Bensington W
Dundee. Returned at Cairn
October. 1871. —

- 5 Noble the bookseller at Inverness has
1 copy ^{clean} October 1871. Sent to Sir Mackenzie 16/10
- 6.7. He has sold two more
lately, at £1 — each, clean
8. Mr Thomson the Minister at Inverness
had a very much worn and
weathered & torn copy in August 1871
got for him by Dundee.
I have not seen a copy like this
anywhere except the copy no 5. 1.2
9. Mr Lennan the policeman at Inverness
bought a torn copy in Harris for 0/6
I showed him mine at the station; said
his was the same book. —
- 11.12. Skene has two copies. one bound & cut
the other unbound and very much
weathered. October 24. 1871. 20 Inverness
Row. —
13. Copy in Trin Coll Libray, Dublin December 8/71

This
title is not the
sketch copy
but is it in mine.

Dain agus Orain

do reir ordubh dhaoin uaisle
a raid an gaidheallachd alba
le

Coim Gillies

Fear don tseanadh chuideachd
fh a' dol ann an Peairt
agus

Leabhar reiceadair don
chuideachd sin.

Godh Bhuidt ann Peairt

1786

Title page of my skones two copies marked

L.v.: 78 REC

Evening Lecture 1820

is actually leaf. -

Don't
tell base
Gomer's
in my
other
copy.

SEAN DAIN

ORAIN GHAIÐHEALACH

AIR AN TABHAIRT O DHAOIN UISKE

ARAID AN

GAELTACHD ALBA

DON FHEAR FAOILLSIÈHEADH

EOTN CHILLIES.

AGN CO-FHREAGARRACH DON

'T SEAN CHUIDEACHD ALBANNACH

ANN DUNEIDINN,

AGUS

FEAR DONT' SEAN CHUIDEACHD AM PEAR

AGUS

LEABHAR RECEUDAIR DON' CHUIDEACHD

SIN

CLO-BHUAILT' AM PEART

M, DCC, LXXXVI.

201

M M M M M M M M

*Same as in
other library
177*

COLLECTION

OF

ANCIENT AND MODERN

G A E L I C P O E M S

AND

S O N G S,

TRANSMITTED FROM GENTLEMEN IN
THE HIGHLANDS OF SCOTLAND

M M M M M

TO THE

E D I T O R.

P E R T H:

PRINTED FOR JOHN GILLIES, BOOKSELLER.

M, DCC, LXXXVI.

J. H. Campbell

Widdow Lodge

Bensington W

London 1862.

See ~~Part~~ ~~of~~ ~~the~~ ~~London~~ ~~Tales~~. Vol. IV.

Entered in Stationers Hall according to Act of Parliament

3^d title

MA

TO

THE RIGHT HONOURABLE

DAVID STEWART ERSKINE,

EARL OF BUCHAN,

LORD CARDROSS,

FOUNDER AND VICE PRESIDENT OF THE SOCI-

ETY OF THE ANTIQUARIES OF SCOTLAND,

AT EDINBURGH,

PRESIDENT OF THE ANTIQUARIAN AND LITE-

RARY SOCIETY AT PERTH, &c. &c.

THE FOLLOWING

COLLECTION

OF

G A E L I C P O E M S,

IS INSCRIBED TO HIS LORDSHIP,

AS THE ZEALOUS PATRON, AND SUCCESSFUL

PROMOTER OF LEARNING IN SCOTLAND.

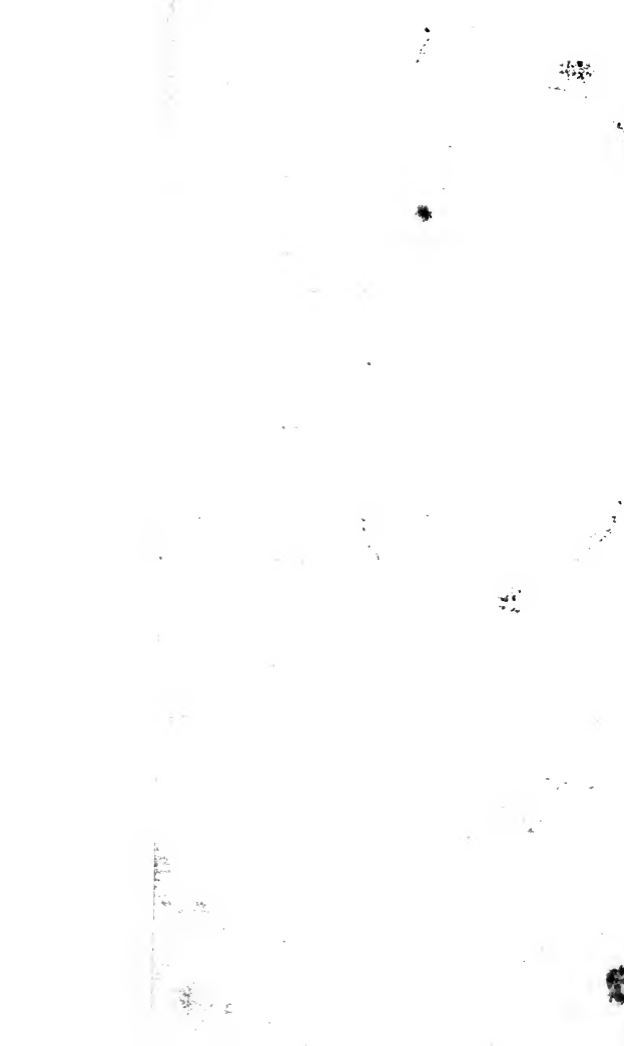
WITH THE PROFOUNDTEST RESPECT,

BY HIS LORDSHIP'S

MOST OBEDIENT,

AND MOST HUMBLE SERVANT,

The Editor, JOHN GILLIES

D A I N

A G U S

O R A I N

G H A I D H E A L A C H.

M O R D U B H *.

15

A M bheil thufa air fgiathan do luathas,
 A ghaoth, gu triall led' uile neart?
 Thig le cairdeas a dh'ionnfuidh m'aois,
 Thoir fgrìob eutrom thar mo chraig.
 Comh-aois m'òige ghlac an t-eug.
 'S uaigneach m'aigne 'n uaimh mo bhròin.
 'S mòr mo leòn fo làimh na h-aois:
 Ofaig tha 'g astar o thuath, na dean tuafaid rium 's mi lag.
 Bha mi uair gu'n robh mo cheum
 Cho eutrom riutfa, a ghaoth.
 Mo neart mar chraig a' Chruaidh-mhill?
 'S iomadh cath 'fna bhuaib' mi beum.
 'S tric taibhse mo naimhdean ag astar.
 Le ceum lag o bheinn gu beinn.
 Ach thig àm do bhròin-sa, a ghaoth,

A

Nuair

* This beautiful fragment is part of the original of the poem which Mr CLARK has translated into English, in his CALEDONIAN BALLADS, under the title of MORDUTH.

15
35
30
 'Nuair a dhireas tu'n t-aonach gu mall.
 Cha'n imrich thu neoil thar coill,
 'S cha lub a' choille fod' làimh,
 'S cha ghéill am fraoch anfhann féin,
 Ach togaidh gach geug a ceann.
 Bi bàigheil riumsa, aghaoth,
 Oir tha 'n aois ort fein ro-theann.

Cuir lafair re geug do'n ghallan,
 A shealgair coire a's àillidh sìdomh.
 Tha'n oidhche a' sìubhal o'n ear,
 'Tha ghrian a critheadh 'fan iar.
 Dh'fhosgail eilean Flaitheas fa' chuan
 Tri uairean dorfan nan nial,
 A' glaothaich, "Dean cabhag thar a' chuan
 'Led' chuach-fhalt àluinn, a Ghrian."
 Tha neoil dubh shiubhlach na h-oidhche
 Gun aoibhneas air chul nan tonn.
 'S tric iad ag amharc do thriall,
 A ghnùis àluinn tha 'g astar o'n ear.
 Ach éiribh le'r sgiathan o'n chuan,
 A neoil dhorcha nan iomadh gruaim.
 Tha sgàilean nan fonn o shean
 Tabhairt cuire do'n Ghréin gu Flaitheas.

Beannachd le rìbhinn chiuin do rùin!
 Buaidh le d' s'haighid air gach beinn,
 A shealgair, tha tabhairt dhomh treoir,
 'S mi leònta fo làimh na h-aois!
 Ach fuidh thusa ann am uaimh,
 Is éifid re tuafaid ghaoth is chrag.
 Innsidh mi dhuit sgeul a's mòr brìgl.
 Air fuinn a tha finte fo'n lic.
 'S taitneach na smuaintean a thriall,
 'S miannach dreach nam bliadhn' a dh' fhalbh.
 Pill thusa, m'òige, le t'uile ghnìomh,
 Is feuch do m'anam bliadhn' mo neart.

Feuch gach'cath 'fna bhuail nà beum,
 Is airm nan laoch bha treubhach borb.
 Thugaibh fùil o neoil 'nar fuain,
 Fheara, bha cruaidh anns gach cath :
 Cluinnidh bhur clann fuaim bhur cliu,
 'S thig fileadh an fùl gu làr.
 Tha m'anam a' foillfeachadh le gnòmh
 Nam bliadhn' a dh' fhalbh' is nach pill.

Dh' fhaluich a' ghealach a ceann.
 Bha codal reultan air chùl neoil.
 Cabhag ghaoth is chuan o chian :
 Bu gharbh an cath bha eadar ftuaidh
 Is fileadh ghailbheach nan speur,
 'Nuair a dh'èirich co'-fhamhladh Shàilmhoir
 O 'leabaidh fhuair fa' gharbh chuan,
 A' fiubhal air bharruibh nan ftuadh
 'S a' ghaoth cur meanbh chath mu'n cuairt.
 Dh'èirich mac an aoig air'fgiath
 Na h-osaig gu gruaidh Chraig-mhòir,
 'S bha anail fhiadhaich nan neul
 Ag éirigh m'a fhleagh gun ghuin.
 Ag an harc a nuas o 'leabaidh fhuair
 'S mòr a' bhrìgh a bhà 'na ghuth :
 " Dùisgibh, chlann Alba nam buadh,
 " 'S garbh colg bhur naimhde o thuath.
 " Ag gluafad air bharruibh nan tonn,
 " Tha clann Lochlain nan lomadh long.
 " Eiribh, chlann Alba nam buadh,
 " 'S mòr neart bhur naimhde o thuath."

Air fgiath na h-osaig fhuair
 Dh'fhalbh mac na h-oidhche gu luath.
 Lùb an darach garbh fo chofan,
 'S chrith gach gallan roimh fheirg.
 " Tionailibh, mo fhuinn, o'n t-sealg,"
 Thubhairt Ceann-fine na h-Alba.

35
32
117

“ Soillfichibh frad air Druim-feinne,
“ ’S thig mo laoch o ghruaidh gach beinne.”

Labhair Mordubh righ nan frath,
’S lionmhar crag tha ’g innseadh sgéil.
Chuala clann a’ chath’ am fonn,
Is leum iomadh lann ghlas a mach.
Dh’ eirich a’ mhadainn fan ear,
’S dh’iarr i air fian gailbheach gluafad.
B’ àluinn maifeach fiamh na gréine
A’ tighinn a mach gu ciuin o’n chuan :
Boillsge a gathan air airm
Nan laoch mòr-bhuadhach anns gach cath.

Air adhart dh’ eirich Ciabh-ghlas treun
Is iomadh fleagh air chùl Ceann-aird.
Tha Tom-mòr ag tional a shluaigh ;
’S c’uime bhiodh Mordal air deireadh.
Labhair Ciabh-ghlas bu mhòr aois,
“ Cò chunnaic Sùnar o thuath ?
“ Am bheil e togail iomadh fleagh ?
“ Thug mi féin a’m’ òig’ air buaidh.
“ Ge fann mi ’n diugh anns a’ chath,
“ Bha mi ’n fin gu neartmhor cruaidh.”

“ Ni ’m bheil a’d’ neart no d’ chruadal feum,”
Thuir mac Chordhuidh bu bheag cliu.
“ ’S treun meannnach Sùnar o thuath.
“ Tha gathan na gréine ag leum
“ Mu’n cuairt a dh’eidigh an t-seoid.
“ Tha fuinn gharbh neartmhor r’a thaobh,
“ Is ard a choille lùbadh fo chofan.
“ Tha cragan Thirmhòir beag fo cheum.
“ ’S trom colgar gailbheach righ Lochlain,
“ ’S cha toir mac Alba air buaidh.

115

CIABH-GHLAS.

- “ Imich thus', a ghealtoire chlaoin,
 “ Gu aifeirigh fhàmhach nam ban.
 “ Tha d'anam air crith mar dhuill' uaine
 “ A ghluaiseas roimh anail nan speur.
 “ Mar a thuiteas i roimh fhuachd a' gbeamhraidh
 “ Teich thusa o na naimhdean borba.
 “ Ach is iomadh craobh gharbh air a' bheinn fo
 “ A sheafas 'nuair is ghailbheach fian.
 “ Is tric a thàinig naimhdean o thuath,
 “ Ach buannachd cha d'thug iad riamh uainn.
 “ Imich thusa, a mhic gun chliu,
 “ Gu aifeirigh chùil nan daoine crìon.
 “ Mur biodh aige-san tha gun chliu
 “ Naimhdean nach bu mhò na thu,
 “ B' aobhar eagail nach b' fhiu dha
 “ Airm a rùsgadh anns a' chath.
 “ A' feith' air cloinn Lochlain o thuath
 “ B' dh' 'n cruaidh lann fhuilteach o' d' thaobh.
 “ Chualas d' fhocail gu beag tlà.
 “ A mhic an ardain, tog do gath.”

Dh'éirich dà fhleagh gu h-ard;
 Bha rùsgadh lann air gach taobh.
 Dhùisg a nis neart na h-Alba
 Chum garbh chath thabhairt dhi fèin:
 Ach thàinig fgiath láidir an-t-sluaigh,
 Rìgh àluin Albainn a nuas.
 Le corruich mhòir 's le trom ghruaim,
 Dh'amhairc e air na fuinn làn fuath.
 Tha fhùil gu fiadhaich a' fiubhal
 Gu dubhach o fhear gu fear,
 Air eagal gu'n tuiteadh an sluagh.
 Borb, luath aig imeachd tha a ghuth,
 “ Na rùisgibh lann, a cloinn na fairge;
 “ Na canaibh gu'n leag sibh finn.

“ Is tric a dh'éirich fleagh bhur n-Athaire ;
 “ Is lionmhar an cill air an tràigh :
 “ Ach is coibhinn dhuibhse, chloinn Lochlain,
 “ Leagar Alba le h-airm féin.”

Làn maifaidh o fhearg an Rìgh
 Shìubhail na lèoich a dhùisg an strì,
 Mar dhà neul ta fubhal air carn
 'Nuair a shiùbhlas a' ghrian air min dhrùchd :
 Dubhach tha na glinn roimh 'n ceum,
 Ag amharc tighinn 'an deoir nan speur.
 Chàin fhia leo an cnocan crìon,
 Tha triall chum gruaidh ard chraig.
 Mar sin a shiùbhlas na fuinn
 'An coinneamh an naimhdean borb.
 Air adhart tha ceum Rìgh Alba
 Mar gharbh chraig 'an aghaidh tuinn mhòir,
 'Nuair a chruinnicheas neart nan fuadh,
 A' tabhairt garbh chath do thuilte.

Mar ghaoth oidhche shiùbhlas air speur
 Thàinig clann Lochlain nan fleagh.
 Cha fubhail ofag 'na h-aonar,
 'S ann coisluath tha dubh ghruaim nan fian.
 Dh'éirich airm Albainn gu h-ard.
 Mar thair-eanach tha gairm nan cnoc,
 Mar thuitcas dà chloich o Bheinn-ard,
 'S iad a' tachairt air urlar a' ghlinn,
 Mar sin bha toiseach a' gharbh chath.
 Is iomadh nàmhaid a thuit leinn.
 Bha uambann a' bhlàir air an fhraoch.
 Bha tuilte foia mu shleagh Cheann-aird.
 B'iomadh creubhag a lot Dalmor.
 Bu chruaidh, borb, slathail gach fear ;
 Ach cò b' urrainn seasamh roimh cheud ?
 Chuanaic an Rìgh ar ceum air ais.
 Las anam a' ghaifgich le fearg,

251
167

Ailt dearg a' leantuinn a fhleagha.
 Bha taibhfean a naimhdean mu'n cuairt.
 Ach fada o fein bha na laoch.
 Thàinig e mu dheireadh 'nan déigh,
 Mar thonn a' tuiteam o'n chraig;
 'S tric a dh'iarr an fhairge air dìreadh,
 'S tric a thilg an stuadh e o bhonn.

Cuime tha thu gruamach san iar,
 A Ghrian àluinn ag astar nan nial?
 Cha b' anfhann na fuinn.
 Cha do theich sinn roimh 'n mheata.
 Is tric a chuir neoil dhorch ort fein fmal,
 'An aimsir ghailbheach nan fian. — 100
 Ach 'nuair a théid fògradh air a' ghaoth,
 'Sa théid caonnag nan speur gu taobh;
 'Nuair a bheir thu smachd air na neoil,
 'Sa ghlacas a' ghaoth air do làimh;
 'Nuair a sheallas tu oirne a nuas,
 'S do chuach fhalt àluinn a' fìomh;
 'Nuair a bhios fiamh ghàir air do ghenùis;
 'S mòr acibhneas éidigh gach cnuic:
 'S aithearrach leinn do bhuaidh fina speuran,
 Is beannaichidh finn do ghathan, a Ghrian.
 Imich gad' leaba le ceòl,
 Thusa, tha measg nan reultan mòr;
 Bheir finn buaidh fathast,
 Ge do tha finn an nochd fo leòn.

* * * * *

214

An dara Leabhar do Mhor-dubh.

TRI uairin chrath an oi'che
 A sgiath dubh-cheo'ach san ear,
 Tri uairin a sheall na reultan
 Thair neoil ghruamach na'n speur.
 Bha osna thamailte na'n Laoch

'Sa ghaoith ag aftar, na'n carn
 Bha co-famhla na'n fonn o shean
 Le corruich ag fiubhal na'm beann.
 Chualas trom ofna na'm marbh ;
 'S b' anbhan an guth 'fna neoil ;
 Chuimhnich finn gaisge an lamh
 Is ghabh finn tamailte mhor.

Air Ard-chraig dh' amhairc an Rìgh,
 S' lionmhor gaisgeach bha foi ghruaim,
 Bha 'n smuaintin foileir dho fein
 Is labhair e le briathraibh borb.

Air cuis 'nuair a luidheas gruaim
 Theid fuadach an cridhe crion,
 S' theid fir fhann gu luath foi dhion,
 Togaidh 'n calma chean roimh ghailin
 S' cha bhi fiamh taiseach'd na ghnuis.
 Tha ceimine na'n sion 'fan daire,
 'S cha lùb an d'arach a ghlùn.

Abraibh sibhse Cheinn na Feinne,
 An d' thainic finn o dhaoineibh crion ?
 An ann do gheugaibh fann ar fleagh ?
 O d'arach Albain na'm mor ghnìomh.

'S Tric thainig naimhdin o Thuath
 'S cuin a theich ar sine'ridh gun bhuaidh ?
 An geill sibhse do Chlainn na fairge ?
 Far an b' abhaist taibhse na'n naimhdin
 Leim o ofaig gu ofaig,
 Le trom ofna bhroin na'm marbh ?
 Tha chloch ud, le moitich * liath,
 Ag cumbhail cuimhne air treun laoch
 Ag radh, ' Cha do theich bhar n aithreach riamh,
 Fheara, lezannaibh dian an lorg.

Ag eisteachd re briathraibh an Rìgh
 Bu dubhach bha na fuinn mu'n cuairt
 Ag amharc cloidheamh, fgiath is fleagh,
 'S le focail gu'n bhrìgh ann a chluais.

Sheafamh Morchean, Triath Alt-duibh,
 Tri uairin chrath e chiabh,
 Tri uairin bhuail e 'n d'arach;
 Ainmic bha mo bhuillin fann,
 Ainmic fhuair mo naimhdin buaidh,
 Ge d' thug blian' air falbh mo neart
 Ni bheil feith ghealtach am ghruaidh.
 Shaoil lean gu'n togadh mo mhac
 Mo leac 's gu'n cairleadh e mo cheann;
 Chaoidh ni n' togar fgiath no leac
 Le oig'ear flathail na'n deas lann.
 Bha cheim air adhairt sa chath,
 Ach dh' fhailig gach caraid mu'n cuairt
 Bha ioma naimhdin na stri',
 'S thuit an laoch roimh mhìle fluagh.
 Beannachd, ars' an Rìgh, do'n laoch,
 Ach na aonar ni 'm fead e falbh,
 'Theid Ceann d' Alba 'nocd na lorg;
 'S dorch do choigrich tamh na'm marbh,

Ghlac Og-bhan mac Chorbhui a fgiath,
 An diombain duinn gu eirigh grein?
 No 'n dean sibh feidh do 'n luchd mio-ruin?
 Ann sin do labhair Ceannard treun.

'S Tric thug sìol Alb' an t flìge ciuin,
 Ach cuin a thainig bas air coigrich
 Nuair a thachair iad le muirn?
 Is treabhach maifeach linn Lochlainn,
 'S buighnidh sinne fos ar cliuth.
 Ciod uim' a thuiteadhmaid mar neul
 A thig le fcleo le linne bhuirn,

A fannhas air bharruibh na'm bean,
 Nuair choidleas a ghealach f'oi shuain,
 'S chrathas gaillinn clocha trom,
 'S fiamh cagail air rinneag na'n fion?
 Crathaidh a mhadain a ceann fan Ear,
 'S eirigh a Ghrian le cuach-fholt ciuin,
 Biaidh folus a gath air gach fgiath,
 'S Bas ag gearradh airm gach fuinn.
 Ag cuir air gach fgiath* Dunairm,
 Dubhairt Mor-fholt, fuir'gheadh gach laoch
 Air an tog lamh mhin-gheal leac,
 Ach luidhidh mise nochd air fraoch.
 Cha bhi deur air gruaidh am dhiaidh,
 Cha 'n eirich cloch mo chliuth,
 Cha 'n abair athair, mo mhac,
 No gruagach, mo chreach, mo ruin!
 Loit mo fhaighead uhd na Rimhin
 Bha tlachd-mhor thair mhile mnaoi,
 Tha fuil mo chairdin ag cuir smuid
 Dhe' na h airm dhu'-ghorm na m'laimh.

Bu naimhdin d' Albain m' Aithreach †,
 Aig Rìgh Lochlainn b' ain-meil, iad;
 B' aite leam fiubhal na fairge;
 Thog sea gaisgich bhorb mo bhreid.
 'Thainig gaoth le cabhaig o Thuath,
 'S thog na stuaigh le feirg an druim;
 Bha meanbh-chith ‡ ag eirigh mu'n cuairt
 'S neoil ghruamach ag astar ofciomn.

Dh' eirich Albain air barr tuinn
 'S chrath gach dair an ciabh le failt',
 Bha Sliabhain ghorm, ceol-mhor, binne,
 Le chratha min roimh cheann ar barc.

B' e Dunairm ceann-uidhe, nan coigrich,

* Gairdein.

† Aithreach?

‡ Chath'.
Is

Is fhìn ceannard gasta a lamh ;
 'S i beatha claimn Lochlainn ann Albain,
 Nuair bhios meirg fìochaidh air an laimh :
 Is lion-mhor ar feidh, is lan ar flioghaidh,
 'S tha cliuth is meisneach 'nar fgeul
 'S cuim' a chiteadh gruaim air coighreach ?

Chaidh fùrd le fòlas air cuirm ;
 B' aoibhin leinn comhradh air fith
 'S bheannuich finn naimhdean a tìr !

Mar ghath greine air maidin chiuin,
 Nuair chromar le druchd gach geig
 Bha Min-bhas an talla na muirn
 S' ioma laoch toirt fuil na diaidh.

330

Suireadh Oisein air Eamhair aluinn.

IS Cuth duine far nach Fionduin*
 Deirimfe riutfa nighean Iunnfai,
 1 Gu'n raibh mi 'm dhea' laoch air bheirt eile,
 Ge ta mi 'm fheann laoch fan latha-s'.

Page 53
 Vol. 1. R. 1. a.
 Translated
 1786.

2 Latha gu'n deachaidh leinn,
 Eamhair aluinn fholt-ghrinn,
 Nighean bu ghéal-lamhach glac,
 Leannan coigrich Chormaig.

3 Ghluais finn gu faoith Locha Leige,
 An da fhear-dheug a b' fhear foi 'n ghrein,
 Ge b' e dh' fhidireadh ar run,
 Romhain bu theichmheach droch cuth.

4 Bheannuich an sin Bran† mac Leacan
 D' an t fluagh aluinn, ard, gheal-ghlacach,
 B 2

* Iundriun, ionntrian ?

† Brian.

Gu narach, treoircach, néo-mheata,
Nach do phill scannal no ascal.

5 Dh' fharaid e dh' inn an gloir bhinn,
Ciod e an taise* mu'n d'thainig finn?
Caoilte fhreagair air ar ceann,
A dhiarraidh do nighin ortsa.

6 Co dha ta fibh ga h iarraidh?
Do dh'Oifein uafal mac Fheinn,
'S i mo ncarac a gheabh thu.
A Laoic h laidir long-phortaich.

7 Labhair Brán 's ni dubhairt breug,
Ge do bhiodh agaru da nighin deug,
Aig feabhas do chliath san Fheirn,
Bhiodh a cheud nighean aig Oifein.

8 Dh' fhosgladh dhuinn an Grianan† corr,
Air a thuthadh do chleth dhuinn,
Lion meanmna sinn uile,
'G amharc Eamhair chas-fholt bhuidhe.

9 'Nuair a chunnaic Eamhair fhial
Oifein Mac Fheinn flath na'm Fiann,
Thug an Ribhin a b' aille dreach
Gao! a h anma d' an dea' mhac.

10 Gu'n ghluais finn gu Druim da-thorc,
'S bha cormac romhain na long-phort,
'S e Jar feitheamh gu dana,
Le feachd catha d'an dea' mhalaidh‡.

* * * * *

11 Sluagh Chormaic gu'n do chás
Aig na ghabh an fliabh bla lafair.

Ochd-

* Taisceaiach, taisge? † A round turret or tent. ‡ Mhal-sluagh?

12 Ochd-fhear do bhi aig Cormag cruinn,
 Ionann an gnìomh dh' Fhearaibh-Bolg,
 Mac Colla is Daire nan creuchd,
 Mac Tofcair' treun agus Taog.

13 Freafdal baghach Mac an Rìgh,
 Daire na'n gnìomh bu mhòr agh,
 Daol bu mhaith fulang fa chuing,
 'S Meirge Chormaig Chruinn na haimb.

14 Ochd-fhear bhi aig Oifein ard,
 Ionann fa chath gharb ga dhion,
 Mulla Mac Scein agus Fial,
 Sgeulaiche fìor flath na Feinn'.

Oisein
 Mulla.
 Fial
 Faolan
 Carrìole
 Daibh
 Pòsain.

15 Faolan agus Cairioll cás,
 Dubh Mac Ribhinn nìor thais colg,
 Tofcar an tus fiar a Chlann,
 Chaidh fìo 'n chrann an' ceann na 'm Fearbolg*,

16 Thachair Tofcar thachair Daol,
 Taobh re taobh an lath'r an t fluaigh,
 Bha comhrag an da churaidh chaoimh
 Mar gu 'n doirteadh gaith a cuan.

17 Bu chomhrag dha leomhain† fìn
 'S cha 'n iarradh e fcian d'an guin,
 Ge bu mhaith faoirfinneachd na'm fear,
 Bu cheo na taofgaibh am fuil.

18 Chuimhnich Tofcar air an fcein,
 Arm bu mhiann leis an fhear mhaith,
 Chuir e naoi guine, an taobh Dhaoil,
 Sealan beag mu'n chlaon an cath.

19 Bha comhraig ag borbaidh an t fluaigh,
 Mar fhuaim uird le dearnaibh lamh,

* Ceann na 'm Bolg. † Leoghain.

Ag iarraidh gu Oifein gach uair
 'S an cath cruaidh do bheir e dhoibh.

20

Do scoilt Oifein air an t sliabh
 Caogad sciath gu Cormag Cruinn,
 'S gu'n bhris Cormag mac Art
 Caogad lann ghlas air an druim.

21

Thugas an ceann do Chormag Cruinn
 Air an t sliabhfa gas an nochd,
 'S gun do ghluais gu Flaith Fail,
 'S an ceann sin an laimh air fholt.

22

Ge b' e dh' innseadh dhamhfa sin
 An la sin ag cuir a chath',
 Deireadh rium mar tha mi nochd
 Gu 'm faigheadh e olc o m' laimh.

Laoidh Dhaibhidh mhic Ceallair.

MOLAIMAID Tighearna na gloir,
 An Ti a' s' mo na gach neach,
 Cruthai-fhear an t faogh'l gu leir
 D' an cumhai' dhuinn geilleadh air fad*.

'S tu rinn an domhan 's na bheil ann,
 Na cuantai domhainn is am fonn,
 Is chuir thu iug ga altram ann
 Is thug ciall a ghlacaidh dhuinn.

Rinneadh leat Gealach agus Grian,
 Thogbhadh fia'nais air do ghloir
 Cha'n aithris mi am mile trian
 Do Chruthaidheachd an Dia a 's mo.

'S tu rinn na h aingil ard air fad,
 An t Aibherfeoir foi smachd gu mor

Air

* Gu beachd?

Air slabhrai laidir aig a mhac,
Cunbhail ain-neart o theachd oirn.

'S tu rinn na Reulan air fad,
Riaghlachadh gu ceart na 'n trath;
Gheall thu faraon fuachd is teas,
Foghl'ar mu'n feachd agus muirt.

Rinneadh leat an Duine ris,
Do reir t iomhaidh chum do ghloir
Chaill e an oighreachd dhuinn gu'n luach,
Is cha 'n fhuafglar i le h òr.

'S tu chuir an radharc stigh fa cheann
Is folt roimh* na chlaigeann lom,
Is thug thu chluas gu h eisteachd dhuinn,
'S gluafachd a chuirp o na bhonn.

Chuir thu Adhamh an codal trom,
Chaidh Liaigh na'n gras os a cheann,
Agus do afna thaobh do rinn,
A Bhean o'n do gbin gach clann.

A stigh ann Garadh ciuin na'n feud,
Far an robh aoibhneas do ghraidh,
An uair a dh'ith a Bhean am meas,
Dh' fhuiling i 's a fliochd am Bas.

Cba robh a teafargain ag neach,
O'n Chumhant a rinn i bhris',
'N tra ruisgeadh an fgeadacha' ceart,
Bha chuis na h eagal anois.

Ach moladh do Ard Righ na'm feart;
Leis nach b' aill teachd d' ar fgrìos,

* Throimh.

'Nuair chunnairc e Adhamh na airc,
Rinn e Cumhnant na'n Gras ris.

Criost a thainig anuas le thoil,
Is thug suas mar iobairt fhuil,
Mac na firinn ghloin Uan gu'n lochd,
Mar chionntach fhuair e a ghuin.

Cheusadh e air a chrann ann aird,
'S an t fleagh fait' ann a chorp,
Crun geur na pein a bla mu cheann,
Fhuair Mac De le naimhdibh lot.

Tairnge gu teann ga'n cuir an fas,
Am bofaibh a lamh le h ord,
Is fuil a chridh' ag ruidh o thaobh,
Ceannachd bu daoire na'n t òr.

'Nuair chaidh Criost gu pein a Bhais,
A' dh' fhuilang ar ion an t fluaigh,
Sgoilt Brat an Teampuill fios gu lar,
Dhuifg na mairbh ann aird òn uaigh.

Chriothnuich an talamh trom le crith,
Is air a Ghrein 'thainig fmal;
Le feirg Dhe a chrath e ann sin:
Dh' fhuiling Criost am Bas re seal.

Do adhlac iad an t Uan foi lic,
Thug e buaidh, san uaigh cha d'fhan,
As a bhas thug e a gheur ghuin,
'S dh eirich an treas ia gu'n fmal.

Na fhuilnaig Deas-laimh Athar 'ta,
Criosta le Cras os ar cionn,
Ag cuir Oifig Sagairt ann gnìomh,
A dheasachadh Rìoghachd dhuinn.

Ach thig an t am
(17)

Ach thig an t am an tig Mac De,
Creidibh mi gur fìor an fceul.
Le mìltibh mìle d' ainglibh treun,
Thoirte oirn breith do reir ar gnìomh.

Seidir an Tromp ann sin gu h ard,
Leis na h ainglibh 's aille fhuadh,
Eirigh na mairbh ann aird o'n ùir,
Is gabhar cuntas o'n chuan.

Liubhraidh an uaigh na fhuair i fein,
Cha bhi neach d' an treud air chall,
Nochdar iad uil' am fìa'nais De,
'S e Mhac fein a 's Breitheamh ann.

Biaidh iadfan foileir ann an sin,
Mar fhòlus dealrach an dreach,
Thig Crìost na'n coinne-fin le gean,
'S biaidh fìth an comunn na'n ceart*.

Ni thu' 'n sin tearbadh air gach neach,
Is tearmunn do 'n ionmhuinn leat,
Mheud 's ata air na'n dearbhadh dhuit,
Cuirear foi dhìon do chaoimh L'heirt †

Cuirear na gabhair air do chli,
Traille gu prìofan a bhroin,
Druidear fos is gur cruaidh an fceul,
Flaitheamhnas De air an fìoin.

Mallaichidh 'n nighean a Mhathair,
'S Mallaichidh mhathair, a chlann,
Mallaichidh an t athair am mac,
Nach do ghabh smachd uaidh na am.

C

* Laoch.

† Bhreith.

Is ioma' fgairteachd is gul geur,
 Re cluinntin doibh fgeul a chraidh.
 Ag mallachadh cheile gu leir,
 Searachduinn re Uan a ghraidh.

Ann teach ga milleadh cuirfear iad,
 'S iad foi dhio'ltas an Aird Rìgh,
 Gun duil re furtachd no re bas,
 Gu brath cha 'tig iad anios.

Fasaidh an cuirp co chruaidh re prais,
 Mar iarunn an lamh 's an cas,
 Ga'n cunbhail beo ann an fir phian,
 Teine diain gu'n fhurtachd as.

Aon làtha dhoibh mar bhlianaibh buan,
 'N lagan loifgeach cruaidh ann fas,
 Ga'n liodairt le teas agus fuachd;
 Sud an duais cia fhad an dail.

M' achuinge riuts' air scàth do mhic,
 Meaduich mo ghliocas le gras,
 'Thoir fuasgladh faor dhamh anns gach cuis,
 Seal mu'n druid mo fhuil le bas.

Comhrag Fheinn agus Mhanuis*.

GE b' e bhiodh leinne an laoi,
 Air an traidh tha fiar foi dheas,
 Aig uisge Laoi're na'n fruth seamh,
 Air an Fheinn bu mhor a mheas.

Beannachd air anam an Laoich,
 Bu gharbh fraoch anns gach treis,
 Ard Rìgh Lochlainn ceann na'n treun,
 'S ann air a fhloinnteadh an t eas.

*Kennedy,
 Kennedy*

* Magnus.

3 La dhuinn ag fiaghach na'n dearg
 'S nach d' eirich an t fealg 'nar car,
 Gu faca finn mile bàrc
 Air an traidh ag teachd air lear.

4 Sheafamh finn uil' air an leirg,
 'S thionail an Fheinn as gach aird,
 Dh' fhiofrachadh co iad na floigh,
 Rinn cruinneachadh mor air traidh.

5 Thainig an cabhlach gu tir,
 Greadhuinn * nach bu mhin 'ar leinn,
 Bu lionmhor ann pubull froil,
 Ga thogbhail leo os an ceinn.

6 Thog iad an gafradh o'n choill ;
 Ghlacadh leinn' ar 'n airm ghaidh, †
 Da fhleagh air gualainn gach fir mhoir
 Agus thog sin oirn gu traidh.

*Just the
 beginning*

7 Cea a gheabhamaid na'r Feinn
 A rachadh ghabhail fceil d' an t fluagh,
 'S e radh Fionn flath gun chleith,
 Gu 'm beireadh e breath is buaidh.

8 Sin nuair labhair Conan a ris
 Co a Rìgh, b' ail leat a dhol ann,
 Ach Fearghus fìor ghlic do mhac,
 O 's e chleachd a dhol na'n ceann?

9 Mallachd ort a Chonain mhaoil,
 Labhair Fearghus bu caoine cruth,
 Rachain-fe ghabh ù fceil
 Do 'n Fheinn 's cha b' an air do ghuth.

C 2

Ghluais

* Greadhann? † Chaith'?

10 Ghluais Fearghus armoil óg,
Air an rod an coinne na 'm fear,
'S dh' fhiaruich e le combradh foil,
Co iad na sloigh a thig air lear.

11 Manus fuileach fear'a fial,
Mac Rìgh Beatha na'n sciath dearg,
Ard Rìgh Lochlainn ceann na cliar,
Giolla bu mhor fiamh * is fearg.

12 Cìod a ghluais a bhuidhean bhorb,
O chriochaibh Lochlainn na'n colg fean,
An ann a chuideacha na 'm Fiann
A thainig an triath thair lear?

13 Air do laimhfe Fhearghuis fheil,
As an Fheinn ge mor do mhuirn,
Cha ghabh sinn cumha gun Bhrán,
No a bhean a thoirt o Fhionn.

14 As do laimh ge mor do dhoigh,
'S as do shloigh ge mor do mhuirn,
Mhead agaibh 's thain' thair lear,
Cha tugadh sibh Bran air tuinn.

15 Bheireadh an Fheinn comhrag cruaidh,
Do d' shluagh mu'm faigheadh tu Brán
'S bheireadh Fionn comhrag treun
Duit fein mu 'm faigheadh tu bhean.

16 Thainig Fearghus mo bhrathair fein,
'S bu chosmhuil re grein a chruth,
'S dh' innis e sgeula d' an Fheinn,
'S gu 'm b' ofearadh treun a ghuth.

Mac

17 Mac Rìgh Lochlainn fud o 'n traidh,
Cìod e 'm fath dhamh bhi ga chleath?
Cha ghabh e gun chomhrag dluth,
No do bhean 's do chuth a bhi foi bhreath.

18 De cha d' thugainn-fe mo bhean
Do dh' aon fhear ata foi'n ghrein,
'S Cha mho bheirinn Bran gu brath,
No gu'n d' theid am Bas am' bheul.

19 Labhair Mac Cuthaill re Goll,
Am mor an glonn duinn bhi 'nar tosd,
Nach tugadhmaid cath laidir borb
D' Ard Rìgh Lochlainn na'n sciath breac?

20 Seachd altrumain an lochain lain,
'S e labhair Goll gu'n fhas-cheilg,
Ge lionmhor acafan an fluagh,
Deangaidh mis' am buaidh 'fan leirg.

21 Thuirt an t Oskar bu mhor brìgh,
Leig mise gu Rìgh Innse-torc,
Clann a dha chomhairlich dheug
Leig fa m' chomhair fein an cofg.

22 * Labhair e Conull a ris,
* Deangam-fa Rìgh Innse-con,
* Is ceinn a shea-comhalta deug,
* No biaidh mi fein ar an fon.

23 Iarla Mumhan* ge mor a glonn,
Labhair Diarmad donn na'n con †,
Caifgidh mi fud d' ar Feinn,
No tuitidh mi fein ar a shon.

* Mudhan.

† Gun on.

24 'S e feimeas a ghabh mi fein,
Ge ta mi gu'n treine an nocht,
Rìgh Teurmann na'n comhrag teann
Gu'n scaruinn a cheann r'a chorp.

25 Beiribh beannachd' beiribh buaidh,
Arfa Mac Cuthaill, na'n gruaidh dearg,
Manus Mac Garadh na'n fluagh,
Coisgear leam ge mor fhearg.

26 An oiche sinn duinne gu lo,
B' ainmic leinn a bhi' gun cheol,
Fleadh gu farfuing, fion is ceir
Gheibhte aig an Fheinn nias leor.

27 Chuncas mu'n do fear an lo
Gabhail doigh ann sa ghuint,
Meirgh' Rìgh Lochlainn an aigh
'Ga togbail o'n traigh 'nar uchd.

28 Chuir finn Deo-ghreine re crann,
Bratach Fheinn bu ghairge treis
Lomlan do chlochaibh 'n ór,
'S ann leinne * gu 'm bu mhor a meas.

29 'S iomad cloidheamh dorn-chrann oir,
'S iomad frol ga chuir re crann,
Ann Cath Mhic Cuthaill na'm fleadh,
'S bu lionmhor fleagh os ar ceann.

30 Iomad coitein iomad triath,
Iomad sciath is luireach gharbh,
Iomad tóifeach is Mac Rìgh,
Is ni 'n raibh fear dhiubh gu'n airm.

Ann

* Aig an Fheinn bu.

31 Iomad clogaid maifeach cruaidh,
Iomad tuadh is iomad gath
Ann cath Rìgh Lochlainn na'm buadh,
Bu lionmhor ann Mac Rìgh is fath.

32 Rinneadar an urnaidh chruaidh,
Bhrifeadar air fluagh na'n Gall,
Chrom gach fear a cheann fa chath,
Is rinneadh leis gach fath mar gheall.

33 Thachair Mac Cuthail na'n cuach
Is Manus na'n ruag aigh,
R'a cheile ann tuiteam an t fluaigh,
'S ann leinne gu 'm bu chruaidh an dail !

34 x Gu 'm b' e fud an tuirlin teann,
x Mar ghreann a bheireadh da órd,
x Cath fuileach an da Rìgh,
x Gu 'm bu ghuineach brìgh an colg !

35 Air briseadh do fciath an Deirg,
Air eirigh dhoibh fearg is fraoch,
Thilg iad am buill air lár
'S thug iad spairn an da laoch.

36 'Nuair a thoiseach stribh na'n Triath,
'S ann leinne gu 'm bu chian an clos !
Bha clochan agus talamh trom
Mosgladh foi spoirn an cos.

37 Leagadh Rìgh Lochlainn air an traidh,
Am fianais chaich air an fhraoch,
Air-fin, ge d' nach b' onoir Rìgh,
Chuireadh ceangal na'n tri chaol.

38 Sin nuair thuirte Conan a ris,
Mac Morna bha riamh re h olc,

Leigir mi gu Manus na'n lann,
'S gu 'n fcarainn a cheann r'a chorp.

39
Cha 'n 'eil agam cairdeas no caoin,
Riuts' a Chonain mhaoil gu'n iochd.
O tharladh mi 'n lamhaibh Fheinn
'S ionfa leam na bhi foi d' fmachd.

40
O tharladh tu m' lamhaibh fein,
Cha 'n imir mi beud air flath,
Fuafglaidh mi thufa o m' fheinn
A Lamh threun a chuir mor-chath.

41
'S gheabh thu do roghainn a ris,
Do chuir dhathigh do d' thir fein*,
Cairdeas is comunn a ghnathach,
No do lamh a chuir fa m' Fheinn.

42
Fa t Fheinn cha chuir mi mo lamh
An cian a mhaireas cail am chorp,
Aon bhuille t aghaidh Fheinn
'S aithreach leam na rinneas ort.

43
Cha 'n ann ormfa rinn thu e,
'S ann duit fein a rinn thu 'n cron;
Do na thug thu shluagh o d' thir
'S beag a philleas ris an finn.

M 2 Marbhadh Chonlaoich le Cuth-Uillin, athair fein.

NUAIR chaidh Cuth-ullin do dh' Eirinn, dh' fhag e a bhean, d' an gair cuid Aoife, an Dun-scàthaich san Eilein Sciathanach, torrach air Connlaoch. Nuair thainig a mac gu foirfeachd, chuir i dhionnsaidh athar e: ach chuir i foi gheafabh e, nach innseadh e re bliana co e. Ann lorg fo a dhiultadh, bhuaill athair e leis a *Ghath-bhulga*, no *bhuilg*,

* Nuair tharlas tu d' thir fein.

thuilg, a dh' ionnfaich Aoife dha fein, ach a dhearmaid i ionnfachadh do Chonnlaoch, agus leis ambu ghna leo comhrag ann uifge. Deirir gu'n tilgeadh Connlaoch na gathan air athair ann coinne an earra, ach nach do thuig i e, agus mar sin gu'n do mharbh e a mhac fein.

1

7 **C**HUALAS air fada o fhean,
Soi-sceul a bhuineadh re m' chuimhne,
La bhi mi gu tuirfeach trom
Air an taobhsa dh' Innse-roghuill.

2

2 **C**lanna Ruraibh na 'm breath mall,
O thigh * Chonchair 's o thigh Chonuill,
Le 'n ur chlainn oig air na maghaibh,
'S iad air urlar Chuige Ulunn.

3

3 Na 'm b' e 's gu'n d'thigeadh 'nar ceann
Fior laoch Ula, 's nior bhreath theann,
Gar an' tigeadh oirn o aon bhall eile
Thoirt diombuaidh do Chlanna ruraibh †.

4

4 Tigidh chugainn am borb fhraoch
Ancuraidh crothanta Connlaoch,
Do fhios na'm fear gradhach grinn,
O Dhun-scathaich gu h Eirinn.

5

5 Labhair Conchair re cach,
Co gheabh sinn chum an og-laoich,
A thoirt beachd no sgeula dh'e,
'S gu'n teachd le h àra uaidhe?

6

6 Ghluais Conull nach lag lamh,
Do ghabhail tseula d' an ogan,
Mar dhearbhadh air toradh an laoich,
Cheangiadh Conull le Connlaoch.

D

Greafar

* Tlachh.

† Clannaibh Ruraidh.

7 Greafar chugainn ar fir laoch'or
 Gu Connlaoch fraoch'or furanach :
 Ceud d' ar fluagh a cheangladh leis ;
 'S iongna fin 's is buan r'a innfeadh.

8 Chuaidh teachdaireachd gu ceann na'n conr:
 O Ard Rìgh iongnaidh Uluinn,
 Gu Dun-dealgunn grianach glan,
 Seann Dun ciallach na'n Gaidheal.

9 An Dun fin a leaghar libh,
 O Mhai aon nighean Ni Mhorguill,
 Gu'n deach gnìomh faor na'n fteud mear
 Gu Rìgh failteach na 'm fear.

10 Do fhios na h Ula uaine
 Tigidh Cuth na Craobh-ruaidhe,
 Mac deud-gheal is gruaidh mar fhugh
 Nach d' eitich teachd 'nar comhair.

11 Labhair Conchair ris a Choin,
 'S fhada bha thu gan teachd d' ar feachainn
 Is Conull fuireach na'n fteud mear
 Ann cuibhreach uainn is ceud d' ar fluaghaibh.

12 'S oil leinn am bith uainn am bruid,
 Na fir a chabhradh air an cairdibh ;
 Ach ni 'n reidh dhol a shineadh lann
 Ris an ti leis 'n do cheangladh Conull.

13 Na smuainich gan dol na choinne,
 Lamh na'n geur arm graine'il,
 Lamh nach lágadh roimh reach
 Cuimbnich t Oide is e 'n cuibhreach.

14 Cuth-Ullin an lamh nach sliom*,
 Re cuimhneach air cuibhreach Chenuill,

* Tiom.

Ghluais e le treine a lann,
Ghabhail fceula d' an ogan.

15 Innis duinne, re teachd a d' dhail,
Labhair an Cuth 's nior ghabh teagmhail,
O fhlios Rìgh an abhraid duinn,
Fios do fhlainne, 's cia do dhuthaich.

16 Geafan orm air teachd o 'm theach,
Gu'n fceula thabhairt do dh' aoidhe,
Na'n tugadh do dh' zon neach eile,
Do d' dhreachfa bheireath gu h araidh.

17 Comhrag is eigin duit,
No fceula thabhairt mar charaid ;
Gabh do roghainn a chiabh bog,
Cha chiall toghaidh dhuit ga m' chomhrag.

18 Chum a chomhraig mar bu treun
Chaidh an Cuth 's a mhac fein :
A mhac fein gu'n d' fhuair a ghuin,
Le daltanaibh cruaidhe cath-bheura.

19 Innis duinn, ars Cuth na'n cleas,
O tharladh tu chaoidh' foi m' ailleas
Fios t' ainm no do fhlainne gu lom,
'S na triall dol ga fholach uainn.

20 'S meafa na fin mar thachair dhuit,
Aon Choin uir agh-mhoir,
A ghaifgich aird air thus truid ;
Truaidh mo lus a bhith agad an-afgaidh.

21 Mife Connlaoch Mac a Choin,
Oighre dligheach Duin-tigh-dealgunn,
An Run a dh' fhag thu 'm broinn gu'n fhios,
Ann Dun-scàthaich ga m' fhoglam.

87. Kennedy

Seachd bliana fan tir sin

- 22 Ag foghlam gaifge o m' mbathair,
An cleas leis 'n do thorchradh mi
Bu dheas damh fhoghlam uaidhe.

Thoir thufa leat mo shleagh

- 23 Agus buain an sciath fo diom-fa,
'S thoir leat mo chloidheamh cruadhach,
Lann fhuair mi air a liomhadh.

Thoir mo mhallachd gu mo mhathair,

- 24 O 's i chairich mi foi gheafaibh,
Is chuir mi an lathair m' fhuluing,
Cuth-ullin, b' ann le do chleasaibh.

Cuth-ullin chaoimh chrios-ghil,

- 25 Leis am brisfear gach bearn ghaibh*,
Nach amhairec thu is mi gun aithne,
Cia meur mu 'm bheil am faine.

'S olc a thuigeadh tusa uamfa,

- 26 Athair uailse ain-meinich †,
Gur mi thilgeadh gu fann fiar,
An t sleagh coinne a h carlain.

Nuair chunnaire an Cuth air dol eug

- 27 A mhac air call a choi-bheum,
Air smuainteach air faile an fhir,
Chaill e a chuimhne 's a cheutfaidh.

Cuth-Ullin ge b' ard a chail,

- 28 Gu'n d' iflich fud triall da onoir,
A mhac fein a thorchradh leis
An t faor-slat choranta choi-dheis.

Na 'm mairthinns' is Connlaoch slan,

- 29 Ag iomairt-air chleas-ann comhlan,

Chuireadhmaid

Chaith.

† Anmainich.

(29.)

Cuir eadhonaid catha formadach treum
Air fearaibh Alba agus Eirinn.

30

Dh'iath umam cead ceumha,
Mi bhi dubhach mi h iongnadh,
B m' chomhrag re m' aon mhac,
Mo chreuchda a noch is coma.

Aisling Mhala-mhine.

S E guth anma mo ruin at' ann!
O's ainmic gu aisling Mal-mhin thu.
1 Fofglaibh Talla na 'n speur,
Athraichidh Thofcair na'n cruaidh bheum;
Fofglaibh dorfaidh, na'n nial,
Ta ceimine Mal-mhine gu dian.

57 lines
Gal/ 210

2 Chualas guth am aisling fein,
Ta foram mo chleibh gu h ard;
Cuim thainig an ofag am' dhiaidh,
O dhubh-shuibhal na linn ud thall?
3 Bha do sciath fhuaimneach an gallan an aonnich,
Shiubhail aisling Mal-mhine gu dian:
Ach chunairc i a Run ag aomadh,
'Sa cheo-earradh ag taomadh mu chliabh:
4 Bha dearfa na Greine air thaobh ris,
Co boifceil re or na'n daoi.
Is e guth anma mo Ruin at' ann!
O's ainmic gu m' aisling fein thu.

5 Is comhnuidh dhuit anam Mal-mhine,
A mhic Oifein a's treine lamh,
Eirigh m' ofna mar re dearfa o'n Ear,
Thaom mo dheoir am meafg fileadh na li oiche.
6 Bu ghallan aluinn a d' fhianais mi Ofcair,
Le m' uile gheugaibh uaine am' thimchioll;
Ach thainig do bhaf-sa mar ofaig

nura

Cuid an bheil thu co tuirseach am fhianais,
 A chaomh ainnir aig Luatha' na'n fruth?
 An robh e fgiambach mar dhearsa na Greine;
 Am bu co thlachd-mhor a shuibhal 's a chruth?

'S tairneach t fhonn an cluais Oisein,
 A Nighean Luatha na'n fruth dian;
 Thainig guth na'm Bard nach beo
 Am measg t aifling air aomadh na'n fliabh;
 'Nuair thuit codal air do shuilibh foirbhe
 Air cluain Mor-shruth na'n ioma suaim.
 'Nuair phill thu slath'ail o'n t feilg,
 Is grian ló ag scartha' † na beinn'.
 Chualadh tu guth na'm Bard nach beo;
 Is glan faiteal do cheoil fein,

Is caoin faiteal na'm fonn, a Mhal-mhìne,
 Ach claidhidh iad anam gu deoir:
 Tha solas ann tuireadh le sìth,
 'Nuair dh'aomas cliaibh tuirse gu bron.
 Claidhidh fad tuirse siol do'ruinn,
 A thla nighean Thoscair na'n cruaidh bheum;
 Is ainmic an laethe o'n neoil:
 Tuitidh iad mar chuiseig foi 'n Ghrein,
 'Nuair sheallas e fios na shoilse,
 An diaidh d' an dubh cheathaich shuibhal d' an bheinn,
 'S a throm cheann foi shileadh na h oi'che,

Braigh

Dùilp waine orm fein?

† Sgarta.

Braith Uifge Spea.

'S Mor mo mhulad, 's cha'n aichea'm,
 Mu'n sgeul ur-f' tha mi claidtin,
 'S mi tearnadh figh * braigh uifge spea,
 'S mor mo mhulad, &c.

Bhuail tacaid fan taobh mi,
 Lion earrainn † do d' ghaol mi,
 Thug fud orm bhi caochladh mo neil †.

'N rair a bhruadair mi 'm chadal
 Thu bhi eadar § mo ghlaicadh,
 Lub ur a chuil bhachlaich || dhuinn reidh.

Thug fud togbhail fan uair orm,
 Bhi ga t fhaicinn am brудар,
 Ge do chuir e orm smuairin na dhiaidh.

Thug fud togbhail ** air m' inntin,
 Gar an d' fhaod mi chach innseadh
 Gus an d' fhag e mi dhicbhail mo cheill.

Lub ur a chuil chleachdai,
 Fear h eagais †† cha'n fhaic mi,
 Ge do rigeadh mi Clachain na'n ceud.

Tha do ghruaidh mar na fubhan,
 Mar ròs an garadh na'n ubhal,
 'S e do ghaol tha ga m' ruighinn †† gu geur.

Ge d' bhiodh agam na buaitin,
 Chrodh druim-'ionn is guail-'ionn
 Gu'n d' thugainn duit fuas iad is mi fein.

* Le? † Stich. † Necil. § Sint' ann.
 ** Mo'gladh. †† Aogais. †† Righinn.

Ge d' bhiodh agam gu m' roghainn,
 Fir ura an Domhain,
 Run 's a ghaoil gur tu thoghain damh fein :

Dheanainn fugaradh' fan fhraoch leat,
 Cheart aindeoin na'n daoine,
 Corp a's gil' thu na Aoilinn * na'n s'peur.

Cha b' e eagal an Uluidh,
 Ge do dhiolainn e dubailt,
 Thug.(dhamh) do chunbhail far † cul ach dea' bheus.

Mi bhi fada o' m' chairdibh,
 Agus teisteil mu m' naire,
 Eagal scainneil ann ‡ ait tha foi 'n Ghreiu.

'S ge d' nach d'rinn me leat lubadh,
 'S e mo roghainn is mo runn e,
 Dea' cheile maith cliuiteach dhuit fein.

Giod nach d' fhaod mi bhi laimh riut,
 Biaidh mi 'g ol do dheoch-flainte
 As gach fruthan an tarl mi leam § fein.

Deir gach tea ruim gu h uallach,
 Nuair gheabh i ceile r'a gualuinn,
 'Fogh thufa fear fuadain dhuit fein.

Na'm biodh tus mar tha mise,
 Do chridhe bruite, trom ||, brifte,
 Cha d' thugadh tu idir dhamh beum.

Faighear cist a chinn chaoil damh,
 Agus anart mu'n chre fo,
 'S raifgear mi ann tigh caol fuar ** gu'n lès.

Bha

* Aoilinn? † Ait eil? ‡ Aon; ain. § A tharlas orm. || Goid.

Bha mi lathair an latha
 'N d' eug mo mhathair is m' athair,
 Cha 'n e fud rinn mo fgathadh co geur.

Ge d' fhalbhadh mo bhrathrin,
 Chuid eile do m' chairdin
 Dheanainn fugaradh re m' Ghradh as an diai'.

An Cronan Muileach.

GURA mise tha ga m' lathadh,
 Tha mo shuil na burn 's na ceathaich,
 'S mi gun cheol gun òl gun aighir
 Mu 'n dol fios air fiol an tighe.

E ho io hu o eile,
 E ho i o hu oirin no,
 E ho io hu o eile,
 'S i riu hu o ho ro u o ho.

Mu'n dol fios, &c.
 Lach'uinn a dh' fhalb mu Fheill-iain
 Mo sheachd ruin chuaidh dhuibh mu shamhuinn
 'S ceann mo mhuirn ann cunthart fadhaid;

Ris an deadh mhnaoi chinnidh m' athar
 Mathair nam Mac 'nin-gheal flathail,
 Nach d' fhuair beum air ghleus ga' faighear.

'N fithin na fairge, no 'n amhainn,
 'N dohrainn duinn fui ghairm bhur 'n abhaic,
 Bheir sibh leim a ceile 'n aighe.

Chail mi mo chail dh' fhalbh mo mheifneach,
 Na fir ùr an tùs am pilich,
 Comunn nan gruag 's na com flis-gheal
 O 'n tigh mhor ann cluint am briotal.

Taileafg air bhòrd clar ga phiocadh,
 Tuathach ga òl, poiteach meifgeoil.
 Beul an t fugraidh thu 's a ghliocais.

Gura mise t' air mo ghualadh
 Mo chara na 'm fear (o'n tor) 's o'n Leath-uachdrach
 Sliochd Ailein duinn chornuich chuachaich
 O rudha ciar na h Airde-fuaire.

Gu Caol-muile loingis luaineach
 Ag feoladh gu Dubh-art na'n stuadhan
 Tuir ard' am bith baird air bhuanachd.

Leànnaich, Camaronaich, Tuathaich,
 Stiurtaich o'n Ghleannan uachdrach
 'S Clann Dughail o Thur na'n cloch-uaine.

Briathran FHINN re OSCAR.

A MHC mo Mhic, 'fe thuirt an Rìgh,
 Ofcair, a rìgh nan òg fhìlath,
 Chonnaic mi dealra do loinne, 's b'e m'uaill
 Bhi 'g amharc do bhuaidh fa' chath.
 Lean gu dlùth re cliù do shinnfreachd,
 'S na dìbir a bhi mar iadfan.
 'N uair bu bheo Treunmhor nan rath,
 Is Trathull athair nan treun laoch,
 Chuir iad gach cath le buaidh,
 Is bhuanach iad cliu gach teugmhail;
 Is mairidh an iomradh fan dàn
 Air chuimhn aig na baird 'an déigh fo—
 O! Ofcair, elaidh thus' an treun-armach,
 'S thoir tearmann do 'n lag-làmhach fheumach;
 Bi mar bhuinne-shruth reothairt geamhraidh
 Thoirt gleachd do naimhdean na Féinne,
 Ach mar fhann-ghaoth fhèimh thlà shamhraidh
 Bi dhoibhfin a shireas do chobhair—

Mar sin bha Treunmhor nam buadh
 'S bha Trathull nan ruag 'na dhéigh ann :
 'S bha Fionn 'na thaice do'n fhann,
 'Ga dhìon o ainneart luchd eucoir.
 'Na aobhar fhìninn mo làmh,
 Le fàilte rachainn 'na choinneamh,
 'Is gheibheadh e fagadh is càird
 Fo sgàil dhrithlinneach mo loinne.

Air GOLL MAC MORNA.

ARD aignidh Ghuill fear cogaidh Fhinn,
 Laoch leoghar-lonn, fulangach, nach tiom,
 Laoch fionn, fial, a's milfe glòir ;
 Ni 'n faoibh a chiall, laoch aoibhidh mòr.
 A mhèine mèin, 'sa sgèimh gun chron,
 'S e's gloine gean, oide nan sgoil.
 Ni bheil rìgh os Goll ; ni 'n ceil ort, Fhinn :
 Treise na'n tonn, air ghaisge grinn,
 Leòghan air àgh, cròdha 'na ghnìomh,
 Neartmhor a làmh, rogha nan rìgh :
 Cliath chòmhraig bhuan do shonas nam Fiann,
 Mordhalach fluaigh, iorghuileach dian :
 Euan rùin an fhir, buaidh chòmhraig air,
 Leumnach a ghoil, euchdach a stair.
 Fear deud-gheal caomh, nach tréig a dhàimh ;
 'An cogadh rìgh ni 'n lag a làmh ;
 Proinnteach a ghàir, confhach a threoir ;
 Fiùranda mìn, mìleanta mòr.

Dan na h INGHIN.

LA d'an robh sinn uille an Fhiann,
 Air sliabh Sealmath nan fruth dian,
 Choncas ag teachd fa' mhaigh,
 Inghean's i 'g imeachd 'na h aonar ;

F 2

Uille arann

*Padruic naomha nam breath Saor
 Chunnais mise Teaghlaich Fhinn
 Gu mar meachrach mear eibhinn*

2 An inghean bu ghloine fìnuagh,
Bu ghile 's bu deirge gruaidh :
Bha dà rosg àillidh 'na ceann,
'S i 'gamharc falachaidh m'a timchioll.

3 Bha léine do'n t fròl a b' ùire
M'a cneas gràdhach, caoin, cùraidh,
Is gu 'm b' àillidh na'n gath-gréine
A bràghad a fuas o caomh léine.

4 Chuir i comruich air Fionn,
'S air Goll muirneach Mac Morna,
'S air Oskar an àigh,
Làmh chosgair gach teugmhail.

AN INGHEAN.

5 “ Mo chomruich oirbh, Fhianna matha,
“ Eadar chloinn rìgh is ard fhlattha.”
Ceist gach aon fhir do theaghlach Fhinn,
San uair fìn thugadh do'n Inghin.

FIONN.

6 Dh' éirich Fionn féin 'na comhair,
“ A rìoghainn donn bhois gheal nàrach,
“ Am bheil tòrachd air do lorg,
“ A gheug mhàlta nan saor cholg ?”

AN INGHEAN.

7 “ Tha fìn tòrachd orm féin,
“ Fhinn uafail is rìoghail Féinn,
“ Iulann an airm dheirg a's àillidh,
“ Mac oighre rìgh na h Iarfinàile.”

CAIREALL, ROIDHNE, FAOLAN, agus FEARGU TH.

8 Dh' éirich ceathrar mac Fhinn gu baoth,
 Caireall agus Roidhne ruadh,
 Faolan agus Fearguth òg ;
 'S dh'àrdaich iad 'an glòir fan uair.

9 “ C' àit' am bheil e 'n oir no'n iar,
 “ No ann an ceithir rannaibh an domhainn,
 “ Nach fàgadh eanchainn a chinn,
 “ Mum buineadh e leis thu, Inghean.”

AN INGHEAN.

10 “ 'S mòr m'eagalsa, Fhianna matha,
 “ D'ar leadairt is d'ar mòr dhòrainn.
 “ Tha 'm fear mòr, mìleanta, treun,
 “ Fiùranta, mear, bras fan teugmhail.”

FIONN.

11 “ Suidh thus' an so air ar fgàth,
 “ Inghean o'm màlta comhradh,
 “ 'S cha bhuin am fear mòr thu leis,
 “ Ge mòr do dhòchas as fheobhas.”

12 Choncas am fear mòr uainn
 Ag teannadh gu cal' as a' chuan,
 Ag tarruing a luinge gu tìr,
 Toirt gu 'r n ionnfuidh le h ain-mèin.

13 Mar illbhinn aillbhinn chraige,
 Mar stuadhan ainmheafach thugainn,
 'Na chaoiribh téinntidh o chladach,
 Gu 'm b'e sin coslas a' mhìlìdh.

14 Bha feuchd do'n t fròl bhuidhe mu'n fhear,
 A cheannbheairt chlochara nèamhain ;
 A lùireach mhòr iurfach uallach,
 'Sa dhá fhleagh 'nan cuilg re ghualainn ;

15 A chlàidheamh mòr froiseach neimhneach,
 Cruaidh cofgara 's e co'-dhìreach :
 Sgiath innealt, òrbhui', le 'm briste blagh,
 Air dorn toisgealt' a' mhìlidh.

16 Thug e ruathar fir gun chéill ;
 Cha do bheannaich e dh' Fhionn no 'n Fhéinn.
 Leum an t faighid le fàr bheachd,
 'S thorchair le a làimh, an Inghean,
 17 'S cheangail e ceathrar mhac Fhinn ;
 'S bha 'n t Iulann gu h armach eutrom.

✕ Thionndaidh mo mhac-s', air an leirg.

18 ✕ An t Osgar 'fe làn do throm fheirg ;
 'S thug e'n aire gu dùr, dàna,
 Air an òglaoch mhòr, a tháinig.

19 B' e sin an còmhrag creuchdach,
 Fuileachdach, feumannach,
 Bos-luath, beumannach,
 Ard-leumannach, gábhaidh.

20 Mar abhuinn a' ruith le gleann
 Bha sgrios am fola cho teann ;
 Mar chaoiribh dearga o theallach
 'Torran nan laoch namhadach.

21 Ach thug Osgar beum feardha mear
 Gu h Iulann ard an deud ghil,
 'S thorchair leis a' bheum ghráineil
 Mac oighre rìgh na h Iar-máile.

CONN MAC AN DEIRG.

1 **A**ITHRIS dhuinne, Oifain dhanaich,
Mhic Fhinn shuairce sho-ghràdhaich,
Sgheulachd air Chonn feardha fearail,
An fonn calma, caoin, ceanail.

*thusa Shuairce
Sho'gradhaich*

2 Sgeulachd air Chonn mac an Deirg,
Air a lìonadh le trom fheirg,
Dol a dhìoladh Athar gun fheall
Air uaislibh 's air maithibh na Fèinne.

*mìn fhuairt aibh
na Eirinn
's mo glòra*

3 Cia bu mhò Conn na'n Dearg mòr,
Oifain nam briathra binn bheoil?
No'm b'ionann dealbh dha is dreach
'S do'n Dearg mhòr, mhear, mheanmnach?

Chonn

OISIAN.

4 Bu mhò Conn gu mòr, mòr,
A' teachd an garadh ar fìoigh,
A' tarruing a luinge a steach
'An cumhang cuain agus caolais.

5 Shuidh e air an tulaich 'gar còir
Am fuidh curanta ro-mhòr,
Mar thràgha mara re treun thuinn,
Aig ro-mheud falachd an t-fuinn.

*S' ghabhadh e le
chleasaibh gang
am bailcibh
nan iarmailt*

6 Chaidh e'm frithleanaibh nan neul
Os ar cinn san ath-mheud;
Is ghabhadh e d'a chleasaibh gairge
Siar ann am bailcibh na h-iarmailte.

*B' uamhas dhuinne
bhi fhuil m'heir
hin aile beach.
ata fhuil g'heir
no ann nam am
faobhar g'heir*

7 A mhac-famhail cha'n fhacas riamh
Aig imeachd magha no mòr shliabh;

'S cha b'áillidh neach fo'n ghréin
Na Conn nan arm faobhar-gheur.

Gruaidh chorcuir mar iubhar-chaor ;
Rofg chorach ghorm fuidh mhala chaoil ;
Falt ùr, òr-bhuidh, amlach, grinn,
Air an òg mheanmnach, fhearail, aoibhinn.

Colg nimhe gu liodairt chorp
Aig laoch àghmhor nan trom lot :
Bhiodh a chladheamh làimh r'a fgéith,
Air an laoch re h aimh-réit'.

*Colg teagmhair
naid mair ole*

Buaidh fgach ball an robh e riamh
Air ghaifge, air meud a ghníomh ;
'S gu'm b'iomadh laoch a bha gun fgios
A' tabhairt da géill agus mòr chis.

*gabhair a dhailim
neurt*

Se labhairt gearr s

CONAN.

'Se labhair Conan maol mac Morna,
" Leigear thuige an ceud uair mi,
" 'S gu'm buin mi an ceann a mach
" Do Chonn dì-meafach uaibhreach."

OSCAR.

" Marbhaifg ort, a Chonain mhaoil,
" Nach fguir thu d' lonan a chaoidh ?
" Cha bhuineadh tu'n ceann do Chonn,"
Do ràdh Ofsar nam mòr ghloinn.

Gluaifidh Conan na mi-chéill
A dh'aindeoin na Féinne gu léir
An coinneamh Chuinn bhoadhaich bhrais
Mu char tuatbal a' mh-éas.

'Nuair

'Nuair a chunnaic an Conn bu chaoin dealbh.

14 Conan dol 'an fealbhaidh arm,
Rug e le fichd air an daoidh
'Se teicheadh gu luath uaith.

Thug e le sùil air an daoidh

B'iomad fgreadh is iolach chruaidh
15 O bheul Chonain nam diom-bhuadh :
Chaidh air Conan maol gu deimhin
Na cùig caoil fuidh 'n aon cheangal.

*Sioma cnaf is
maile is mall
a dha suas air
a dhìon cheann*

“ Beannachd aig an lámh rinn sin,”

16 'Se labhair Fionn a' chruth ghil.
Is sheall iad an sin air a chéile
Mòran do mhaithibh na Féinne.

*gus a turas gum
cìrigh dhuit
a dhìon e-cèidh
gum fhòid.*

7 Gur i chomhairle chinn doibh
Sár mhac Fhinn bu chaoine glòir
Chur a ghabhail fgeul do'n fhear dhocrach :
Gluafidh Fearguth binn-fhoclach.

FEARGUTH.

“ A Chuin mhòir, bhuadhaich, bhrais,

18 “ Fhir fhùgaich, ait, aoibhinn,
“ A ghabhail fgeula thàinig mi.
“ Ciod é fàth do thuruis do'n tìr ?”

CONN.

“ Innseamfa mo fgeul dhuitse,
29 “ Fhearguth, agus buin leat e.
“ Eiric m'athar b'àill leam uaibhse,
“ O'r maithibh is o'r mòr uaislibh.

Fiamh Eirion

20 “ Ceann Ghuill 'fa dhà mhic mhòir,
“ Ceann Fhinn flath an t fòidigh ;

Fhinn

“ Cinn chlanna Morna uile
“ Fhaotainn 'an éiric aon duine :

21 “ An tìr uile o thuinn gu tuinn
“ A ghéilleachduinn do m'aon chuing;
“ No còmhrag cùig ceud d'ar fineadh
“ Fhaotainn air madainn am màireach.”

22 An fin labhair cùig ceud d'ar fineadh,
“ Caifgidh finne a luath mhireadh.”
Cha robh fud doibh mar a ràdh
Re dol anns an iomarbhaidh.

23 Thug e mach claidheamh 'n Deirg mhòir
Le confhadh catha fa' cheud uair.
Thug e ruathar fir forthuinn,
Mar sheobhag meafg calta mhìn eun.

24 B'iomad cruth a chaochail greann,
Is cuirp ath-chumta le cruadhas lann :
Iomad làmh ann is leth chos,
Iomad cloigeann thall 'fa bhos.

25 Cùig ceud eile ged' bhiodh ann
Gu'n tuiteadh fin air aon bhall ;
Is Conn a' calcadh a-ghiath,
Ag iarruidh còmhraigh, 's gu'm b'an-iar.

26 Thogh finn feachd fichead fear mòr
Do mhaithibh theaghlach ar mòr fhloigh
A thoirt a' chinn do mbac an Deirg ;
Is dh'aithnich finn Feann fuidh throm fheirg.

27 Chaidh ar feachd fichead 'na dhàil ;
'S ann orra thàinig an dìobhail :
A' dol 'an cumasgadh na buidhinn
Bu luaithe e na roth Gall-mhuilinn.

28 Thuit ar feachd fichead fear mòr ;
 B'aobhar tuirs' e is do-bròin :
 Gu'n do leig an Fhiann gàir chruaidh
 Re dìothachadh a' mhòr fhluaiigh.

FIONN.

29 " A Ghuill mhic Morna nam mòr gheniomh,
 " Fhir a chleachd ar cobhair riamh,
 " A mhiann fùile gach baile,
 " A laoiich làidir na teugnhaile,

30 " Is dána leam Conn a bhagradh ort,
 " Is air clanna Morna uile,
 " Nach buineadh tu'n ceann dheth gu fearail
 " Mar a rinn thu dheth athair roimhe."

GOLL.

31 " Dheanainnse sin dhuitse, Fhinn,
 " Fhir nam briathra blàtha binn.
 " Cuireamaid fuath is falachd air cùl,
 " Biomaid uile dh'aon rùn.

32 " Ged' mharbhata an Fhiann uile
 " Gu dìothachadh an aon duine,
 " Bhithinn féin 's mo threuna leat,
 " A rìgh na Féinne, 'gad chobháir."

33 Gluaifidh Goll 'na chulaidh chruaidh
 Ann am fianuis a' mhòr fhluaiigh.
 Bu gheal is dearg gnùis an fhir
 Re dol 'an tùs na h-iorghuile.

34 Dh'èirich frith, is fearg, is fraoch
 Air dà mhalaidh an dà mhór laoiich.

An dà churaidh bu mhòr cith,
Chuir iad an tulach air bhall-chrith.

35 Aon là deug agus tràth
Gu'm bu tuirseach mic is mnàì,
Gus 'na thuit le Goll nam beumannan
An fonn mòr air cheart éigin.

*beum
lorn*

36 Gàir aoibhinn gu'n d'rinn an Fhiann
Nach d'rinneadh leo roimhe riamh
Re faicinn Ghuill chròdha 'n uachdar
Air Chonn meanmnach, mór, uaibhreach.

BIATAICH NA FORAIS.

BHA aig Biataich na forais
Dithis do mhacabh àillidh;
A b'ionann fàs agus coimeas
Gun fhios cia 'm fear bu tàire.
Bha iad foinneamh mìleanta,
Air aon dreach bu mhath maife,
Gu glic fuilbhir sòlafach,
Dhoibh b'ionann dùchas aigheadh.
'S air bhi do na bràithribh sin
Seal dheth 'n aimfir fhada,
Fear aca làn-bheartach,
Is fear gun aon dad aige;
'Toiseach cuirm is conaltraidh,
Labhairt is mòr éifdeachd,
Gheibheadh am fear beartach,
'S am fear bochd air chùl na cléithe.
'Toiseach gach mòr noimheachd
Thigeadh as na crìochaibh coigrich
Gheibheadh am fear faibhir,
'S cha'n fhaoineachdta fear na laige.
Am bràthair sin a b'eisearadh
Ge nach e bu mheasa beufan,

'Thilgt'

Thilgt' air 'an cruth amaideachd
 Gach aon fhocal ga'n déirfte *
 Ach thàinig sgrìob do chreic dha chlaoidh
 Air an fhear bheartach, 's cha b'aobhar ghàire.
 Thugadh uaithi re h-aon oidhche
 A chreach is a mhòr thàintean.
 Am bràthair a bu laige,
 'N fin 'nuair ghabh e treife,
 Ghlachdta leis gu deogh thapaidh
 Fearann an fhir bu deife.
 'N fin gach fear aig am biodh tagraichean
 Nach biodh e féin annt' fiofrach,
 Thigeadh e am bràthair fin
 Dh'iarraidh céille 's gliocais.
 'S am fear bha roimhe làn-bheartach,
 Nis o'n dh'fhàs e falamh,
 An dream bha roimhe 'n càirdeas ris,
 'N trá-s' cha dean iad fharraid.
 Sin fgeula nam bràithrean
 Bh' aig Biataich na forais ;
 'S a dhuine na bi àilleafach,
 Cia mhead 's d'am faigh thu chothrom ;
 'S nior mò a bhios tu dìomhanach
 Cia lughad 's d'am faod thu chnuafachd,
 'S nach 'eil anns a' chruinne
 Ach beartas uile gu bhi uafal.

Le OIG-MHNAOI a chaidh mhealladh.

SMI th'air fnaidheadh 's air caitheamh.

O earrach a' chruadail !

O'n tha 'n criosan ag éirigh,

'S tric deur air mo ghruaidhibh.

Iulu bheag u o ro,

Iulu bhi, iulu bhi,

Iulu bhi, iulu bhi o.

O'n tha'n criosan, &c.

* I. e. do theireadh.

Fhir a mheuduich mo leatrom
Cha do leafuich thu uair mi.

Iula bheag, &c.

Cha do cheannuich thu bréid domh
Ge tric air féill san taobh-tuath thu ;

Iula bheag, &c.

Ceannach ghiftean do d' leannan
'S nach fhuiling thu mo luadh riut.

Iula bheag, &c.

Tha do nèapagain fìde
Cumail dìon air a guailibh.

Iula bheag, &c.

Tha do riobainean daithte
Cur las' ann a gruaidhibh.

Iula bheag, &c.

'S olc a rinn thu mo mhealladh,
Fìor leanabh 'n duin-uafail.

Iula bheag, &c.

'S mi gun mhàthair, gun athair,
Gun charaid mu'n cuairt domh.

Iula bheag, &c.

'S ann thall air a' chaolas
A thachair an cruadal.

Iula bheag, &c.

Bha m' athair gun aid ann
'S a chlaigeann 'g a bhualadh.

Iula bheag, &c.

Bha

Bha mo mhàthair gun bhréid ann,
'S i reubadh a gruaige.

Iula bheag, &c.

Tha mo bhràithre 'n *Jaimaica* ;
Truaighe léir 's fhada uam iad !

Iula bheag, &c.

Ach nan d'thigeadh iad dachaidh
Bhiodh Clann-Lachluin glé bhuailte.

Iula bheag, &c.

'S mi th'air, &c.

ORAN IRTEACH.

THA fleafgach anns a' bhaile fo
Ris an can iad Dònall,
'S nam faigheadh e faoghal
Gu'n faothraichedh e mòine.

Inn ala o ro i, o ro i al ala,

Inn ala o ro i, uru rui, uru i,

Inn ala o ro i, o ro i al ala.

Gu d' thùgainnfe comhairl' ort,
Nan gabhadh tu uam i,
Bhi gu h-ealamh misneachal
Ag dol am meafg nan gruagach.

Inn ala, &c.

Ge do bhiodh tu bruihinn rium
'S a' briotas rium 'an còmhnuidh,
Cha d' thugadh tu na h-uibhean domh
'Nuair shuidheadh tu Di-dònaich.

Inn ala, &c.

'S truagh nach 'eil mo leannans'
Ann an òchdar Leac-na-gàdaig,

Acuinn air a smioradh air
Is mise bhi gu h-ard oirr'.
Inn ala, &c.

AILEAN DONN.

'S FHADHA o 'na dh'fhalbh mo leannan ;
Fear chùil dualaich, chuachaich, channaich ;
Allein Duinn, o hi o ug oireann o,
Hiuru i riag o, hi o ug oireann o.
Fear chùil dualaich, &c.

'S guirme fùil 's a's caoile mala.
Ailein Duinn, &c.

Tha do ghruaidh mar chaoran meangain ;
Ailein Duinn, &c.

Tha do phòg mar chirean meala ;
Ailein Duinn,

Tha do dheud gu dlù-gheal daingean ;
Ailein Duinn, &c.

Tha do thaobh mar thaobh na h-eala ;
Ailein Duinn, &c.

Calba cruinn an ofain ghearra ;
Ailein Duinn, &c.

Gar math a thig dhuit breacan ainneamh ;
Ailein Duinn, &c.

Cota gorm do'n eudach staiminn ;
Ailein Duinn, &c.

Boineid dhù-ghorm air chùil cannach.
Ailein Duinn, &c.

Chuala mi gu'n deach' thu Ghallaibh ;
Ailein Duinn, &c.

Gu'n d'rinn na Guinich do mhealladh
Ailein Duinn, &c.

Do chur ann am prìofan daingean ;
Ailein Duinn, &c.

Far nach fhaic thu grian no gealach ;
Ailein Duinn, &c.

Far nach cluinn thu guth do charaid ;
Ailein Duinn, &c.

Fuaim do nàmhad fìr-dhol tharad.
Ailein Duinn, &c.

'S fhada o 'na dh'fhalbh mo leannan,
Fear chùil, &c.

I U R R A M.

SUD a rìgh gur trom m'èire
Nochd 's mi 'n eilein a' chaoil.

'Struagh gun mise bhi thall ud,
'N gleannaibh falaich mo gheoil,
'Struagh, &c.

Far an d'fhàg mi 'n t-òg uasal,
'S e 'na shuain air an fhraoch.
Far, an d'fhag, &c.

Rìgh nach cluinninn deagh fgeul ort,
Do thi'n ajr éigin uaith 'n eug,
Rìgh nach cluinninn, &c.

Mum biodh do chorp glé gheal,
Fuidh reuba nan daol!
Mum biodh, &c.

Do thi'n gu fearann Mhic-Ailein
No gu talla 'n fhir fhéil.
Do thi'n, &c.

Bu tu fealgair na h-eala,
'S neul à fal' air a taobh;
Bu tu fealgair, &c.

Agus fealgair a' chathain,
Théid fan athar le scaoim:
Agus fealgair, &c.

Nàmhad òg thu 'n róin mheilligh
A thig o fgeiribh a' chaoil;
Namhad òg thu, &c.

Mar fud 's a' bhuic bhioraich,
Thig o fhireach nan craobh;
Mar fud, &c.

Agus fealgair an fhìr-eoin,
'S eoin chrìn nan sgiath caol,
Agus fealgair, &c.

Is na circeige duinne
Bheireadh gur as an fhraoch;
Is na, &c.

Agus fealgair a' choilich
'S moch a ghoireadh air craoibh,
Agus fealgair, &c.

Mar fud is na h-eilid
 'Nuair a roinneadh tu ghaoth.
 Mar fud, &c.

Rìgh gur iomad bean bhéil-dearg
 Bhios gu deurach mu m' ghaol!
 Rìgh gur iomad, &c.

Eadar Ile nan stuadhan
 (Mach o'n chuan gus an Caol)
 Eadar Ile, &c.

Agus Uibhist bheag riathaich
 'Am bi na biataich' nach daor.
 Sud a rìgh, &c.

BRAIGH LOCH-IALL

O THEID, c'uim nach d' théid?
 Nàile théid mi thairis,

Gu innis nam bò
 Far an ceòlar ainnir, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, e ho rinn og u,
O iriri u o, ill o bha ho.

Gu innis nam bò,
 Far an ceòlar ainnir;

Gu bràigh Loch-iall,
 'N dean am fiadh an langan; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Is carbag nan stùc,
 Gu lùthmhor eangarra. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

A bhean an fhuilt réidh,
 Guidheam féin mo bheannachd dhuit. *Ill o bha ho.*
Ho iriri u o, &c.

Beannachd ad dhéidh
 O 'seigin dealachadh. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'S math thig bréid bàn
 Air a chàradh beannach ort, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mu aghaidh gun screang
 Nan gorm-shùl meallanach. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Is minic a bha mi
 'Nàraidh ghleannaich leat, *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'Am bothan beag dlùth
 Gun dùn' ach barrach air. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Làmh thogail an àil,
 Bha tlàs riut ceangailte. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

'N àm gabhail gu tàmh
 Cha bu chnàmhan teallaich dhuinn; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mo lamh fui' d' cheann
 'S do làmh gheal thàram; *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

Mo bheul red' bheul,
 'S sinn maoth-chridh'ch tairis. *Ill o bha ho,*
Ho iriri u o, &c.

O théid, &c.

ORAN DO GHILLEASPUIC MAC CALUM Sealgair
a bha fa Bheinne-mhoir ; le Mhnaoi fein.

THA mulad, tha fgios orm
'S mi nìos ris an fùic,
'S mi 'g am harc na frìthe
'S tric a dhìrich mo-rùn ;
Ann's 'na ghuin thu damh pìeach,
'S d'uileann chlàth air do ghùn :
Sin an obair bu dual duit,
Is bha thu suaire air a cùl.

'S mi dìreadh a' bhruthaich
'S gun mo fhìubhal dom' réir,
'S tric snìdh air mo fhùilean,
'S e sìr-dhrùthadh orm fein ;
'S mi 'g amharc an fhirich,
Far am pilleadh tu'n spréidh ;
'S mi faicinn daimh cabair
Is tric a leag thu san fheur.

'S tric a dh'fhàg thu mi 'm chadal
'S mi gun airtneis gun ghruaim,
'S a thug thu 'm boc biorach
As an fhìreach ud fhuas ;
Agus coileach na géige,
Seal mu'n éireadh an fluagh.
Re ceòran na maidne,
'S tric a leag thu 'm fear ruadh.

'Nuair bhios mnathan a' bhaile
Re aithear dhoibh féin,
'San'n bhios mise 'nam chrùban
Agus tùchan a'm' bheul ;
O nach d' thig e d'am dhùsgadh
'M fear 'gan robh an cùl réidh :

God' fhaghainn gum' roghainn,
'S tu thoghainn roimh cheud.

'S mi 'm bothan beag brusgach
'S gun mo fhùgradh ach mall,
Mi chuideachd air leanabh,
'S fear mo ghearain air chall;
'Nuair a dh'fhalbhadh am bainne,
'S bhiodh an t-aran oirn gann,
'Nuair a thigeadh tu dhachaidh
Bu leam tacar nam beann.

Dh'fhuirich mise gun tacar,
O'n mhaduinn sin féin,
Anns an deachaidh do thasgaidh
Ann an clachan nan ceud;
Dh'fhuirich m'iasg anns an aigeal
Gun fhaicinn le leus,
O Dhi-h-aoine roimh Innid,
'N do bhuin an iomairt riut gear.

'S beag an t-iongnath mi liathadh
'S a dhol bliadhn' ann an aois.
O'n taice fo 'n uraidh
Mo chulaidh gu'n d'aom,
O na dh'fhalbh e Gilleaspuic,
An t-òg gasta glan caoin.
'S tric leam òigridh do sheanar
'Gan gearradh le h-aog.

'S beag an t-iongnath mi sheachdadh
'S a ghlafadh mo ghruag:
Thug mi giùlan do Shraithibh
A rinn mo sgathadh gu truagh.
Thug mi giùlan an Caorann
A chaochail mo shnuagh,

Fleasgach

Fleasgach òg a' chùil bhuidhe
D'am bu chubhaidh bhi fuairc.

Cha 'n'eil i mar tha mi
Bean 'ga cràdh ann a fàir,
Ag iarguin m'a cairdibh;
Cha b'iad na tàcharain chrìon:
Laoich urranta dhàna,
Bu mhòr càil anns an strìbh;
Na fiùrain a b'àillidh,
Och! mo chràdh! air dol dìom.

Ged' tha mis' air mo fhàrach
'S air mo chràdh ann ad dhéidh,
Bì'dh mo bheannachd le gràdh dhuit
Dh'ionnsuidh àois Mhic De.
Cha d'thug thu riamh tàir dhomh,
No tàmailt led' bheul.
'S truagh nach mis' tha mar tha thu,
'S tu re h-àiteach a'm' dhéidh!

CUMHA le Fear GHRINNEARD, Uasal do Chlanna
CHOINNICH; d'a Mhnaoi fein.

THA mo chridh' air fàs trom,
'S taobh mo leap' air fàs lom,
Cha togar leam fonn air chòir.
'Tha, &c.

Bhuineadh dhìom leis an eug.
(Air nà' fhìrinn cha bhreug)
Ni cho fìnealt re léig 'an òr.
Bhuineadh, &c.

O rìgh gu 'm b' àluinn do fhnuadh,
Neul an t-sneachd' ort nu'n cuairt,

Deud mar chaille, agus gruaidh mar ròs!
O rìgh, &c.

Do chiabh chas-lùbach dhonn,
Do fhlios mar eala nar tonn,
Do bheul meachair o'm fonnar glòir.
Do chiabh, &c.

Do chos a b'ainneamh air feur,
Do fhlios mar eal' air an t-sléig,
Do chorp mar chanach an t-sléibh 's e òg.
Do chos, &c.

Do fhàil' mar dhearcaig nan allt,
Do ghruaidh' mar ros air a' chrann,
Do ghuth mar fineoraich 'an gleann re ceò
Do fhàil', &c.

'S anns a' choill nach robh crìon,
A fhuair 'oi 'n t-slat nach robh blòn,
'S a' gu' h-àluinn, ùr, finealt, òg.
'S anns, &c.

Dar a chaidh mi 'nad dhàil,
Is mhòr a bh'umad do fhàth,
Ge d' nach robh thu ach a'd' phàistean òg.
Dar a chaidh, &c.

Bu mhòr do mheas aig luchd-feum.
Bu bheag dheth 'n truifdar do bheus.
Cha robh do chomunn cho réidh dha 'n t-feòr.
Bu mhòr, &c.

A rìgh gu'm b'usfal na faoi,
O'n do bhuaineadh mo ghaol!
Orn cha suarach do làoidh a cròdh.
A rìgh, &c.

B' iad fud na fuinn, le mo bheachd,
 O'n do bhuaineadh thu mach,
 'S iad nach fhuil'ngeadh a' chreach gun tòir.
 B' iad, &c.

Iarla Seafort do Chinneadh,
 'S Iarla Chromba dheth 'n Fhineadh,
 'Tighearna Ghrant, is Mac Shimi's Mac Leoid.
 Iarla, &c.

Bhris gach cabull 's gach ball.
 Chaidh mo mhifneach air chall.
 'Tha mo fciop' air fàs mall gun treoir.
 Bhris, &c.

Dh'fhàg thu mise bochd truagh,
 Mar choltas luing air a' chuan,
 'N déis a ftiuir a thoirt uaithe 's a feoil
 Dh'fhàg, &c.

Ach a thi chuir Ionas gu tìr
 A broinn na muice le sìth,
 Cuir gu cala mi fhàin 's mo lèd.
 Ach, &c.

Ged' dh'fhàg thu mise gu bochd,
 Dh'fhàg thu linn is fhiach toirt.
 'Thogas inntinn o phort mar 's coir,
 Ge d' dh'fhàg, &c.

C'uim an deanadh finn uail
 Mu'n ti nach mair ach feal cuairt,
 'An déis do chur anns an uaigh le bròn.
 C'uim, &c.

Uime sin bi'dh finn réidh
 Mu 'n t-sìth a ludhaig Mac Dé,

Chun 's gu faic sinn a chèil 'an glòir.
Uime, &c.

ORAN OIL, NO BUIDEIL.

GUR beag m'ùith dhol chunn na h-àiridh,
Shealltuinn air mo chuid cruiddh àluinn,
'S nach fhaic mi dhiubh ach na cràmhan,
'S iad gun bhliochd, gun stà, gun laoigh.

*O cuir a nall am bodach,
I cuir a nall am bodach,
'Nuair a thogadh e oirn fogan
'S e 'm betal a b' annsa leinn.*

Biomaid criodhail, biomaid ceòlmhor,
Gabhamaid gach ni mar 's còir dhuinn;
As a' bheagan thig am mòran,
Tuille 's a dh'fhoghnas a chaoidh,
O cuir, &c.

Ciod e 'm fàth mu 'm biodh oirn dorran?
Foghnaidh 'n faoghal duinn ge b'oil leinn.
'S lionmhor fear a chuir e dholuidh,
Mheud 's a thug e thoil d'a chinn.
O cuir, &c.

Fheara, na biodh oirbhfè gruaman
Mu na thug an t-earrach uainne.
Gheibh finn creideas feadh na tuatha,
A ni fuas na thug e dhinn.
O cuir, &c.

Lìon am botul, lìon a dhà dhiubh,
Na biodh cùram ort a pàidh.
Muna tachair e fa'n làimh dhuit,
Ni feiche bò chaidh an t-suin.
O cuir, &c.

'S lionnhor fineag a tha beirteach.
'S caonag air an duine thapaiddh ;
'S b'fhearr a bhuileachadh le tlachd
Na efan ge do 's pailt a ni.

O cuir, &c.

Biomaid fùgach, biomaid geanail,
Cuireamaid air chùl an gearan,
Cinnidh rud aig math-an-airidh.
Sud mar tha mo bharail dhuibh.

O cuir, &c.

ORAN DO IARLA ADHOILL.

S MITHICH dhomhsa bhi 'g éirigh
'S a bhi 'g éileadh bhreacainn' mu 'n ghlùn,
Doi a thriall air an astar ;
Do fhrath-teamhair * nam breac is math m' iul,
Dh' ionnuidh Iarla nam bratach,
Leis nach b'fhiach a bhi tais ann an cùis :
Leam is bliadhna gach feachduin
O'n lá thriall mi a cleachda do chùirt.

*Iarla Adhoill, t' fhaicinn stàn,
Ur-sblat ghasa 's cas-bhuidh bàrr,
Deud dhluth chaile air dbreach nam cuimh,
Run mu 'n Phas is Lagan-rùt.*

'S i mo ghrádh do lùb ladhach,
'S i bu sheòlta, 's bu sheaghaich', 's bu shuairc',
Bu neo-ghioganaich' gabhail
Nuair a dh'éireadh an latha glas fuar ;
Air mullach a' cheathaich
Gheibhte ruaidhe nan abhall 'nad ghruaidh ;
Ceanna-feadh'n' thu 's fear tìghe
Leis an éireadh na h-Adhollaich shuairc †.

Iarla Adhoill, &c.

* Tabha.

† Suac.

Cha bu Cheatharnach cliobach
 Gun mhodha, gun mhifnich, gun spéis,
 Ris an do dhealuich o mise,
 Mu'n taic-fa latha roimh 'n de,
 Air fonn Bad-an-tiobairt,
 Le do cheatharna fciobalta, ghleuft,
 Le do mhiòl-chonaibh feanga
 Chuireadh dìona re eangaibh an fhéidh.

*Cha bhodach suàrach o uachdar frith,
 Ach boinne uafal so dh'fhuil rìgh,
 Sàr cheannard sluagibh d' am buailt' an t-sìth
 Aig meud a' chruadail 'nuair ghluaifeadh frith.*

'S m'òr m'eagal 's mo chùram
 Mu do thaghall fàn dù-mhachair mhìn
 Aig a' cheist thug an Crùn duit,
 Oig aigiontaich fhùl-ghuirm gun ghìomh,
 Gu bheil Goill am mi-rùn duit,
 Gu'n taig iad do chùis a chur fios,
 'S gu 'n glais iad na tùir ort,
 M' a tharlas tu 'n lùbaidh nan lion.

*Is daor an éiric dhuinn ar bàrr
 A bhi 'ga bhuaib air chuaran ard,
 'S aig dealach uait cho luath 's a ta
 Gun fhios d'i 'n uair an gluais am bàs.*

Bheirinn mionnan air Bioball,
 Gu 'm b'ionns' thu bhi 'n ftiopail nan creag,
 Paidhir shuigeinín feoir ort,
 'S thu bhi fhuibhal air mòintich gun each,
 'G amharc fraithin an aonaich
 Far an cluinneamaid glaoh nan laogh breac,
 Na bhi 'g amharc nam fallfoir
 A bhiodh 'g imeachd air cabhlair Pheirt.

*'S marcach feudmhor naneach feang,
 Bhuidbneadh-réis is fréin 'nan ceann ;*

*Fuilteach beumnach 'nuair dh'éighe' adbhans ;
A thoircadh t' fheim 's do bhréid re crann.*

'S lionmhor aigiontach gruagach,
Agus ruaidhe 'na gruaidh mar an ròs,
'Nuair a fhuidhte r'a flios-fan
Gu bu chùbhraidh' na measa a pòg,
Aig am biodh am folt scaoilteach,
Cho buidhe re teudan a'n òr
Leis am b'aithreach t' fheadain
Fu ibhrataibh daor dheth 'n t-fròl.

*Ach thug thu gaol 's cha 'n fheud thu fuath
Gu'n d' thig an la 'm bi bhur dail re h-uaigh,
Do 'n gbeig àir àluinn a's sàr bhuidhe gruag,
Ceist nam mnàì thu o'n Airde tuath.*

CRAN a rinn Oigh d'a Leannan 's e dol a fhui-
readh air Mnaoi eile air comhairl' Athar.

O 'S tric mo fhùil air an linne
Is air an fhìreach a's airde ;

'S tric mo fhùil air mo dhiaidh,
Is e mo roghainn na dh'fhàg mi.

Beir mo shoruidh do'n fhleasgach
A dh'fhalbh mu fheasgar le bhàirc uainn ;

Chuir mo leannan a chùl rìum,
Is chuir e chùram air bàta ;

Ge do dhiùlt thu dhomh 'n t-aifeag,
A rìgh gu faiceadh mì flàn thu !

Ge do dh'èitich thu rum dhomh,
Cha bu diùbhail mi d' bhàta.

'S tric a bha mi 's tu fùgradh
Ann am bùthan na ràimhe.

Ann an coille nam badan
Is tric a ghlac thu air làimh mi.

'S cha b'e t' fhuath thug dhomh t'èiteach,
Ach mi bhi teisteil mu m' nàire.

Ach ma chaidh thu nunn thairis
A dh'fhios na cail' tha 'n Dun-scàthaich ;

Truagh a rìgh, nach tu gheibheadh ;
Fuar fodhadh 'an déis a bàthaidh ;

'S gach bean a chaidh luaidh riut
A bhi san uaigh o cheann ràith :

Ach mife bhi fallain,
Is thufa mairtheann 'nad' fhlàinte ;

Thus' is mife, laoigh ghaolaich,
A bhi 'nar n-aonar am fàfach ;

Sinn bhi 'n eilein 'nar dìthis ;
O 's e mo chridhe tha 'n geall air !

Fìor thoiseach an dùbhlaich
Dh'fhalbh mo stiuir 's mo chroinn-bhràgad.

Ach a rìgh mhòir a' chruinne,
Cum 'na thur is 'na thàmh e ;

Gus am beannuich iad Muile
Luchd a' chunntairt's a' ghàbhaidh ;

Luchd

Luchd a dhìreadh nan ftuadhan
Air muir ruaidh nan tonn arda.

Tha gaoth mhòr air an latha
'S uifge reamhar, trom, tlà ann.

Tha do bhreacan fliuch fionn-fhuar,
Ge b'e ionad ann do thàmh thu.

'S truagh gun m'eudach, a ghaoil, agad
Gu moch maduinn am màireach ;

'S e bhì rìs gun fhios uait,
Seal mu 'm fìofraicheadh cách e.

'S e do bhreacan ùr uafal
A chum am fuachd uam is mi m' phàisdein ;

'S tric a chum thu mi tioram
Fuidh fhileadh nan ard bheann.

O's tric mo fhùil air an linne, &c.

An t-Oran ceudna do 'n Chath-bhuidhinn Rìoghail
 Ghaelich eadar-theangaichte le — MORISON
 Foi-leigh do Chath-bhuidhinn an FHRISEALAICH.

A NN an éiddih Shean-Ghàel marre tein teachd na
 Ròimh,

O gharbhlach na h-Alba gu'n thearbadh sinn o'r fìdigh,
 O na beanntaibh 'fam b'aill leis na Romanaich tàmh,
 A chaidh chofnadh le'r sinnfir gu brìoghoil am blàr.
 Garamheil cùirte no cathraiche d'arn-earradh ann an fògh,
 Gu'n thaisbein Mars gu barrantach ann an feanadh e do
 Jobh.

'S 'nar thug Pallas an aire dha gu'n sealladh e ro-chorr,
 Fhuair Mars o Bhenus furan ann mar urama do 'n dòigh.

Mi-mheafarrachd neo-fheumail ar féithean cha dean fann.
 No creidimh Francach gaoitheanach ar rìoghachd chur
 fuidh chrann.

Ar pìoban 's ar brataichean a's fìor bheachdall frann,
 Le'r cridhe rìoghail Breatainneach fìor fheamhach air
 gach àm.

'Nuair chunnaic sinn na Taisitealaich gu barpail re *adhbhans*,
 Ge b' lionmhor air gach bearradh iad 's Montcalum air an
 ceann,

Dh'fhàs caochan do'n fhuil Bhreatannaich fìr-bhreachard-
 aich fgach ball.

Aig gu'n chuir sinn fuadach fuidh le fuathas ar cuid lann.

O daonan cian fada sin o chladach Bhreatainn mhòir,
 Gu robh ar naimhde doilgheafach, fìr-fhuireadh air ar foir !
 Na robh arrabhalaogh garbh mòr ag sealg oirn a preas,
 No 'n t-eucorach éiginneach 'g éirigh 'nar meafg !
 'Nar duthaich na robh uifligin luchd diumaidh ann an tàmh,
 Ar comhairl' gu robh fallain is ar malairt re fìr fhàs,
 Is ann an Albainn fhiùdhantaich gu'm faigh gach diùlnach
 grádh.

O chairdibh dearbha fìrinneach 's o nìonagan ciuin tlá !

VERSES said to have been composed by Sir HENRY
ERSKINE, to the Royal-Highland Regiment, and
to the Tune of their own March, composed by
Colonel J. REID.

*WITH the garb of old Gaul, and the fire of old Rome,
From the heath-cover'd mountains of Scotia we come,
From the mountains where Romans attempted to reign,
But our ancestors fought, and they fought not in vain.
Though no cities nor courts of our habit approve,
'Twas presented by Mars at a synod of Jove;
And when Pallas observ'd, at a ball 'twould look odd,
Mar's receiv'd from his Venus a smile and a nod.*

*No intemperate tables our sinews unbrace,
Nor French faith nor French fepp'ry our country disgrace.
Still our hoarse-sounding pipes breathe the true martial strains,
And our heart still the true-British valour retains.
'Twas with grief and with rage that of late we beheld
Rebel forces rush down from the hills to the field;
For our hearts are devoted to GEORGE and the laws,
And we'll fight like true Britons in liberty's cause.*

*O still at a distance from Briton's lov'd shore
May our foes in confusion our mercies implore;
May our coasts ne'er with foreign invasion be spread,
Nor rebellion, that fiend, e'er again rear her head.
May the fury of party and faction long cease;
May our councils be wise and our commerce increase;
And, in Scotia's cold climate, may all of us find
That our friends will prove true, and our mistresses kind.*

Do Mhnaoi Uafail ann an GLEANNA-GARRADH.

AN ainnir a chunna mi m' chadal,
 Cha robh i agam 'nar dhùisg mi.
 'S e bhì smuaineachadh nach beo thu
 A dh'fhàg na deoir ag ruidh o m' shùilibh.
 Cha d'fhuair mi dhòt ach fealladh ruathair :
 'S truagh nach robh 'm bruadar ni b' fhaide,
 'S gu faicin gach ni mu'n cuairt duit
 Gun ghluafad o m' fhuain gu maduinn.

Dh'iadhainn mo shùilean mar b' àbhaist
 Re amharc àilleachd do phearfain,
 URLA sholuis a 's glan dearfadh
 Choisinn cliu gach armuinn bheachdail ;
 Do mhuineal mar chanach sléibhe,
 Do dheud glé gheal 's do bheul meachair,
 Do fhìos mar fhiùran deas dealbhach
 'S calbannan mar *alabaster*.

Aithnichear air an aitreabh uafail
 A' bhuidh a bhios fuaite ris an tàmhidh ;
 Aithnichear air a' cholainn phrìseil
 An t'-anam am bi brìgh is càileachd :
 Gun aithnicht' orts' o bha thu d' leanabh
 Gu'm biodh tu gu banail bàigheil,
 Gu'm biodh tu gu briathrach fgialach,
 'S gu'm biodh tu gu ciallach nàrach.

Cha do mheall thu iad 'nam barail :
 Bu tu barrachd nam ban àluinn.
 Bu tu Phenics nam ban feumoil,
 Bu tu 'n eucog threubhach stàmhor.
 Na d chomhairle gheibhte fuafgladh
 'Nuair bhiodh tuairip air do chairdibh ;

Sàr choifiche beinn' thu,
 'S cha bu deireadh air feachd thu.
 Sàr, &c.

'S moch a ghoireas an ròcus
 Di-dònuich mu t' aitreabh.
 'S moch, &c.

Tha d'fhidheall gun ghleufadh,
 'S na teudan air lafach',
 Tha, &c.

Tha do thig mòr gun thuthadh.
 O! 's dubhach leam t'aitreabh.
 Tha do, &c.

Tha do phiuthar gun bhràthair;
 Tha do mhàthair gun mhacan;
 Tha do, &c.

Tha do bhean òg gun chéile;
 'S tha mi fhein deth gun daltan.

'S daor, &c.

COMHAIRLE do na Mnai, le DONALL MACMHA,
 THOIN Fear AITIODAIL ann an LOCH-CARTHUIN.

NAM bu teagafgach mi air an treud
 D'an goirean-gu léir na mnàì,
 Cha b' achmhasan bheirinn gu geur,
 'S cha chuirinn droch-bheus os aird.
 Bhiodh m' impidh gu math air an cùl,
 'S bu leo mo rùn do ghnà;
 'S mo chomhairl' bhiodh aca gu réidh
 D'an cumail o bheud gach là.

O'n thòisich mi 'n teagasg ud duibh
 'S nach b'e bhur claidheadh mo mhiann,
 O'n a dh'innis mi m'intinn gu faor,
 Na rachadh a h-aon fan t-siabh;
 'S ma their mi ribh ni nach bi binn
 O! innfìbh dhomh fhéin mo ghiamh,
 'S gur toileach leam cronachadh foilleir
 Ge do choisheadh mo choir dhomh 'n t-frìan.

O'n their luchd an iomadaidh eòlais
 " 'S e gach ni ann an ordugh is fear,"
 'Se comhairle thoirt air mnàì phòda
 Glòbhas mi 'n tòs os làimh:
 'S o rinneadh thu, bhean, chum na crìche,
 Umbal mur bi thu dha,
 B'ìdh deireadh aig comunn mo rùn
 Is meafa na thùs gu bràth.

Ma fhuaradh leat companach bras
 Bha riamh ana-caisigte 'n cùil,
 'S gu'n d'éirich dha leantuinn re fhafan
 A ghabh e mar chleachda o thùs,
 Na biodh aig luchd tuailis r'a chantuinn
 Gur iadach a mhaflaicheas thu,
 Thoir feart nach bi t'achmhafan baoth
 Mas caill sibh maraon bhur cliù.

'Ge d'éireadh dhuit focal no dhà
 At huiteam le gaire uait,
 Seadh focal no dhà am biodh brìgh
 'S a chuireadh a glùiomh-fan fuas,
 Mur maothaichheadh fud e, cia 'm fàth?
 Cha leafachadh càs no cruas.
 Th' air leam gu'n dean faighidinn céile
 Ni nach dean beum gun bhuidh.

Ma fhuair thu fear danara truagh
 Nach cuir anns an uailse fuim,

Bha thu làn mifnich is cruadail ;
 'S gach deagh bhuaidh bha fuait' re d' nàtur.

E' fhoghaintich' thu na Deborah,
 'S bha thu cho bòidheach re Judith ;
 Thu cho geannnuidh re Sufana,
 'S cho banail ri anns gach giùlan.
 Bha thu iochdamhor, creidmheach, diadhaidh.
 Mu d' chuid bha thu fialaidh pàirteil.
 Aig lìonmhoireachd do bhuaidhe uafal,
 Bu tu bhean fhuairc a bh'aig Nàbal.

C'àit' an gabh an gliocas cùmhnuidh
 A nis o nach beo thu, Anna ?
 C'àit' an d'théid an gealladh cinnteach ?
 C'àit' an fhìrinn ? C'àit' a' ghloine ?
 C'àit' an d'théid an labhairt bhlafta ?
 C'àit' an d'théid an tuigse chòmhnard ?
 C'àit' an d'théid an giùlan banail
 A nis, Anna, o nach beo thu ?

'S truagh leam do chlann bhì 'nan deoiribh.
 'S truagh leam bròn bhì air do mhàthair.
 'S truagh leam do pheathraichean deurach
 Mu d' dbébhinn, 's cha dean e fà dhòibh ;
 'S gur truagh leam o'naich do bhràithrean
 O nach d'fhuair iad dáil o'n eug dhuit.
 'S o nach fhaic mi gu lá bhráth thu,
 Mo bheannachd gu Phárrais Dé dhuit.

ORAN do Dhuine Uafal chaidh bhathadh ag iaf-
gach.

DAOR a cheannuich mi 'n t-iafgach.
'S i fo bhliadhn' a chuir as domh.

Chaill mi snámhuich a' chaolais
Nach do ghlaodh riamh an t-aifoc.
Chaill mi, &c.

'S ann aig floc beul an áthain
A bháthadh an gaisgeach.
'E ann aig, &c.

Sud a' bheart nach do shaoil mi
Air an t-faoghalfa thachairt ;
Sud a bheart, &c.

Gu rachadh do bháthadh
Gu brath gun chuan farfaing.
Gu rachadh, &c.

Tha do bhreacan ur uafal
Air uachdar an aigeil :
Tha do, &c.

Tha ruidh nann tonn naine
Mu bhruchaibh do leapa ;
Tha ruidh, &c.

Tha t' fholtan donn dualach
'Na chuachaibh sna preafaibh.
Tha, &c.

Sár bhuachaille bhò thù
N gleann feoir nan crìoch farfaing
Sár, &c.

Fear dreaganta, creaganta, cruaidh,
 A's urrainn thoirt fuath do mhnaoi,
 Cleachd urram is fulangas da,
 'S na lafadh air h-ardan daoi.
 Mur d'thig e le fochair gu buaidh,
 Gu mair e na bhuadhanna chaoi'

Ma fhuaradh leat floidhtire misgeach,
 No flaodaire bristeach 'an céill,
 Leigeas dheth chuid as a làimh
 Am barrachd 's a thàras e féin,
 'Nuair théid ort an trustar o íta,
 'S a sheafas tu áit' am feum,
 Ged' chuir thu le strùilleadh air geilt
 Gu'n gabh sinn do leith-sgeul gu léir.

Ach ma bha t'fhortan ni's fearr,
 'S gu'n do chuir ort an t-Ard-rìgh buaidh,
 'S gu'n d'fhuair thu fear freafdalach cairdeil
 Choisneadh do ghrádh gach uair,
 O! sealgair a' choilich fan fhraoch
 A choisneadh do ghaol gun ghruaim,
 Bi thufa a'd' dhleasdanas da
 'S gu guidheam dhuibh flàinte bhuan

'S a rìs, a bhean phòsda mo rùin,
 Bi farasda ciuin re d'fhear.
 Nach cuala tu 'n t-Apistol ud Pòl,
 Mar thug e na mnái fa'near;
 Oir thuirt e dhoibh sud gur a còir
 Strìochdadh o òg gu fean.
 Ach sguiridh mi nise do chiannt ribh,
 Is éifdeadh a' bhantrach mhear.

'S a bhantrach, thoir faicill ort féin
 (Ge do thubhairt mi fein riut mear)
 Thoir feirt nach e buaireadh an t-faoghal
 A thogas a chaoidh' do ghean;

Am freasdal 's gu 'n d'chigeadh do t'iarruidh
 Suir'ich o'n iar no o'n ear,
 Da 'n d'thoir thu gu tairis do ghaol,
 Ge do dh'urraich an t-aog air d'fhear.

Ma fhuaradh leat fearann is ni,
 Na canar gur millteach thu.
 Bi thufa 'nad' cheannas math teaghlaich,
 'S is barrantach t'aobhar chliu.
 Tha nàtur nam feara gu léir
 Cho chreidmheach air bréig gun diù,
 'S gur còir dhuit bhi fìofrach co dha
 Ma 's innis thu chàch do rùin.

Ach aon ni 's éigin domh rádh,
 'S tha e teachd a ghná fa m' smuain,
 Nach cuir thu chaoidh' m' fiacha dha
 'Nuair a gheibh thu fear cairdeil caoin,
 Nach can thu ris, " Beannachd do m' chiad fhear,
 " Choifinn e riamh mo ghaol;"
 'S gu'n guidheam dhuibh maireantas buan
 Air adhairt nam buadh faraon.

Ach ma 'fa cailleach gun bhrìgh thu
 Air nach d'thoir faoi aon luaidh,
 Cuir t'earbsa 's do mhuinghin 'an Dia,
 Leig tharad do mhi-chuis through,
 Dean famhl' ann an gliocas do chách,
 Thoir taisbeineadh áraidh uait.
 Ge dualchas am bás do gach aon
 'S ni dearbha dha 'n acis an uaigh,

* * * * *
 * * * * *
 * * * * *

Gu'n teagaisg mi caileag mo rùin,
 An t-abhall is ùire blath,

Cloch-tharruing nam feara gu léir,
'S i bharr-oglach bheufach mhà.

A mhaighdin, thoir faicill ort féin,
'S nach 'eil thu ach a'd chrèutair maoth.
Cha 'n fhuiling thu cruadal no gaill-fhian,
'S do bhuaireadh cha mhair thu bhios baoth.
Ma leagas ort fleasgach a fhùil,
Na Taisbein do rùin d'a thaobh.
Fad as uaithe faiceadh e thu
An aon uair is mò do ghaol.

Mu d' bheufa bi meachair a ghnà,
Gu h-iriosal, àillidh, ciuin.
Na rachadh do theanga gu luath's,
'S na maflaich do shluagh ni 's mò.
Bì' ùmhal do d' ghinteiribh talmhaidh,
Is faicear neo-fhalbhach thu :
Oir creid 'nuair bhios iomadh ag strìbh,
Cur meanbh an ni chi gach fùil.

Ma's e 'n t-aidh a thig chum na h-oidhche
A leagas a dhruim re làr,
Ma chi e fan teaghlach fin maighdean,
Caillidh se loinn do chàch ;
Oir oirre-s' bìdh inntinn gu dlùth,
'S e ag iarraidh gu fùgradh tlà ;
Ach is beag an ni chluinneas a chluas
Nach leig e fan uair os aird.

Bìdh iomadh fear suarach an déigh
Air thufa bhi 'm mi-fa dha.
'Nuair a leigeas tu iarrtannas leis
'S a chailleas tu freasdal a's fearr ;
O ! coisnidh e fin dhuit gu truagh
Le eachdairidh fuath o chàch.
Thoir feirt air an fhear ud a chaidh'
Ma's d'thig thu le maoin 'na dhàil.

Ach ma thig fleasgach nu'n cuairt
 A shaoileas tu 's uailfe beus,
 Chleachd cridhealas bhritheagach dha
 Mar eireig' a bàrr fui fgéith.
 Le dānadas amhailteach chiuin
 Is foilleireachd fùl gu réidh
 Ma bhios tu gu banail gu bràth,
 Gu 'n tarruing thu cairdeas cheud.

'S a nife nan innseadh tu dhuinn
 Ma thaitinn riut m'impidh thlá,
 Gu'n do shoilleirich mise gu réidh.
 Nan d' thigeadh ort beud gu bràth ;
 Thoir d'achmhafan feachad, ma thoill,
 'S ni 'n cuiream fhéin suim fa bhàs.
 Ma their thu gu'n chuir mi ort gruainn,
 Bithidh mi gu la luain a'm' thàmh.

TUIRNEAL a' Chnatain ; do Shir EOGHANN LOCH-
 IALL an deigh latha Sroin-neamhais. Le IAN
 LOM MAC DHONAILL.

CHA b'e tuirneal a' chnatain
 A chuir a'm' dhùisg mi fa mhaduinn,
 Ach an tùchan-s' tha mareach air m' fhéithibh.

Do chéill bhi 'n Sagson
 Gun fhios nach b'éigneach a' bheirt e,
 Ma thig eug ort 'an taice Rìgh Seurlas.

Chraobh stáilinn chruaidh chuileann
 Chaidh uainn air fáil do Lunduinn ;
 'S tearc mo ghàir ach gu 'n cluinneam deagh sgeul ort.

Do thighn fallain slàn uaith
 Mar ruaig falaisg bhàrr cruadhlaich,
 No o gharadh a' ghuail 's nam bolg-féididh.

Dh'fhalbh

Dh'fhalbh Mac-Caillein fear buairidh
Le fac gearrain do thuaileas
A chur a' ghearain 'an gluafaibh Rìgh Seurlais.

Ge do scrìobhta leat Muile,
Bhioah tu g'iarruidh gu tuille.
Cha rebh 'm bliadhna 's an uiridh cho réidh dhuit.

'S iumad tigheadas òrail,
Mhuirneach, aithreach, chòlar,
A ghreas d'athair gu fòrnadh na déirce ;

Ga 'n robh beathach bòidheach
Tha 'n diugh 'ga chaitheadh mu d' bhordfa :
Cleas an fhatha cur fui' cheart éigin :

Cleas a' bhaigeir mhòir làidir
Rinn a fhaidfeach a chárann
Leis gach paidreig a thàthadh re chéile.

Ach b'ait leam Guinich fan dranduil
Fo dhruim an Tùir Fhrancaich,
Agus cuibhreach ro-theann air am féithibh.

Mhaduinn duibh-riabhach smachdail
Dh'fhàg i 'n t-Iarla gun mharfainn.
Thug i 'm fiabhras a Marcus Earr-ghàidheal.

Caiptein caol Loch-nan-eala
Thug le feill as a bhail' e,
Gu do chaochail e talla 'n àm éiridh.

'S mairg a dhùisgeadh a chadal
An laoch nach mùchadh le bagradh,
'S e borb, ardanach, acuinneach, gleufta.

Ghabh thu bhráid air do mhuineal
Nach gabhadh càch orra chunntart.
Thoirt do chàirdean a tonnaibh na féithe.

Eoghain òig Torra-chaisheil,
Rinn thu chòir mar mo bheachd fa.
Thog thu crò agus geata nach leum iad.

Thog thu bàrd ann an Dubhart.
Streap thu 'm bàrr croinne giubhais.
Leat bu mhiann a bhì 'n druidhcachd an drèagoin.

Thog thu 'n t-fròl-bhratach bhuidhe
Os ceann fòl nam pìc iudhair,
Caol chorcach an fubhal gach tè dhuibh.

Nam biodh a' chuis mar a deirinn,
Bhiodh tu d' Dhiùc fear nan eilean *.
Leat bu mhiann a bhì d' speir-sheog sna speuraibh.

'S ann latha Sròn-neamhais
Bu droch còcaire gill' thu.
Chuir thu spògan air bhiribh 's dhroch gréidh thu.

Thug thu fairige fairge
Do luchd nam falluinne dearga.
Bha ruidh fala is farra-dhearg † mu 'n fléifdibh.

Fhuair thu garbh bhata cuilein
Cheud la dhearbh thu bhì d' dhuine,
Mu'n d'fhás calg ort do fhionna no dh'fheufig.

Cha bu fhùgradh do shean-choin
A' n cnàimh smuais thoirt a d' dhream-chraos
'Nuair a theannadh tu teanchair do dhèudhaich.

Cha bu fhùgradh do fcoileir
Dol a dhrantan re d'choileir,
'Nuair a thionndadhadh thu chorr-fhiacaill gheur ris.

Le luchd nam feadana dù-ghorm
D'am bu fhreagarach fàdar,
'Nuair a spreigeadh na h-uird re spuir gheura;

Bheireadh

* Air gach eilein.

† Earr-dhearg.

Bheireadh dùsgadh le h-ainiochd
Air Utluich an langain,
Garbh, fùcach, mòr, eangach an t-fléibhe.

Bhiodh an t-fùil no dheò an t-ionchainn
Mu dheireadh drùthadh bhur n-ionbhruich.
Cha bhì mise d'a fheanachas na 's léir dhomh.

An Cìaran mabach, do GHILLEASPUIC RUADH
Mac MHC DHONUILL; le IAN LOM.

GED' tha mi m' eun fògraidh fan tìrsa,
Air mo ruagadh as na crìochaibh,
Glòir do Dhia 's do Iarla Seafort,
Cha bhì sinn tuille fui 'r binne.

O ro ro sin, cò nam b'àil libh ?

O ro ro sin, cò nam b'àill libh ?

Call abhar inn o, calman codheal ;

Trom orach as o, cò nam b'àill libh ?

Sir Seumas nan tùr 's nam baideal,
Gheibh luchd muirne cuirm a' d' aitreabh.
Ge do rinn thu 'n dùifeal cadail,
'S éibhinn leom do dhùsgadh maduinn.

O ro ro sin, &c.

Slán fui d' thriall, a Chiarain mhabaich,
Shiùbhla' fliabh gun bhiodh, gun chadal ;
Fraoch fui d' fhìn' gun bhòsd, gun bhagradh ;
Chuir thu ceo fui 'n ròifeal bhraidaich.

O ro ro sin, &c.

Rinn thu mhoch-èiri' Di-dònuich,
Cha b ann gu 'n aitreabh a chòmhdach,
Thoirt a mach nan cas cheann dòite,
Chur fradaig fui bhraclaich na feòla.

O ro ro sin, &c.

Mhoire 's buidheach mis' a Dhia dhìot,
 Cuid do 'n athchuinge bha mi 'g iarraidh,
 'N grad spadadh le glas lannaibh liatha,
 Tarruing ghad air fad am fiacal.

O ro ro sin, &c.

Di-ciaduinn a chaidh thu t'uingeam
 Le d' bhrataich aird 's do ghillibh dubha,
 Scriob Ghilleaspuig Ruaidh a h-Uithist.
 Bhuail e meall 'an ceann an uighe.

O ro ro sin, &c.

Cha d'iarr thu bàta no long dharaich
 Re h-àm geamhraidh 'n tùs na gaillinn;
 Triubhas teann feadh bhèann is bhealach,
 Coifeachd bhonn ge trom do mhealag.

O ro ro sin, &c.

Ach nan cuireadh tu gach cùis gu h-àite
 Mu 'n do sgaoil thu t-itean air saile
 'Nuair a dh'èitich thu Inbher-làraidh,
 B' fheird do mheas e measg nan Gàidheal.

O ro ro sin, &c.

'S ann leam fhéin nach bu chruaidh an t-fireachd
 Bh'aig mnaibh galach nam falt sgaoilteach,
 B'ài 'gan tarruing mar bheul-fnaoisein
 Sealg nam boc mu dhos na maoilfeach.

O ro ro sin, &c.

'S maing a rinn fhòlmuinn fan droch-bheirt
 'N déigh am plaosgadh fhuair bhur ploidne,
 Claigne 'gam faoiscneadh a copar
 Mar chinn laogha 'an déigh am plodadh.

O ro ro sin, &c.

LE FEAR SRATH-MHATHAISIDH.

THA sluagh an t-faoghail-fa 'nan deannaibh,
 Fear ag fgaioleadh 's fear ag tional,
 Fear ag carnadh òir 's 'ga mhùchadh,
 'S fear eile ga mhùn' re balladh.

Uainn e dhaoine, 's gàbhaidh 'n feòl e,
 Bhi ro-ghlic, no bhi ro-ghèrach,
 Leigibh dhibh e s' leanaibh mise,
 Seall-fa nife dhuibh mo dhòighfa :

Gun bhi ro-chaithteach, no 'nam dhaòlaig,
 Cruinneach' òir, no 'ga fgaioleadh.
 Ma gheibh mi biadh, teine 's earradh,
 Tha mi toilichte dheth 'n t-faoghal.

'Nuair bhuailleas an t-eug a gath orm,
 Tha mo Shlànuighear air a Chathair ;
 Bheir e mi cho luath do Phàrtais,
 'S ge b'e Rìgh na Spàinne m'athair.

COMUNN AN UISGE-BHEATHA. LE FEAR SRATH-
 MHATHAISIDH.

FEAR mo ghaol an t-uisge-beatha,
 Air am bi na daoine ag feitheamh !
 'S tric a chuir e faoi 'na luidhe
 Gun aon chlàidheamh rùsgadh.

*Ciod eile chuireadh sunnt oirn,
 Mur cuireadh bean is lionn e ?*

'Nuair choisgeas gach sluagh am pathadh,
 'S a théid mac nam buadh air ghabhail,

'S lionnber

'S lìonmhor uaisle feadh an tighe
'S biafd nach caitheadh cùinne.
Cìod eile, &c.

Cha b'e fud an comunn fuarach.
'S mairg a dh'iarradh an taobh fhuas doibh.
'S iad nach cromadh chun na fuaraig,
Ge bu dual doibh 'n làireach.
Cìod eile, &c.

Gheibht' an sin gach làmh bu chruaidhe,
'S cò b'fharr na clann natuatha?
'M fear bhiodh aig an amar-fhuail,
Gu 'm buaileadh e aon triur dhiubh.
Cìod eile, &c.

Bi'dh iad làn mifnich is cruadail,
Gu h-aigiontach brisg tu tuafaid.
Chuireadh aon fhichead saṅ uair sin
Tearlach Ruadh fui 'n chrùn duinn.
Cìod eile, &c.

Chluinneadh fear a bhiodh gun chluais iad,
Nan deanadh luinneag is fuaim e;
Comunn teangach, cainnteach, cuachach,
Dannfach, fuairc, neo-bhrùideil.
Cìod eile, &c.

Comun aoidheil, òlmhor, pàirteil
Pògach, dornach, frònach, gábhaidh,
Spòrsail, ceòlmhor, cornach, gáireach,
Nach cuir cás gu smuaircin.
Cìod eile, &c.

Gar am páidhear an fheill-mártaunn
'S ged' rach an Rìgh — mháthair,
Leanaidh iads' an òc-fhlaint ádmhor
Gus an fág an lùths iad.
Cìod eile, &c.

'M fear a chaidh choimhead na h-oidhche,
Leig a chofan air a dhruim e ;
'Thug e stigh an rud nach d'rinn e,
'S b'oillteil a bha chùltaobh.

Ciod eile, &c.

Dh'éirich am fear a bha làimh ris
Theiche roimh bholadh an fhàile.
Thuit e anns a' mhuighe-làgain,
'S mhill a' chàth a shùilean.

Ciod eile, &c.

Dh'éirich an treas fear gu dàicheil
Chum 's gu'n teafairgeadh e'm fear bàite.
Chuir e ghrìofach as le mhàfaibh,
'S còta Spàinneach ùr air.

Ciod eile, &c.

'N fin dar dh'éirich iad uile
Thuirt fear, " Gabhar greim do 'n duine.
" Fluair e mafladh, 's cha b'e munar.
" Loifgeadh mu 'na gh'lùn e."

Ciod eile, &c.

Thuirt caraid an fhir a chaidh losgadh
" Tha thu fìor bhreugach, a losgain.
" Bi mach fhad 's tha 'n dorus fosgailt',
" Oglach, lebhtha dhùisg fo."

Ciod eile, &c.

San uair a 's fearr a bhios aca
B'ìdh làmh air gach cuaille is bata.
B'ìdh fear buailte, 's fear ga thachdadh,
'S fear fui 'n cafaibh ciùrta.

Ciod eile, &c.

Fear eile thig aileag 'na bhràgad.
Stiùbraidh e'm brollach a bhràthar

Aran pronn, is im is càise,
Brucach, blà, cur fmuìd dheth.

Cìod eile, &c.

Their bean-an-tighe gu dìblidh,
“ Dhuin’, is olc an cáramh bìdh fin.
“ ’S mòr a b’fhearr dhomh agam fin e,
“ S mòid a phrìs a’s dùthaich.”

Cìod eile, &c.

’N fin dar thig na coin fa chom-ith,
Leigidh iad air cimithe comith.
Leafaichidh fear eile an nollaig
Le gleus ronnach ùrar.

Cìod eile, &c.

Dar dh’fhàsas a’ bhangaid goirid,
Chuid nach d’tháinig ach mu dheireadh,
O nach faigh iad lán an goile,
Goiridh iad gu diumach.

Cìod eile, &c.

Théid iadfan a nife fa chéile,
’S chi gach mad e féin ’an déigh laimh.
Bìdh furd air na h-armaibh gleufta,
’S deudaichean ’gan rùsgadh.

Cìod eile, &c.

’S ann an fin a bhios a’ chaonag,
Firom farum chon is dhaoine,
Clann a’ ránuich, mnái re caoine.
’S baobhail croft’ a’ chùirt iad.

Cìod eile, &c.

’S ma chrèideas gach fear na chual e,
’S meas’ e na thuir Callum Ruadh rium.
’Siad na coin a bhios ’an uachdar.
’S bìthidh daoine uaisle mùchta.

Cìod eile, &c.

SOIGHDEAN GHLINN-LIOBHUINN.

A MHIC an fhir ruaidh,
Bha gu mifneachail cruaidh,
Do thuiteam fan ruaig cha b'fheirde mi.

Triall 's tu dìreadh
Re cois frìghe,
Bhiodh coilibhear * dìreach dearbha leat.

Coin air iallaibh,
Garg 'an gnìomhan :
B'e do mhiann bhi fealgaireachd.

Pic nad' dhornaibh,
'S mill ni 's leòr oirr' :
'S ann le treoir a thairngear i.

Glac nach leumadh
Re teas gréine,
Agus céir o'n Ghaille-bhinn oirr'.

It an eoin léith
Brice na déigh,
Air a gleus le bairbeireachd.

Sìd a h-Eirinn
'S meoir 'ga réiteach' :
Cha d thig brein' fir-ceird air sin ;

Ach Fleisdeir finealt
O Ghleann-liòbhuinn,
Sìr-chur sìd air chalpannan.

Cinn bhreac fgiathach
Air dhreach dìoltaig † :
Cha d' thig iarunn garcail orr'.

L 2

* *I. e.* cuilbhair.† *I. e.* ioltoig.

Gua

Gun chion dlùthaidh
O d' láimh lùthoir ;
Ite chùì' is earr air fin.

An faoi nach fòradh
Air thùs tòireachd :
'S maing fear lòdail tharladh ort.

An faoi nach maimeadh
Air thùs feadhna ;
Bhiodh sgian chaol o'n chearduich ort.

Triath na fròine,
Ma 's fhior dhomhs' e,
Gur i chòir a s' fheirde leat.

Dáimh ga d' mholadh
Triall gu solar ;
Bhiodh do sporan earlaidh dhoibh.

Beoir air chuachaibh,
Ol aig t'uaiflibh,
Anns gach uair dha 'n tarladh sinn.

Pìob 'ga spreigeadh,
Fìon 'ga leigeadh,
Luchd leadan ann re cearruchas.

Forthann air thì,
Dolaran sìos,
Galoin dheth 'n fhìon bhairceideach.

Cupannan lán
Mufgar re daimh,
Ufgar air mnaoi airg-bhraiteach.

Bhil a' h-Eirin
Sin ort sgeula,
Thig cùig-ceud a shealltainn ort.

An t-òg is deis' thu
 Dh'fhalbh mu fheafgar ;
 Ghabh mi cead fan anmoch dhìot.

An t-òg is fine,
 'S fearr do'n Chinneadh,
 Nach d'rinns ceillein airgid riamh.

'S ann leam a b'aithreach
 Gun bhi marruit,
 Dol fui sparradh Ghall-bhodach.

ROINN a dh'ALASTAIR MAC COLLA,

IS fhad tha mis' ann am chodal,
 'S mi tha fulang ;
 Gun an t-Alastair òg fo mholadh
 Mar threun duine.

Do mhac-famhailt mar ealt' eun o dhubh bheinn
 Dol trid choille dharaich ;
 No mar fhrois mhòir ag reubadh tuinne
 Air druim cuain mara.

Is leat Clann-Alastair nan arm guineach
 A 's ro-mhath cinfeal ;
 Sud na fir nach 'eil dhuit fallfa,
 Taim d' an innseadh.

Tigfidh Raonull Dhùn-nan-ultach
 'Na chraoibh thoraiddh,
 'M fear nach do ghabh fgate roimh thi eile ;
 B'e 'n gnìomh doilich.

Tigfidh Aonghus mac Mhic Raonuill,
 Féinnidh, fuileach ;

Is cha bli feum air léigh am baile
 'An dèidh do bhuille.

An uair a thogtadh fraoch is fearg
 Air 'Triath an toghair,
 Chluinnte fuaim do lann 'gan crathadh
 'An crìochaibh 'n domhain.

Thug thu 'n là ud 'an Cul-radhain
 'An tùs t'òige ;
 Leagadh leat an fìn luchd làftan
 Bu mhòr bòfta.

Ag ailis air Goil mac Morna
 La Uilt-eirinn ;
 Dh'fhàg thu Goill gu brònach
 'S mnài gu deurach.

Ag ailis air Oskar nam beumann tric
 La Pheirte ;
 Cha 'n fhéudadh duine chuca, leis
 A' cheo a bh' aca,

Ag ailis air Fionn mac Cumhail
 La Chill-faithe ;
 Chuir thu eich is Goill le bruthach
 Gu breun brothach.

'Nuair thogadh tu do bhratach mhìn ruadh
 Re crann gatha,
 Bheireadh tu buaidh air gach rutha,
 'S gaoth 'ga crathadh.

Cha robh coimeas ann do m' threun fhear
 'An tùs troide,
 O nach fàiteadh am mòine bhuig e
 Carragh creige.

DI-MOLADH Pìoba DHONAILL BHAIN. Le Ian mac Codrum, no Ian Mac Fhearchair mhic Imhir ann an Uibhist a' Chinn a Tuath, Bard Shir Seumais mhic Donaill, a dh'eug fan Roimh.

A' CHAINNT a thuir Ian gu'n labhair e cearr i,
'S eudar dhuinn àicheadh is pàidheadh dh'a chionn.
Dh'fhàg e Mac Cruimein, Conduili is Tearlach,
Is Dònallan Bán a tharruing gu prìs.

Orm is beag mòran sgeig
Agus bleid chòmhradh,
Thu labhairt na h-urrad
'S nach b'urrainn thu chòmhdach,
Ach pilleadh gu fòlda
Far 'n do thòisich thu dian.

An cual' thu cò 'n urram an taobh-fa do Lunduin?
Air na Pìobairean uile b'e Mac Cruimein an rìgh,
Le poncannan àluinn a b'fhonnaire fàilte,
Thairngeadh 'an càileachd gu fláinte fear tinn.

Caismeachd bhinn, 's i bras dian,
Ni tais' is fiamh fhògradh:
Gaisg' agus cruadal,
Tha bhuaidh air an òinsich,
Muim uafal nan Leòdach,
Ga spreotadh le spid.

A' mhairisgeach spòrfail bha aig Tearlach 'ga pògadh,
An t-àilleagan ceòlar is bòiche guth cinn;
Tha na Gáidheil cho déigheil air manran a dh'èisdeachd,
'S na bheil 'an Dun-cidin do luchd beurla air tì.

Breac nan dual is neartmhor fuaim,
Bras 'an ruaig námhad,

Leis 'm bu cheòl leadarra,
 Feadain nan Spàinneach,
 Luchd dheifichean màdair
 Bhi cràdht' air dhroch dhìol.

Nan cluinnt' ann am Muile mar dh'fhàg thu Cònduili,
 Cho b'uileor leo t'fhuil bhi air mullach do chinn :
 'S i bu ghreadanta dealachain air deas lámh na h-armachd ;
 Ag breabadh nan garbh phort bu fhearbh a dol sìos.
 Creach nach gann, sibh gun cheann,
 Fuidh bhruid theann Sheoruis
 Luchd nam beul fiara
 'Gar pianadh 's 'gar fògradh :
 Rinn iad le foirneart
 Bhur còir a bhuin dibh.

Cha d'thug thu taing idir do briofgardaich Thearlaich,
 Mach o Fhear Bhàli bhi ghnà air a thì.
 Mhol thu Chor ghliogach nach d'thigeadh a bàidse.
 Ach deannan beag gràin, o màm a dhroch fhoil.
 Shaoil thu fuas maoin gun ghruaim,
 Craobh nam buadh ceòlmhor,
 Chuireadh fonn fuidh na creagan
 Le breabadaich mheoirean
 'S nach fuilgeadh odrèchain
 A thogail a cinn.

Cha'n fhaigh a' chùis bhuirt ud talla 'm bi muirn,
 Ach áth air a mùchadh le dùdan 's le sùidh.
 Cha bhi feithir aig Dònall 's cha'n éirich e cònard,
 Ach fuidh' air an t forn agus sopag re dhruim.
 Plaigh bhlaigh phuirt, gair dhroch dhuis,
 Aile cuirp bhròite ;
 Ceòl gha cho-sgreataidh
 Re sgreadail nan ròcus,
 No iseinean òga
 Bhicòch leòinre chean bìdh.

Nacht

Nach gaffa chùis bhurta bhi cneatraich air urlar
 Gun phronnadh air lutha gun fiubhlaichean griinn,
 Sparradh odròchain 'an iurball odròchain,
 Sparradh odròchain a tòn odrobhì.

Mà' caol cam le h-aofg rann,
 Gaoth mar ghreann reòta
 Throimh na tuill fhiara
 Nach diònaich na meoirean,
 Nach tuigear air dòigh
 Ach otheoin is othì.

Diùdha nam fuidh bh'aig Tubal Cain,
 'Nuair sheinn e puirt ghaidhlig 's a dh'Àluich e Phìob.
 Bha i tamull fuidh 'n uisge 'nar dhruideadh an Airc.
 Thachair dhi cnàmhadh fuidh uisge 's fuidh ghaoith.

Thàinig smug agus duft
 Anns na duis bhreotach,
 Iumadach drochaid
 'Ga sropadh na scornan.
 Dh'fhàg i le crònan
 Odròchain gun brìgh.

Bha i feal uair aig Maolruainidh o Dornan,
 Chuireadh mi-dhòigheil bhàrr ordugh na fuinn.
 Bha i treis aig Mac pheatrais a theinneadh na dàin,
 'Nar theirig a' chlàrfach 's a dh'fhàilig a prìs.

Shéid Balaam 'na màla
 Osna chràmh chrònaidh.
 Shearg i le tabhann
 Seachd Cathan nam Fiantaidh.
 'S i lagaich an ciad uair
 Neart Dhiarmaid is Ghuidl.

Turruraich an dòlais, bha treis aig Ian òg dh'i.
 Chofgadh riobhaidean conlaich na chòmhnadh lè ni.
 Bha i corr is feachd bliadhna 'na h-atharais bhialain.
 Aig Mac Eachain 'ga riastadh air sliabh Chnoc-an-lìn.

An fhuaidh shean nach dùisg geom,
 Ghnùis nach glan còmhach :
 'S mairg dha 'm bu leannan
 A' chrannalach dhòinidh.
 Chaitheadh grán eòrna
 Leis na dh'fhoghnadh dhi ghaoith.

Mu'n cuirear fuidh h-inneal Corrabhinneach na glaothaich,
 'S inneach air eudach na dh'fheumas i fhnáth.
 Cha bheag a' chuis dhéistinn bli 'g éisteachd a gáirich ;
 Dheanadh i aognaidh an taobh a bhiodh bláth.
 Riasladh phòrt, scriachail dhos,
 Fhir an droch shaothair,
 Bheir i chiad éubhadh
 Re féideadh a gaoithe,
 Mar roncan bá caoilidh
 'S i faotainn a' bháis.

Bithidh 'n iunframaid ghlagach air a lùbadh 'an craiceann ;
 Cha'n fhuirich i 'n altaibh gun chearcail 'ga tádh'.
 Seirbhe na gabhann re tabhann a cruin-luath,
 Trumpaid a dhùisgeadh gach Iudas fhuaire bás.
 Mar chom geuraich 'ga chrádhadh
 Shéideadh lán gaoithe,
 Turraich nach urradh mi
 Tiunal a dh'innfeadh,
 Ach rodain ag fianoil
 No fgiamhail laoigh òig.

Com caithte na curra is tachdadh 'na muineal,
 Meoir traifte gun fhurus cur triulluin 'an dán,
 Sheinneadh a bhrollaich le folus an eolain,
 Ruidhle gun ordon an cómhnuidh air lár.
 'N aognaidh lom gaoth thróimh thoil,
 Gáir gun fhonn cómhraig,
 A thaisicheadh cruadal
 'S a luathaicheadh teoltachd,

Ga beachdail don-dóchais
Mu 'n t-forn am bi ghráifg.

B'fh gaoth a' mháil ghrodaidh cur gáir anns na dofaibh,
I daonpan 'na trotan re propadh odrá.

B'fh feannfar caol chrochta fuidh chaonaig aig ochdar,
Sruth ftaoineag 'ga ftopadh cur droch cheól 'na thámh.

Fuaim mar ghlag dh'fhuadach each,

Duan chur as fridhe.

Cha 'n abair mi tuille

Re di-moladh píoba,

Ach a leigeadh a chluinntinn

Gu'n thill mi mac Pháil.

Air Contribh eadar dithis ann an Uibhist a' Chinn
a Tuath. Leis an IAN Mac CODRUM cheudna.

CHA 'n e dhùifg mo sheanchas domh
Chùis mu bheil mi dearmalach,
Gach Hungaireach 's gach Gearmailteach,
Gach Francach 'an rùn marbhaidh dhuinn;
Muir no tìr cha tearmann duinn.

Tha mo dhùil 's gur fìrinneach,
Gach muifeag tha mi cluinntinn deth,
Nach dean iad unfa dhìreadh oirn,
Nach buidh'n iad na h-Innfean oirn,
Gu 'n fguir iad far 'n do dh'inntrig iad.

O chaidh na h-airm 'an tasgaidh oirn,
Ge tric a' ghairm gu faigh finn iad,
Nach foghnadh claidhean maide dhuinn
Gu seafamh a' chrùn shagfonaich,
Mar thug an Diùc a dh'fhafan duinn?

Ge mordhalach Rìgh Prusia
 'S na rìghridh mòr tha 'n trioblaid ris,
 'S co neònach leomfa 'm Frisealach,
 'S am Bàideannach le meafrachadh,
 Bhi deanamh rèit 's nach bris iad i.

Gu m' slàn dh'an armunn cheanalta,
 Nach do chuir an rabhard eallach air,
 'Thug dhombha càil gun mhearachd dheth,
 Ge ta cha d'thug e barantas domh
 An rèit' ud c'ait' a mhaireadh i.

Bha mise uair gu faca mi
 Nach creidinn uaithe facal deth,
 Nach bithinn suas 'nar thachradh e,
 A liuthaid gruag is —————
 Bha 'm fuasgladh anns an t-fabaid ud.

'Nuair dh'inntreigeadh an t-ascaoineas,
 Is àrd a chluinnteadh 'm Pabaidh iad;
 'Fhregair coill is clachan doibh;
 Cha bhiodh bean 'an àite faicinn doibh,
 Iad fhéin 's mac-talla bas-bhualadh.

'Nuair bhiodh iad fùth sna tagraichean,
 'Se crìochnach' a bhiodh aca-fan,
 Ag iarraidh iasad bhataichean,
 Gach tuairisgeul re chlaistinn ann,
 Nach cualas riamh o bhaifdeadh sin.

Gur maing a bhiodh 'fan ubraid ud
 'Nar ghabhadh iad gu tùirneulas.
 Bhiodh fàsgadh air na sùilean ann;
 Bu lìonar duirn is glùinean ann;
 Air bhreaban cha bhiodh cùmhnadh * ann;

Bhiodh rocladh air na claignann;
 Bhiodh scornanan 'gan tachdadh ann;

Bhiodh

* Caomhnadh.

Bhiodh meoirean air an cagnadh ann,
 Bhiodh cluafan air an sfracadh ann,
 Bhiodh spuaicean air an cnapadh ann.

'Nuair thuiteadh iad gu mi-cheudamh
 Bhiodh ri fladh le is na h-inean ann,
 Bhiodh piocadh leis na bìdeagan,
 Bhiodh riabadh air na cìreinean,
 Bhiodh cus na h-uile mi-loinn ann.

Mu'm-biodh a' chonfridh dealaichte
 Bhiodh doirneagan 'gan tarruing ann,
 Bhiodh fceobaga na malaidh ann,
 Bhiodh beòil re fìleadh fala ann,
 Bhiodh gu feòr aig fear dha aithris ann.

'Nuair nach maireadh giùbhas Lochlanach,
 'Sa' choill' an dèis a stopadh oirn,
 Bu mhath na h-airm na botrachain;
 Bu fgiobailt e na 'm bogsaigeadh;
 Cha bhriseadh e na coguifean.

Mac Fhionlainn Ghobha tha ealanta,
 Tha cà in an deug a 's teallach aig,
 Iad uile a tola garaidh aig,
 A fear a bheir a tarag dhuibh,
 Chuid eile dhiùbh cha bhean e dhoibh.

'Sann do 'n tìr bu fhámhach fo;
 Bu fhòlas inntinn Báilli e;
 Bu lionar fear gu'n áiteach' ann,
 Dul gu fianais 's fianh a bháthaidh air,
 Cuing mu mhaoi 's mu pháistean ann.

Bha Uibhist air a nárachadh.
 Bha Iudharan air a fáfachadh.
 Le guidheachan na cáraid úd.
 Bha sòlas air an Abhairfear.
 Bu neònach leis nach d'fháinig iad.

Chluinn mac Cuinn an tofseach e,
 Chluinn a rìs an Doctoir e,
 Mar chrìochnaichear na portaidh ud,
 Cha taig e làn a' chopain donh,
 Gu 'm bàraig e dà bhotul rium.

Innsidh mise dh'Uisdean e,
 Dh'fhear Bhàlai pàirt do'n t-sùgradh, ud,
 Do'n Bhàili air an dùthaich e;
 Air clàch cha dean mi cùmhnadh air,
 Bneir iad bàids is dùrachd dhomh.

DO SHIR SEUMAS TRIATH CHLOINN-DONAILL, a
 dh'eug san ROIMH; leis an IAN MAC CODRUM
 cheudna.

AIR tuiteam a' m' chadal a nis o cheann fada
 Gu'n thachair dhomh aiceid a fhad ann am bhràgha.
 Tha chneidh air mo ghiùlan ta àmbgharach ciùrraidh.
 Cha bhi mi 'ga mùchadh, gu rùisg mi os aird i.
 Ach Dia bhi 'ga chòmhnadh 's a riaghladh a ròidean!
 An Ti bheil mo dhòchas fuidh chòmhnadh an Ard-rìgh,
 Lagaich mo dhòrainn, neartaich mo fhòlas,
 Chuir mi an dòchas bhi mi 's òige na ta mi.

'S iomadh buille fo b'eadar dhuinn fhulang.
 Bha chuing air ar mùineal 's bu truin' i na phràiseach
 Cho trom re clach-mhuileann 'na sìneadh air lunnai bh,
 Do lurgain nan Curaidh 's iad uil' air ar fàgail.
 Gradan a' gheambraidh a lagaich gu teann sinn'
 'Nuair a chaill sinn ar Ceannard, nach robh shamhla meafg
 Gháidheal,
 Confmunn na h-aoidhealachd, leòmhnan na riòghalachd,
 Dòrainn re innfeadh dha 'n linne nach d'fhàinig:

Dòrainn re innfeadh, an dòrainn a chlaoidh finn,
 Boirleumar n-inntinn cho ìosal re 'r sàilean:

Ar Ceann-feadhnamòr prìseil bumbhòr urram san rìoghachd,
 Gu'n do bhuin an t-eug dhinn e, ar mi-fhortan làidir !
 Fhir a chunnaic ar cruadal, leig umainn ain fuaradh,
 Bì thusa 'nad' bhuachail air na fhuair sinn 'na áite.
 Cuir dhachaidh Sir Seumas gun aiceid, gun éisleàn,
 Gu chuideachda fhéin; mhuire 's éibhinn a tharfail.

Chrìosda, gléidh dhùinne ar buachaille cliùiteach,
 Ar n-uachdaran dùcha; tha chùram an trà-s'oirn.
 Allail ar n-Iùran, sìniorail is grunntail,
 Fearail re dhùsgadh nan tiunntadh am manran,
 Ar baranta mùirneach, carraig ar bunntaist,
 Ar n-aon 's ar cairt dhùbailt 's an crùn air an taileafh,
 An ràmh nach 'eil bristeach, ar lann ann an trioblaid,
 Ar cannard 's ar misneach, fear bhriseadh a' bhàire.

Ann andufgadh no 'n cadal duinn, 'n ùrnuigh no 'n athchuinge
 Ar déirce ga nasgadh, cuir dhachaidh thu sabhailt.
 Muint' ann an chleachd thu, cliùiteach re d' chlaisinn thu,
 Muirneach re t'fhaicinn air each no air lar thu,
 Ar 'n aithear 's ar fòlas, ar fìon air na bòrdaibh,
 Ar mire 's ar ceol thu, 's ar doigh air ceòl-gaire,
 Ar connsmunna féilidh a dheònaich Mac Dé dhuinn
 Gu cóir chur air féidhe, 's gu eucoir a smaladh.

Gur h-innealt' an connsmunn Ceann-cineadh Chloinn-dónail,
 Fear iriosal fòlda gun tóir air an ardan:
 Eireachdail, coimhliont', foilleir 'an eòlas,
 Gairear an trogbhail, bòchdan mo lamhfa,
 Cùrteir na sìobhaltachd, urla na h-aoidhealachd,
 Thufail re dileachdain 's cuimhneach air airidh,
 Aigeantach ingineach, beachdail air rìoghalachd,
 Gaisgeach roimh mhìlte nan sìneadh e 'n gairdean.

Mo ràn an sár ghaifgeach, fear òg a' chùil chleachdaich,
 Fear mórdhalach gasta, gun ghaife, gun táire;
 Curaidh nam brataichean guineach re 'm bagairt iad,
 Chuireadh an t-fracag 'na lasair gun sináladh.

A bhuaileadh a' chollaid mu 'n chluan air an cromadh iad,
 A ghluaiseadh gun fomaltachd an coinneamh nan námhad
 Le spáinneachaibh loma, le muifgaidibh tromh,
 Le fúdar caol meallach 'n ám le mórúidh re lúmbach.

Ge fad a bha 'n aiceid 'na cóimheandh fuadh m'afgoil,
 Fógraidh mi as i, thig aiteas 'na áite;
 Cuiridh mi airtneul air fógraidh gu chairtealan,
 'Nuair chuireas Dia dhachaibh na dháidig mo shláinte.
 Moladh dha 'n Léigh a dh'fhág fallain mo chreuchdan,
 Tharruing mo speuraid ni 's treine na b'ábhaist!
 Aghaidh Shír Seumais, aghaidh n' fíle,
 'Foghadh gach speuclair thug an leirina ni b'fhearr dhomh.

Aghaidh na staidcalachd, aghaidh na feartealachd,
 Aghaidh na maifealachd, tlachd agus áilleachd,
 Aghaidh na fearalachd, aghaidh na simbralachd,
 Aghaidh is gloine bheir fealladh 'an fgháthas,
 Aghaidh na stóltachd, aghaidh na mórchuis,
 Aghaidh na leómhain, ach tóifeachadh cearr air!
 Buinidh dha 'n óig-fhear bhi currant 'an consribh,
 'S gur iomadh laoch dorn-gheal théid 'an róireachd is aill leat.

Cha sùgradh re chlaistinn bhi dùsgadh do chaisneachd,
 Bhi rùsgadh do bhratach gu h-aigeantach stàtol,
 Plob thollach 'ga spalpadh sìor-phrionnach nam oras phort,
 Fraoch tomach nam badan re crann dath 'an a chárach,
 Barant do dh'uaislean ag tarraing air a cuairt sí;
 Gu'm b'fhearail an dulchas do a bhuanach buidh lárach,
 Ceathar-ne ghruamach gun athadh ceimil le idine,
 Dh'fhágadh g' a g'laafad cuirp fhuar anns an áir fhaich.

Gur iomadh sír ghaisgeach tha urranta smachdail,
 A thionnadh a freach riut 'n ám aithis no crámhain,
 Le 'n spainneachdibh fcaiteach cho cruaidh us an ealtuinn,
 'Nam bhualadh nan claijeann gu 'n spealtadh iad crannan,
 Gu freachail eutrom, air r'hir' anns a' chaonaig,
 Bhíodh fuil air na fraochaibh mu-'n traoghar an ardan

Le comunn gun chlaonadh, gun fomaltachd gairdein,
 'N àm lomadh nam faobhar re eudan nan nàmhaid.

Nam faicte Sir Seumas 's gu cuireadh e feum air,
 Gur h-ìomadh taobh dh'èireadh leat réifneid làidir
 'An Alb' is 'an Eirinn co deònach le chéile,
 O Chlach nan loung gleufta gu leum e Phort-phadrig :
 Uaislean Chinn-tìre bu dual duit o d' thinnfribh,
 Gu rachadh iad sìos leat gun di-chuimhn, gun fhàilinn,
 Gu biodh iad cho tidheach 's gu deanadh iad mi-fa
 Mar leòmhana miannach 's gun bhiadh aig an àlach.

Dh'èireadh na Leòdaich, dh'èireadh 's bu chòir dhoibh,
 Dh'èireadh, 's bu deònach thaobh eòlais is càirdeis ;
 Thigeadh am mòr shluagh briofg ann an òrdon*,
 Sgielta na consmuinn 'an tòiseachadh blàir iad,
 Dhearbhadh na fearralachd calma 'n àm tarruing iad,
 An calg mar na nathraichean fearann 'ga raiteach,
 Stròiceach le lannaibh iad, dòrtach air falanan,
 Còcairean ealamh iad air cheannan 's air chnàmhan.

Dhùifgeadh 'nad charraid fir ùr Ghlinne-garadh,
 B'e 'n dearmad gu'n ghoinne sìol Ailein a dh'fhàgail.
 Daoine cho fearrail, cho faoireach air lannaibh,
 Gu faicte neul fal' orr' gan tarruing a *scàbard*,
 Intinneach, togarach, impidh cha 'n obadh iad,
 Fìor chruaidh gun bhogachadh 's obair air làrach,
 Calma mar churainean, 's maing air an cuireadh iad ;
 Chuireadh am buillean gu fulang na Spainnich.

Dh'èireadh fir Mhuile le éibhe nan cluinneadh iad,
 Dh'èireadh iad uile gu h-urranta làidir ;
 Dualchas a chumadh iad, gualainn re uileann iad,
 Bhuaileadh iad buillean mu 'm fuiling thu tàmailt.
 'S cràiteach re innseadh bhì 'g àireamh bhur dìobhail,
 Na tluit dh'an dream rìoghail am mi-fhortan Thearlach,
 Iadfan co ìosal fuidh fhàilean nan Guineach,
 Na cairdean cho dìleas 's a bha inc ris a' phàineir.

Do Shir SEUMAS Mac DHONAILL 'an deidh a
bhais; leis an IAN Mac CODRUM cheudna.

MOCH 'fa maduinn 's mi 'g éirigh,
Cha 'n e 'n codal tha streup rium,
Fliuch mo leaba gun seafdar, gun sàmhchar:
Fliuch mo leaba, &c.

Cho 'n eil agam da éis fin,
'N déidh mo thaic-fa 'gam thréigfinn,
Ach maille claisfeachd is léirfinn is tàbhachd,
Ach maille, &c.

'S trom a' chuing-s' air ar muineal.
Air ar lìonadh le mulad,
Tha sinn fèith 's cha 'n ann ullamh a ta sinn:
Tha sinn, &c.

Sinn re iargain nan curaidh
Nach robh 'n iasad ach diombuan,
Gun fhear liath a bhi uil' air an làrach,
Gun fhear, &c.

Daoine mòrchuifeach measail,
Daoine còrr ann an iochd iad,
Daoine cròdha gu bristeadh air nàmhad,
Daoine, &c.

Ann an ùine dà fhichead
Gur dò-bhail ar briseadh,
Gur a dùbailt a nis oirn e làthair.
Gur a, &c.

Chaill sin cóigear no feisir
Do na consmuinn bu treise,
Nach robh beo ann am Breatann an áicheádh
Nach robh, &c.

Ann an uaisle 's 'an urram,
 Anns gach deagh bhuaidh bh'air duine ;
 Ann an cruadal gu buinig buaidh lárach,
 Ann an, &c.

'S bochd an ruaigs' oirn an còmhnuidh,
 Dh'fhág ar gualainn 'na ònar,
 Bhi fguabadh ar n-òigridh gun dáil uainn.
 Bhi fguabadh, &c.

Tháinig meadhoil gu bròn duinn.
 Tháinig aithear gu dòrainn.
 Chaill sinn amharc is sòlas ar sgáthain.
 Chaill sinn, &c.

Bás ar n-uachdarain phrífeil,
 Sgeul a's cruaidhe re chluinntinn :
 Fhuair luchd fuath dhuinn is mìoruinn an áilleas.
 Fhuair, &c.

Gur e 'm fuaradh-s' an uraidh
 Chuir ar gluafad 'an trumad.
 So 'n ruaig tha 'gar n-iomain gu anrath ;
 So 'n ruaig, &c.

Bhi fuidh adhar * an fgeoil ud
 Gach aon latha re'r beo-shlaint,
 Air bheag aithir, no sòlais, no fláinte.
 Air bheag, &c.

Fhuair sinn naimheachd ar leatrom.
 Fhuair sinn naimheachd na creiche.
 Fhuair sinn naimheachd thug leagadh dh'ar n-ar
 Fhuair sinn, &c.

'S trom an galar 's is dó-bhail
 Mórán uallaich re ghiúlan,
 Rinn ar n-anail a mhúchadh 's ar dan ;
 Rinn ar, &c.

Nis o 's díleachdan bochd mi,
 Oighre díreach air oifinn,
 Mi re innfeadh cruas m' fhortain do Phádrúig;
 Mi re innfeadh, &c.

Mi ag innfeadh cruas m'fhortain,
 Mar a dh'inntig e 'n toiseach:
 Cha'n 'eil brigh dhomh, no toirt bhi 'ga áireamh.
 Cha'n 'eil, &c.

Ach an sgrìob thug a' chreach oirn,
 Dh'fhág a chaidh' finn 'ga h-acain,
 So i 'n díle chuir brat air na tháinig.
 So i 'n díle, &c.

Dh'fhalbh ar ceannard óg maifeach,
 Bha gun agradh, gun ghaifeadh,
 Muir a tháinig le grad a thug *bhair* oirn.
 Muir, &c.

Chuir ar leaba fan dreaghann,
 'S gun ar cadal air faighinn,
 Ar sùil frafach o'n naimheachd a tháinig.
 Ar sùil, &c.

O nach dùil re Sir Seumas,
 'S beag ar rùn 'an gáir eibhinn.
 Bithidh finn tuirseach 'na dhéidh gu la báis deth.
 Bithidh, &c.

Chaill finn duilleach ar géige,¹
 Gráinne mullaich ar déise.
 So an turas chuir éis air ar n-armainn.
 So an turas, &c.

'S eadar fuireach re síochaint,
 'S nach urrainn air sríbh sinn,
 Ach bh' fulang gu 'n sríochd sinn d'ar námhad.

Ma thig foirneart no bagr' oiru,
 Sinn gun dòigh air am bacadh :
 Tha finn leointe 'nar pearfa 's 'nar càileachd :
 Tha finn, &c.

O'n là thàinig am briseadh,
 A thug tearnadh 'nar meas duinn,
 Ar Cean-tànach 's ar misneach 'gar fàgail.
 Ar, &c.

Dh'fhág e finne bochd tùirseach
 Ann an ionad ar cùraidh,
 Gun e thilleadh g'a dhùchanna sàbhailt,
 Gun e, &c.

Thug e scrìob air ar n-uaislean.
 Caoidh' cha dìrich an tuath e.
 Tha finn mi-gheanach truagh air bheag fàdha.
 Tha finn, &c.

Sinn mar chaoraich gun bhuachail,
 'N déis an t-adhair thoirt uatha,
 Air ar fgaioleadh le ruaig ghille-mhàrtuinn.
 Air ar, &c.

Ar toil-inntinn 's ar sòlas,
 Craobh a dhìdiann ar còrach,
 Ann an Cathair na Ròimh air a chàradh.
 Ann an, &c.

Thu bhi 'n Cathair na Ròimhe,
 Goirt re innseadh na fgeoil fin !
 Dhe ! cha dìrich Clann Dònaill ni 's àirde:
 Dhé ! cha, &c.

O'n là fgateadh ar n-ògan,
 A' chraobh bu fhilthaile còmhdach,
 Gun a h-abhall air dòigh dhuinn a thàitail.
 Gun a, &c.

Mòr an fgeul fan Roinn-Eòrp e,
 Mòr a bheud le Rìgh Seorfa,
 Mòr an éis air do fheòrfa gu bràth e !
 Mòr an, &c.

Cha do dhùineadh an còta,
 'S cha do ghiùlain na brògan,
 Neach ann cunntadh iad còmhlath do phàirtean
 Neach ann, &c.

Ann an gliocas, 'an eòlas,
 Ann an tuifge 's am mòrchuis,
 Is na giftingean mòr a bha fàs riut.
 Is na, &c.

Tha finn deurach bochd tùirseach,
 Gun ghàir aoibhinn, gun dùil ris,
 Mar an Fheinn agus Fiunn air am fágail.
 Mar an, &c.

Sinn gun Oscar, gun Diarmad,
 Gun Gholl ofgarra fialaidh,
 Gach craobh thoilich ag triall uainn gu Pharrais ;
 Gach craobh, &c.

Cinn nam biuinean calma
 Leis an d'ùmhlaicheadh Alba.
 'S iomadh Ughdair thug feanchas mar bha finn.
 'S iomadh, &c.

'S bochd a chrìochnuich ar n-aimfir,
 Mar Mhaol Cìaran gun Fhearchair,
 Sinn re iargain na dh'fhalbh uainn 's nach d'thàinig.
 Sinn, &c.

'Se ni 's cofmhuil re sheanchas,
 Lìonn finn copan na h-aingeachd
 Aig 'na bhrosnuich sinn fearg an Ti 's airde.
 Aig na, &c.

An Ti phrìseil thug uainn e
 Chum na rioghachd is buaine,
 O Chrìofda, cum fuas duinn na bráithrean.
 O Chrìofda, &c.

MOLADH Chloinn DONAILL, leis an IAN Mac
 CODRUM cheudna.

TOPADH leat, a Dho'ill mhic Fhionnlaimh,
 Dhùisg thu mi le páirt dó d' chomhradh.
 Air bheagan eólais as dùthaich,
 Tha cunntas gur gille cóir thu.
 Chuir thu do chomaine romhad,
 'S fheirde do ghnothuch an cómhnuidh
 'S cinnteach gur a leat ar báidse :
 'S leat ar cairdeas 'm fad is beo thu.

Mhol thu ar daoine 's ar fearann,
 Ar mnaithean baile, 's bu chóir dhuit.
 Cha d'rinn thu di-chuimhn no mearachd :
 Mhol thu gach fean is gach óg dhiubh.
 Mhol thu 'n uaislean, mhol thu 'n islean.
 Dh'fhág thu fhìos air an aon dóigh iad.
 Na bheil g'an ealainn re chluinntinn,
 Cha chean dìchil a dh'fhág scód orr'.

Teannadh re moladh ar daoine,
 Cha robh e faoireach air aon dóigh :
 'An gleus, 'an gaisge 's 'an teómachd,
 Air aon aobhar thig 'nan còdhail
 Nochdadh an eudan re gradan
 (Cha robh gaisgedh anns a' phòr ud)
 Cliu is pailteas, mais' is tábhachd ;
 Ciod e 'n cás nach faight' air chòir iad ?

Cha

Cha bu mhíod' thu mise láimh riut
 'An ám a bhi 'g áireamh nan consimunn,
 Gu innfeadh am maife 's an uaisle,
 An gaisge 's cruadal 'n ám trogbhail*.
 B'iad fud na fir a bha fearrail
 Thilleadh an-scafgair 'an tòireachd,
 'S a dh'fhágadh falach an àr-fhaich
 Nam fanadh an námhad re 'n còmhrag.

Ach nam faiceadh tu na fir ud
 Re uchd teine 's iad 'an ordon†,
 Coslas fiadhaich ag dol sìos orr',
 Ag falbh gu dian air bheagan itòldachd;
 Claidheamh ruisgt 'an làimh gach aon fhir,
 Fearg 'nan eudan 's faobhar gleois orr',
 Iad cho nimheil ris an iolair,
 'S iad cho frioghail ris na léomhain.

Cha mhór a thionnal nan daoine' ud
 Bha re fhaotainn san Roinn-Eórpa.
 Bha iad fearrail 'an ám caonaig,
 Gu fuileach, faobharrach, stróiceach.
 Nam faigheadh tu iad 'an gliocas
 Mar bha am misneach is am mórchuis,
 C' ait' am feudadh tu áireamh,
 Aon daoine b'fharr na Clann Dónaill.

Bha iad treubhach, fearail, foinnidh,
 Gu neo lomara mu 'n stóras.
 Bha iad cunbhalach 'nan gealladh,
 Gun fheall, gun charachd, gun róidean.
 Ge do dh'iarrtadh nuás an sinnfridh,
 O mhullach an cinn gu'm brógan,
 'N donas cron a bha re inns' orr',
 Ach an rìoghalachd mar sheórfa.

Ach ma mhol thu ar daoine' uaisle,
 An nach do luaidh thu Mac-Dhónaill?

Aon Mhac De bhi air 'nà bhàrachail?
 G'a ghleidhe buan duinn 'na bheò-shlainte!
 O 's curaidh a choisneas buaidh e,
 Leanas re dhualchas 'an còmhnuidh,
 Nach deachaidh neach riamh 'nan tuafaid
 Rinn dad buannachd air an constribh.

C'ait an dh'fhàg thu Mac Mhic aicìn
 'Nuair a thionaileadh e mhòr shluagh,
 Na fir mhóra bu mhòr alladh,
 Re linn Alastair 's Mhontrós?
 'S mairg a dhùisgeadh ruin bhur n-aifith
 No thionndadh taobh ascaoin bhur cleòca,
 Ge b'e sùil a bhiodh 'gan amharc
 Cromadh sìos gu abhuinn Lòchaidh.

Ach ma chaidh tu 'nan feabhaidh,
 Cuim nach do sheanchais thu air chóir iad,
 Teaghlach uasal Ghlinne-garadh
 S na h-iùrana o ghleannaibh Chnoideart
 'S iomadh curaidh làidir uaibhreach
 Sheafadh cruaidh 's a bhuaileadh stròicean,
 O cheann Loch-Uthairn nam fuar bheann
 Gu bun na stuaighe a-Morrair.

An dh'fhàg thu teaghlach na Ceapaich
 ('S mòr a' chreach nach 'eil iad cò-lan)
 Dh'éireadh leinn fuas 'an aifith
 Le 'm pìob 's le 'm brataiche fróltaidh,
 Mac Ian a Gleanna-comhan,
 Fir chotianta 'n am na constribh;
 Daoine foinnidh, fearail, fearradha
 Rùsgadh a m is fearg re 'n frónaibh?

Dh'fhàg thu Mac Dhùghail a Ladharn
 (Bu mhuirneach gabhail a chò-lain)
 Cuide re uaislean Chinntire
 O'n Roinn Ilich 's mhaol na h-Odha.

Dh'fhàg thu Iarl Antrum a h-Eirinn
 Rinn an t-euchd am blàr na Bòine.
 'Nar a dhlùthaicheadh iad re chèile,
 Co chunntadh feich air Clann Dònaill?

Alba, ge bu mhòr re inns' e,
 Roinn iad i o thuinn gu mòintich.
 Fhuair an còir o làimh Chloinn Dònaill.
 Fhuair iad a ris an Rùta,
 'S ioma urra mhòr bha innte
 Cunntaidh Antrum ge bu mhòr i.
 Sgrios iad as an naimhdean uile,
 'S thuit mac Cuibhilein fan tòireachd.

Bhuidhin iad baile 's leth Alba;
 S e 'n claidheamh a shealbhaich còir dhoibh.
 Bhuidhin iad latha Chath Gairbheach.
 Rinn iad an argumaid a chòmhdach.
 Air bheagan còraidh gu trioblaid
 Thug iad am bristeadh a mòran,
 Mac Ill-Ian ann le chuideachd,
 'S Lachlan cutach mac an Tòisich.

Nan d'thigeadh feum air Sir Seumas,
 Gun éireadh iad uile còmhluath
 O Roinn Ghallaibh gu Roinn Ile,
 Gach fear thug a fhinnfridh còir dhoibh.
 Thigeadh Mac coinnich a Bhrathain,
 Mac Aoidh Strath neabhair 's Diùc Gordon,
 Thigeadh Barraich, 's thigeadh Banaich,
 Reothaich is Tailich is Ròsaich.

Ar luchd dàimh 's ar cairdean dèileas
 Dh'èiridh leinn a fios 'an consribh.
 Thigeadh Uaisle Chloinne Ill-Ian
 Mu'n cuairt cho daingean re d'chòta,
 Iad fuidh ghruaim 'an uair a' chatha
 Cruaidh 'nan lamhan sgathadh feòla,

Tarraing spàinneach làidir liobhar
Sgoilteadh díreach cinn gu brógau.

Bhuidheann fhuilteach glan nan geur lann,
Thigeadh Reifimeid nan Leodach,
Thigeadh Réifimeid nan Niallach
Le loingeas lionar 's le feòltaibh,
Foirbisich 's Frifealaich dhéireadh,
'S thigeadh Clann Reubhair 'an ordu.
'Nar a dhùifgeadh fir na h-Iuraich,
Co thigeadh air tùs ach Tomas?

M 3 Fraoch.

136 lines.

THE scene of the following poem is said to have been on the south shore, and on the Island near the south side of Loch-Cuaich, or Lochfraochy about two miles to the westward of Amalric and eleven west from Dunkeld. About a quarter of a mile to the S. E. there is, on an eminence, a very ancient ruin, which has probably been the seat of May, and nearly the station of the Bard too, when he said, *Ann san Iraidh tha siar fui dheas*, i. e. nigh the shore to the west-ward on the south. May was in love with Fraoch; but her daughter (who by some is called *Ceann-geal*, or White-head,) and Fraoch mutually loved each other, and because the mother found that he preferred her daughter to herself, she contrived and effected his ruin in the manner related in the Poem.

Duan Fraoich.

OSNA Caraid an cluain Fhraoich.
Mar osna Laoich an caisteal Chro;
An osna sin o 'n tuirseach fear:
'S o'n trom ghulanach; bean og.

Sud e siar an carn am bheil;
Fraoch Mac Feadhaich, an fhuilt-mhaodh,

'M fear a rinn buidheachas do Mhai
'S an air a fhlointeadh Carn-Fraoich.

3 Gul nam ban o'n chruachan tuir ;
'S cruaidh am fath mu'n guil a bhean
'S e dfhag m'osna gu trom trom
Fraoch Mac Feadhaich nan colg fean.

4 Gur i'n ainnir a ni 'n gul
Tein ga fhios do chluain Fhraoich
Donn or-bhuidh an fhuilt (chais) aill ;
Aon ninghin Mai mu 'm biodh na laoich

5 Aon ninghin Chòruill is greinne folt
Taobh re Taobh a nochd is Fraoch
Ge 'h iomadh fear a (ghradhaich) i
Nior ghradhaich i aon fhear ach Fraoch

6 Nuair fhuair i a muigh e
Cairdeas an Laoich bu ghloinne gne
'S e abhar mu'n do reub i chorp,
Chionn gun olc a dheanamh lei ;

7 Chuir e i gu càth a bhais ;
(Taobh re mnai 's na dean a lochd)
'S teirfeach ; do thuitim le Beift.
Dh innis duibh gun cheilg a nos.

8 Caòran do bhi air Locha Mai ;
Ann san traidh tha siar fa dhcas
Gach a Raithe 's gach a mios
Bhi toradh abuidh ann fa mheas.

9 Bha buaidh air a mheasa dhcarg
Bu mhillfe e na mì bhla
Gu 'n cumadh an caòran is e dearg
Neach beo gun bhidh car naoi Trath.

10 Bliadhna do fhaoghal gach fir ;
 Dh'innfin duibh anois a dhearbh
 Gu cabhradh e air luchd chneadh,
 Brìgh a mheafa is e deàrg.

11 'N aimcheift mhor a bha na dhiaidh,
 Ge b'e leigh a chabhradh na sloigh.
 A bheift nimh a bhi na bhun ;
 Gràbadh do dhuine dol d'a bhuaìn.

12 Do bhuail ea-flainte throm throm,
 Air ninghean Odhuich na'n corn fial,
 Chuireadh le fios air Fraoch
 'S dh'fhiofruich an laoch cìod e a mian ?

13 Labhair i nach biodh i slan
 Mar fagha i lan a bos maoth
 Do chàorann an lochain fhuair,
 'S gun aon neach ga bhuaìn ach Fraoch.

14 Cnuasachd riamh ni 'n drinneam fein
 Thuirt Mac Feadhaich nan gruaidh tla ;
 Gar an drinneam arfa Fraoch
 Theid mi bhuaìn a chaor'n do Mhai.

15 Ghluais Fraoch air cheimnibh aidh,
 'S chuaidh e fhnamh air an Loch ;
 Fhuair e bheift na furam fuain ;
 'Sa craos fuas ris an dós.

16 Fraoch mac Feadhaich nan arm geur.
 Thanig e o'n bheift gun fhios,
 'S ultach leis d'an chaoran dhearg
 D'an bhall an raibh Mai na tigh.

7 Ge maith uile na rinneadh leat ;
 Labhair Mai bu chaoine cruth.

Ni 'm fodhain leamfa laoich luinn
Gun an t flat bhuain as a bun.

18
Ghluais Fraoch, s nior Laoch tiom
A shnamh air an linne bhoig.
Bu deacair, ge bu mhor a radh,
Teachd o'n bhas an raibh a chuid ;

19
Ghlac e an caoran air a bhar,
'S tharuing e 'n crann as a fhreamh,
Toirt a chofan do air tir ;
Rug i air, a ris a bheist.

20
Rug a bheist air, air an traigh,
Ghlac i a lamh ann a craos,
Ghlac eifin i air dha ghial,
Ochoin? gun a scian aig Fraoch?

21
Liodair a bheist a chneas bàn,
Liodair i a lamh gu leon,
Thainig ninghin ùr nan geal-ghilac
'S ghrad thug i dha scian d' an or.

22
Cha comhrag sud ach comhrag gearr,
Bhuain e an ceann na laimh leis.
Fraoch Mac Feadhaich is a bheist,
Mo chreach leir mar thug iad greis!

23
Gu do thuit iad bonn re bonn,
Air traidh nan clocha donn fa 'n iar.
Nuair chunairc an t faor ninghin aidh,
Thuit i air an traidh na-nial,

24
Nuair a mhofgail i as a pramh,
Ghlac i a lamh na laimh-bhoig,
Ge d' tha thu nochd na-d' chòdaibh eun,
'S mor an t euchd a rinn thu bhos.

1) *Fraoch* *Fact* *an* *Can*

(111)

25) tuadh nach an còmhrag laoch,
thuit Fraoch le 'm pronntadh òr,
turfach do thuitim le beist,
on mhic de! nach mairtheann thu beo.

26) nmhuinn Tighearn ionmhuinn Tuath,
nmhuinn gruaidh a's deirge ros,
nmhuinn beul leis an dioltath dan,
ir am biodh na mnai ag toirbheart phog.

27) 1 duibhe na 'm f'iach a ghruag,
1 deirge a ghruaidh na fuil-laogh;
1 mhine na cobhair an t fruth,
1 ghile na'n sneachd corp Fhraoich.

28) a mhaife na 'n càisein fholt,
1 ghuirme a rosg na eir-leac
1 deirge na cruban a bheul
bu ghile a dheud na chailc.

29) 1 treise na Còmhla a sciath
iomad Triath a bhiodh r'a chul,
1 chomh-fhad a lamh 's a lann,
1 léine a chalb na clar luing;

30) airde fhleagh na crann feoil
1 bhinne na teud cheol a ghuth
iamhuiche a b'fhear na Fraoch,
ha do leig riamh a thaobh re fruth.

31) 1 mhaith spionnadh a dha laimh,
bu mhaith cail a dha chois;
huaidh d' aigne thair gach Rìgh
1 mhaith churaidh riamh cha diar fois!

32) e fud an t uabhar mna
le chuncas air m' dha rosg.

Fraoch a chuir a bhuain a chrainn
Ann deis a 'n Caòran a bhi bhos.

33
Togamid anois an Cluain-Fhraoich.
Carn an Laoich an Caisteal-Chro ;
O'n bhas ud a fhuair am fear
'S mairg as mairtheann na dhiaidh beo ?

34
Air a chluain thugtadh 'n t ainm ?
Loch Mai a raiteadh ris an Loch :
Am biodh a bheist anns gach uair ;
'S a craos suas ris an dos.

Osna caraid an Cluain Fraoich, &c.

Rainn a riniadh air Oiche Baine.

BRAVE lads be merry le feteran's le gradh,
Most willing attaim le mireadh gu leor
As I am a sinner I cannot bhith 'm thamh,
While tha 'n cupan am laimh cuir tuille fan stop,
Come call the las, fill the glas,
Cuir mu'n seach cumant e.
Here's a health do gach neach
Gad bhiodh feachd urad ann,
To the new couple that's buckl'd an trafa,
Bragad air bhragad re furan na'm pog,

The wheel of Fortune goes often m'un cuairt,
Cha'n oil leam fan uair a mhair a th'ann,
I like it, I take it I make it a suaip.
Each mu'ad's gach gruain a thachair reum ann.
I am glad on my bed, fhuair mi cead feadh
Leam nach meit, I protest, ge'd raibh treis
ann,

deadh. Mòc au duine, s a chailir gun
Tachair bu d' a' gh' n cinneadh bhuir cla

The boy call'd cupid le bhògha 's le chuibhir ;
 Tha mi fan duil nach raibh fhuilin sin dall,
 He charged so briskly and aimed so quickly,
 Gun chuir e le chise gu itibh an crann.
 Such an art had the dart, cha d'rinn neart cumail ris
 Urchair cheart, he did cast, sticked fast dh'fhuirich i
 Ma dh'fhuiling an duine gun d'fhuiling i fein,
 'S gur barail leam fein nach ea-coir a bh'ann.

Oran a rinneadh d'an chath-bhuidhinn Rioghail
 Ghaoidheallach nuair bha iad de' d'America
 San bhliadhna 1756.

BEIR forraidh uam le deagh-ran buaidh,
 Dh'fhios ghaifgeach, stuamach gharbh-chrìoch,
 Ogain uaisla bhreacan uaine,
 Eibhle fguabaidh's ghear-chot ;
 Lann dubh-ghorm chruaidh air Airm chrios ualach,
 'S deilg nan guailibh cear aca ;
 Ur laoich chruadalach thug buaidh,
 Ann laimhfeach luath lann's thargaid.

Buidheann chrìodheil Mhoir-fheir Ian,
 Flaith dan Fhineadh lamb-thrèun ;
 Ni naimhde dubhach's cairde fughach,
 Deagh fhuil Mhuireach's ceannart ;
 'S ge hè Loudon theid air lear libh,
 Tha e fearail fuinfair ;
 Glic gun mhaile, trèun fan tarruing,
 Bheir sibh caithream Nall libh.

Leomh' naidh ghàrg, a fhuil Albnach,
 Lean re'r 'n airm 's re'r 'n eididh ;
 Faghaibh taragaid eatrom bhall-bhuidh,
 Ghabhas dearg-thuadh Chaoilt-Mhach ;
 'S cuilbh'ir earr-bhuidh 'n laimh gach fealgair,
 Seott àir marbhadh chaoil-daimh ;

O's mighich d' Albanich dol a fhealg,
Air Francaich chealgach's Choilt mhich.

Togaibh baideil ard re h aigein,
Stiuribh grad trèun Chabhach ;
Air Cuan cas thonn, fuadhach, bras, ard,
Uaibhreach, glacach, beantach ;
Bèucach, tartrach, gaileach lafradh,
Bhuaileas Craig le tairn-thoirm ;
Ach fhleachdas grad do'r suaith eantas,
'S don Phìob toirt cais meachd falbh dhuibh.

Ta'n cuan gu mìn ag tairgse sìth dhuibh,
Choisg e sribh throm fhiubhlach ;
Ta thonna mion re plubraich bhinn,
Seinn iurram dhuibh is thùg air ;
Ta dearfa grinn na grèine libh,
San spèur gach rinn air luafadh ;
A fheoladh dhuibh bhar sligh thairtaibh,
D' an chala aidh is iunfadh.

Air Moir-thir chi sibh oighe rimheach,
Teachd le mìle failte ;
'S braon 's gach mìn fhuil, mhaodh air fhir-chrith,
Nan gnais bhian-gheal ailidh ;
Ag guidh' an di dìon o'n luchd mio-ruin,
Eignich milltidh 's chraidhidh ;
A chreach an tìr, a mharbh an dilse,
'N gradh, am feir 's am bràithre.

Mas oglaich sibh a thug gaol,
Ars oighe nan cadan ghradharh ;
Bithibh treabhach 's buidhnidh faors,
Do Mhnaibh's Chlainn bhar Cairdean ;
Bheir buaidh air Coilt-mhich's Frainc na fail'
Do rimhinn mhaodh na 'm ban bhas ;
Mas fios do mhaidnibh rùn maidin,
Libh gu'n aom gun ain-deoin.

Mas ail libh cliuth dhuibh fèin 's do'r duthaich,
 'S gloir mar chumh'neamh-bhas mhor ;
 Ruagaibh's fgiurfaibh null gach mùtì,
 Leim thair fruth Naomh Laurainn ;
 Gu deas O bhruaich na fagaibh cluain,
 O cheann gu Cuan ag Francach.
 No near O Mhifisipi na cuairt,
 Gu muir an làilteach Cabhalach.

'S tearuint dochas chuir 'fna leomh'naibh,
 Chleachd o'n oige 'n cruadal ;
 Bhith meafradh crodha, air bheg lòin,
 Ag fiubhal mointich's fh'uar-bheann ;
 Bhith luthmhor feolt air marbhadh coin,
 Air feachd, àir thoir, s an tuafaid ;
 Air claigne ftoiceadh 'n cuis na corach,
 'S faltr àir mor chuis uaibhreach.

'S Cuimfeach fealgair nan Garbh-chrioch,
 'N am an dararich theintich ;
 Ni aid call le 'm peiler tairnich,
 Ge be ball re 'n caog iad ;
 Re rusg an lann's ard fcreatraich chnamh,
 Bithidh ar na laimh dheis 's maidhm romp ;
 Bithidh fgrìos do fhafach le 'fguaib lair,
 A chaoidh 'm bun fail bhar Naimhde.

Re leanail ruaig mar ghaoidh O thuath,
 No feabhag luas nan eibhl-fhear ;
 Nach leag as uadha Francaich luaineach
 No cos luath nan coilt-mheach ;
 A dh' fhogras ruadh-mhad, Frainc gu tuath,
 Bhèir fiath-shaimh fhuas a bheinn dhoibh ;
 'S le giulan fuairc a bheir or buaidh,
 A chaomhnas luaidh a chaoidh dhuinn.

'N sin gabhaidh craobh na sith le freamh,
 Teann ghream do 'n doimhne thalmhainn ;

Is sinfidh geuga gu rig neamh,
 Gach aird le feamh-niheas 's geal-bhath ;
 Bithidh ceiler ebhinn eun na meaghlán,
 'S daoine le'n clainn ag fealbhachadh ;
 Toradh is faoth'r an lamh gun mhaom,
 Faoi dhubhar caomh a sgailfi sgailfin.

Gach gleann ni ebhnis's maoth-bhlath eirigh,
 Air gach beinn bha faf-mhail ;
 Bithidh daoin is spreidh 's tuath iteach spèur,
 Re mireig 's feirm luadh ghairich ;
 Thig pailtes, faorfa, gradh is zoidheachd,
 A meafg dhaoine, dh'aiteach ;
 Bheir sìth dan ghrein teas 's lonrachd's glèus,
 Do choimh-sheirm neamh luaidh's natuir.

Air fagail sìth's gach maith thig dhi,
 Is ceannacht 's tìr mar b'abhaist ;
 Mun Ohio rimhich nan lub lionmhor,
 Thig sibh ris gur n' aros ;
 Thair cuan le piob-cheol fughach grunn ;
 'S le Caithreim binn na'r Cabhlach
 Bithidh ma'dne rimheach mar na miltibh,
 'S eifg mur piob ag damhsadh.

Bithidh cumh o'n Rìgh is buigh'chas tìre,
 'S cliuth gach linn gù brath dhuibh ;
 Dhion coir bhar tìre o fiant a mhilteir,
 'S a dhearbh mor-bhrìgh na'n Gàoidheal ;
 'S nar thig sibh ris bithidh cairde mìn,
 Is baird bheul-bhinn' da'r failteach ;
 'S cho diult an rimhian lamh do 'n fhìor-lacch,
 Thug 's gach fribh buaidh-laraich.

Ni 'r deagh ghiulan Deors a lubadh,
 'S bheir e dhuinn ar 'n Eiddidh ;
 'N Eiddidh thardail bha o thùs ann,
 O dhin Abhlán's Ebha ;
 'S bheir e n tras dhuinn mar a babhaist

Air nìbh, ar 'n airm 's ar Eididh ;
 'S inn faighde 's fearr a bhios na bholg,
 'S e 'n tìochd nì Alb dho fèin d' inn.

Bithidh Breatuinn 's Erinns Eorp gu leir
 Geur amhrac Ghaoidhl Albnach ;
 Bhar tìr 's mi fèin mar mhathair, chaomh
 Ag guidh Neamb libh foirbheach ;
 Re ceol na caoidh, rèir mar thig dhuibh,
 Chaoidh cunnbaidh 'n cuimhn bhar 'n Aithreachd.
 Nios beannachd luibh, lan shonass buaidh
 Gu 'r Cluithfa luadh-ghair, chairdean.

An t Eoin Gafta.

M'Donald's Highland Airs, N° 98.

GE do theid mi do m' leaba
 'S beag mo fhunt ris a chadal,
 'S mi caoidh' an Eoin ghafta fo dh'eug.

Gur e b' aighir do m' fhuilin
 A bhi 'g amharc air t urluinn ;
 'S tu m' ailegan ùr air gach feill.

'S tu m' altrachan guailleach,
 Rinn mi altrum fa chuallach ;
 Tha mi 'n diu gun do luach agam fhein.

'S ann am chichibh bha 'm bainn'
 A chaidh lìontachadh t fhala
 Riut a dhcanainn mo ghearan am fheim.

Dh'fhalbh do bhrath'rin is t athair
 Leat gu Crofg mhic Ghill-Iain ;
 Dh'fhag fud sinne gun aighir 'nar diaidh.

Tha

Tha do pheathraichin thall ud,
 'S beag an luaigh air tigh'n thairis,
 O na dh' fhuair iad an t anart mu d' bheul.

'S iomad bain-tighearn' òg uafal
 A bha reubadh a cuailein,
 Agus rosg air an d' fhuascail thu deur.

Their gach Tea ga 'm bheil gliocas
 'S nach d' fhuair aobhar mo chlifcidh,
 Èhean mo ghaoil deanfa meifneach na dhiaidh.

Cha d' fhuair mi d'ar giftin
 Ach cead bhi 'g amharc do lice,
 Bha mi aic na bu tric' na b' e m' fheim.

O's mi th' air mo chlifceadh
 Mu 'n fhear a leghadh mo litir ;
 Tha do Leabhraiche 'n ciste gun fheim.

Tha do Leabhraichin duinte
 Ann an ciste gun dufgadh ;
 Chuir sud mulad 's gun dhruith e orm fheim.

Ge b' e chitheadh air faich thu,
 'S a ghabhadh far bheachd ort,
 Gu 'm bu cheannard ma dhalt-s' air chuig ceud.

North Highland Airs, N° 40.

LATHA dhamhsa fiubhal bheann,
 Falbh gu teann eadar chragaidh,
 Thachair orm a chruinneog dhonn
 'M bun nan tom buain nan dearcog.
*Thogainn fonn gun bhi trom
 Air m'gh'n duinn a bha 'n Cat-thamb
 Nighean òg a chuil chruinn
 Dh'eireadh sunnt orm reit fhaicinn.*

'Nuair

'Nuair theid mise chun na feill'
 'S e do bhreid gu 'n tig dhathigh,
 Ribein ùr air a chul
 Bu lùr fùl a bhith 'g fhaicinn.

Thogainn fonn, &c..

Theid mi fios, theid mi suas
 Bheir mi ruaig do Lochabar,
 'S ge d' robh Rodhaich air a chàì
 Bheir finn pairt d'an chrodh bhreac uadà.

Thogainn fonn, &c.

B' fhearr leom fhein na mìle bo
 'S na tha dh' òr aig Rìgh Sagfonn
 Gu 'm bithinn fhein 's a chruinneog dhonn
 'M bun nan tom buain nan dearcog.

Thogainn fonn, &c.

'S tu mac-samhail na geit-ghrein
 Moch aig eiridh fa mhaduinn!
 Na 'm biodh tu edir mo dha laimh
 Luidhinn teann ort fan leaba.

Thogainn fonn, &c.

Tha Duthrachd mo chridhe dhuit.

THEID mi dh' Inbhir-neis o
 Seachduin o' m maireach,
 Theid mi gun amharus
 Gu faidhir na Feill-Aindreas,
 Biaidh leann air na tulaichin
 Is tunnachan gle lan d'e,
 'S gu dearbh ge d' chofte 'n t or dhamh
 Gu'n ol mi do dheoch-flainte.

Tha duthrachd mo chridhe dhuit

Seach nighin tha fòr 'n Gòrain,

Cìod e 'm ball am bitheadh tu

Nach bithinn ort an deidh?

*Gur binne leam do chomb-radh
 Nan sneorach air gheig,
 Gu 'm b'aite leam bhith d' phogadh
 An seomar leinn fein.*

Cha teid mì d' an tigh oft'
 Far an olar na cruintin,
 Gun an nighean òr-bhuidh
 Air bord cuide rium ;
 Dhamhsadh i re fìdhleir
 Is scriobhadh i le peann,
 Cha 'n iarrainn leat mar storas
 Ach pogan is leann.

Tha duthrachd mo, &c.

Chunnaic mi Dia-domhnuich
 An rìmhinn òg a's t fearmoin,
 Ga 'm maith ga 'n tig na brogan
 Le'm feoirneinibh airgid ;
 'S ioma fleafgach boidheach
 Is ogan deas mainmneach,
 Tha 'n lan doigh re d' phofadh
 'S nach gabhadh òr an geall ort.

Tha duthrachd mo, &c.

'S moch a ghabh mi eolus
 Air ainnir oig na feile,
 Ann sna bailtibh mora
 'S i foghlam na beurla,
 Mu'n d'fhead mi bhi lan eolach
 Air boichid a h eadain,
 Gun leir i mo chrìdh' uam
 'S a ris cha 'n fhaigh mi fhein e.

Tha duthrachd mo, &c.

Tha corp is gil' nan eala ort
 Ag snamh air bharruibh thonn,
 'S cumhraidh' leam blas t analach
 Na'n canal is e donn ;

A ghaoil na bith 'g am mhealladh
 O tha m'anam ort an geall;
 Gu 'm b' ionnfa pog do d' liopaibh
 Na Inbhir-neis an geall.

Tha duthrachd mo, &c.

Cha 'n 'eil mo chrodh * air ailein,
 'S cha 'n 'eil mo lair am preas;
 Cha 'n 'eil m' fheur am fafach
 'S cha 'n 'eil mo chàl an lios;
 Cha 'd fhead mi a bhith 'n caoirich,
 A ghaoil gabh mo lei-fceul;
 An crón a bhios fan eadain
 Cha 'n fheadar a cheiltin.

Tha duthrachd mo, &c.

Chunnai'c mi Dia'rdaoin i,
 'S i rimhinn nam ban grin,;
 Chunnai'c mi Di-h-aoin i
 'S i cireadh a cinn;
 Leis na ghabh mi ghaol
 Air a caoil mhala ghrinn,
 Gle mhoch an la air mhaireach
 Gu 'n d' fhas mi gu tinn.

Tha duthrachd mo, &c.

Dh'eirich mi maidineach
 Gle mhoch-thrath Di-domhnuich,
 Bha mi tamull roimhe fin
 Am luidh' am meadhon feomair,
 Chunnai'c mi a ghruagach
 'S a cuailein mar an t'òr uirr',
 'S dh'fhas mo chridh cho ebhinn
 'S gu 'n leiminn mar an fheorog.

Tha duthrachd mo, &c.

Is ann am Baile-chaolais
 A tha mo ghaols' a chomhnuidh,

Innis d' i nach fhaod mi
 Bhi d'aonan am onar ;
 Le mhead 's a thug mi 'm ghaol duit
 'S nach d' fhead mi do phofadh,
 Mur furtaich thu le d' ghaòl orm
 'S e 'n t aog m' aite comhnuidh.

Tha dutrachd mo, &c.

Oran Gaoil.

GUR muladach ata mi
 'S mi scith 's mi fiubhal fasaich
 'S mo ghunna ga charamh foi fhion.

An cuimhne leat a mhaltog
 An o'che luidh mi laimh riut,
 'S mo lamh foi d' chul faineach gun scios.

Do shuilin mar na dearcán,
 No mar dhruichd air maduinn dhealt-mhoir
 Le feill chaidh do ghlacadh fan lion.

Deud shnoighte thanadh dhluth gheal
 Do phogan mar an fiucar
 Do chomhradh 's e lub mi o fhion *.

Tha d' anailfe cho chumhradh
 Re aite bhlatn nan ubhlán
 'S e sin a chuir mi 'n tus air do thi.

Air leom fhein gur gorach
 An feol a th' aig mo sheorfa,
 An gaol a bhi cho og air an claidh.

'S i comhairle na corach
 A nis a thug mo thron orm,
 'S e dh' ionnsaich i dhomh-fa bhi crienn.

† Fanaidh

* Chian.

Fanaidh mi mar tha mi
 'S cha 'n iarr mi bean an trafa,
 Gus am bi mi faibhir an ni.

An fin cha dean i tair orm,
 Ach glacaidh i air laimh mi,
 Nuair bhias agam aite do mhnaoi'.
Gur muladach, &c.

Tigh-tarladh nan Uailfin.

BEIR foruidh no dha
 Gu Tigh-tarladh nan uailfin,
 Far am bheil an aon nighean
 Tha tri fir an luaidh ri.

O hug eile
O hi ri ri ri
O hi ri a hu
O hug eile, na hoo ho ro.

Far am bheil, &c.

Calum donn an fhuilt channaich
 Caol mhala gun ghruaman.

O hug eile, &c.

Is Alastair eile
 Cuim an ceileam mo luaidh ort?

O hug eile, &c.

Is Donacha do charaid,
 O Bhaile nam fuaran.

Mo chomhairle fhein duit
 'S mur fhiach i fag uait i;

Leig dhìot a Ní ghreannach
 'S glac bean a chuil-dualaich :

'S i chumadh do leine
'S bu cheatùich a dh' fhuaidheadh ;

A dh'cìreadh 'fa mhaduinn
'S a ghlacadh a bhuarach ;

'S nuair thig an crodh dhathigh
Reachadh fafant' d'an bhuaile :

Dheanadh mulchog is mioscan,
'S biaidh meas aig Daoin uajls' uirr.
Dheanadh còta is cofag
Breacan daite re h uail duit.

Perthshire Airs, N° 91.

'S fhad tha mi 'm onaran.

'S Mi air airidh a ghleinne
'G eisteachd binneas nan sìmeoraichin ;
'S fhad tha mi 'm onaran
'S fhad tha mi 's mi leom fhein
'S cian o thir m' eoluis mi
'S fhad tha mi 'm onaran.

Ann am buthan beag barraich
Cha tig caraid ga m' fheoruich ann.
'S fhad tha mi 'm onaran, &c.

Mi gun fhidheall gun chlairfeach
'G eisteachd gairich nam bòthanan.

Beir mo shoruidh thair linne
Gu tigh gleinne am b' colach mi ;

Gu 'm bu m'biann leom bhith dluth dhuibh
Nam canach da seomraichibh.

Bhiodh

(125-)

Moladh oig-fhir air a Leannan.

(126)

(127): . . .

och vin no Chai Leay

(128)

Oron do Luchlann og Mac Donnchaidh leis an
aigeannuidh Mícheal Donnill Ghuidim

Ma

(129)

Bruey

(134)

gar

(131)

131

ag

(132)

Lamb Slaodak ricum.

gleidh

Gleidh mo chridh' a Rìgh is Athair,
O shant maoinè nach buin damh ;
O ghoid fheadail * ann do lathair,
M' anam gleidh agus mo lamh.

Oran air Sealgair am monadh Adhoill.

O Gur mòr mo chuid mulaid ;
Gar am fuiling sibh luaidh ;
Dol a dh' iarruidh nan caochan,
Do na daoineibh dh' fhalbh uainn.
Dol a dh' iarruibh, &c.

Is e Donull is Iain a
Dh' fhag fñigh air mo ghruaidh :
Is e Donull, &c.

D' ar comunn cha scith mi
Gus an fintir mi 'n uaigh ;
D' ar comunn, &c.

Ach gu'n cuirear mi 'n leabuidh,
Far nach acain mi 'm fuachd :

Gus an cuirear mi 'n ciste,
As nach tig gu là † luain.

'S ann a tha mo chion faluich
Air fear a bhaile fo shuas :

Gur mòr mo chion fein air
Lamh threun nan arm cruaidh,

'S tric a thug do lamh teine
Mu loch-oireachd fo shuas ;

Leis a ghunna nach diultadh
Is leis an fhudar chaol chruaidh.

Bu tu marbhaich a Choilich
Is moich * a ghoirreadh fa bhruaich ;

Agus marbhaich an fhir-eoin,
'S eoin chrin nan fgiath ruadh :

Mar fud 's an roin mheillich
A thig o sceilibh a chuain :

'S na circeige duine
A bheireadh gur as a bhruaich.

'S tric a shuibh'l thu mon' Adhoill
Re la ceathaich fliuch fuar :

Ort cha chuireadh an laithe,
Cur no cathadh ; fion cruaidh !

'S tric a thug mi ort comhairl',
Nan gabhadh tu uam ;

Gun bhi 'n gaol air no mnaibh
Mu'n luidh ort leann-ruadh.

Oran do dhuin uafal a chaidh bhathadh.

N° 90 *M'Donald's Perth-shire, Airs.*

THA loingear fo breidibh
Dol a dh' eiridh an ceart-uair ;

Dh' fheuch'n am faigh iad beachd sgeula,
Ciod a dh'eirich d'an ghaifgeach.

U oirinn o i ri riu,

U oirinn o ro ho io u oirinn o.

Dh' fheuch'n am faigh, &c.

Aon mhac fin Sir Iain
 Ga 'n robh 'n cridhe neo-ascaoin ;
U oirinn o i ri riu.
U oirinn o ro ho iò u oirinn o.
Aon mhac fin, &c.

Sar cheannaich an fhion' thu
 Ga fcaileach fial farfuing.
U oirinn o i ri riu
U oirinn o ro ho iò u oirinn o.
Sar cheannaic'h, &c.

Bu mhath san tigh mhoid thu
 'Nam na còrach a sheafamh.
U oirinn o i ri riu
U oirinn o ro ho iò u oirinn o
Bu mhaith, &c.

Tha thu fein 's do chuid gillin
 Ann an linne gun fhaicinn.

Tha do ghartana fioda
 Nan siomain mu d' chafamh.

Tha do bunaid ghorm aillidh,
 Snamh ard air chuan farfuing.

Tha do leine chaol Ho'laind
 Aig na rònaibh ga fracadh.

Tha do chean aig an fhaoilinn,
 Tha do thaobh aig an eascuinn.

Rìgh gur muladach tha mi
 'S mi air àiridh lan airt-neil ;

'C' fhaic mi e tighin
 'N t Iain 'idhe Mac Lachluinn.

Tha nighean Iain oig an
Agus leis air a bafaibh,

'Nighean bhuighe na gruaige
Leom is truadh bhi ga d' fhaicinn,

'G amharc caigeal a bhata
Far 'n do bhathadh na gaifgich.

Oran le fear Chrannard an Gleann-ilea do thigh
Piteaghabhann, do mhnaoi do mhuintir Mharr
a thug se am fuadach oi'ch' a cluiche.

S Mor mo mhulad 's cha ludh' m' eis-lein
Ge b' e dh' eisteadh rium;

'S tric mi 'g amharc thair a bhealach
Is m' air' air dol a nunn.
'S tric mi 'g amharc, &c.

'S iom' oi'ch' anmoch a mhol mo mheanma
Dhamh dol d' an ghleann ud thall;
'S iom' oi'ch', &c.

Far am biodh a ghruagach fhul-ghorm
Is i gu cul-bhuidhe cruinn.

Shiubhlainn Giufach re oiche dhu'-dhoirch
Ge do bhiodh an druchda trom:

Sl namhuinn thairis gun raimh gun darach,
Na'm biodh mo leannan thall;

Sruth d'a chaifid cha chunn air m' ais mi,
Ge do bhiodh mo leac foi thuinn.

Bheirin's d' i-fin a phaltog rimheach
Is fiod air bun a duirn,

'S bheireadh i fe dhamhs' an criofan difteach
Air 'm bu lion-mhoire buill.

Gaol na ribhinn a rinn mo lionadh,
'S i bean nam min-rofg mall.

Ge d' rach mi 'm leaba cha 'n fhuigh mi cadal,
O cha 'n 'eil m' aignidh leam.

'S tric mi t fhaicfin ann am bruadar,
A bhean a chuailein duinn.

Do fhlios mar fhaoilinn, do ghruaidh mar chaoran
Do mhala chaol foi thuinn.

Do bheul lùrach ag cuir orm furain,
A ghaoil cha duilich leam.

Anna bhoidheach is geanaile cheol-mhoir,
O! 's truadh nach poist' thu rium.

Is mis' tha bronach 's thu dol a phofadh,
Is mi bhi chòir nam bean *;

Gun bhearna am dheudaich, gun chais' am eadain,
'Tha uchd mo chleibh gun frann.

Cha b' e lughad m' eadail thug ort mo threigeadh,
Ach comunn geur nan Gall.

Gar am bheil mis' eolach mo chur' an eorna,
Gu 'n gleidhinn duit feoil nam mang;

Fia' th a fireach, is breac a linne,
'S boc biorach donn nan carn;

An lach   h, geagh glas nan Iar-inns'
Is cal   namh;

Eun ruadh nan ciar-mhion', mac criofgheal liath-chiire
Is cabaire riabhach coill.

Ge bu leom-fa gu Loch-abar
Is ni b' fhaide thall;

Ailginn Muireadh, 's Dun-eidean mar ris,
'S na bheil do dh' fhearann ann;

Chuirinn fuarach na rinn mi luaidh riut,
Mu'n tugainn uam an gcall.

Aoire.

THoir fios gu breabadoir na beirte
A thuirt rium gu 'n bhris mi aitreabh,
Gu 'm fuigh e paidhe air an fhaiche
Le tri chairt do mhaide feachduidh *.

*O co-thorm laidir d' an chuth
Thug a bhairlin ud duinn,
Sud am paidhe 's maith lium
Thu thi jag'ail na duth'ch.*

Tha'r † lcom fhein gur mor am beud fud,
Do dhuine gun bhraid gun bhreuguibh,
Dol ghabhail comhdach na beifte,
Gu 'n deachuidh e le dhalt a dh' Eirinn.

*Gur h e 'm buabastair blùr
Bheireadh ruaig air an spàl
Fhir bu chruadaluich' lamb
Timchioll builg am biodh snath.*

Nuair thogadh tu ri a h eadach,
'S a lionadh tu bolg na gaoithe,
Cha bhiodh crann gun ropa caol ris
Toirt abhsfadh o thaobh gu taobh dh'."

*O iomairt ebruidh air a deic,
Siubhal chuach agus leac ;
Fhir a b' fhuasniche sceith
Bhiodh gach cuth riut ag streap.*

Cha do chuimhnich mi do bhoineid
Air 'n do chairich thu 'm breid foileir,
Air a chùl a dh'fhas neo loinneil
Dh'fhag na gadmuinn gartach * greannach.

*O brogan ard air mo ghaol,
Da chois slabhaich 's iad caol,
B' e sud meirleach nam faob
Ceann nan cuambh a dh'fhas faoin.*

Cha 'n iarradh tu folus gu d' fhuipeir,
Ach síthe chrom mar a mhuc ann,
Bu leathann do lorg anns a bhútar
Bhiodh forc nan coig miar ga phútadh.

*O fhir nach iarradh an scian
Gu dol siobhalt air im,
Gu 'm b' i 'n ordog do mbian
Chuir greim geccuich gu d' bhial.*

An fhiasog a b' fhaide gun ghlanadh,
Cha 'n fhagadh an fiabunn geal i,
Cha daoine beo air an talamh
A dh'fheadadh feasamh re t anail,

*Aig a cheo bha d'an bbeist,
Fuil 's feòil agus crèis ;
Fhir bu chailtiche spreidh
Tuitim dluth air a chleith.*

Comhradh edir luchd gaoil.

Ife. **C**O theid far rium d' an tigh fhaire,
No ni fugaradh ris a ghealuich ?

S 2

* Gortach.

Fhir a chuil duinn * 's a bhrolluich fholluis,
Ghlac thu mi fa choille dharuich.

Faill ill o agus o ro u eile

Faill ill o agus o ro u eile

Faill ill o agus o ro u eile

Ich irinn o 's tu m' anam is m' fheadail.

B' fhear leom fhein na bonn is peghinn
'S làn mo chroige d'an èr bhuidhe,
Gu 'm biodhainn fhein is gradh mo chridhe
'N leaba chaoil re taobh an t fuidhe.

Faill ill o, &c.

Eife. B'fhearr leom fhein na bo laogh is gamhnach,
'S na bheil do chnodhan an diaidh na famhnadh,
Gu 'm biodhainn fhein 's mo chaileog ghreann'or
Am badan beag coile gu'n duine gar leanmhuinn.

Faill ill o, &c.

Ife. Dh'fhofcuil mi 'n dorus is leig mi 's teach thu,
Leig mi fuas air bruaich mo leap' thu,
Ghabh mi lei'sceul gu 'm b' e 'n cat thu,
x'S mur b' e fin b' e *my sweetheart* thu.

Faill ill o, &c.

Eife. Chaidh mi fuas air bruaich do leapa
'S fhuair mi min † thu ann mo ghlaicibh!
Gabhuibh Albain, Eirinn 's Sagfon,
'S leigibh leom-fa na bheil agam.

Faill ill o, &c.

Ife. Fhuair mi pòg 's cha b' i phòg bhúis i,
Cha b' i pòg an roibein duibh i
Fhuair mi 'n rair, 's an de, 's an diu' i.
'S na rach eug fa bheul thug dhamh i.

Faill ill o, &c.

Eife. Fhuair mi pòg 's cha b' i phog bhroin i,
Ge-d' bhithinn crion gu 'n deanadh i mòr mi,

Dualich, chua-huich

Ich.

† Blath.

Ge

Ge d' bhithinn fean gu'n deanadh i òg mi,
 'S ge d' bhithinn marbh gu'n d' thugadh i beo mi.
Faill ill o,

Oran le Silis ni Mhic Raonuill Bain Tighearna
 Bhail-Dornui, air Bas a fir.

Si fo bliana' 's fhad a chlaoidh mi,
 Gun cheol gun aidhir gun fhaoilteas, *
 Mi mar bhàt air traidh air scaoileadh,
 Gun stiuir, gun feol, gun ramh, gun taoman.
*O 's coma' leom fhein na co dhuibh sin,
 Mire, no aidhir, no sugradh,
 'N diu' o thionn mi i' a chunntadh,
 'S e ceann na bliana' thug riadh dhiom dùbailt.*

'S i fo bliana' a chaifg air m' ailleas,
 Chuir mi fear mo thighe 'n caradh,
 'N ciste chaoil 's na faoir 'ga fabhadh ;
 O! 's mis tha faoin 's mo dhaoin' air m' fhagail.
O 's coma, &c.

Chaill mi sin 's mo chuilein gradhach,
 Bha gu foinnidh, bha gu aillidh,
 Bha gun bheum, gun leim, gun ardan ;
 Bha guth do bheil mar theud na clairfich.

Ma 's beag leom fud fhuair mi bàrr air
 Ceann mo stuic is pruiop nan càirdin,
 A leag na ceuid le bheum fna blàraibh,
 Ga chuir foi 'n fhoid le òl na gràisge.

Ceud nan creachan a thug uainn thu
 Thug do dh' Inbhir-neis air chuairt thu,
 Dh' òl an fhiona lás do ghruaidhin
 'S a dh'fhag na d' chorp gun lot gun luaidh' thu.

* Aobhneas.

'S mor a tha gun fhios do d' chairdibh
 San tìr mhoir tha nunn o 'n t faile,
 Thu bhith aig na Gaill ga d' charamh
 'S do dhuthaich fein air a mort' le nimhdibh.

Bu tu 'n Curaidh teateach, buailteach,
 Ceannsgalach, bor' laidir, uafal,
 Na 'm b' ann am blar no 'n spairn a bhuaill' thu,
 Gu 'm biodh do chairdin ag tair-leim fuas orr'.

Curaidh gasta, crodha, feimeil,
 Tionnsgalach, garg, beodha, euchdach;
 'N Coille-chriothnuich 's la an t fleibhe,
 Bu luath do lann 's bu teann do bheuman.

Mo chreach long nan leoghan garga,
 Na 'm bratuiche froil 's nan dath dearga,
 Gur tric an t eug gu geur ag fealg oir'bh
 Leigeil bhur crainn-fuil gu fairge.

'Nise o na dh'fhalbh na braithrin
 'S nach bheil ach Uilleam dhuibh a lathair,
 A Rìgh mhoir, (ma 's deonach) dail do,
 Gus an deang an t oighre 'n t aite.

Ach a Rìgh mhoir tog s' an aird iad,
 Mar chraoibh iulair, mheulair mheaghair,
 Mar ghallan ùr nach lùb droch aimsir,
 Mar phreasa fionn 's lionmhor leanmhuinn.

O 's e so deireadh 'n t faoghail bhruidhnich
 Aird-Rìgh dean sinn orsta cuimhneach;
 An diaidh an latha thig an oi'che
 'S thig an t eug air chaochladh Staidhle.

Oran air Cath Raon-ruairidh, le Aonghus Mac A-
 laistair Ruaidh o Ghleann Cumhan.

SE do latha Raoin-ruairidh
 Dh'fhag luaineach am dhuifg mi,

Mu na thuit do Chlainn Domhnuill
 'S nach bu leon o'n taobh cuil doibh,
 Toirt amuigh an Ratreuta
 Choifinn ceutfaidh le diu-bhail ;
 'S ge bu thearnadh gu leir dhoibh
 Bha bàs Chlebhris r'a chunntadh.

Leoghan fulangach rioghail
 Nach d' rinn fhirinn a mhuthadh,
 Chunn gu daingeann a lanntachd,
 Mar a gheall e o thùs e ;
 Cha d' thug òr ort no eagal
 Gun seafamh le dùthrachd ;
 'S ge do thuit thu le h onoir
 Gu 'm b' ann do dhónus na cùis e.

Seabhac fireannach fuairc thu,
 Sar bhuachaille treud thu
 Ga 'n cunbhail o ghabhadh,
 Thoirt doibh ait agus reithlein,
 'S tu nach cuireadh re ball' iad
 Thoirt an dainginn air eigin
 Dh' fheuch latha Dun-chailliann
 Nach robh anam 'nad chreabhoig.

A Thighearn' oig Ghlinne-gáradh
 Luidh fínal air do fhugradh,
 Bu mhor do chall re * Rìgh feumus
 Ge do dh' eigheadh e d' Dhiuc † thu ;
 Chaill thu Domhnull Gorm gaolach
 'S fhuil chraobhach ag bruchdadh ;
 'S eigin fhulang na thainig,
 Dh'fhalbh do bhrathair na ùr-ros. ‡

Bu duin' urranta feolta,
 Bu chraobh chomhruid roimh cheud e,
 Do dh'fhear mòr bu mhaith cumadh
 Bh' aig gach duine na ìpeuclair,

* Do.

† Diuc dhiot.

‡ Fhìuran †

Ge d' thug ro mheud do naire,
 Braife 's ardan le cheile,
 Ort gun athadh bhith d' phearsa,
 Oig-fhir ghafta na feile.

Truadh gun chomus relibha
 O d' dhilfíbh 's o d' chairdibh,
 Foid * air aghuidh gach duine
 Ni gun chumadh gun airimh,
 'S ann roimh d' fhraoch a bha 'n curam,
 Giod bha diubhail is call ann
 Fhuair thu 'n earalas chliuteach,
 Ort a dhubhladh na rancan.

'S truadh nach robh iad ga d' dhubhladh
 Na bha t iunais † do d' chairdibh
 Air an tarruing mu 'n comhair
 Fir Ghlinne-comhainn 's a bhraighid;
 'N tús an latha ghil sholuis
 Chit' am follais gach faillinn;
 Ach 's ann duinne is com' e
 'N deis na phronnadh d'ar cairdibh.

Gur h e mheaduich mo champar
 A liuthad banntr'ach tha d' dhuthaich
 Agus oganach treubhach
 Nach d' eigheadh am pufadh,
 Thuit le luaidh ann fan am ud
 Bualadh lann, 's cha bu fhugradh,
 Thoirt a muigh an adbhanfa †
 'S cha do shantuich sibh puiceadh. ‡

Leig bhur 'n inntinn an focair
 Air chosnadh 's air chruadal,
 Ag dol air bhur n adhart
 Ann an aghuidh an fluathais;
 Cha do shantuich sibh pilleadh
 O nach flinnein bu dual duibh,

* Thuit.

† Eug'ais.

‡ Cubadh.

'S bha a chluiche fin cailleach

'S iad ag raite gur buaidh e.

Cha b' ann leis na cloidhin

Fhuair na daoine an leonadh,

Ach nach d' fhuair iad riamh fuireach

An lathair cumaisg re comhrug

'S mairg a chunnairc na faoidhin,

An tùs iorghuill na doruinn,

Bhith 'gan spadadh le luaidhe,

'S gu'n tilgadh buachaille bho i.

A Dhomhnuill nan Domhnull

'S og a fhuair thu do dheuchainn,

'S iomad bean a bha bronach

Edir Trotturneis 's Sleite,

Mu chinne mor * t athar

'S iad nan luidhe gun eiridh,

Luchd a bhualadh nam buillin

Air fuireach 'fan teughbail.

B' ann diubh Domhnull is Seumus,

'S iad gun eiridh o'n chumaisg

Mo chreach leir mar a dh'eirich

A chuid bu leithe bu duillich

Dhoibh bu dual a bhith treubhach

O'n athair fein thair gach duine,

Sgeul bu dona na dhiadh fud

Re leigheas leigh cha d' rinn fuireach.

Mo chreach mhòr nan tri truaighe

Càradh Uaislin Chinntire!

Tighearn' og fin na Learguinn

'S goirt 's gur fearbh bhith 'ga innseadh,

Mu d' Thuit'eir maith ciallach, †

'S cuis iargain a chaoidh e,

Air tuitim fan doruinn,

'S bu duin' og fan dol fios e.

T

* Maith.

† Ciallach.

Gun do mhac a bhith d' aite,
 S gun 'ad bhrathair ach leanabh,
 Gun aon duine bhith lathair
 Do na thainig o d' fheanair ;
 Sud an tigheadas rimheach *
 Air nach direadh riamh scainneal
 'S a bha fiudhantach rioghail,
 Air dol fios mar an ráineach.

A Shìr Eoghainn o'n Chorpuich
 'S e do dhochunn nach iarruinn,
 A chneadh fein thair gach duine,
 Bhios finn uile ga iargain ;
 Mheúd 's a bhuilich an rìgh ort
 Cha bu ni e gun fhiachan,
 'S ge d' fhaigheadh tu barr air
 'S daor a phàidh thu e 'm bli'na.

Chaill thu rohdhadh do dhaoine
 Ann an abhar a bhrathar,
 O t oige gu dó fhineadh
 Chunn thu 'n iomairt gun fha'linn ;
 'S iomad forn do dhuin' uafal
 An robh cruadal is tabhachd,
 A chaidh fios leat do d' chinne
 O 'n la ghineadh gu h ait thu.

O 'n la ghlac thu 'n ceud chloidheamh
 Gun aon athadh do d' namhad,
 Bu mhaith do chuis thionnscuil
 An aghuidh Chrombail is Lambeirt ;
 'S na maireadh tu † uile
 O 'n úiridh mar bha thu,
 Gu 'm falbhadh Rìgh Uilleam
 'S cha chunbhadh Mac Aoidh e.

Ach Fhìr Airde-seile

'S mòr do dheireas le 'm † feachduibh

* Sud an tigheadas bha uafal.

† Iad uile.

‡ Do 'm.

Chaill

Chaill thu brathair maith ciatfach
 'S diol Iarla do mhacuibh ;
 Iad fein 's fir a Bhraghad
 Bhith 'gam marbhadh re caisteal
 Le diobhail deagh cheannairt,
 'S gun an naimhdin re fhaicfin *.

Tha Tuitfhear na h Apuinn
 Foi airtneal an comhnuidh,
 'S lionn-dubh air ag druthadh
 Foi dhunadh a chota,
 'S e ag iargain mu bhraith'rin,
 B' iad na h ailleagain bhoidheach,
 Ge d' thug lughad an athadh
 Orr' an la ud bhith gorach.

Chaill thu Tainisteir féaruinn,
 'S gu 'm b' e 'n t Alastair fuairc e,
 'S mor am bearn as do dhuthaich
 'Thu † bhith 'ga t iuntraichinn uatha ;
 Cha b' aithne dhamh cuis
 A bheireadh cliuth do dhuin' uafal,
 Nach robh fuaite riut daingeann
 Aig a bhail agus uaithe.

Bha thu urranta dana,
 Bha thu aillidh deas treubhach,
 Bha thu cinneadail cairdeil,
 Bha thu garbh re am feime ;
 'Na 'm fuireadh an luaidhe
 Gun do bhualadh fan leim sin,
 'S mairg fear do mhio-rùine
 Air am bruchdadh làn feirg' thu ‡.

A mhic Dhomhnuill mhic Ailein
 Gu 'm bu Bharraiche tir || thu
 Fleascach fuairce ciuin ceanalt
 Fior fhearail ad' thiom thu ;

T 2

* Ga fhaicinn.
 || Mharuiche fíor.

† A bhith.

‡ Bruchdadh foi t fheirg thu. Bu

Bu mhor do bhai' 's cha bu taobhghail
 Ris na daoinibh chaidh fios leat,
 Bha triuir Iar-odh Mhis Raonuill
 Air an taobh, 's gu 'm b' i diobhail.

Cha 'n aithne dhamh dileas
 Ann fan rioghachd fo 'n ceart uair
 O bhreothadh Clann Domhnuill
 'S Clanna-chamaroin gun feachnadh ;
 Mac Ghill-iain o'n Dreolluinn
 'S maith bu choir dho bhith ceart duinn,
 Marr is Adholl * le duthrachd,
 Mac Ian Stiuart 's mac Neachduin.

Oran Gaoil.

AS mo chadal cha bheag m' airtneal
 Gun thu agam ghraidh,
 Tareis dhamh t fhaicinn ann mo leaba
 Edir mo dha laimh ;
 Sud an aifin uai nach ceart mi,
 Chuir as damh gu brath ;
 Ta faighead Cupid gu geur guineach,
 Ionamfa an fàs.

Ge b'e ch'eadh na chunnaire mis !
 Cha b' ann gun fhios damh bha
 Do chùl donn, dualach, bachlach, sruadhmhòr,
 Lom lan chuach gu bharr,
 Deud is gile, beul is binne
 Meoir is grinne ta
 Do chiche cumhraidh thaitneadh riums'
 Air uchd nan tùr geal bàn.

Ann do mhuineal ta 'n deagh-chumadh
 'M pheil gaoil gach duine 'n tamh ;

* Mac mhic Iain.

Corp

Corp fiong fallain ort mar eala
 Air bharr tuinne fnamh.
 Thugfa ceist is cha bu bheag
 Do bhean nan leadan tla,
 Ur fhlat shuairc thu nach fhaigh uamfa
 Croidhe fuar gu brath.

Mar fhlaith d' fhiogh aluinn ann an garaidh
 Air an d' fhas a meas;
 No grainne cruineacht ann am pàirc
 Nach d'fhas a meadhon dreifh';
 Do theanga ghafta nach d'fhas lappach
 Leis 'n do ghlacadh mis;
 Do chiche bana air t uchd fair-gheal,
 'S galar bais damh 'nois.

An gaol bha aguinne o fhean
 Is cheangail reinn an uir:
 Ann aite diomhuir no air leath
 Cho 'n fhead mi chleath ni 's mo
 'S eigin d'a nois bristeadh 'muigh
 Olc ar mhaith fin duinn;
 An gaol ta ceangailt ann mo chroidhs';
 Cho leighis Lighich thu.

Thugfa gaol gu grad am shuain
 Do bhean an scuab-fhuilt thla,
 Ta teacht am inntin fein gu tric
 Gun fhios agam cia 'm fa;
 Ach ma's cuis e mhaireas buan
 Gur paidhe duais damh 'm bàs:
 Is fios bhith aic bhith 'm luidh gu tinn
 'S nach d' fharraid cia mar bha.

Cul aoibhin, meachair, cuanta, grinn,
 Aig geug nan cuachan reidh;
 Aghaidh thanadh faoi chaoibh-mhala;
 Slios mar chanach fleibh;

Deud mar chailce, gruadh na maife,
 Bean o'n tlacht-mhoir gleus ;
 Mar ghallan ùr air am fas ubhlan
 Lubta fios gu feur.

Ann mo chadal thug mi gra dh'ì
 Leag gu làr mo mheas,
 M' fhuil aig dortadh ann mo bhrogabh
 As mo phor gu tric :
 Deidh do phoig' a rinn mo leon
 Am fad 's as beo mi nois,
 Chaidh cha phos mi ach re Coirneil
 Bhios re foirneart glic

Beir an t forruidh-s' uam air chuairt
 Gu bean an fguab-fhuilt reidh,
 Is guirme fuil 's as buighe cùl
 'S a fnuagh air dhreach nan teud ;
 Cul faineach cas nan imid cleacht
 Mar dhealradh teacht o'n Ghrein.
 Ochoin ! mo chreach ! 's e dh' fhag mi lag
 Am fad' ta uam an cein.

Do rosg ghorm, chaoin fui mhala chaoil
 'S thu 'g amharc orm gu tla,
 Gach fealla fuairc a bheir thu uait
 'S e bhuannaich dhuit mo ghradh :
 Ge h iomadh crois bhiodh air mhile troch
 Da phaipeir scriobhuidh bàn
 Gur liutha lot ata am chorps
 Ag ofnuich ort gach la.

Mar chobhar traigh a chaidh' gach la
 Do bhragad ta gu dearbh,
 Faoluinn bhàn air cuan ag fnamh,
 Eiteag gheal nan carn ;
 La reidh air fiamh nan teud,
 Or as deirge neul

Ga t amharc uam mar bhoisg d'an Ghrein
As t eugmhuis ta mi dall.

Do bheul mu d' dheuduigh lan do cheil
Nach breugaich * fgeul ach dearbh :
As lionmhor creuchd a dh'fhag thu 'm chre
O'n ghabh mi speis do d' dhealbh ;
Gur truadh nach mise bha am aon
A dh'fheadagh teacht os aird
Gach uair re 'm fheum a d'fhios mo leigh
Tra smeintichinn a h aill'.

Do chos o'n ghlun bu ro mhaith lùs
'S thu dul air urlar ard
Tra chluineadh tu na teuda ceuil
'S iad dhuifgeadh tu o d' pbramh.
Gach cleas is mais ta fuaidhte riut
A dh'fhag mi caoidh gach la :
O Rìgh nan dùl cuir ceart gach cuis
Is leig dhuinn bhith mar b' àill.

Air Cath Raon-ruairidh, Le Ian Lom'.

NA inm an aigh ni mi tùs
Air a mhainm-s' a tha 'm rùn
Cha 'n i fo 'n aimfir mu 'n duin
An Ceitein duinn †.

Nach fhaic sibh loingis an Rìgh
Cuir an spionnuidh gu tìr
Cha 'n e 'n t Uilleam
Tha mi cho deigheil air.
Nach Fhaic, &c.

Ach Rìgh Seumas 's a fhiol
A dh'orduich Triath gu ar dìon ;
Cha Rìgh iafachd d' am fhiach
Dhuinn geill eachduinn.
Ach Rìgh Seumas, &c.

* Breugach.

† Oinn.

Ach mur tig thu air ball
 'S do leinte criosa 'ga 'n call
 'S ceud misfe leom thall
 'S an Eiphit thu

Ach mur tig, &c.

An comunn ciotalach tla
 Shuidh an ionad nan Stait,
 Mar choi-meata * chuir satan
 Seula riu.

Paca flioghach nan cealg
 Do 'm bu dligheach a mheirg,
 Dhubh am fiach le falchar
 Ea-coir fibh.

Cha b' e 'm brathadoir coir
 Bha cuir gabhail foi 'n fhoid,
 Ach fear † an tigh' nach bu choir
 Bu pheacan duibh ‡.

Ann fa bheatha bheag òg
 Bha foi bhaile Mhic Dheors',
 Gur h iuma fear froil
 Bha reubtadh am.

'S iomad biorraid is gruag
 Bha 'ga 'n spealtadh mu'n cnuac,
 Bha fuil daite na stuaigh
 Air feur a-muigh ||.

Fhuair fibh dìonnal fa choill
 O lannuibh fhiol Chuinn §
 Chuir 'nar deannuibh thair tuinn
 'From chreuchtach fibh.

Ann Raon-ruaridh nam bad
 'S lionmhor uaigh is corp rag

Mile

* Co-mate, cho-chaidreach? † Mac an athar. ‡ Na sheconds orr.
 § Choll'.

Mile fluaifid is caib
'Ga 'n leidigeadh *.

A fhar Chlebbheris nan each
Bu Cheann feadh'n' thu air feachd
Mo chreach-leir an tus cleachd †
Mar dh'eirich dhuit.

Bu lafair theine dhoibh t fhearg
Gus an d' eirich mi-shealbh,
Bhuail am peileir fuidh earball
T eididh thu.

Bu mhor cofgradh do lamh
Fuidh ‡ aon chloguide ban :
'S do chorp nochduidh geal dàn
Gun eididh air.

Cha robh eas-caraid suas
Edir Arc'amh is Tuaid
Mur bhiodh 'n tacaid a bhuail
'S an eadain || thu.

Nuair bhruchd t Uailfin amach,
Cha scaoth bhuachaillibh mhart,
Ach luchd buala' n' an cnap
Gu speuradoil.

Air a bhrudhach a stad
Os cionn dubhar n' am bad
Luchd cuir n' an fiubhal gu grad
Nan ea-corach.

Clann Domhnuill an aigh
Luchd a chonnfach gach blair,
Cha do ghabh iad riamh scàth
Roimh Reubaluich.

U

* Cuir sleite orr.

† Gleac.

‡ O aon.

|| Faj t eididh.

'S lion'ar spalpaire * dian
 Bha foi d' Bhrataich dol fios;
 Cha b' ascardach lion
 Do Reifeamaid.

'S ioma fiuran deas og,
 Gun Ian duirn air a dh'fheoil,
 Ghearradh cloigne, is fmois,
 Is feidhinnin.

Mo ghaol an Domhnull gorm og,
 O 'n tùr fhleibhteach 's o 'n Ord,
 Fhuair thu deuchain 's bu mhor
 An fceula e.

Mo ghaol an Tainjsteir ùr
 'S a gheur Spaineach na fmuid
 Cha b' e 'n t umadh air chul
 Na fceithe e.

Gradh an t Alaftair 'duth
 O Ard-gharadh n' an fruth,
 Chuir n' an fiubhal gu tiugh
 Na Reubaluich.

'S do bhrathair eile Ian og,
 Dh' aonuich peileir throimh † fheoil,
 'S caol a thearuinn e beo
 O'n fpeileireachd.

Tha 'n cogadh fo fearbh
 Air a thogail gu garg;
 † Ge ceann naithreach bithidh earball
 Peacoig air.

Oran an aghaidh an Uinein, le Ian Lom.

GE b' e dh' eireadh fan lafair
 Nam fadach na fmuide,

Theid

* Iaraise. † S mar cheann mar 's ceann.

† Thair.

Theid an cuimhreach mu'n chapull
 Mur bhiodh fada foi gluinibh ;
 Ach fhir a dh' eirich le gradachd
 Chuir am fastadh nan taod ria
 Spar thu 'n goisnein mu ladhar
 Mar eun chladhach an rucain.

Bhris thu lairg ann fa chrann fin
 'S chuaidh an feann damh a mearachd
 Na daimh oga ag beucaich
 Chuaidh an Droghair a mearoll
 Fhir a b' abhaift an ceanfach
 'S an tiontadh le h ain-iochd
 'S e Diuc Adhoill le durachd
 A bhris do luban a dh' ain-deoin.

Ge b' e leanadh gu direach
 Diuc fireannach Adhoill
 'S Rainn * chruthaicht' thair fluagh e
 Bhuidhneadh buaidh mar rinn athair,
 Bha thu 'n aghaidh luchd cife
 Ghabh na miltin mar rodhain
 Ach fagaidh mis iad gu h ifeal
 Nan luidhe fhios anns na spleadhan †.

'S mor tha ghliocas na Rioghachd
 Deagh scriobht ann ad mheodhail
 Bha thu g' fholmuinn as t oige
 Chuir na corach air adhairt
 'N aghaidh Banntairin misgeach
 Bha re brifeadh an lagha
 Nam biodh iad uile gu m' ordu
 Gheabhadh iad cord agus teadhair.

Na biodh ortfa bonn airtneal
 'Tha Fir Adhoill nan seasamh
 Luchd nan gorm lanna geura
 Dheanadh feum dhuit ga d' fhreafdal

U 2

* Rodhainn.

† Spadhan.

Mar fud 's do dheadh Bhraithre
 Luchd nan far bhuillidh scaiteach *
 Fir a chaitheadh nan faighead
 'S a ro ghleitheadh na cartach.

Na biodh ortfa bonn mighean
 Tha fir do thire gle ullamh
 Corr mor is deich mile
 Ge do libhinn † a thuille
 Mhead 's a bhuinnig e phris duit
 Chuaidh e scribedh do Lunduinn,
 Na chuireadh dragh air an Alba
 Gu roibh nan armaibh gle ullamh.

La Rann-dabu 'n 't fleibhe
 Bha mi fhein ann is chunnairc
 Bha na trupana frein ann
 Bha na ceudan ag cruinneach
 Ge b' e ghabhadh air anam
 Gu raibh mnaì mar dhuin' ann
 Gu rachadh faighead nan arnaibh
 Gus an tearrail i 'n fhuil ast'.

Mhor'air D—pl—n gun fhuireach
 Dh'fhoscail fhuineog do scornain
 Dh'eirigh roscal ‡ ad chroidhe
 'Nuair chual thu tighin an t òr ud,
 Shluig thu 'n aileog d'an gheanach
 Dh'at do scamhan is bhoc e,
 Dh'fhoscail teanscal do ghoile
 'S lafaich greallog do thona.

Cha b' iunadh fud duit a thachairt
 Odha Bhaigeire Luinfai
 'S a liudh dorus mor Caisteal
 Ris 'n do stailc e chnaimh tiompain
 Cha d'fhag e baile gun fiubhal
 O Chille-rudha gu Frainfe ||

Mar

Mar ghabhas fin 's an t ord gallach
Gu ruig e baile Earl Andrum.

Odha Baigeir na luirich
Ciod e do chuis an Tigh-Pharla
Mur deach thu dh'fholmuinn a gheanaich
Mar bha 'n feana'ir o'n d'fhas thu
Cha d'fhag e urfuinn gun locradh
Edir Rois is Ceanntaile
Bhiodh a dhiofg-fan gle ullamh
Nam cromadh fui 'n fhardorus.

Tha *Queenberry* an trafa
Mar fhear fraice cuir thairis
Eis' ag tarruing gu direach
Mar ghearran dian ann an greallaig
'S luchd nam Putagan anairt *
Lan smior agus geire,
'S na 'm bu mhife an Ceannair'
Bhiodh an ceann d' an amull air deireadh

Tha Diuc Adhoill 's Diuc Gordon
Gle *chloiste* 's iad duinte
Air an scriobhadh gu daingeann
Ach tha Hamilton dubailt ;
Earla Bhrathainn bhiodh mar ris
Cha bhiodh' mealla fa chuis ac,
Toirt a Chruin uain le ceannach
'N ceart fhradharc ar ful fheip †.

Tha Meinearach Uaimh ann
Gle luaineach na bhreathal,
'S e mar dhuine gun fuilin
'G iarraidh iuil air feadh ceathaich;
Ach thig e fa'fd le umhlachd,
Chum an Diuc, ma's i bheatha,
'S biaidh a shannt 's a mbio-dhuthrachd
Ann san smur, gun aon rath air.

* Pock-pudding.

† Suilin.

Earla Bhrathuinn a Seaforth

Cha bhith fiòth-shaimh re d' bheo dhuit,
 Gu 'm bith ortfa cruaidh fhaodhaid
 Thall a stigh d'an Rainn Eorpa;
 Ach nam faighinn mo roghainn
 'S dearbh gu 'n leaghainn an t or dhuit
 A stigh air faochaig do chlaiginn
 Gus an càs e do Bhòtin.

* Miann a Bhaire aofda.

1 **O** ! Cairibh mi ri taobh nan àllt
 A fhiubhlas mall le ceimibh ciùin
 Fo sgàil a bharrach leag mo cheann,
 'S bi thus a Ghrian ro-chàirdeil rium,

2 Gu focair sin 'fan fhèur mo thaobh
 Air bruaich n' an dìthein, 's na'n gaath tlà:
 Mo chos 'ga fliobadh 'fa bhraon mhaoth,
 'Sè lùbadh thairis caoin tre 'n bhàr.

3 Biodh fòbhrach bhàn is àillidh fnuadh
 M'an cuairt do m' thulaich 's uain' fo dhrùchd,
 'S an neoinein beag 's mo làmh fo chluain,
 'S an éalabhuidh ri m'chluais gu cùr'.

4 M'an cuairt do bhruachaibh àrd mo ghlinn'
 Biodh lùbadh ghéug, is orra blàth,
 'S clann bheag n' am preas a' tabhairt fèinn.
 Air chreagaibh aofd le h òrain graidh.

5 Briseadh tre chreig na 'n èithean dlù,
 Am fuaran ùr le torraghan tròm;
 Is freagradh Mac-talla gach ciùil
 Ri frann-fhuaim frutha dlù na 'n tònn.

6 Freagradh gach cnoc, agus gach fliabh,
 Le binn-fhuaim gheur n' an aithean mear,
 'N sin cluinnidh mise mìle géum
 A' ruidh m'an cuairt dhomh 'n iar 's an ear.

Sruthadh

This poem is more complete than the one published in M'Donald's collection.

7 * Sruthadh air fgèith na h ofaig mìn
 Glaoghain mhaoth na 'n crò gu m' chluais;
 'N fin freagraidh mheanbh-sprèidh 'n uair chluin,
 An gineil, 's iad a' ruith a nuas.

8 M'an cuairt dhomh bithidh lùth-chleas na 'n laogh,
 Ri taobh na 'n fruth, no air an leirg;
 'S am minnein beag do 'n chòmhrag fgìth.
 A'm' achlais a' codal gun cheilg.

9 O! ceum an t fealgair ri mo chluais,
 Le frannadh ghath, is chon feadh flèibh;
 'N fin dèarrfaidh an òig air mo ghruaidh
 'Nuair dh'èireas toirm air fealg an fhèidh.

10 Duifgidh 'n fmior a'm' chnàimh 'n uair chluinn'
 Mi taimrich dhos, is chon, is fhreang;
 'Nuair ghlaodhar "Thuit an damh" tha mo bhuiunn
 A' lèum gu beo ri àird na 'm beann.

11 'N fin chi mi, air leam, an gaothar,
 A leanadh mi anamoch is moch;
 'S na fleibh bu mhiann leam bhì taoghall,
 'S na creagan a fhreagradh do 'n dos.

12 Chi mi 'n Uaimh a ghabh gu fial
 'S gu tric ar ceimibh o 'n aoich:
 Dhuisgeadh ar fùnd le blàs a crann,
 'S 'na fòlas chuach bha mòr aoibhneas.

13 Bhiodh ceò ar fleadh bhàrr an fhèidh,
 Ar deoch a Trèig, 's a tonn ar ceòl,
 Ge d' sheinneadh † Tathaisg, 's ge d' rànadh flèibh,
 Sìnt ann fan Uaimh bu fhèimh ar neòil.

14 Chi mi Bèinn-ard is àillidh ‡ fniamh,
 Ceann-feadhna n' am mìle beann;
 Bha aifling n' an damh 'na || ciabh,
 'Si leaba n' an nial a ceann.

* Ruidhadh.

† Ghosts.

‡ Snuadh.

|| Cluain.

15 Chi mi Sgur-eilt air bruaich a ghlinn'
An goir a chuach gu binn 'an tùs ;
Is gorm mheall-ailt n' am mìle giubhas,
N' an luibhean n' an earba, 's n' an lon.

16 Biodh tuinn òg a' fnàmh le fùnn
Thair linngidh, 's mìne giubhas gu luath,
Srath-ghiubhais uain' air a cheann,
Is lùbadh caorran dearg air bruaich.

17 Bithidh * nighean àluinn an uchd-bhàin
A' fnàmh le sprieich air bhàrr n' an tonn :
'Nuair thogas i sgiath an àird
A meafg n' an nial, cha 'n fhàs i tròm.

18 'S tric i ag asdar thair a chuan,
Gu aifridh fhuar n' an ioma tonn,
Ann fnach togar brèid ri crann,
'S nach do reub fròn daraich tuinn.

19 Bithidh d' thufa ri dofàn n' an tòrn
Le cumhadh do ghaoil ann ad bheul,
Eala thriall o thir n' an tonn,
'S tu fèinn dhomh ciùil 'an àird n' an spèur.

20 Co 'n tìr o'n ghluais a ghaoth
Tha giùlain glaoidh do bhòin o'n chraig,
Oig-fhìr a chaidh uainn a thriall,
'S a dh'fhàg mo chiabh glas gun taichd ?

21 Bheil deòir do roisg mo thùs na rìbhinn
Is mìne mais', 's is gile làmh ?
Sòlas gun chrìoch do'n ghruaidh mhaoth
A chaidh nach gluais o'n leaba chaoil.

22 Eirich, O ! thus', le d' òran ciùin,
'S cuir naigheachd bochd do cheòil a'm' bheul :
Eifid thus' a mhic-talla gach ceòil,
Ach an gath geal 'na muinnach pill.

* Uchd-gheal n' an fruth.

23 Tog do fgiath gu borb thair chuan,
 Glac do luathas o neart na gaoith :
 'S èibhinn ann am chluais an fhuaim,
 O d' chriodhe lot', an t òran gaoil.

24 Innfìbh, o thrèig mo fhùil a ghaoth
 C'ait' a bheil a chuilec a' gabhail tàmh,
 Le * gladhain bròin, 's na geal-bhrìc ri taobh
 Le fgiath gun deò a' cumail blàir.

25 Togibh 's, càiribh mi le'r làimh thrèin,
 Is cuiribh mo cheann fo 'n bharrach ùr :
 'N uair dh'èireas a ghrian gu hàrd,
 Bithidh fgiath uaine os cionn mo fhùil.

26 'An fin thig thufa aifling chiùin.
 Tha 'g aftar dlù meafg reult na h' aoich
 Biodh gnìomh m' aoich ann ad cheòl,
 'S thoir aimfir mo mhùirn gu m' chuimhn'.

27 O m' anam faic an Rìbhinn òg,
 Fo fgiath an daraich, Rìgh n' am fath ;
 'S a fneachd-lamh am meafg chiabhan òir,
 'S a meall-fhùil chiùin air òg a gràidh.

28 Efan a' fèinn ri taobh, 's i balbh,
 Le criodhe leum, 's a' fnàmh 'na cheòl :
 An gaol o fhùil gu fùil a' falbh,
 'Cuir stad air fèidh n' an flèibhte mòr.

29 'Nis thrèig an fhuaim, a cliabh geal mìn,
 Rì uchd 's ri criodhe a gaoil a' fàs ;
 'S a bilibh ùr mar ròs gun smal
 Mu bheul a gaoil gu dlù 'an fàs.

30 Sòlas gun chrìoch do'n chomunn chaomh :
 A dhùifg dhomh 'n t aoibhneas ait nach pìll
 Is beannachd do t anams' a rùin,
 A nighean chiùin n' an cuach chiabh grinn.

31 'N do thrèig thu mi, Aifling n' am buadh
 Pìll fathaft, aon cheum ele, pìll;
 Cha chluinn thu mi, Ochoin, 's mi truagh:
 A bheannaibh mo ghráidh, slán leibh.

32 Slán le comunn caomh na h òige,
 Is òigheannan bòidheach, slan leibh.
 Cha lèir dhomh sibh; dhuibhfe 'ta fòlas
 Samhruidh, ach dhòmhsa ta 'n geamhradh a chaoidh.

33 O cuir mo chluas ri fuaim eaf-mhòir,
 Le chrònan a' tèarnadh o'n chraig,
 Biodh cruit agus flige ri m' thaobh,
 'S an fgiath a dhìon mo fhinnfr 'fa chath.

34 Thig thu le d' chàirdeas thair a chuan,
 Ofag mhìn a ghluais gu mall:
 Tog mo cheò air fgiath do luathais,
 Is imich grad gu eilean Fhlaitheas,

35 Far a bheil na Laoich a dh'fhalbh o shean
 'An cadal trom, na'n dol le cheòl;
 Fosgluibhs', talladh Oiffain is Dhaoil;
 Thig an aoich, 's cha bhì 'm Bàrd air bhrath.

36 Ach O! m'an d' thig è, feal m'an triall mo cheò
 Gu teach n' am Bàrd, air Aird-bheinn, as nach pìll;
 Thugaibh dhomh cruit, 's mo fhlighe dh' ionnfui 'n ròid,
 'S 'an sin mo chruit 's mo fhlighe ghráidh, slán leibh.

Cath Rìgh Sorcha.

TA fgeul beag agam air Fionn,
 Ge bè chuireadh an fuim è
 Air Mac Cuthail bu dearg dreach,
 'S eibhinn leam re mo rè,

Lath dhuinn air bhèagan fluaigh.
 Aig eas ruadh na n' éighin mall,

Chunnacas fù sheòl o 'n Ear
Curachan oir is bean ann.

3 Caogaid Laoch finne fa thre.
Bu mhaith air gnìomh cairt,
Fir nar deigh gur maìrg do chi,
Ge be tir am bi mid cuairt

4 Dh'eirigh fìnn uile gu dian,
Ach Fionn n' am Fiann agus Goll,
Dh fheitheamh an Curachan a b' 'airde
'S do bhi treun aig fgotha thonna.

5 Nior ghabh fi eùradh no cofg,
Nior ghabh fi caladh a'm port gnàth,
Air teachd don churachan air an eas,
'Se dheirich as macaibh Mnà.

6 B'ionann dealra dhi 'S do n' Ghrèin,
'Saoibhir a mead, maith a deilbh,
An Inghin ùr do thàinig an cèin,
Do bha fìnn fein roimpe foirbh.

7 Do ghluais i gu pobull Fhinn,
Is bheannuigh i gu grinn dhà
Fhreagair Mac Cuthail gu binn
Am beannacha a roin li dhà

8 “ Brìgh do thurais air gach ròd,
“ Inghèan òg as àilte dealbh,
“ Airis an toifach do fgèul,
“ Cia thu fein no creud è d' ainm”

9 'S Inghèan mì do Rìgh na Suain
Innsim Dhuit gu cruinn mo fgèul,
Is ni bhuil fruth fù luidh grian,
Nach fuibhlain, air iarrtas Fhiannibh fial

10 Mo chomarich ort fein ma's tu Fionn
Se thuirte ruinn an macaibh mnà,

Do bhri do mhorachd 's do bhuidh,
Gabh mo Chomruich uam gu trà,

11 “ Ghabhamfa do Chomruich a bhean,
“ Thàir aon fhear ga bheil fa Chrìch,
“ Labhair mo Rìgh bu mhaith fios,
“ Cia noife atà àir do thì”.

12 Fiachaibh ata orm thair muir,
Triath is mòr gaol air mo lorg
Mac Rìgh na Sorcha is gèur Airm,
Gur è 's ainm dha Daighre borb,

13 Do chuirfeas geafa ann a cheann,
Gu'm beireadh Fionn mi air sàil,
'S nach bithin aigefan mar mhnaoi,
Ge mòr leis a ghniomh is àgh.

14 Se thuthairt Oscar le ghloir Mhir,
An Laoch fin a chaisgeadh gach Rìgh,
No gu 'n cuireadh Tìonn do Gheis,
Ni 'n rachadh tù leis mar mhnaoi.

15 Chunnaca a teachd air fteud,
Fear 's a mheud thar gach fear,
Marceach na fairge gu dian.
'San iùl cheudna, thainig a bhean.

16 Da Chraòifeach Catha na dhòrn.
A teachd fan ròd air a fteud,
Air ghile, air dheirge, 's air dhreachl,
Ni 'm faca mar neach mar e,

17 Do bhi flath agus rosg Rìgh,
'S an aoghaidh b' ailte lì is cruth,
Bu bhinne a ghuth no gach teud,
'S bu mhireadh a fteud no gach fruth.

18 Cloidheamh tròm trofdail nach gann,
An teannt air taobh an fhir mhòir,

Sgiath leobhar nach mochd air ais,
Se g 'iomairt a chleafa corr.

19 O thuinn trá thainig fe gu tìr,
Labhair mo Riogh bu mhaith cliù,
An aithnuigh thu fein a bhean,
'Ne fud am fear a deir thù?

20 Aithneachas a Mhic Cuthail ghrinn
'S mòr am pughar leibh gur he,
Tairgidh fe mise a bhuin leis,
(Ge mòr bhur treis) as an Fheinn.

21 Na dean'fa bòfd a bhean,
As aon fhear da bhuil da phòr,
Ge 'd fhiubhladh fe n 'domhain gu leir
Gheibh't fan Fheinn fear da chomh,

22 Dheirich Cairioll agus Goll,
Dias a fhuair an losgadh trom an cath,
'Nan seafamh an gar an t' floigh,
Eadar am fear mor 's na Flaith.

23 Ni 'n d'fheuch é lann no fgiath,
Do Laoch na Triath da 'n rabh ann,
Gu 'n draoinn é tair air an Fheinn,
Gus an d' thainig é gu Fionn,

24 Air teachd do oig fhear bu mhaith, dreach
Thugainn le neart, feachd, is feirg,
Gu'n d'fhuaidich e uainn a bhean
Bhi 'n deas-ghar do laimh Fhinn eilg,

25 Thug Mac morn an urchair dhian,
Gu fada na dheigh do fhleagh,
An urchair nior chuaidhe da reir,
'S da feud chearna fi da bhloidh.

26 'N trà thuit an feud air an leirg,
Thionnda e le feirg 's le fraoch,

Smaoinntich e ge cruaidh an càs,
Comhrag na'n tri chaogad Laoch.

27 Mar-bhith na laoich a bhi garg,
Is fhagail doibh do t' airm an leoir,
Bhidh fiad fa chobhair a smachd,
Da n geibhte uaithe a cheart choir.

28 Leig e nàò naònar gu luath.
San iarguil chruaidh mu'n do fguir,
Ceangal guineach nan tri chaol,
Air gach Laoch dhiubh fin do chuir,

29 Clann Morna cruaidh an càs,
Fhuair iad bàs bu mhor an fgeul,
'S ni n' raibh aon neach a chuaidhe as,
Gun a chneas fa ioma créuchd.

30 Dheirigh Goll an aigne mhir,
Leadairt an fhir an cath gh'leo,
Ge be chifadh iad an fin,
Bu gharbh an gaoil is an fgleò.

31 Re fgoltadh fgiath, 's re leadairt chorp,
Gu feardha feur treun calma cruaidh,
Na leoghainn laidir, ghuineach, dhifgir,
Araon comh chiocrach gu buaidh.

32 Do chlaoidh Ioluinn na mòr fheachd
Mac Rìgh na Sorcha fgeul truagh,
Gur maìrg gus an 'tainig a bhean,
Far thuit am fear on chuan.

33 Do Dhalaicmar aig an eas,
An gaisgeach bu mher treis is brìgh,
Is chuirfadh air fa bharr gach meòir,
Fail òir ann onoir mo Rìgh.

34 Do bhi inghean Rìgh fa thuinn,
Bladhna na mhnaoi aig Feann san fheinn

Taréis tuíteam an fhir mhòir,
Le neart an t floigh, truagh an sgeul!

Marbh-rann Ofsair.

A N cuala fibhse truas fhinn,
 'N uair a ghluais è gu h innse Eirionn,
 Cairbhair fleaghach lamhach garga,
 Ghlac è Eirionn fa aon smachd.
 Sud sgeul bu duilich leinn,
 E bhuntainn uain ar Tighearnais.
 'S dh'fhalbh finn le dean damhair,
 A lion do 'n Fheinne uile 's a bha finn,
 Leagadh leinn ar feachd 's ar fluagh,
 An taobh mu thuath do dh' Eirionn.
 Chuireadh le Cairbhair anuas,
 Fios air Ofsar óg na Féinne;
 Dhol a dbionsuidh feisd an Rìgh.
 'S gu faigheadh e cìs da rèir.
 Ghluais (o nach d ób e namh,)
 An t 'Ofsar aluin gu teach an Rìgh,
 Tri-chéud fear trein a dh imich leis,
 A fhreasdal da thoil 's da fheum,
 'S dhás briathra garbh leith mar leith,
 Eadir Cairbhair agus Ofsar,

CAIRBHAIR.

Malairt fleagh a baill leam uait
 Ofsair dhuinn a' h Albuinn:
 An t fleagh a bha an talla an Rìgh,
 Gur ann dhomh fein bu dual ì,

OSCAR.

Ciod a mhalairt fleagh a th' ort,
 A Chairbhair mhoir n' an long-phort?
 'S tric bu leat mi fein 's mo fleagh
 An la cuir catha na comhraig,

Ach malairt cinn, na iomloid croinn,
 B' eucorach fud iarradh oirn,
 'Se am fath mu 'n iart oirn è,
 Sinn a bhi gun Fheinne gun athair,

CAIRBHAIR.

Ged a bhitheadh an Fheinne 's t athair,
 Co maith fa bha iad re n lathaibh,
 Cha builear leamfa re m' linn
 Na feoid a dhiaruinn gu 'm fuighinn.
 * 'Na'm bitheadh an Fheinne agus m' athair
 'Co maith fa bha iad ra'n laithaibh,
 Cha'n fhuigheadh tus a Charbhair Ruai
 Leud do thraighith do dh Eirinn.
 † Ghluais fuarachd na'n Laoch gach lamh,
 Ri cluinntin na h iomairt aca bha,

CAIRBHAIR.

'N sin nuair a labhair Chairbhair ruadh,
 Briathra bheirimfe gu m' uaimh,
 An t fleagh sin ann ad laimh,
 Gur ann uimpe tha luaidh do bhàis.

Chualas Orran le guth tiom,
 Air clarfaich bhinn a tuireadh bais,
 Dheirich Oscar le mor th'eirg,
 'S è mosgladh gu Rìgh na h Eirionn,
 An t feisear a b fhaifge do 'n Rìgh,
 Da m bu dual gaisg 's gnìomh,
 Thuit fud le lamh Ofsair thall,
 'S é mosgladh gu Rìgh na h Eirionn.
 Nuair chunnaic an Cairbhair ruadh
 Ofsair asnuigheadh a shluaigh,
 An t fleagh neathe bha na laimh
 Leig è sud na cho-dhail.
 Chuaidh Ofsair air a ghlùn deas,
 'S an t fleagh neathe t-roimh a chneas,

* Ofsair speaks.

† The bard speaks.

Thug e urchair eile nunn—
 'S mharbhadh leis Rìgh na h Eirionn.

CAIRBHAIR.

Art mhic Carbhair glac do chlainmh,
 'S dean feafamh an aite t Athar,
 'S mar dean an 't eug do thoirt
 Diol mo bhas le meud do ratha,
 Thuit le Oscar gnìomh nach cuimfeach
 Art mac Chairbhair air 'n ath urchair,
 Sgar è dheth an clogaide, 's an ceann,
 Be gnìomh mu dheirre mo dheagh-mhic.
 Chualas aig an traigh mu thuath,
 Eigheach fluaigh is faoghair arm,
 Chlìfg air gaigich gu luath,
 'S fhuaras Oscar—leith-mharbh.
 'Sin nuair thainig oirne Fionn,
 Air an tulaich os ar ceann,
 Shìleadh na deoir air a rosga,
 Thiondaidh é ruinn a chul-thaobh,
 “ Mo laogh fein thu 's laogh mo laogh !
 “ Leanamh mo leinimh ghil chaomh !
 “ 'S é mo chridh th' air a lot gu trom,
 “ 'Sgula bhràth cha 'n eirigh Oscar,
 “ ——'S measa a mhic a bha thu dheth
 “ Ann la cur catha beinn Eudain
 “ Shnamh na corrain roimh d' chneas,
 “ Si mo lamhfa roinn do leigheas.”

OSCAR.

“ Mo leigheas cha n' eil è n' dàn,
 “ 'S cha mho nithear è gu brath,
 “ An gath domhain am thaobh deas,
 “ Cha dual do n' Leigh a leigheas.”
 Chuir Carbar sleagh na 'n seachd feang,
 Eidar m'airnean agus 'm iomlag

Thug mise urchair eill a nuon
 Mu chumachd fhuilt agus eadain,
 'S n'an ruigeadh mo dhuirn a chneas
 Cha deanadh Leigh a leigheas.

FINGAL.

'S truagh nach mise a thuiteadh ann,
 An cath 'g árach gníomh nach gann;
 'S thus a near 's a niar.
 Bhi roimhe na Fiannaidh Oscar!

OSCAR.

Ge 'd bu tufa thuiteadh ann,
 An cath 'g àrach gníomh nach gann;
 Ochoin! a near no niar
 'T' iarguin cha deanadh Oscar.
 Cha didir duine riamh,
 Gur criadhe feola bha am chliabh,
 Ach criadhe do chuilbhne cuir,
 Air achomhdacha le stàilinn
 'Tathanntaich n'an con re 'm thaobh,
 'S buireadh n'an sean Laoch,
 'S gul a pannail ma seach
 Gur è fud a chraidh mi 'm chridh,
 Thog finn oirn an 't Oscar aluin,
 Air ghuailibh n'an fleagh a 'b airde,
 Thug as iomchar 's giulan grinn
 Gus an d' thainig finn 'Tigh Fhinn,
 Cha chaoineadh fear a mhac Fein
 'S cha mho a chaoineadh fear a bhrathair
 Cia lion s a bha finn mu'n teach
 Bha finn uile a' caoineadh Oscair

Mu mharbhadh Bhran.

AN la mharbh finn an Torc,
 'S iomad Fiann a bha san t sliabh,

Compare Fletcher Page 127 advocates
February 1871. Nov. 14. J.F.

- 'S iomad Cuilean taobh gheal feang,
Bha taobh re taobh fa bheinn bhuig.
- 2 'Nuair a shuidhich Fionn an t fealg,
'Sin nuair a ghabh bran fearg ra chuid ;
Throid an da choin fa 'n t sliabh
Bran gu dian agus Cu Ghuill.
- 3 Mun d' fheadas sinachd a chuir air Bran,
Dhealaich è naoi uilt ra dhruim,
Dh'eirich Goll mòr mac sinail,
Cuis nach ba choir nu cheann còin
- 4 Bhagair é 'n lamh an raibh Bran
Gun dail a thoirt da ach a mharbha,
Dheirich Ossian beag mac Fhinn,
'S cuig ceud deug an codhail Ghuill.
- 5 Thainig bran mun cuairt,
Sann leam bu chruaidh gu n'tainig,
Bhuail mi buille do 'n eil bhuighe,
'S do na bailgibh fui an dairnich,
- 6 Dh' adhlaic me 'n tòr na cheann,
'S truagh a roinn me am bèud ra theinn !
Sheall mo chuilain thair a ghualainn
Bioghnadh leis mi ga bhualadh ;
- 7 An lamh sin leis an do bhuaileadh Bran,
'S truagh on ghualain nach do sgath,
Mun d rinn mi am beud a bhos,
Gur truagh nach ann eug a chuaidheas
—Ciod a bhuaidh a bhith air Bran ?
- 8 (Arfa Connan uaibhreach mear)
On a 'b aois Cuilean do Bhran,
'S on chuir mi riabh Coin-ial air ;
- 9 Cha'n fhacas le Fiandaibh fàil,
Lorg feigh an deigh 's fhagail,
'S bu mhaith e thoirt a Bhruic a tuill,
Bu mhaith thu chuman Dorain duin,
- 10 Achèud leigeadh fhuair Bran,
Air druim na caoilleadh coir-liath,
Naonar do gach Fiadh air bith,
Mharbh Bran air a cheud rith,

Goll

- 11 Cofa buighe bhiodh, aig Bran,
Da fhlios duth, is tarr geal;
Druim uaine on fuighe fealg,
Cluafa corracha cro dhearg
An lamh sin leis an do bhuaileadh Bran
- 12. Struagh o 'n ghualain nach do fgath.

Plutchevs Vovria nus 15. Vovria.

ORAN

Amear Thomson

*Capt of the Baluchya
cutta. Holstoria*

Major General

By Anderson

Wm. Smith

7

O R A N

DO'N

OLLA SHASGUNNACH,

SAMUEL JOHNSON;

Eir fonn. 'S i laoidh mo chagair Mōrag, &c.

TUIRIBH. CHORUS.

*O mozgladh Mit a Ghāidheil,
A's nochdadh Mit gu lætheil,
D'o'n Fhocalair ro Strāiceil,
Nach fuigheal fochaid dh'ā Sinn.*

A, a Lunduinn thainig b Siar Oirn
c Fear-turais na droch Scialachd,
Neo bhunailtach, gun Riasan,
Mar d Ulabeist e Mi-chiallach;
'S e f fuileachdach gu g Riasladh.
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Ach ma's Mac Iain fior thu
'S neo-dhlioghach thu re d' b Shinnfir,
'N uair rith thu a chur binn orr';
'S a fhuidhich thu a' d' Inntin,
Gach Uithim a chum Miltich.
O mozgladh mit a Ghāidheil, &c.

Cia mar fhuair thu dh' Aodunn,
Ceart bhualadh eir ar n i Aoireadh,
Le k Tuairisgeul gun A'bhar,

'S₂

a London. b West. c Journalist, tourist. d Monster. e Mad.
f Sanguine. g To tear asunder. h Ancestors. i To satirize. k Sgeu-
duaireachaidh, i. e. Dissuasive tale, slander.

'Sa *a* gluafad feadh an t faoghail,
 Lan Uaibhreachais a' d' fhaothair?
O mozgladb mit a Ghàidheil, &c.

Bu tuile 's mōr an t eanchain
 Dhuit, *b* fōnas chur eir Albainn,
 'S a liughad *c* Dōruinnn *d* ghailbhcach,
 A *e* chreònach le' gu *f* Meamnach:
 Faic Leabhraichean an t sean'chais.

*O mozgladb Mit feudh Albainn
 A's Nochdadh mit gu Calma,
 Dō'n Fhocalair ro dhalna
 Gu'm boicnich Sinn gu garbh e.*

O n' bha thufa *g* Dōlum,
 Lan Mufaich agus *b* Rōice,
 Bu ghufaire gu Mōr leat,
 Le *i* rucas bhì ga *k* t fhōirneadh;
 Na *l* trufadh do'n Tigh-ōsta.
O mozgladb mit a Ghàidheil, &c.

Nach b'e Aird *m* a Mhi-mhoidh
 Dhuit, bhì to'irt Ghāsaid Scriobta,
 Mu d' chāradh eir gach *n* Dīota,
 'S tho'irt mar phaidheadh *o* Cife
 Dhoibh, *p* Tāir a's Nāir a's *q* Mìchliu.
O mozgladb mit a Ghàidheil, &c.

Tha *r* Mi-mhodh co'fuaighte,
 'S nach h innleachd dhuitse fhuafgladh;
 A's *s* Mionos tiugh a' d' ghruaidhean,

A

a To move, to circulate. *b* To disoblige, to vex; to put into a pet.
c Calamity. *d* Terrible, boisterous. *e* To crush or depress; to prevent
 the growth of a young person by extreme poverty or sickness. *f* Mag-
 nanimously. *g* Sordid, niggardly. *h* Luxury of the table, fondness of fat
 meats. *i* Arrogance. *k* Intruding. *l* To go to; to repair to. *m* Im-
 pectinence, unmannerliness. *n* Dinner. *o* Custom, tax. It is said in
 burlesque, of a person that sorns upon others, *Tha e togail Cìs diubh.*
p Contempt. *q* Defamation, infamy. *r* Immodesty. *s* Unchastity.

A thī nach d' rug eir *a* Suairceas :
Tha 'n fhirinn dhuit ro fhuathach.

O mozgladh mit feadh Albainn, &c.

Tha *b* Droch-Gilein Spāirt ort,
'S cha deilich e gu brāth riut :
'S ge d' theirinn e cha *c* bhārdachd,
Gur trom an t eir' eir *d* fārdoich,
Do *e* Sheileir chumail *f* Sāghach.

O mozgladh mit feadh Albainn, &c.

Thug thu Leafan mōr dhuinn,
Na h uile *g* peafan *b* spōrfail,
A thig an feast 'n ar *i* Corfaibh,
A *k* fheifeachd mar bu chōir dhoibh ;
'S an *l* eiteach o ar *m* Bōrdaibh.

O mozgladh mit a Gbāidheil, &c.

Fhuair thu ainmbhi *n* Ionnsaicht',
Eir *o* Canmhuinnin gach Prionnsa,
A dh'fhalbh, *s* na thann, O *p* thionnsfnadh ;
Ach 's olc a dhearbh an ionnsaidh,
Thug thu eir Albainn, Dhuinn fid.

O mozgladh mit feadh Albainn &c.

Cad an fēum tha t fhōlum
'S nach ēighear Duine Cōir riut,
Gun spēish aig beag no Mōr dhiot ;
Ach dēigh Aca Mar chōmhla,
Do chur do'n Eipht' eir *q* fōgradh.

O mozgladh mit feadh Alb. &c.

Shocraich thu mar Mīneach',
Eir *r* Focalair, a' d' Scriobhadh,
“ *s* Gur Duine bochd ro dhāblidh,

Neo-

a Clemency. *b* Bad breeding, ill behaviour. *c* Sarcasm. *d* House, a dwelling-house. *e* Cellar, pantry. *f* Satisfied, feli-bellied. *g* Varlet. *h* Foppish. *i* Coasts, districts. *k* To treat, to entertain. *l* To refuse. *m* Tables. *n* Learned. *o* Languages. *p* Beginning. *q* Banishment. *r* Fhocal-fhear, no fhear-fhocal. Lexicographer. *s* A harmless drudge cannot be rendered otherwise here.

Neo-lochdach," is ceart bhrìdh dha' :

Ach nochd thu nach tu fhìn fìd.

O mesgladh mit feadh Alb. &c.

Nach mòr tha ghabhail Cealgoir,

A' d' Stòruidh *a* labhar *b* chearbach ?

Gach *c* Congnadh Rathaid, 's *d* tearmad,

A dhèonaich Maithibh Alb' dhuit,

e A sprèodadh, 's *f* faigheil Cearb orr'.

O mesgladh mit feadh Alb. &c.

'S tric le Daoine *g* faoine,

Bhi 'n *h* drip mu ghnòthach aotrom ;

'S ma gheibh iad lide 's caoile

i Chuis mhìosgoinn, eir aon taobh dhiubh ;

Gu 'n *k* cuir iad ris na dh' fhaodas.

O mesgladh mit feadh Alb. &c.

Rinn thusa fuas do shean' chas,

Le *l* tuairisgeul, a's *m* aim'fgeachd,

Nach *n* luaigheadh Duine *o* geinmni :

Tha *t* *p* fhuarlanachd do dh' Albainn,

Eir cruaghachadh a' t ean'chainn.

O mesgladh mit feadh Alb. &c.

'S e do Thuras *q* Aimilisc,

A bheir an *r* Dunaidh *s* gharbh ort,

Bì'dh gach Duine ann Albainn,

Gu *t* guineach ann do *u* fhealbhan ;

A's cò is urrainn *x* teanachdas ?

O mesgladh mit feadh Alb. &c.

Chuala

a Loquacious. *b* Awkward, inconsistent. *c* Assistance. *d* Defence, protection. *e* To censure or blackguard, to treat scurrilously. *f* To cavil. *g* Trifling, vain. *h* Perplexity. *i* A reprehensible or blameable affair; or an affair causing indifference or a slight disdain in the beholders. *k* To exaggerate. *l* Slander. *m* Impurity. *n* To mention. *o* Chaste—Moderate *p* Malignity *q* Confused. *r* Infelicity—Affliction. *s* Great, Grievous. *t* Keen. *u* Throat. *x* To defend, to save from imminent danger.

Chuala mi na *a* chōmhra'
 Gu 'n *d'* fhuair thu O Righ Deōrsa,
 Tuarasdal re *d'* *b* bheo'laint':
 Cha chual' e leath do *c* Dhō-bheairt,
 No dh' *d'* fhuadaich e thu 'n Olaint.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Cad an *e* tlachd no *f* chiatfa',
 A bhio's 'n ar *g* beachd mu *b* Riagháit,
 Na h *i* aitim sin na *k* Diaghachd,
 'Thug *l* fasga dhuit fui' n sciathan ?
 'S cuis mhaflaidh fid d'an Iarmads'.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Tha mi ann an *m* imcheist,
 Cad a *n* bharrail chuimiseach,
 'S *o* airidh dhamh bli' *g* *p* iomachar,
 Mu 'r Fearaibh; 'nuair a dh' fhuil'geadh
 Iad, *q* anablas sin t *r* uirighioll.
O mofgladh mit feadh Alb. &c.

Thug thu *s* Ionnsaidh *t* fhiadhaich,
 Eir *u* Fionn a chur a' *x* miadh oirn,
 Nochd fid do dhìom a's *y* t iadach,
 A's t ionnsachadh lan *z* iargain;
 'S cha Chungaifich thu *aa* Iarmad.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Chi thu fein le *d'* fhùilean,
 Gu bheil a Ghàilig *bb* fùghar,
 Gun fhaillin Deiseachd *cc* mūnaidh,
 Gu làidir, feasach, fiubhlach;
 Ge *d'* *dd* Chàin thus' i mar *ee* fhionnsgeul.
O mofgladh mit a Ghàidheil, &c.

Q

Tha

a Conversation. *b* Liferent. *c* Vice. *d'* To banish, to chase away. *e* Liking. *f* Favourable opinion. *g* Pointed thought, or conception. *h* Regulation. *i* Persons, folk. *k* Divinity. *l* Shelter. *m* Anxiety. *n* Suitable idea. *o* Worthy, deserving. *p* To entertain. *q* Insipidity. *r* Narration, oration. *s* Essay, attempt. *t* Wild. *u* Fingal. *x* Regard, esteem. *y* Jealousy. *z* Sediment, dregs. *aa* Posterity, offspring. *bb* Substantial. *cc* Instruction. *dd* To rail, revile. *ee* Fable.

Tha Ghàilig *a* Rì'teach, *b* lionmhor,
c So thá na h uilt, 's ro *d* fhiolar,
e Ro-thlā, *f* neo-thuisleach, Cinteach :
 Bu dāna dhuitse diteadh,
 'S gu brāth nach tuig thu h *g* iomhaigh.
O mo'gladh mit a Ghāidheil, &c.

'S e Leabhair Mhai'fdir Dōmhul,
 Thug Rabhadh dhamh mu d' *b* Rōifgeul ;
 Na 'm faighinn e na b' ōige
 Cha mbathainn dhuit do *i* bhōilich
 Gun *k* chathachadh fan chōir riut.
O mo'gladh mit a Ghaidheil, &c.

MAC NEACAIL *a*' Gleannurchaidh,
l Bheachdaich ceart le *m* cuimis' ort,
 'S e thug o t eachdraidh *n* bunchar,
 Mar leaghas sneachd' na *o* thuil-mhoim ;
 Le *p* lezcontachd, gun *q* tulgadh
O mo'gladh mit a Ghāidheil, &c.

Dean aithreachas neo-chealgach,
 Le caithris re math t anma,
 A's aithris le balla chrith,
 Gu 'm b' airidh thu eir Damnadh ;
 Mu 'n tarraing e ro anmoch.
O mo'gladh mit feadh Alb. &c.

Dean t aithri'-bheatha scriobhadh,
 'S na bi' 'g a ghleathadh diomhair ;
 Bi h uile latha 'g infeasdh,
 Nach b' aon *r* fhear-noigheachd fìor thu :
 A's ni sinn fatha'f fìoth riut.
O mo'gladh mit feadh Alb. &c.

Cha'n

a Fluent. *b* Copious. *c* Easily connected. *d* Generative. *e* Soft,
 smooth, fluid. *f* Infallible, stable. *g* Image, idiom. *h* Romantic
 tales. *i* Blustering. *k* To contend, to battle. *l* To point, to remark.
m Exactness. *n* Foundation. *o* Inundation, torrents. *p* Precision.
q Firm, unshaken. *r* Novelist, newsmonger.

Cha'n Aideachadh no *a* faoisid,
 Re sagairt no Fear adhradh,
 A *b* chabaicheas ar faobhar,
 No lagaicheas a chaonnag;
 Ach aidmheil feadh an t faoghail.

O mozgladh mit feadh Alb. &c.

Labhradh mit le chéile,
 Le farmad Co is *c* géire,
 San Charmasg thog an *d* t éisg-fhear,
 'S na dealcha' mit r'ar Reufan,
 Cha 'n *e* Arrghlo'r a ni féum dhuinn.

O mozgladh mit feadh Alb. &c.

So *f* Chaisiomachd ro Ghrádhach,
 Do Ghaifgich-scriobhuidh Gáilig;
 'S e M' *g* Athuinge gu bráth dhuibh,
 Gu 'n tairbein sibh bhur *b* tábhachd,
 Do 'n *i* Afcu! a Rinn tair Oirn.

O mozgladh mit a Gháidheil, &c.

Z 2

ORAN

a Confession. *b* To blunt. *c* Accutest. *d* Satirist. *e* Nonsensical prattle, trifling loquacity. *f* Alarm, *i. e.* *Caisiomachd, no Gluasad le Gabhaig.* *g* Entreaty or supplication. *h* Valour. *i* *Ablach*—The remains of a creature destroyed by the fox or eagle, &c. which is said to persons in contempt.

1

Union Harmon

inward a ...

... Holy Spirit ...

O R A N

CONNSACHAIDH, &c.

Eir fonn, Dainty Davie, as played upon the fiddle.

CHORUS. TUIRIBH.

*Riasanaiche mit a Chuis
Ris an Olla, thog an Alla *,
'S feacha' mit ann sin Co-dhiu,
Gheibhir ann san cacoir.*

S Gach Cuis theid eir bhialabh brithe;
Eir tūs, 's 'ēadar scial na dithis,
A scrūdadh O fhreamh an Croidhe;
Man dlioghar an Rēiteach.
Riasanaiche mit, &c.

The CHARGE.

Thog thu oirn an Scainnil Oilteil,
Gu bheill finn ain-eolach, boifceil,
Mar Mhadaidh-alla nan Coiltean,
Bhios eir Scoim feadh Slēabha.
Riasanaiche mit, &c.

Rud eile chanadh gu dearbh leat,
Gu bheil finn a An-fhiofrach, b All'mhar',
'S gach Eilein, Camus, a's Garbhlach;
'S barbarra, Michēillidh.
Riasan. &c.

Athais

* *Alla* here signifies Defamation, though in other cases it means Fame. As *Droch alla*, a bad report: *Deadh alla*, good report. Also wild, or not tame. *Ignorant.* *b Savage.*

Athais a thilg thu 's i 's a Neonaich,
 Nach athach leinn bhí' gun Eolas
 'S nach Mòr tha sinn ann tóir eir,
 O'r n oige gu'n eug finn.

Riasan. &c.

Osbàrr, thu'irt thu ni 's mor b iùnadh,
 Nach bheil gràdh againn do dh' ionufach',
 'S nach pàirtich finn aon ni 's c fionn duinn,
 No chluinn finn, re chéile.

Riasan. &c.

Maraon, thu'irt thu, 'nuair a mhūthas
 A h aon againn eir a Dhūthaich,
 Nach radhnaich e ria tiúntadh,
 Thaobh nach fiu a d gne leis.

Riasan. &c.

Dh' airis thu le briotal bōilich,
 Nach aithne dhuinn e Litir-fhōlum,
 No Chann'ainn ann tric ar Cōmhradh,
 Chuir ann Clō, no lēughadh.

Riasan. &c.

Chuir thu f Sàradh ann sna Fiantaibh,
 Ag āicheadh nach rabh iad riabh ann,
 'S gur ni dh' āraich finn an scialachd
 Chum ar Miadh a g Shēideadh.

Riasan. &c.

Thu'irt thu Mōran tuille mearachd,
 Ach fōnaidh na rinn mi airis,
 Abhōradh gach Cluais tha b Screamhail
 San bheil ceineal ēisteachd.

Riasan. &c.

Chuaidh

a Strange. b Curiosity. c To know by experience. d The native
 poverty. e Literary learning. f Opposition, obstacle. g To spread by
 report; to sound the praise. h Disgustful.

R E P L Y.

Ciuaidh tu mu Thuath cir droch 'Thuras,
 Gabhail ort suaicis a's furain;
 San cheart uair a bha thu guineach,
 'Thun ar fuil a a dhēabhadh.

Riasan. &c.

Ge d' tha ar n aineolas ainmeil,
 Ann a d' sclāmhrunn, shalaich, aimfgis',
 Nam b' aithne dhuit Cāil ar feanchais,
 Dhearbhadh e do bhreug dhuit.

Riasan. &c.

'S ioma Duine cōir 'n ar Dūthaich,
 A chuireadh b Scleō eir do Shūilean,
 Nan cluinneadh tu chōmhra'-dūrachd,
 Eir chūifibh na Clēire.

Riasan, &c.

Bheir iad ann Caint Cāntas Riochdail,
 Eir gach Clann, a's co d'an Sliochd iad;
 'S gach aon Dream ata 'n a'r Meafg-ne:
 'S nach fiofrachadh gēur sin?

Riasanaiche, &c.

'S ioma fear-riomhach tha 'n Safgunn,
 Nach urrain innse co as d'a,
 No co thinnfearrachd chuaidh feachad,
 Gu beachdail, tri c lēabhaidh.

Riasan. &c.

Tha finn gu fuithichte, ciallach;
 Le lan bhuitheachas do'n Triannaid;
 'S gun a liuthal cron 'g a dheanadh
 'S tha meafg Chiadan d Easais.

Riasan. &c.

a To drain, to dry up. *b* *Glucosa*, to cloud the sight, as after looking long at the sun, &c. *c* Generations. *d* Eff. x.

Ge d' dh'fhalbhas mi eir feadh Albainn,
 Gun Armachd, ann frath fan Garblach ;
 Cha mharbh iad mi eir fon M'airgid ;
 'S cha taig iad mi-bhēus damh.

Riasan. &c.

Feuch an d' ēirich sin do shasgunn ?
 Ma dh' fhēumas tu dol eir Astar,
 Bio'dh an *a* Clēireineach a' tachlais,
 'S paithir Dhag 's gach sgēath ort.

Riasan. &c.

Cia lion latha thig fa bhliā'nna,
 Nach cluinn finn nuaigheachd le *b* iargain,
 Eir millteachd Rathaid, 's luchd trialla,
 'Niamhain'fiteir, no'n Dēvon ?

Riasan. &c.

'S ioma Fear-spuinnidh a's Murt-fhear,
 Fear-millidh Cuinnidh, a's Cufmuinn,
 Tha d' Dhuthaichse faidheil *c* Duischill ;
 Seach aig luchd an Fhēilidh.

Riasan. &c.

Caite bheil Mnāidh tha co'lochdach
 'S tha eadar Fālmouth a's Portfmouth ?
 'S mor an tamailte do'n Dotair
 Bhi 'n fochar nam bēistean.

Riasan. &c.

B'ainmeil Sodom a's Gomōrah,
 Eir ana-cneastachd, agus Do-bheirt,
 Ach bu mheanbh an Ainiceachd fheōlar,
 Seach an Pōr tha d' *d* chlēabhfa.

Riasan. &c.

Bhur

a Sword. *b* Sympathetic sorrow. *c* Sanctuary. *d* Association, con-

a Bhur mor Luchd-adhraidh tha Stoirmeil,
 A ni mōrchuis as na h Orgain,
 Cha sōr iad Dōmlnach gu Mearrachdas,
 'N uair dh'fhalbas 'n luchd-ēifteachd.

Riasan. &c.

'S lionmhor *b* Deadhan, a's Pears'-Eaglais,
 A chiotar Saoth'reach nan Teagaifg ;
 Le iota, 's gaorrfachd, nam breiflich,
 Mu eadradh ag ēiridh.

Riasan. &c.

A chrūnadh bhur Rag-bheirt thrāilleil,
 Dh' fhūdraich fibh fagairt, a's Pāpa,
c Ath urach' againn, mar b' ābhaift ;
 Ave-Māiri, 's *d* Eafb'loid.

Riasan. &c.

Cha 'n fhior nach Spēifeil leinn Eolas,
 Do-rīreadh tha finn ann tōir eir,
 Ag ftrī cō is Moa porfan,
 'S gach cōmhail ann d' theid finn.

Riasan, &c.

Tha ionnfachadh leinn ro luachar,
 'S e prionnfapal gach deadh-bhuaidh e ;
 G'ar n ionnfaidh gabhaidh, 's bheir uainn e
 Gun uabhar, gun *e* ēiflein.

Riasan. &c.

Tha mis' ann am fhia'nuis Mairionn,
 Meafg nan Ciad dhe' 'n iarmad thairis,
 Le 'm bu mhiann bhi 'g iarruidh barrachd,
 Gach Bealach a thēid finn.

Riasan. &c.

Ge d' tha mi fann am fo chōmhnuidh
 Ann fa Ghleann aig Ceann na Mōintich ;

A a

Tha

a Your. *b* Dear. *c* To renew. *d* i. e. *Eafb'loid*, viz. Absolution,
e Grudge.

Tha mi 'n Geall eir Rann a's Rōsg anr,
San Chōmhradh nach lēugh thu.

Riasan. &c.

Na'm bio'dh Clō-bhualadh cho' ulladh
D'ar cōirne, 's tha dhuits' ann Lunduinn;
Bheire' mit fōlum do'n *a* Chruinne,
A' *b* ionnas ar *c* Sēudan.

Riasan. &c.

Ge do scriobhadh mit na Ciadan,
Eir na firinaibh is Ciataich;
Dheannadh tu 'n dīteadh nach b'fhiach iad,
Mar na Fianntaibh thrēubhach.

Riasan. &c.

Bi'dh an Fhiann gu mōr na 's alloil,
(Mar is fiach 's is Math an Airidh.)
Cuig Ciad blianna 'n dēigh dhuit *d* faileadh,
Na dō Scallais Eifceils'.

Riasan. &c.

Dearbhadh lāidir agus fallain;
An ainm dh'fhāg iad eir am Fearuinn,
Gun tearbadh a ghnā, 's a'mairionn
O'n *e* Alloid, gun trēigfin.

Riasan. &c.

'S beag a chunnaic thu do Ghāidheii;
Chuaidh eir 'Turas do *f* Thir-nābaidh,
A thuinich ann fad an lāethean,
'S nach tairneadh gu 'n *g* Rēlic.

Riasan. &c.

'Tha finn cho' Grādhach, 's cho' ēudmhor,
Mu'r naite tāmh, 's ar *h* reamh-chēumaibh;

'S

a Universe. *b* Riches. *c* Jewels. *d* To putrify; this is said of a creature that lies dead till its hair is falling off. *e* Antiquity. *f* Neighbouring country. *g* Church yard. *h* Ancestors, generations that were before us.

'S a bha Jacob mu Mhachpēlah;

'S e fan Eipht' eir chēilidh.

Riasan. &c.

B' fhiu dhuit an Earaoil 'fan fairebhein,

Bhi ūr a' t' arie gun Dearmad;

“ Gun smuirnein tharruinn a' m' bhalg-shuils’,

“ Feadh tha spealg a' d' Rēasp-shuil” *.

Riasan. &c.

Nois a Bhrithe tha gun leath-phairt,

Chual' thu nar dithis ar Teifteas,

Innis O d' Chroidhe, co 's treife,

Gun Eifimeil, 's ēisdim.

Riasanaiche mit a chuis,

Ris an Olla thog an a Doirionn.

'S feacha' mit ann sin Co-dhiu,

Gheibhir ann san ēacoir.

* The Author is sorry for the violence he has been obliged to do the sacred text here, for metre's sake.

a Dev-shion; Sion dona: Storm.

O R A N

D O

MR. DOMHNUL MACNEACAIL,

MINISDEIR LIOSMOIR,

Eirfon a ro scairtealachd agus a Chothaich e, ann
Adhaigh an Olla Lunduinnich.

Eir sēisd; 'Scoma leom Mur d'thig thu idir, &c.
To the Tune of, Sir ALEXANDER M'DONALD'S Reel.

TUIRIBH. CHORUS.

'S e Maifdir Dōmbnul Mac Neacail,
An a Gaisgeach Cōmhraig tha b reachdmhor,
Chuir c Gasd' ann ōrda an eachdraidh,
Thug d feachdadh do'n e daormunn.

'**N**UAIR a bha Albainn f fui' lighe,
Aig a Chealgaire' Mac Iain,
Chuaidh tu gu Calm' ann a tuighim,
'S thug thu rithis Saor i.
Se Mr. Dombnul, &c.

Bha na Gāidheil aig Mac Iain,
Mar a bha Saul aig Goliah:
'S tufa Mar Dhaibhidh 'n deadh Chroighe,
O g Righe nan Caorach.
'S e Mr. Dombnul, &c.

'Nuair bhā finn uile fui' b Mhafladh,
Gun Aird fa Chruinne dol as duinn,

a Conflicing hero, or champion. *b* Energetic, pithy; high-spirited.
c Handsome, prettily. *d* Flexure, curve, a bend. *e* Curmudgeon, a
niggard. *f* Overwhelmed. *g* Sheepfold. *h* Reproach.

'S tu *a* thàrr fà Chumasg gu Tapaidh,
 Agus *b* thachd thu 'n *c* Craofair'.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S ni bhà finn uile mar bhalbhain,
 No Duin' eir am bio'dh *d* Glascharbaid,
 Gus 'n do chuir thu umad tarmachd,
 Ghuineach, Ghailbheach, *e* fhaoluint'.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'Nuair a bheachdaich thu Mu'n cuairt duit,
 'S nach deachaidh do thaic re d' Ghualainn,
 Chuir thu *f* spraic ort ris a Chruadal,
 'S bhuail thu Steach do'n *g* Schaonnaig.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mor an t òibhneas bh' orm re fhaicfin,
 Gach lèum thug thu eir an t Saf'nach,
 A's tu 'g èiridh eir le d' Chafan,
 Ann an Clais an Aolaich.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mor Maoitheadh nan Cinneach Tuathach
 As an *b* Saoithean a's an Cruadal;
 (Eadar Siol-Chuinn 's an taobh shuas diubh.)
 Gun ghluaftad a' tabhar.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Ge d' theirir gu bheil a *i* Chèolraidh
 Ann sna h Eileinibh ann Comhnuidh,
 Cha d, rinn iad *k* Ceileir, no Oran,
 Do Dhōmhnuil mo Ghaoilse.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S mall leam gach *l* Filidh 's luchd fòlum,
 Feadh Galtachd, Innis, a's Mòrr-thir;

Nach

a Tharr ain; entered into, or engaged. *b* Suffocated: To stop a person from speaking by, exposing his falsehood, &c. *c* Gaper. *d* Jaw lock. *e* Disciplined. *f* Terrific countenance. *g* A battle or fight. *h* Brave or gallant men. *i* The muse. *k* Recitative. *l* Philosopher.

Nach d'rinn rann, no *a* grinneas rōsg dhuit,
Chuir ann Clō gu *b* Scaoileadh.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

Cha Mhoa fhuair iad do Chroighe,
Dol san tuafaid re Mac Iain;
Ge do 's iad a fhuair an *c* Ruigheachd,
Le *d* Fiothach nan Aoirean.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

Ge d' thā ar Colaifdean *e* Oirdheire,
Fui' *f* dholaidh *g* scoilim an *b* oilbheum;
Cha do chronaich iad na *i* lorg fid,
k Coirbeach a *l* bheoil scaoilte.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

'S tufa an t aon Duin' ann an Albainn,
Dhei' 'n d' rinneadh *m* umpair na h *n* arguin;
Chhaidh t *o* ungadh mar *p* radha *q* feanchaidh,
'S dhearbh thu gu *r* neo-chlaon e.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

Nois O na fheas thu 'n ar āite,
Tha finn a' t *s* eifimeil āraid,
'S mor an easbhuidh e 'n ar *t* Cāileachd
Mur pāidh finn thu t faothair.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

'S duillich leom gu 'm faod mi īnse,
Eir *u* guinich do Dhaoine *x* spiochdach,
Tha cur *y* cuinnil thaobh do Ghniomhfa
'S aig īnse gur *z* baoth e.

'S e *Mr. Dombnui*, &c.

Ach

a Finery elegance. *b* To promulgate or spread abroad. *c* To penetrate or affect the mind. *d* Raven. *e* Excellent. *f* Harm, loss. *g* Trivial loquacity, chatterer. *h* Offence. *i* In consequence of. *k* That which corrupts or vitiates. *l* Open-mouthed, brawling. *m* Umpire. *n* Argument. *o* Anointed. *p* Choice, best. *q* Genealogist, historian. *r* Honestly, not declining from the right. *s* Under obligation to, owing regard or reverence. Beholden. *t* Constitution. *u* Bitter minded, keen antagonists. *x* Low-lived, mean spirited. *y* Objection. *z* Morally bad.

Ach *a* dhainn-deoin *a* *b* miosguinn *c* ascaoin,
 'S mor *a*' meas th'aig luchd blas eir;
 'S cha 'n fhag *d* luchd-tiolpaidh nan facal
 Co' taitneach fan t faoghal.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S ioma Pears-Eaglais ro fcairteil,
 B' ionunnsan *e* dreug, leo gu 'm faicte,
 Do Leabhar *f* Eigse na 'n *g* t asguidh,
 Le 'n gealtachd roi' 'n *b* daor-chu.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S tufa fhuair an Barrachd Misnich,
 Cha ghabh thu fuathas, no *i* miotag;
 Bheir thu uabhar *k* Fir na brisc-ghloir,
 A chlisgeadh gu *l* faoisid.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

Eir leam fein gur *m* breamas *n* Cearbach
 Do'n Ardsheanadh sin na H Alba',
 Nach d'rinn ni *o* Ceinealta thairgse
 'N co' leanmhuin do fhaoth'reach.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S ioma gnìomh *p* fuarrach *q* neo-fhnafor,
 'Tha 'g iomachd mu 'n cuairt' *r* fui' fhasga,
 Nach ionunn luach re d' Remarkfa
 Da'fhàg ar *s* Macaibh aobhach.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

B'ìdh *t* beannachd *u* coifrigte ghaidheil,
 Leanailt do chois-cheum sgach aite,
 Eadar Oifein a's a Chairdean
 'S ar Bardan is aofda.

'S *e* Mr. Dombnul, &c.

'S

a In spite of. *b* Malice. *c* Inclement, unkind; harsh. *d* Cavillars; captious disputants. *e* A meteor supposed to foretel the death of great men. *f* Science. *g* Repository; custody. *h* *Dobhur-chu*, i. e. King of the oysters. *i* Fright. *k* Tatler, or prattler. *l* Confession, i. e. to confess his demerit. *m* Accident. *n* Absurd. *o* Genteel. *p* Invaluable. *q* Inelegant. *r* Shelter, patronage. *s* the Macs; meaning the Highlanders in general. *t* Benediction. Consecrated.

'S cinteach mi gur *a* cliuteach t *b* alla,
 Diaidh dhuit a bhi d' smur fan *c* Taladh,
 Na fan uine tha thu Mairionn ;
 Thaobh nach d' 'ainich Daoin' thu.

'S e *Mr. Dombnul*, &c.

Na 'm bio'dh *d* *MacCailein* na Ghāidheal,
 Mar na h Athraichean o 'n d' thāinig,
 B' airidh dh'a Baile, no dhā dhiubh,
 Tho'irt re d' lāethean faor dhuit.

'S e *Mr. Dombnul*, &c.

Infidh mis' an fhirinu trā dh'a ;
 Ma leigeas e fios a Ghāilig,
 B' dh meas iofal ann fna Blāimeir,
 Le *e* how's a' 's le'n Caoirich.

'S e *Mr Dombnul*, &c.

Na 'm bio'dh ar Roigh Deorsa na *f* fhuighe,
 Mar bu *g* deōnach leom a *b* ghuiighe ;
 Bheireadh a *i* Mhōrrachd dhuit *k* luigheachd,
 Bu *l* chuibhidh dhuit fhaotainn.

'S e *Mr. Dombnul*, &c.

Bheireadh e dhuit cāraid Chiadan,
 Fad do lāethean h uile bliadhna,
 Bharrachd eir *m* Pārraiste *n* fiacheil,
 Bhios tri Chiad na h *o* aoradh.

'S e *Mr. Dombnul*, &c.

Righ nach mise fhuair an Comas,
 Duais tho'irt duit eir fon na *p* Comain ;
 An Rua'g a chur eir an Olla :
 'S bu *q* fheomalta *r* maoin dhuit.

'S e *Mr. Dombnul*, &c.

B b

Gabhaidh

a Famous, renowned. *b* Report. Popular fame. *c* Earth. *d* The Duke of Argyle's most ancient Galic name. *e* Alluding to the shepherds usual salutation. Settled, free from disturbance. *g* Willingly, very fain. *h* To wish, to imprecate. *i* His Majesty. *k* Recompense, allowance. *l* Due, fit, proper. *m* Parish *n* Valuable, worthy. *o* Adhering, following ; peculiar to. *p* Obligation ; favour which binds to gratitude. *q* Largely, bulky. *r* Wealth, means.

Gabhaidh mi 'n uair fo mo cheàd diot,
'S na bio'dh gruaman ort re m' bheadachd,
Ge d' rinn mi 'n Duanag *a* neo-eagnaich,
Mar Eifempleir *b* aòtrom.

'S e Mr. Dombnui, &c.

ORAN

a Inexact, inaccurate. *b* Light, slight.

ORAN GA OIL

LE

SOMHAIRLE CAMERON,

ann an RAINACH.

S mi m' fhuidhe m' ònar air Tulich bhoidhich,
'S mi gabhail òrain 's cha d' theid e leam ;
Mo chriodhe 'n comhuidh mar chloich air moinntich,
Is mòran feoil aig air dol gu grùnt ;
Gu grùnt cha d' theid e gun fhios d' an Eucaig,
'S ma ni i rèite rium gur fheard a chùis ;
'S mur taobh i fèin mi gur leis an èug mi,
Le shaighidibh gèuradh teachd orm as ùr.

Do shaighiden gèur annam taobh ga chèile',
A dh'fhàg mi rèibte le iomad lott ;
Gur turrifach m' èislein gach là 'g èiridh,
Gur trichd mo lèine' co fhliuch ri lòn ;
Mar ghaoidh o thuath a thig bharr n'an cuainntan,
A dh' fhalabhas uainne mar chi sibh an ceò ;
'S e 'n famhladh thuair mi do ghaol na gruagaich,
A rinn mo bhuairadh air iomad feol.

Ochòin ! a ghruagach nach gabh thu truas rium,
Do ghaol a bhuair mi gun fhios do'n t-floigh ;
'S mur faigh mi fuarach o 'n ghaol fo bhuair mi,
Gu dearbh cha dual domh bhì fada beò ;
Mo chriodhe luaineach gach là air luafgan,
Mar Luing air chuan agus i gun feol ;
Na tuinn le buairas 'g eiridh suas ri,
'S mur eirich buaidh leith cha d' theid gu feor.

Gu feor cha d' theid i 's gur beg mo speis dhi,
Mur faigh mi an Eucag as gile' dreach ;

Do fhliofan glè-ghéal mar fhneachd air ghéugaibh,
 Gur turrifach m' éiridh gun luith leat;
 Tha m' intinn cianail gach là ga riabadh,
 'S mi 'n tòir air d' iarraidh le cogais cheart;
 Do nàdur combharr a chlaoidh as m' òig mi,
 'S cha'n e do fòras a bh' ann mo bheachd.

Stòr no fèdail ga mòr ar speis dhiubh,
 An diugh cha leir leam a bhì g' an dìth;
 Is stochd no airnais cha'n e a b'fhear leam,
 'S cha bhraid no meirle air a bheil mi'n tì;
 Cha chroth air bhualtibh 's cha ghreidh air fuaran,
 A chuir an dnairas fo ann mo chridhe;
 Ach Eala bhuidhach 's i snamh n'an cuainntan,
 'S mo lian m'an cuairt dhì ga toirt gu tìr.

'S ma's d' thus an Lala tha air a chuan sin,
 Gur mise 'n t-uain a tha air an traigh;
 'S na mengain bhuidhach ag fàs m'an cuairt domh,
 Mur tuit mi 'an buair air do fhon a ghraidh;
 Cha d'bhail ceille' thug miad mo speis dhuit,
 'S ma ni thu rèite' cha deigh dhomh e;
 O's tu mo chèad ghradh 's gu'n làb thu fein leam,
 Ga 'm bith mi aobhneach dheth gach aon là.

Do chuach-fhoit boidheach air dhath, an neònain,
 'S e fàs gu modbar na dhualibh grinn;
 Na chiobhan òr-bhuigh mar shiain còrnna,
 Gu bann do chota' o chùl do cheinn;
 Camlubach dualach gu cleachdach cuachach,
 Is car m'ax eàirt anns gach foiltain mìn;
 Air a thrufa' suas arin an fiodadh byaidheach,
 An leadan dualach nach dochtinn cir.

Do shìas mar chanach mar bhrèid do 'n anart,
 Mar fhuicidh air bharrach gun dol gu làr;
 Do ghraibh dhèarg dhana mar chaorran mengain,
 Fo d' fhuil ghruim m'brathach gun ghòimh gun sgàth;

Tha

Tha maife a' d' aodann thar clann n'an daoine,
 'S e dh'fhàg mi daonnan co daor a' d' ghràdh ;
 Ach thig le d' ghaol 's thoir a' glacaibh an aoig mi,
 No dhain-deoin daoine gun faigh mi bàs.

'S ma gheabhter bàs leam air fon do ghraidhfa',
 Cha bheg an tamailt e m' chairdibh mòr ;
 'S na craoinn o'n d'fhàs mi co maidh ri d' phairti 's ;
 Ge d' iarr thu naird iad gu nuig na meoir ;
 O linn gulinn, iar a mach mo shinnfir,
 'S ma gheibh thu mì-mhodh do dhuine 'n t-floigh ;
 Grad chul do cheinn ris gach gèig a chinn diubh,
 'S cha raibh do thiom dhiubh ach gearr gu leor.

'S ma chumar uam thu le goimh an t-fluaigh fin,
 A thogas tuailas le cainnt am beoil ;
 Tha cairdean dìleas m' an cuairt O's 'n iosal,
 A thogas mi-thlachd 's nach strìochd d'an choir ;
 Luchd bhreug is tuailais ga'n gnath bhi buaireadh,
 Tha m' fhuil air fuachadh riu, 's m' fheoil ;
 Buinidh an trèud ud do mhammon dèitneach,
 Le 'n tèngibh èisgail toirt bèum do'n choir.

Tha naimhdean fallfail fo sgaile cairdis,
 A togail fhannfgeulen oirn le cheile ;
 Luchd mi-ruin teanga pioca taingeadh,
 A dealbh an aimhlais 's a dèanibh bhreug ;
 An puinfain mar lòn agus naimh re ol doibh,
 Is e bhi 'n combnuidh gu fearbh 'n am bèul ;
 Luchd dheanaibh fgeoil buinidh iad do Mhòrman,
 'S iad a sheilbh gu sonruight luchd dheanibh bhreug.

Ma chi sibh neach bhis a cur re cheile,
 Mar Phiaid thrèubhaich 's i dèanibh neid ;
 Bithidh neach a cuairtachadh steach le h' èginn,
 A reiteachadh cuairt an neid ;
 A gaoth luaineach oir' bhàr n'an cuimantan,
 A eas luafgan air meoir a phreis,

Falbhí uaipeadh an nead 's a chuairtag,
Is faic an truaigh cía mòr i nis.

Mar sin mo Bhanlag na gabh's angar,
Ge d' their do chairdean gu bheil mi bochd
Tuig Rìgh Daibhe fan staid an b' aird e,
Bha chriodhe trailleil mar dhuine bochd ;
Cha d' ghabh an Rìgh sin a bheg thoilintinn,
'S a chaithair righeil ách moran sprochd ;
'S ma lèubh thu an pìoball tha pairt de 'g infeasdh,
Gu'n d' rinn e ìseach mar dhuine bochd.

Thug mise as m' òige re tamail gorrach,
Nis tha tha mi deonach air cìntinn glichd ;
Tha tiom gu bròn agus tiom gu sòlas,
'S e dara feol air na chaochail mis ;
Giacfidh mi gu feolta mo rìbhaid cheolbhar,
On tha mo fhòlas a nis air teachd ;
Is theid mi chomnuidh gu Tulich bhoidhich,
'S bithidh mi mar smeorich 'an barr a phris.

Iseabail Nic Aoidh.

ISEABAIL Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Iseabail Nic Aoidh 's i na h aonar.
Iseabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Iseabail Nic Aoidh 's i na h aonar
Iseabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Iseabail Nic Aoidh 's i na h aonar.
Iseabail Nic Aoidh aig a chrobh Laoigh
Iseabail Nic Aoidh 's i na h aonar.

Mhuire 's a Rìgh !
A dhuine gun Mhnaoi,
Ma thig thu a chaoidh'
'S i fo do linn :
Nach faic thu nic Aoidh,
Aig a Chrobh-laoigh,
Am bonnaibh na Frith
'S i na h-aonar ?

Nach faic sibh bean tigh'
 Air Righean nan damh
 Muigh aig a chrobh
 Gun duine mar ri
 Nach faic sibh bean tigh
 Air Righean nan damh
 Muigh aig a chrobh
 'S. i na h aonar ?
 Ach duine sam bith
 Th' air fon a Cluich,
 Do chinneadh mhaith,
 Le meud a Croidh,
 Deanadh e ruidh
 Do Rithean nan Damh
 'S gheabh e Bean Mhaith
 Cuireadh e ri
 Nach faic sibh an obsec
 A 's coflach r'a glacadh
 Am bliadhna ga cleachda
 Air acha na h aonar ?
 Nach neonach am fasan
 Do fhleascaich tha dh' easbhuidh
 Na'n nithin bu taitneach
 Dhoibh fein a bhith aca ;
 Bhith fulang ga faicin ?
 Am bliadhna ga cleachdadh
 Le Crobh agus Eachaibh
 Air Acha na h' aonar :

Nach faic sibh fein a cheannuidheachd
 Ann imealaibh nam mullaichin
 Am bliadhna 's i gu muladach
 Na h' uile la n h aonar
 Innfidh mis ann rannuidheachd
 Do na h' uile neach a chluineas iad
 Gu m bheil i air a cunbhail
 As na h' uil aite follasach
 Am bliadhna 's i gu Mulladoch

Le ballanan is cuineagan
Ann imealaibh na Mullaichin
'N ha uile la na h' aonar.

Thogaireadh bean Aoith.

THOGAIREADH, Bean Aoidh, Thogaireadh Bean Aoith

Thogaireadh, Bean Aoidh, Uain do dh' Aishear
Thogaireadh, Bean Aoith, 'n aghaidh na gaoith
Rinn iad Mac Aoidh 'n lochan nan claimheach.
Nach fuarach an t uighim
Do Ghruagach no Ninghin
Bhith pronnadh 's a' bruigheann
'S Caib orra Gaireachdaich
Bhi trial clum na h uidhe
Gun ghnothach gun ghuidhe
Ach do mhealladh le n teangaich
Paisteachan ba-bhuachaill
Ma ta aguibhs do chriodhe
Na philleas mo bhruighin
'Theid mis chum na h Uidhe
Agus feachaidh mi n taite Dhuibh
An raibh sibh nar deis
Nar luidhe 's nar fuidhe
'S mun ruithe Ghillduibh
B'fhearr gun chlaistin e

Cairdean bu dealaidh a stigh
Chairich iad iomad fear reimh
Dh' fheachain an cumadh iad uaithe
Ailleas nach fhuilig an Lagh
Thiondadh i bus ris an fhraidh
Bhoidich i nach tilleadh i traigh
Chaidh gus an rigeadh i n fheadh
B' abhailt do n ghille bhith reimh

Dh'fhag i an t aran bha bruigh
 'S dh'fhalbh i o thilleadh a chroidh
 Dh' aicheadh i comhairl sam bith
 'S fhnámh i n Amhain air chritir
 'N diaidh a ghille Mhoileinich Dhuibh
Thogairiadh bean Aoith, &c.

Ann Comunn.

N Rair a chunna mi 'm Bruadair,
 Ribhinn fhuairce nam choir;
 Beul meochair gun ghruaman,
 O'n Suairc an tig gloir,
 Nar a Dh'eirigh mi 'm Shuighe,
 Los ruighin air Poig,
 Cha b' fhas a dhamh feadain,
 Na na Reult os no Neoil

Chuidh an Comunn an Comunn,
 Chuidh an Comunn air chul,
 Dhealuigh Comunn re cheile,
 'S deanaibh fein d' e sgeul urr
 O nach raibh mi co gleusta,
 'S gun tugin beum air do chul,
 'S gaoil an Comunn o cheile,
 'S thug e deur air mo fhuile.

'M fear a thigeadh an Tofach,
 Gheabh e cost an da thradh,
 'M fear a thigeadh a ris
 Gheabh e criodh 's e blàth,
 'M fear a thigeadh fa Dheireadh
 Gheabh e foileireachd Graidh,
 Car san Iuchar 's na ceil e,
 Lafair choi-liont dam Ghraidh,

Ninghin og a chuil dualich,
 Bha Mi uair is tu reidh,

Nios on thiontadh thu t fhuath orm,
 Chuir sud fuarach mi fein,
 Chiur thu t aireadh air Duine uafal,
 Deang an Cruas 's dean da feum,
 Dh'fhag thu mise mu'n cuairt duit,
 Mar chaoradh fhuadain air Spreidh.

Dh'innfin aogas mo Leannain,
 Cùl Clannach, Cas, Dluth;
 Ruit a dheilcheas gach sgannail,
 Ruit a Leannas gach Cluith,
 'S maith fineadh do mhala,
 'S glan sealladh do fhuil,
 Aghaidh shoillear an sgathan,
 'S glan Dearfa do ghnuis.

Dh'innfin Cleas nam ban Diolan,
 Co cinnte re bas,
 Bios iad Bead arach prìofail,
 Car tioma na dha,
 Nar a dh'eireas an Criofer,
 'S a bhios na Ciochan fas lán,
 Togaidh 'n t ogan a ghaol dhuibh,
 Mar Ghaoidh air Cuan ard.

Ach na 'm faice sibh Maighdin,
 'S i gu faireachail glic,
 Mis am am adan Gorach,
 Coft mo Stora's 's mo Neith?
 Nar a thiontadh i Cùl rium,
 Bhiodh mo Chrun air a crios,
 Fear eile toirt phog Dhi,
 'S ag coft a Stora's gu tric.

Rìgh gur Carrach an Sionnach,
 Fhèid air thuris d' an Ghlean,
 Bheir e Baite do Chuilein,
 Agus fuit as a Mheann?

Gam bheil fhiacail co guinneach,
 'S i fuireach na cheann,
 Gun fgoilt i 'n Cuillin
 Bhiodh an uilleann nan Ald.

Tha na Maighdinin Seolta,
 'S tha na h' Og-fhearran ba,
 Ge do ghealladh iad Pog Dhuit,
 Bhiodh car na Seoltachd nan Dail,
 Am fear a Leagadh iad Seachad,
 B' e fud fafan a b' fhearr,
 An tea a's Ailt' thig a stech dhiu,
 Biaidh na faicill do ghna,

A Cheithir Bliadhna na taic fo,
 Ghabh mi tlachd dhìot an tos,
 Le fugradh 's le Macnus,
 Mar a 's cleachd le Cloinn Oig
 Bha Car fo d' laimhse gun fhios,
 Nach do Dh'fhiosraich mi nos,
 Dh'fhag thu mise mar thalcas,
 Beannach leat ma's i Choir.

'S gur truadh nach bheil mise,
 Faoi Lic an diaidh Bhais,
 Mun tug mi 'n Gaol faiaich
 Dan Ealla chaol bhain?
 'S mi mar sheabhaig na h' ealta,
 Bhios ag Glacadh nan Eun,
 Ciod e 'm fadh bhi ga Chuiltin,
 Sud i Bh'acfan Air Laimh.

Tha mo chion air a mhaidin,
 Gur h i maidbre glan ur,
 Ge do dhiult thu mo chaimhneas,
 Air 'n aile dh'fhaineachdainn tha
 'S tu mo Chainil ann Cailleir,
 'S tu mo Reul 's mo Chirt Juil,

'S mo bhan chompaach Chacail,
Tair gu 'm facadh mi thu.

Och, nan och, mar tha mise,
Gun fhios do 'm luchd daimh,
'S nach innis me Dhuine,
Faddh mo mhulaid 's mo pàraimh ?
Mar Chraobh as a bun mi,
'N deis a Duilich a chall,
Threig mo spionadh 's mu luch mi,
Agus lùb mi gu lar.

Mile mallachd dh'aon Duine,
'S ann tuile gu brath,
A chreidas fgeul Cinnte.
Bh' arr Inntine mnaife ?
Nar mheabladh i d' chuid uait,
'S bhi gad shior chuir air Dail,
'S a ghealladh a beul Duit,
Na Reultan a b' Laimh.

Bealach a Ghraidh.

*Ochain a Laoigh, leag iad thu,
Ochain a Laoigh, leag iad thu,
Ochain a Laoigh, leag iad thu,
'M bealach a' ghraidh.*

S Truagh nach raibh mis ann sin,
'S truagh nach raibh mis ann sin,
'S truagh nach raibh mis ann sin,
As Ceathr' air each laimh Dhainh.

An Deann thog iad gu d' bhanaid,
An Deann thog iad gu d' bhanaid,
An Deann thog iad gu d' bhanaid,
An t'fhairidh' bha e.

Bha M' m' Bhreidich, a m' Chruagaich,
Bha M' m' Bhreidich, a m' Chruagaich,

Am bhreidich, a m' Ghruagich,
'S a 'm bhantraich fan aon uair ud.

Gun chron air an t faoghal ort,
Gun chron air an t faoghal ort,
Gun chron air an t faoghal art,
Acù nach d'fheud thu faoghal buan fhastinn
Leag iad thu laogh, &c.

Do Mhinistair Cill-an-Inair.

CHUNNE mi brудар a chuir sinuaircan gu leòr orm,
Bha mi a' m' chaddal a's dhuifg sud mì;
An leannan bha agam a' nochd dol a phòsa,
Bha mi, &c.

'S tu's millfe pòg 's as fòlminnte labhairt,
'An Gaelic 'an Bearle 'an Grèigis 's 'an Laidinn;
Cha 'n fhaichdear a d' dheigh fear d' èugais 'an crannaig,
G' an rabh mi a' m' chaddal a's dhùifg sud mì.
Aig taobh na h-aibhne bo chaoineil leam d' fhailte.
Bha mi, &c.

Le foilse na grèine cha bo lèir dho bhi nàrach;
Bha mi, &c.

Cha rabh aon ni 'an folach nach fhaca' tu ghraigheìn,
O mhullach mo cheinn gu bònn mo fhailte;
G' an rabh mi ma d' choinnibh mar bha mo chèid mhathair,
Bha mi, &c.

'Nuair thain' fios cinnteach gu'n deacha' tu feachad orm.
Bha mi, &c.

Thàr leam fhèin ga'm bo mhòr a' mearachd sud;
Bha mi, &c.

Nandianadd' thu m' iarruidh reachainn gu d' Bhainis teat.

A's dhenainn duit maiddeann dhileas thairist ;
 Cha bhiodh air do chùl aon ni ann an an-fhios duit,
Bha mi, &c.

Ach thaoth thufa cailin n'an meall-shuile' mòdhar,
Bha mi, &c.

Tha * a mala gun ghruaman 's i 's binne † guth òrain ;
Bha mi, &c.

'S i m' achuinge bhuan gach buaidh bhi maille ribh,
 Sibh bhi gu muirneach ceòlar aithearach ;
 Crodh air ar buailidh 's clann m' ar teallach,
 'S 'n uair thèid sibh a chaddal g'an fairich sibh slàn.

Cuachag an Fhafaich.

*A Bhanarach dhonn a chroidh
 Chaoin a chroidh dhonn a chroidh
 Cailin deas donn a chroidh
 Cuachag an Fhafaich.*

A Bhanarach mbiagach
 'S e do ghaol thug fò chis mi,
 'S maith thig lamhinnean fiod'
 Air do mhin-bhofabh bàna'.
Bhanarach dhonn a chroidh, &c.

'S mòr bo bhinne bhi d' èisteachd
 'An àm bhi bleothan na spreidh,
 N'an fmcorach 's a Chèiteain
 'An barr gèig ann an fàs-chaoill'.
Bhanarach, &c.

'N' fàir a sheinne' tu chaoilleag
 A bgeil mairt ann an caoilleidh,
 Dhèlaigh eunlaidh gach daoire'
 'Eisteachd caorail do mhàrrain.
Bhanarach, &c.

'S ga b' fhònnar an fhiodhall
 'S a tèudan 'an rithidh,
 'S e bhèireadh damhns' air gach criadhe
 Ceòl nighinn na h-àiridh.

Bhanarach, &c.

Ceòl farafsta fìor-bhinn
 Fònnar faramach dìanach,
 A Shèinn an Cailin donn mìagach
 A bheireadh bìog air an Arainn.

Bhanarach, &c.

Gu'm bo mhòdar mo bheadradh
 Teachd do'n bhuaile' m'an ead' thra,
 Seaghach feang-chorpach beitir
 A's bùarach greafad an Ail aichd.

Bhanarach, &c.

'Sciatach nùallan na gruagaich,
 A bleothann croidh ghuaillinn,
 A' feolladh bairn' ann an Cuachaig
 A's boghar ùaim aig a chlàrabh.

Bhanarach, &c.

Da mhao-bhois bo ghrinne'
 Fo'n da ghaoirdean bo gheile',
 'Nuair a shinnt iad gu sgileil
 Gu fininnean fhafga'.

Bhanarach, &c.

Glachd gheal a b' aird gleothar
 A Steolladh bairn an cuaich bhleoinn,
 A feinn luinneagadh feaghach
 Na fuidh an gothal na blaraig.

Bhanarach, &c.

Do chùl amlagach teudach
 Buchdlach feoirnn eanach cèutach

Do chnomhan na geige'
A cheapadh gleatach a iàn diu.

Bhanarach, &c.

Chuireadh maill air do lèirfinn
Ann an madainn dhrùchd chèitein,
Na gaithean grèine
Thig o d' thèud-chul cas fainneach.

Bhanarach, &c.

Bheireadh dùlan na grèine
A dearfa' moch air fhoir d'èudainn,
'S gum b' aite leam r'a lèirfeinn
Bòisgeadh èibhinn Cùil Màri.

Bhanarach, &c.

'S taitneach fiubhal a Cùailin
Ga chrathadh m'a cluafaibh,
A toirt Muigh air feit lùachrach
'An Tigh buaile' an gleann fàfaich,

Bhanarach, &c.

Do mhuineal geal boidheach
M'an iathadh an t òmar,
A's dhàth fèin air gach feòrsa'
Chìte dorte tre d' bhràgad.

Bhanarach, &c.

'Nuair a thogadh i bhuarach
Cuach a's currafan na buaile',
B'e-coltach a gluasad
Ri Guanaig na fraide'.

Bhanarach, &c.

Do chalapanna menmneach
Mar Philerean marabill,
Co-giùle re canachein
Chinneadh fanna-gheal 's na blàraibh.

Bhanarach, &c.

Tha dèirg agus gile'
 Cleachd an gruaibh na fine',
 Bèul mìn mar a t-fhirist
 G'an milis thaig failte.

Blanarach, &c.

Mar phàirc thaitnich d'an Ibhi
 Tha deudach na Rìbhinn,
 Gur ì an Donna-ghealach fìnideach
 Is ro mhìg-shuilich failte.

*Bhanarach dhonn a chruidh
 Chaoin a chruidh dhonn a chruidh
 Cailin deas donn a chruidh
 Cuachag an Fhafaich.*

Oran Luathaidh.

TOGAMID fonn air luathadh a chlòlain,
 Gabhamid ceol is orain mhatha.
*Horo gu'n togain air sbugan fhathasf,
 Horo i io man d' theid mi laidhidh ;
 Horo gu'n togain air sbugan fhathasf.*

B'fheaird' an clo bhith choir nan gruagach,
 Dheanadh an luathadh le 'n lamhan.
Horo, &c.

Nuair thiondadh iad air cle e
 Chluinteadh fuaim gach te dhiu 'labhairt.
Horo, &c.

Orain ghrinne, bhinne; mhìse
 Aig na ribhìnan 'g an gabhail.
Horo, &c.

77 lines

Mhahline's Brughdar le Offain.

'S E guth anaim mo ruin a tha 'nn,
O! 's ainmach gu aiflin Mhalmhin' thu,
Fosgluibh-fe talla nan speur,
Aithir Ofsair nan cruaidh-bheum ;
Fosgluibh-fe doirsa nan nial,
Tha ceumma Mhalmhine go dian.
Chualam guth a' m' aiflin fein,
Tha fathrum mo chleibh go ard.
C' uime thanic an Ofsag a' m' dheigh
O dhubh-shiubhal na linne od thall ?

Bha do fgiath fhuaimneach ann galian an aonaich,
Shiubhall aiflin Mhalmhine go dian,
Ach chunnic is' a run ag aomadh,
'S a cheo-earradh ag aomadh m' a chliabh:
Bha dearfa na greine air thaobh ris,
Co boifgeal ri or nan daimh.

'S e guth anaim mo ruin a tha 'nn,
O! 's ainmach gu m' aiflin fein thu.
'S comhnuidh dhuit anam Mhalmhine,
Mhic Ofsain is treine lamb.
Dh'eirich m' ofna marri dearfa o near,
Thaom mo dheoir measg fhioladh na h oiche.
Bu ghallan Aluin a' t fhianais mi Ofsair,
Le m' uile gheuga uaine ma m' thimchiol ?
Ach thanic do bhas-fa mar Ofsaig
O 'n fhasach, i dhaom mi fios.

Thanic earrach le fìoladh nan speur,
Cha d'eirich duill' uaine dhamh fein ;
Chunic oigha me samhach 's an talla,
Agus bhual iad clarsach nan fonn.
Bha deoir ag taomadh le gruaidhean Mhalmhine ;
Chunic oigh me 's mo thuirladh gu trom.
C' uime am bheil thu co tuirfeach, a' m' fhianis,
Chaomh Ainnir-og Luath-ath nan fruth.
An robh e fgiamhach mar dhearfa na greine ?
An bu cho tlachdor a' shiubhal 's a chruth ?

'S taitneach t fhonn an cluais Ofsain,
Nighean Luath-ath nan fruth dian.

Thanic guth nam bard nach beo,
Am meafg t aiflin air aomadh nan sliabh,
Nuair thuit codal air do shuillean foirbh,
Aig cuan mor -fhruth nan ioma fuaim,
Nuair phil thu flathail o 'n t feilg,

'S grian la thu ag fgaolta na bein.—

Chual thu guth nam bard nach beo :

'S glan faiteal do chiuil fein.

'S caoin faiteal nam fonn o Mhalmhine !

Ach claonidh iad anam gu deoir ;

Tha folas ann Tuireadh le fíoth,

Nuair dh'aomas cliabh tuirse gu bron ;

Ach claoidheadh fad-thuirse fiol dorthuin,

Fhlath-nighean Ofsair nan cruaidh-bheum.

'S ainmach an la gan nial

Thuiteas iad, mar chuifag, fo 'n ghrian,

Nuair sheallas i fios 'n a foille,

Andeigh do'n dubh cheathach fiubhal do'n bheinn,

'S a throm-cheann fo fhioladh na h oiche.

M I Claidhamb Guth-ullin.

13 lines

CHUIR e an claidheamb, fada, fíorchruaidh,

Fulanach, tean, tainic, geur,

'S a cheann air a chur ann gu focair,

Mar chuis mholta gan dochair lein,

'S e gu direach, diafadach, dubh-ghorm,

'S e cultuidh, cumtadh, conalach,

Gu leathan, liobhadh, liobharadh,

Gu focair, fáfadh, fo-bhuailte,

Air laimh-chli a' ghaifgich ;

Gur aifáiche do naimhdean a sheachnadh,

Na tachairt ris 's an am fin ;

Cha bu lughe no cnoc fleibh,

Gach ceum a dheanadh an gaifgeach.

Moladh Mòraig.

Air fonn Pibaireachd.

URLAR.

S Truagh gun me 's an choill
 'Nuair bha Morag ann,
 Thilgimid na crainn
 Co ba bhòich againn :
 Inghean a chùil duinn,
 Ar a bheil a loinn,
 Bhimid air ar broinn.
 Feadh na ròsanan ;
 Bhreugamid fìnn-fein,
 Mìreag air ar blìon,
 A buain shobhrach mìonbhuì
 Na cofagan :
 Theannamid ri frì
 'S thaoghlaimid 's an fhrì,
 'S chaillimid fìnn fhìn
 Feadh na strònagan.

URLAR.

Suil mar ghormdhearc driùchd
 Ann an ceo mhaidin ;
 Deirg' is gil' na d' ghnùis
 Mar bhla òirfeidean.
 Sheas choi'-min ri plùr ;
 Shics garbh mo chluaidhchiuil ;
 Grian na planaid coùrs,
 A meafg oigheanann ;
 Réula glan gun fmùr
 Meafg na rìonag-uill ;
 Sgathan-maise air flour
 No bòichid u ;

Ailliugan

Aileagan glan ùr,
 A dhallas ruisg gu'n cùl;
 Ma's ann do chriaghaich ù
 'S aobhar mòr-iunaidh.

URLAR.

O' n thainig gné do thùr
 O m' aois òige dhomh,
 Nir fhacas créatair dhiu,
 Bu chomh-glormhoire;
 Bha Malli's dearbha caoin,
 'S a gruaigh ar dreach na'n caor;
 Ach caochlaideach mar ghaoi,
 'S i ro òranach;
 Bha Pegi fad an aois,
 Mar bhith fin b' i mo ghaol;
 Bha Marfàli fìor aotrom.
 Làn neonachais;
 Bha Lili a taitne rium,
 Mar bhith a ruisg bhi fiunn;
 Ach cha bu fhà buirniunlaid,
 Do'n Mhoraigs' iad.

SIUBHAL.

O! 's coma lium, 's coma lium,
 Uile iad ach Morag;
 Ribhainn dheas chulach
 Gun uireafabh fòlum;
 Cha 'n fhaidhir a tiunnail,
 Air mhaife no bhunailt,
 No 'm beufamh neamhchumanta,
 Am Muile no 'n Leoghus.
 Gu genmni deas furanach,
 Duinail gun mhòrchuis;
 Ar thaogha na cumachd,
 O mullach gu brogamh;
 Ar néul tha neamhchuri,
 'S a h aignidh ro lurach;

Gu brìdalach, cuireadach,
Urramach, feolta.

SIUBHAL.

O guilieagag, guilieagag,
Guilieagag Morag !
Aice ata chluaidh
Gu cuiridh na 'n òigfhear' :
B' é 'n t aidhir 's a fulas,
Bhi sìnte ri 't ulaidh,
Seach daonan bhi fuireach
Ri munaran pòsaidh.
D' am pianadh, 's d' am ruagadh ;
Le buaireadh na feola ;
Le ailingin connain
No colna d' am leonadh ;
'Nuair chidhinn ma m'choinnimh,
A ciochan le coinneal,
Theid m' aignidh air bhoille,
'S na theine dearg fòlais.

SIUBHAL.

O Fairigan, fairigan,
Fairigan Morag !
Aice ata chroiteag
As toite 's 'n Eorpa ;
A ciochan geal criostoil,
Na faice tu stoit' iad,
Ga 'n tairnidh ga beagnair',
Ceann eaglais na Ròimhe.
Air bhuige 's air ghile,
Mar lili na lònán ;
Nuair dheana tu 'n dinnidh
Ga 'n cinnidh tu deonach ;
An deirgiod, an grinniod,
An minead, 's an tinniod ;

Ga 'm b' àfainn chur spionnaidh,
 Agus spiorad a feoil iad.

URLAR.

Thogamid ar fonn,
 Anns an ògmhadin ;
 'S Phebus 'dath na 'n tonn,
 Air fiobh òrenfin ;
 Fa'r céil cha bhiodh conn.
 Ar fga' dhor' is thom,
 Sinn air daradh trom
 Le 'r cuid gorraileis ;
 Direach mar gu 'm bìodh
 Maoifeach 's boc a frì,
 Cromruaig a cheile dìan
 Timchiull òganan ;
 Chaillimid ar clì
 Ag gaireachdich linn-shin,
 Le bras mhacnas dian fin
 Na h' ògalachd.

SIUBHAL.

O dafram, dafram,
 Dafram Morag !
 Ribhinn bhui bhastalach,
 Leacruiteach ròfach ;
 A gruaidhin air lafadh,
 Mar an lafair chlach dhaite,
 'S a deud mar a sneachda,
 Cruinn-shnaite an dlu òrdu.
 Ri Venus chomhtlachdor,
 An taitneachdainn fheolar ;
 Ri Dido cho'-maifeach,
 Cho'-snafor 's chomh-còrr r'ir ;
 'S e thionsgain dhomh caithibh,
 'S a laodaich mo raithin,

A bhallag ghrinn laodhach,
Chuir na gaithionfa m' fheoil's.

SIUBHAL.

'S mar bìthinn fa ghlaifamh,
Cruaigh paifgte le pòsadh,
Dh' iobrainn chridhe mo phearsan
Air an altairse Moraig ;
Gu n' libhrain gun air steal,
Ag fòllibh a cas e ;
'S mar gabhadh i tlachd dhiom,
Cha b'fhad a fin béo me.
O n' urram, an urram,
An urram, do Mhòraig !
Cha mhor nach do chuir i.
M' fhuil uile as a h òrdu ;
Gu 'n d' rug orra ceumtuiflidh,
Fa iomach dmo chuiflion,
Le teas is le murtachd,
O mhochthra Diadonaich.

SIUBHAL.

'S tu réula na 'n caillean,
Làn lannir gun cheo ort ;
Fior chomhnard gun charraid,
Gun arral, gun bhéolam ;
Choi'-min ri cloigh eala,
'S choi'-geal ris a ghaillinn ;
Do sheangfhlios féamh fallain,
Thug barrachd ar mòran.
'S tu Bainrigh na 'n ainir,
Cha sgallais an còmhradh ;
Ard foinni na d' ghallan
Gun bhallart, gun mhòrchuis ;
Tha u coimhliont na d' bhallamh
Gu h'insgeanaidh ealzmh ;

Caoin, mechair farast,
Gun fhathrom, gun ròpal.

URLAR.

B' fhearr gu bithinn fgaoilt
As na còrdamhfa,
Thug me tuilleadh gaoil
A's ba chòir dho' dhuit ;
Go d' thig fa dhuine taom,
Gu droch gnìomh bhio's claon,
Cuireadh é cruagh-shnuim
Air on ghòrraich sin :
Ach thug i fo mo chiall,
Uile uam gu trian ;
Cha 'n fhaca me riabh
Tiunnail Mòraigs,
Ghaid i uam mo chrì,
'S fhlaid i uam mo chlà,
'S cuiridh i 's an chill,
Fa na fòdamh me.

SIUAHAL.

Mo cheist agus m' ullaidh
Do 'n chunnaic me d' fhéors' thu,
Le d' bhroilleach gealthuireid,
Na mullaichion boidheach ;
Cha 'n fhaidh me do dh' fhuras,
Na ni mionaid uait fuireach,
Ga d' tha buarach na dunach
D'am chumail o d' phòsfadh.
Do bheul mar an tfrìst,
'S e milis ri phògadh,
Choimhdearg ri bhermilion,
Mar bhileagan ròfan :
Gu 'n d' rinn thu mo mhilleadh,
Le d' Cupid d' am bhioradh,

'S le d' fhaighdean caoi biorach,
A rinn cìothram fa 'm chòta,

SIUBHAA.

Tha me lan muilaid,
O 'n chunnaig me Morag,
Chomhtrom ri cloch mhuillinn,
Air lunnabh d'a fèoladh :
Mac samhailt na cruinnaig,
Cha 'neil anns a chruinnidh ;
Mo chri air a ghuin leat,
O 'n chunnaig me t òrchul
Na shlamagan bacllach,
Cafurlach, còrnach ;
Gu fainneagach, cleachdagach,
Dreachlubach, glòrmhor ;
Na reullagan cearclach ;
Mar usgruichion dreachor,
Le fudar 's an fhafan
Grianlasda, ciabh òrbhui.

SIUBHAL.

Do shlios mar an canach ;
Mar chaineal do phogan ;
Ri Phenix cho' ainnibh ;
'S glan lannir do chòta :
Gu mùirneaneach banoil,
Gun àrdan gun stannart ;
'S i còrr ann an ceneal,
Gun ainnis gun òtus.
Na faichte mo leannan
'S an mhathshluagh Diadòmhnaich,
B' i coltas an aingil,
Na h earradh 's na còmhradh ;
A pearfa gun talach
Air a gibbatin tha barrachd ;

A 'n, ti dh' fhàg thu gun ainimh,
A rinn do thalamh rud boidheach.

URLAR.

Tha faoghal lan do fmaointeanan feolar,
Mamón bi'dh d'ar claonadh
Le ghoisnichion ;
A choluin bheir oir'n gaol
Ghabhail gu ro fhaoin,
Ar ftriopachas, air craos,
Agus fthrothalachd :
Ach cha do chreid me riabh
Gu'n do sheas air sliabh,
Aon do bha choi'-ciatoch
Ri Moraigs' ;
A fubhailcean 's a ciall,
Mar gu 'm biodh bairidia.
Leugh i crì am cliabh
Le cuid òrrachan.

SIUEHAL.

Ar comhairle na ceilibh or'm.
Ciod eile a h eir na ni me ?
Ma 'n ribhainn ba tearc ceileireadh,
A sheinneadh air an fhèideig ;
Cha 'n fhaidhir a leit eile fo,
Air tìr-mòr na 'n oienibh ;
Coimhiumlain, 's coimheireachdail,
Coimhteiridneach, 's coimbhògoil,
'S nì cinntéach gur nì deireafach
Mar ceilir fo air Sìona,
Me thuitim an goal leathphairteach,
'S mo cherenion am dhiobhail ;
Cha 'n eil do bhùrn a Seile sud,
No fhneachd an Chru. nan eilideach,

Nabheir aon fhionnachd eiridneach
Do 'n teine a 't' ann am ìnsgin.

SIUBHAL.

'Nuar chuala me ceol leudanach
An fheadain a bha 'g Moraig,
Rinn 'm aignidh damhsa beudarach,
'S é freagra dh' à le fòlas ;
Sèamh ùrlar, fochdair, leudurra
A puirt, 's a meoir a breabadaich ;
B' e fid an oirfeid euggurra,
Do 'n bhéus na creuga mòra.
O chòin ! a feadan bailleugach,
Cruaigh fgailleugach, glan céolar,
Nam bionn-phort stuirteoil trileonta,
Ré mindhìonach, bog rò chaoin ;
A màrfal comhnard ftaideoil fin,
'S e lùthor grafor caismichdeach ;
Fior chruinnlùadh, brisg, spalppara,
Fa clialù baschaoin sporfoil.

SIUBHAL.

Chinn pròis, is stuirt, is sprachdolachd,
Am ghnuis 'nuair bheachdaich guamag,
A feinn an fheadain ioroltaich,
B' ard iolach ann am chluafabh ;
A suain cheol, fiatha mireneach ;
Mearftoirmeil, poncoil, mionaideach ;
Na b' fhoirmeile nach fireamaid,
Ar mhirid ri h uchd tuasaid.
O 'm buille meoir ba lommorra,
Go pronnadh a phuirt uairich !
'S na h uilt ba luthor cromaidhin
Ar thollabh a chrainn bhuaghaich !
Gun fìapdmheoirich, gun ronnaireachd,
Brisg, tioram, fochdair, collaideach ;

Geal-lùdag

Geal-lùdag na 'n gearracholluinnin,
Na craplù, loinneoil, guanach !

URLAR.

Caifginid ar n ìot
Le glain fhion a fin,
'S bhuailimit gu dian
Air gloir fhèbharta ;
Tuilleadh cha bhiodh ann,
Gos an tigidh am,
A bhi cluidh air dam,
Air na tìodhan-fin :
Dh' òlaimid ar dram,
Dh' fhògradh uainn gun tainc,
Gach nì chuireadh maill
A bhi m'ògchuisseach ;
Maighdean na'n ciabh fann,
Shniomhanach na 'n clann ;
Mala chaol, dhonn, cham,
Channach, fhionalta.

AN CRUNLUATH.

Mo cheann tha làn do sheillenibh
O dheilich me ri d' bhriodal ;
Mo fhròn tha ftoidte a dh' elebor,
Na deil, le teine dìmbis ;
Mo fhuilean tha choi'-deireasach,
Nach faic me gné gun telefcop.
'S go d' bhiodh méadach beinnidh ann
'S ann h eirinn gur e frìd é.
Dh' fhalbh mo chéudfa corporra
Go docharach le bruadar,
'Nuair shaoil me fortan tha chairt domh,
'S me 'm thorroichim air mo chluasaig :
Ar dufgadh as a chaithream fin
Cha 'd fhuair me ach aon failéus d'eth

An ionad na maoin bearraideach
A nheal me gu feachd uairion.

Ach, ciod thug me gu glan fhaireachadh,
Ach cerachadh rinn Cluanag :
'S co fo, o thus, ba Mhorag ann,
Ach Siona an òrfhuilt chuachaig ;
'Nuir thùr i go 'n do lagaich me,
'S go fèimin rag chuir falcaidh ann,
Go 'n d' rinn i draoidheachd-cadoil domh,
Rinn cruagh fìor rag d' am luaidh'ibh
Bha chleasachd sa choi fionalta,
'S coimhinuleachdach mancuairt d'i,
Nach faoidainn fhìn thaobh sìobhaltachd,
Gun dligheadh crìon thoirt uam dh'i ;
Go 'n thiuntaidh me go h orduil r'i ;
'S gu 'n shaoil me gu 'm b' i Mòrag i ;
'S gu 'n d' ailig me na pògan d'i,
'S cha ro d' a coir dad uaith'.

Oran na Comhachaig.

A Chomhachag bochd na froine,
A nochd is bronach do leabadh,
Ma bha u ann re linn Donnaghail,
Cha n iunadh ge trom leat t aigne.

'S co-aoise mise do'n daraig,
Bha na fhaillein ann fa choinnich,
'S ioma linn a chuir mi romham,
'S gur mi comhachag bochd na fròine.

Nois d'a thà u aoida,
Deansa t aoidid ris an t fhagart,
Ags innis dh' gun èradh,
Gach aon fgeul ga bheil agad.

Cha d' rinn mise bràid no brèugan,
Ma clòidh na tearmad a bhrìste,

Air m'fhear fèin cha d' rinn mi iumluas,
Gur cailleach bhochd iùnraig mise.

Chunncas mac a Bbrithe chalma,
Agus Feargus mor an gaisgeach,
Agus Torradan liath na froine,
Sin na laoch bha donhail taicail.

O'n thòisich u re feanchas,
A's èigin do leamhuinn nas faide,
Gu 'n ra 'n triur bha sin air foghnadh,
Ma 'n raibh Donnaghail an fan Fhearfaid.

Chunnaic mi Alastair carrach,
An Duine is alloile bha 'n Albainn,
'S minig a bha mi ga èisteachd,
'S e aig reiteach na'n tom fealga.

Chunnaic mi Aonghus na dheaghaidh,
Cha b' e sin raghuinn ba tàire,
'S ann fan Fhearfaid a bha thuinidh,
'Sroinn e muileann air allt Laraich.

Bu lìonar cogadh a's creachadh,
Bha 'n Lochabar ann fan uair sin,
Caite am biodh tufa gad' fhalach,
Eoin bhig na mala gruamaich.

A's ann a bha cuid do m' fhinridh,
Eadar ann Innse a's an Fhearfaid,
Bha cuid eile dhiu' ma'n dèathagh;
Bhiodh iad aig càbhach fa'n fheafgar.

'N uair a chichinnse dol feachad,
Na creachan agus am fuathas,
Bheirinn car beag far an rathaid,
'S bh'inn grathann fa chreig ghuanich.

Creag mo chridhe-se a chreag ghuanach,
Chreag an d' fhuair mi greis do m' àrach,

Creag na'n aighin 's na'n domh fiùbhlach,
A chreag aidhireach urail ianach.

Chreag ma'n iathadh an fhàoghaid,
Bu mhian leam a bhi ga taoghal,
'N uair bu bhinn guth gallain gaodhair,
A cur graidh gu gabhail chumhainn.

'S binn na h h iolarain ma bruachabh,
'S binn a cuachan 's binn a h eala,
A's binne na fin am blaoghan,
Ni an laoghan mean-bhreac ballach.

A's binn leam torann na'n dos,
Re uilin na'n corri-bheann cas,
'San ellid bhiorach is caol cos,
Ni fois fuidh duilleach ri-teas.

Gun do chèil aic ach an damh,
'S e 's muime dhi fèur a's cneamh,
Mathair an laogh mhean'-bhric mhir,
Bean an fhir mhal-rofgaich ghlain.

'Siùbhlach a dh' fhalbhas e raon,
Codal cha dean ann fa'n fmuir,
B' fhearr leis na plaide fui thaobh,
Bàr an fhraoich bhadanaich ùir.

Gur aluinn fgeamh an Daimh dhuinn,
Thearnas o shireadh na m beann,
Mac na h eilte ris an t fhonn,
Nach do chrom le spid a cheann.

Eilid bhinneach, mheargant, bhallach,
Odhar eangach uchd re h àrd,
Damh togbhalach croic-cheannach fgiamhach
Cronanach ceann-riadhach dearg.

Gur gafda a rithe tu fuas
Re leachduinn chruaigh a's i cas,

Moladh gach aon neach an cù,
Ach molams 'n tru tha dol as.

Creag mo chridhe-fe a chreag mhor,
'S ionmhuinn an lòn tha fuidh ceann,
'S annfa an lag tha air a cul,
Na machthir a's * mùr na'n gall.

M' annfachd beinn fheafgach nam fuaran,
'N riasgach o'n dean an damh rànán,
Chuireadh gaodhar is glan nuallan,
Feidh na'n ruaig gu h inbhir-mheorain.

B' annfa leam na dùrdan bodaich,
Os ceann lic aig eararadh sìl,
Bùirein an daimh 'm bi gne dhuinnid,
Air leacainn beinne 's e ri sìn.

'N uair bhùiris damh beinne bige,
'S a bheucas damh beinn na craige,
Freagraidh na daimh ud da cheile
'S thig feidh a' coire na fnaige.

Bha mi o'n rugadh mi riabh,
Ann an caidribh fhiagh a's earb',
Cha n fhachda mi dath air bian,
Ach buidhe, riadhach, a's dearg

Cha mhi fhin a fgaoil an comunn,
A bha eadar mi 's creag ghuanach,
Ach an aois ga'r to'irt o cheile,
Gur grathunn an fheil a fhuaras.

Si creag mo chridhe-fe chreag ghuanach,
A chreag dhuilleach, bhiolaireach, bhraonach,
Na 'n tulach àrd, aluinn, fiarach,
Gur cian a ghabh i o'n mhaorach.

F f

* Daingneach.

Cha

Cha mhinig a bha mi'g eisteachd,
 Re feitrich na muice mara,
 Ach 's tric a chuala mi moran,
 Do chrònanaich nan Damh allaidh.

Cha do chuir mi duil fan iasgach,
 Bhi ga iaraidh leis a mhadhar,
 'S mor gu'm b' annsa leam an fiaghach,
 'S bhi air falbh na'n sliabh is t fhaghar.

'S aoibhinn an obair an t shealg,
 'S àit a cuairt ann airde beachd,
 Gur binne a h, aidhir 's à fonn
 Na long a's i dol fuidh beairt.

Fad a bhithinn beo na mairinnn.
 Deo dheth 'n anam ann mo chorp,
 Dh' fhanainn am fochar an fheigh,
 Sin an spreidh ann robh mo thoirt.

C'àite an cualas ceol bu bhinne,
 Na mothar gaodhair mhoir a' teachd,
 Daimh sheanga na'n rith le gleann,
 Mìolchoin a' dol anna 's aft'.

'N uair a bha mi air an da chois,
 'S moch a fhiubhlain bhos a's thall,
 Ach anois on fhuair mi tri,
 Cha ghluais mi ach gu mìn mall.

Tha blagh mo bhogh' ann am uchd,
 Le aogh maol odhar is àit,
 Ife geanail 's mife gruamach,
 'S cruaiigh an diu nach buan an t fhlat.

'S truagh an diu nach beò an fheoghain,
 Gun ann ach an ceo do'n bhùidhinn,
 Leis 'm bu mhiannach gloir na'n gaodhar,
 Gun mheoghail gun òl gnn bhrithinn.

Bratach Alastair na'n Gleann,
 A strol faramach re crann,
 Suaic heantas soilleir shìol Chuinn,
 Nach d' chuir fuim ann clannabh gail.

'S ann an Cinn-ghiubhfaich na laidhe,
 Tha namhaid na graighe deirge,
 Lamh dheas a mharbhadh a bhradain,
 Bu mhath e 'n t shabaid na feirge.

Dh' fhag mi fan ruidhe fo shios,
 Am fear a b' olc dhomhfa bhas,
 'S tric a chuir e a thagradh an cruas,
 Ann cluais an Daimh chabrich ann fas

Raonull Macdhomhnuill ghlais,
 Fear a fhuair fòghlum gu deas,
 Deagh Mhac Dhonuill a chuil chais,
 Ni'm beo neach a charaig leis.

Alastair cridhe na'n gleann,
 Gun e bhi ann mor a chreach,
 'S tric a leag u air an tom,
 Mac na sonn leis a choin ghlais.

Alastair Mac Ailain mhoir,
 'S tric a mharbh fa bheinn na féigh,
 'Sa leanadh fad air an toir,
 Mo dhoigh gur Domhnullach treun.

A's Dòmhnùllach u gun mhearachd,
 Gur tu buinne geal na cruaghach,
 Gur càirdeach u do Chlannchattain,
 'S gur a dallt u don chreig ghuaaich.

Ma dh' fhàgadh Domhnuil a muigh,
 Na aonar a' tigh na fleagh,
 'S gearr a bhios gucag air bhuil,
 Luchd a chruigh biodh iad a stigh.

Mi'm fhuaidh air sìth bhruth na m beann,
 A coimhead air ceann loch a treig,
 Creag ghuanach am biodh an t sheàig,
 Griuan àrd am biodh na fèigh.

Chi mi na dubh-lochain uam,
 Chi mi chruach a's beinn bhreac,
 Chi mi strath Oiffian na m Fiann,
 Chi mi ghrian air meall nan leac.

Chi mi beinn iobhas gu àrd,
 Agus an càrn dearg re bun,
 A's coire beag eile re taobh,
 Chit a's munadh faoin as muir.

Gur ríomhach an coire dearg,
 Far 'm bu mhiannach leinn bhi fealg,
 Coir' na'n tulachanan fraoich,
 Innis na'n laogh 's na'n Damh garbh.

Chi mi braidh bhidin nan dòs,
 'N taobh fo bhos do fgura líth,
 Sgura càdipneach na'n Damh feang,
 Ionmhuinn leam an diu na chi.

Chi mi strath farfaing a chruigh,
 Far an labhar guth na'n fònn,
 A's coire creagach a mbaim,
 A' minig an tug mo làmh toll.

Chi mi garbh bheinn na'n damh donn,
 Agus flat bheinn na'n tom síth,
 Mar fin agus a'n leitir dhubh,
 'S tric a rinn mi fuil na' frí.

Soraidh gu beinn allta uam,
 O'n 'si fhuair urram na'm beann,
 Gu slios Loch-eireachd an fheigh,
 Gu'm b' ionmhuinn leam fèin bhi ann.

Thòir foraidh uam thun an Loch,
 Far am faic mi 'bhos a's thall,
 Gu uisge Leamhna na'n lach,
 Muime na'n laogh breac 's na meann.

S è Loch mo chrìdhfe an Loch,
 An Loch air am biodh n Lach,
 Agus iomad eala bhàn,
 'S bhìoidh iad a snàmh ma n feach,

Olaidh mi a' Trèig mo theann-fath,
 Na dhèidh cha-bhìodh mi fui' mhulad,
 Uisge glan na m fuaran fallain,
 O'n feang am fiagh a ní 'n langan.

'S buan an comunn gun bhrifteadh,
 Bha eadar mise 's an t uisge,
 Sùgh na mor bheann gun mhìsge,
 Mìse ga òl gun trosgèadh,

'S ann a bha an communn brìsteach,
 Eadar mise 's a chreag sheilich,
 Mìse gu brath cha dirich,
 Ife gu dilinn cha teirinn.

O labhair mi sibh gu lèir,
 Gabhaidh mi fhein dìbh mo chead,
 Dearmad cha dean mi fan àm,
 Air fiaghach ghleann na m beann beag.

Cead is truaighe ghabhas riàbh,
 Do 'n fhiaghach bu mhòr mo thoil,
 Cha 'n fhalbh le bogha fui' m' fgè,
 'S gu la bhràth cha leig mi coin:

Mìse a's tufa ghaothair bhàin,
 'S turfach air turas do 'n ealain,
 Chaill finn an tathunn 's an dàn,
 Ge d' bhà finn grathunn re ceanaill,

Thug a choille dhìotfa an earb',
 'S thug an tàrd dhìomfa na féigh,
 Cha n eil nàire dhùinn a Laoich,
 O'n luidhe an aois òirn le chèil'.

Aois cha n'èil u meachair.
 Ge nach fèadar leinn do sheachnadh,
 C'omaidh tu 'n duine dìreach,
 A dh' fhàs gu mìleanta gàfda.

Gearraichidh tu a fhaoghal,
 A's caolaichidh tu 'chafan,
 Fagaidh tu cheann gun deadach,
 'S ni u eadunn a chafadh.

A fhine chafaodunnach, pheallach,
 A shream-shuileach, odhar, èididh,
 Cum ma 'n leigin leat a lobhair,
 Mò bhogha thoirt dìom airèiginn.

O'n 's mi fhin ab' fhearr an airidh,
 Air mò bhogha ro-mhath iubhair,
 Na thusa aois bhothar sgallach,
 Bhios aig an teallach ad fhuidhe,

Labhair an aois a rithis,
 'S mo 's righinn tha thu leantail.
 Ris a bhogha sin a ghiùlan,
 'S gur mò bu chuibhte dhuit bàta.

Gabh thusa uamfa 'm batà,
 Aois ghrànda chairtidh na pléide,
 Cha leiginn mò bhogh' leatfa,
 Do mhathas na d'ar, eiginn.

'S iomadh laoch ab' fhearr na thusa,
 'S chág mìfe gu tuileach an-fhann,
 'S fhaobhach as a sheafamh,
 'S e na fhleafgach mainnmach.

Luinneag le Calum a Ghleinne.

*Mo Chailin donn òg 's mo nighean duth thogarrach,
Thogainn ort fonn 's neo thròm gu'n togainn,
Mo nighean duth gun iarraidh, mo bhràthar gan Togainn,
'S gan innsinn an t-àbhar, mu nach eil is gad Thogradh,
Mo nighean donn òg.*

G U bheil thu gu boidheach bàndaidh Banail
Gun chron ort fo'n ghrein, gun bhèum gun fgainir;
Gur gile thu fo d' lèine' na èiteag na mara,
'S tha chaoir agam fèin gun chèile' bhi ma' riut.
Mo Chailin, &c.

Gur muladach mi 's mi'n dèigh nach maith leam
Na dheanadh dhomh fà aig càch ga mhalairt;
Bhiodh d' athair an comhnaid 'g òl le caithream,
'Se eòlas n'an còrn a dh'fhag co-falabh.
Mo Chailin, &c.

Nan bithinn ag òl mu bhòrd na dithe
'S gu'n faichdinn mo mhìann 's mo chiall a' teighinn;
'S e 'n copan beg donn thogadh fònn air mo chriodha
'S cha d' ugainn mo bhriathar nach Ìaruum è rithift.
Mo Chailin, &c.

Bithidh bodaich na dùcha' ri bùirt 's ri fanaid,
A cànntainn rium fhein nach gèill mi dhainnis,
Ge d' tha mi gun sprèidh tha tèud re tharrainn
'S cha sguir mi do'n òl fad as beò mi air thalamh.
Mo Chailin, &c.

'S iomad bodachan gnù nach dùrig m' aithris,
Le theanal air sprèidh 's iad ga threigfinn a's t-earrach,
Nach cosg ann an bliodhna blaigh trian a ghalain
'S cha d' oir e fo'n ùir nì's mòta na bheir Calum.
Mo Chailin, &c.

Na'n bithinn air fèill 's na cèudan ma' rium
 Do chuideachda' chòir a dhola' drama';
 Gun fuidhinn mu bhòrd's gun traighinn mo shearag;
 'Scha duirt mo bhean riamh rium ach Dia leat a Chalum.
Mo Chailin, &c.

Ge d' tha mi gun fòr le h-òl's le h iomairt
 Air bheagan do nì le pris na mine';
 Tha m' fhòrtan aig Dia 's e fialaidh uime
 'S ma gheibh mi mo fhlàinte gun pàigh mi na shuir mi.
Mo Chailin, &c.

Ge mòr le cach a tha mi milleadh
 Cha d' thugainn mo bhòid nach òlainn tuilleadh;
 'Se gaol a bhi mòr tha m'fheoil a' fireadh;
 Tha 'n sgeul ud ri aithris air Calum a Ghleinne.

*Mo Chailin donn òg 's mo nighean duth thogarrach,
 Thogainn ort fenu 's neo-thròm gun togainn, &c.
 Mo nighean duth gun ìarraidh, mo bhriathar gan Togainn,
 'S gan innsinn an t-aobhar, mu nach eil is gad Thogradh,
 Mo Chailin donn òg, &c.*

Translation from A. R.

BHEIL fhios co chunna' mise an raoir,
 A teachd a nuas an t-fraid a'm' chòir;
 Mo ieannan fèin 'an breachdan ùr,
 Bo mhaifeach i' fa cùl mar òr;
 Thuirt mise buicheas d'an àir*,
 Nach d' iar luchd gaol a chuir 'an call;
 'S on tha do mhathair gun bhi d' chòir,
 Nach doir sinn fraid d'an bheinn ud thall.

A Cheit a ghàoil nach fhalbh thu leam,
 A's tag an Baile' fo gun tamb;
 Tha chaoille's gach gleann fo bliath gu tròm,
 'S an samhraidh feoltainn air gu caomh;

Bithidh

* Aòiche.

Bithidh fmeorach 's uifag air gach bac,
 'S an Eilit bheag le a meann 's a choill':
 'S gach ailein gorm a's lòn a's pairc,
 Bheir dhuit buan fhlaite 's beath oil.

Nis on thàn' an samhradh blà,
 'S a dhoirteas è a nuas a dhirùchd;
 Theid sinn gu taobh an aoilt gun tamh,
 A thrufadh lus mu bhun n'an stùchd;
 Gheibh sinn an neonain a's an creamh,
 'S a bhuigheag anns an lòn gu dlù;
 'S eig glachda' chèileadh laimh air laimh,
 Gun tuit sinn air a chòinich ùir.

'S a ghleannan chèutach bhrighear bhlá,
 'Tha' bharas taitneach m' Athar dlù;
 C'annu eafan lusach tlá,
 'S an beatha fásim'an cuairt mar bhù;
 'S an am d'an ghrèin bhì ard a's blá,
 Gu áite duthair gluaisidh sinn;
 'S a' m' lamhaibh glachda' mi thu trà,
 A's bhéir mi gaol a's pòg a's rùn.

Ceardach Mhic Luin.

LA dhuinn air Luachar Leobhar
 Do chearar chrogha do'n bhuighinn
 Mi fein *, is Oscar † is Daorghlas
 Bha Fionn fein ann, is b'è Mac-Cumhail.

Chunncas tighinn o'n mhagh
 An toglach mor is e air aòn chois
 Le chochal dubh, ciar-dubh craicion,
 Le cheann-bheirt lachdainn is i ruadh-mheing.

Bu ghranda coflas an èglaich,
 Bu ghranda sin agus bu duaicnidh,

* Ofsian.

† Diarmad.

Le chlogaid ceann-mhor cèutach,
Mar mhaol eidi' dh'fhàs duaicail.

4 Labhair ris Fionn Mac-Cumhail,
Mar dhuine bhiodh dol feachad ;
Cia i an tir am bheil do thuini'
Ghiulla le do chulai' chraicion.

5 Lun Mac-Liobhain, 's e m' ainm ceart,
Na 'm biodh agaibhse beachd fgeul orm,
'S gu 'm bithinn re obair Gobhainn
Aig Ri Lochlainn ann an Spaoili'.

6 Thainig mi gur cuir fo gheasaibh
O 's luchd sibh tha freasdal armaibh,
Sibh gu mo leantain buighinn shocair,
Siar gu dorfaibh mo Cheardaich.

7 Ciod am ball am bheil do Cheardach ?
Na 'm fearda sinne g'a faicfin ?
Faiceadh sibhse sin, ma dh' fhaodas,
Ach ma dh' fhaodas mise, cha'n fhaic sibh.

8 Sin n'ar chuaidh iad nan fiubhal,
Mar chuige mugha na luimedheirg
Air sliabh buidhe mar bheithir
Gu'n robh sinn' nar ceathrar buighnibh.

9 Bu bhuighinn dhiubh sin an Gobhainn
'S bu bhuighinn eile dhiubh Daorghlas,
Bha Fionn 'nar deidh san uair sin
Is beagan do dh'uaiflibh na Fèine.

10 Cha deanadh an Gobhain ach aon-cheum,
Thair gach gleannan faoin 'n robh fàfach
Cha ruigeadh oirne ach air eigin,
Cearb d'ar n' aedach sluas ar mafaibh.

11 Tearna gu urlar a choire
Dire re bealach na faothair ;

Fofa beag ort, ars' an Gobhain,
Druidfe romham arfa Daorghlas.

'S na fâg mi 'n dorfaibh do Cheardaich
Ann aite tean is mi'm aonar.

* * * * *

Fhuaras ann fin builg g'an feide
Fhuaras air eigin ceardach
Fhuaras ceathrar Goibhnibh re meirbhidh
Do dhaoine dairbhe mi dhealbhach.

Gu'n do labhair fear do na Goibhnibh
Gu grimeach agus ga gruamach
Co e am fear caol gun timeadh,
A fhineadh mach tinne Cruadhach.

Dubhairt Fionn fear fuafgla' na ceiste,
(An lamh nach teagamh 'fan fhiadhach)
Cha bhi 'n t ainm fin fgaoilte,
Bha Daorghlas air gus an uair fo.

Bha feachd lamhan air a Ghobhin
Agus feachd teanchair leobhar aotrom,
Na feachd ùird a bha gà spreige,
'S cha bu meas a fhreagra Caoilte.

Caoilte fear fhaire na Ceardaich,
Sgeul deirbhte gu'n troid e
Gu'm bu deirge na'n gual daraich
A fhuuadh, a toradh na h oibre.

Fhuaras ann fin na'n sìne,
Do armaibh dìreach daite
'S an coliana air an deanaibh
Do dh'armaibh sìnte na faiche.

Fead, agus Faoi' agus Fafdal,
Is a Chonnlann nic na Ceardaich,

'S an lann fhad' a bh'aig Diarmaid
'S ioma' la riamh a dhearbh i.

Agam fein a bha Déire na'n colag,
Bu mhor farum a truide
'S Mac-an-Lùin a bh'aig Mac-Cumbail,
Nach d' fhag fuigheal do fheoil dhaoine.

Gu'n do ghabh finne ma fhiubhal,
Ghabhail fgeula do Rì Lochlan ;
Sin n'ar labhair an Rì uafal,
Le neart fuairc mar bu chuma.

22 Cha tugamaid air bhur eagal
Sgeul do fheifir do'r buighinn
Gu na thog finn na sleaghan
'S gu'm b'ann re aghaidh na'm bratach.

23 Bha iadsan ann na'n feachd cathan,
Cha do smuainich flath re teiche
Ach air lar na foide fineadh,
Cha robh finne ann ach feifir.

24 Bu dithis diubh fin mis ; agus Caoilte
'S bu triuir dhiubh Faolan feall,
Eu cheathrar dhiubh Fionn air thoiseach,
'S bu chuigear dhiubh an t Oskar calma.

25 B' e fheifir Goll Mac-Mòrna,
Nach d' fhuiling tàir re m' chùine
Togaibh mi tuile dheth 'n àireamh,
O chuaidh 'n Fheinn gu fodra'.

26 Bu mhath mi la na teann-ruith
Ann am Ceardaich Lònaich Llubhain.
An nochd 's anmhann mo chàil
An dèis a bhì 'g rìreamh na buighne.

ORAN cumhadh Choire-'n eaf-a leis a Phiobaire
dhall.

Na' n' diu a' fàg' ail na tìre,
Na' n' d' bhal na frìgh air' a leath-taobh,
Na' n' d' fìg gun airgid mo phòca.
Crann mo ftoir bhi fuidh na leacabh.

'S mi ag gràighe 'n alltain riabhaich,
Aig iaraidh gu beallach na fèatha,
Far am bi Damh dearg na cròice
M' fhèill-eoin-roid a dol san dànsuair.

'S mi 'g iaraidh gu Coire an eafa,
Far a minig 'n do sgapadh fùdar,
Far am biodh miol-choin ga 'n teirbairt,
Cur mac na h èilte gu dhùbhlian.

'Coire gun easbhuidh gun iomrall,
'S tric a bha Reabard ma d' chomraich,
Cha n'eil uair a ni mi t imradh,
Nach tuit mo chridhe gu trom-chràdh.

'S è fin mise coire an eafa,
Tha mi seafamh mar a b' àbhaist,
Ma thà thufa an t fhear ealain,
Cluinneamid annas do làimhe.

An aill leat mise a rufgadh ceoil dhuit,
'S mi am thuidhe mar ched air bealach,
Gun speis aig duine tha beò dhiom,
O'n chuaidh an Còirneilair fuidh thalamh.

Mo chreach mo thùrsa 's mo thruaighe,
Ga chuir san uair so dhomh ann fhìre,
Mhuintir a chumadh rium uaisle,
Bhi 'n diu ann fan uaigh ga m dhi-fe.

Na'n creide tu uam a choire,
 Gur e doran fad air m' inntinn,
 'S cuid mhoir e dh' abhar mo lei-sgail,
 Nach urrain mi feafa re feinn duit.

Meafar dhomh gur tu mac Ruairidh,
 Chunaic mi marris a Chòirneal,
 'N uair a bha è beo na bheatha,
 Bu mhian leis do leathaid na sheòmar.

Bu lion'ar do mhaithin na h Eirinn,
 Thigeadh gu m' rèlain le h eàlaidh,
 Sheinneadh Ruairidh dall dhomh fàilte,
 Bhiodh mac Aoidh 's a chairdin mar ris.

O'n tha thufa a' caoidh na'n armunn,
 Leis am b' abhàist bhi' ga d' thaghal,
 Gu 'n feinnims' eàlain gun duais duit,
 Ge fada uam 's mi gun fhradharc,

'S lìonar caochladh teachd san t shaobhal,
 Agus aobhar gu bhi dubhach,
 Ma sheinneadh san uair sin dhuit failte,
 Seinnear an tra so dhuit cumha.

'S è sin ceòl is binne thruaighe,
 Chualas o linn mhic Aoidh is Dhòmhnuille,
 'S fàda mhairis è na 'm chluafabh,
 An fhuam a bh' aig tathunn do mheòirin.

Beannachd dhuit agus buaidh làrach,
 Ann 's gach aite 'n dean u feafamh,
 Air son do phuirt bhlasda dhionach,
 Sa ghrian aig teannachd re feafgar.

'S grianach t uirfin fèin a Choire,
 'S gun fhèidh a' tearnachd gu d' Bhaile,
 'S iomad neach da m b' fhiach do mholadh,
 Do chliath chorrach, bhia'char, bhainneach.

Do chlob do bhorrán do mhìnteach,
Do fhlios a choire gur lianach,
Lubach, luitheach, daite dìonach,
'S fàgach do chuilidh 's gur fiarach.

Tha t'èideadh uil air dhreach a chanaich,
Cìreain do mhullaich cha chreannaich,
Far 'm bi' na fèigh gu torach,
'G èiridh faramach ma d' fhireach.

Sleamhuin fhios fhad do fhliochd araich,
Gun an gart na'n cal ma t'iofail,
Mangach, mabhach, aoghach, tearnach,
Graidheach craiceach fradharc frithe.

Nòineineach, gucagach, mealach,
Lòineineach, lufanach, iumaidh,
'S bòrcach do ghorm luachair bh'èalaich,
Gun fhuachd re doinionn ach cireach.

Simragach, fealbhadhach, duilleach,
Min-leachdach gorm-fhlèiteach gleannach,
Biachar, riabhach, riafgach, luidheach,
Le 'n dilte cuideachd gun cheannach.

'S fcuirtail leam gabhail do bhraighe,
Biolaire 't uifge ma t'innfìbh,
Miodar maghach, cnochdach cathair,
Gu breac blathair ann uchd min fheoir.

Gu gormanach, tolmanach, aluin,
Lochach, lachach, dofach, crai-ghia'ch,
Gadnarach, faghaideach, braicach,
'G imain na h eilid gu namhaid.

Bùireineach, dubharach, bruachach,
Fradharcach, cròic-cheannach, uallach,
Fèirneineach uifg na 'm fuaran,
Grad ghaifgeant' air ghasgan cruallaich.

Balg fhuileach faileantadh, biorach,
Sheangfhronach, eanglarach,
'S an anmoch is meanbh-luath fireadh,
Air mhìre a' dìreadh fa chòire.

'Sa mhadin aig èiridh le'r miolchoin,
Gu muirneach, maifeach, gasda, gnìomhach,
Lubach, leacach, sgiamhach,
Carach, cabrach, cnagach, fiamhach.

'Nam da'n Ghrèin dol air a h uilinn,
Gu fuilteach, rèubach, glèusda, gunnach,
Snapach, armach, calgach, ullamh,
Riachach, marbhach, tarbhach, giullach.

'Nam dhuinn bhi' tearna gu d' rètlain,
Teinnteach, cainteach, cainnleach, cèireach,
Fionach, cornach, ceòlar, tèudach,
Ordail, eòlach, 'g òl le rèite.

Sguiridh mi nois dhìot a choire,
O'n tha mi toilicht do d' sheanachas,
Sguiridh mise fhiubhal t aonaich,
Gu's an tig mac Aoidh do dh Albain.

Ach 's è mo dhùrachid dhuit a Choire,
O'n 's mor mo dhùil re dol tharad,
O'n tha finn tuifeach fa mhunadh,
Biodh mid a' triall thun a Bhaile.

ORAN le Uilliam Mac Coinnich, do inghean
Choinnich ruaidh mhic fir na Comraic.

S Cianail m' zigne ó na mhaduinn,
Ghabh mi cead do 'n ribhin,
Tì Chomh-thaitneach riut cha'n fhaic mi
Ann an dreach no fiamhachd ;
Bu trian do m' lòn do bhriathribh beòil
A teachd mar cheol a sìoth-bhruth,

'S an t fheirc atà'nad' bhraighe bán,
A thaisg mo ghràdh gu diomhair.

Ciochan corrach, lìonta foluis,
Air do bhroilleach rè ghlan;
Do sheang-shlios fallain mar an eala,
Na mar chanach sleibhe;
Bas ionmhuinn caoin na'n geal mheur caol,
A' dealbh na'n craobh air pèurlain,
'S tu fialaigh glic 's do chiall gun tig,
Air diamhaireachd na rèultan.

Do bhràighe gle-gheal mar ghath grèine;
'T aghaidh re ghlan mhòthar;
Tiunnail t eug'ais tearc re fhèatuin,
Gur tu rèul na n òighean;
Gur bachlach, dualach, casbhui, cuachach,
'T' fhalt ma'n cuairt ann òrdubh;
'S ann tha gach ciobh mar fhàin air fniamh,
'S gach aon air fiamh an òir dhiubh.

Inghean aingil na rosg malla,
'S na'n gruaigh glan tha narach;
Dà fhùil ghorm mheallach, fuid chaol mala,
'S gach aon a' mhealladh graidh dhiubh;
Tha maise ad ghnuis, gun easbhuidh muirn;
Beul meachair ciuin ni maran;
Do bhriodal caomh, 's do loinn mairion,
A rinn mo ghaol-fa thàradh.

Corp seamhaidh bàn, cho-lìonas gràdh
Gach tì a tharbhich iul ort;
'S ann tha do shnugh, to'rt bàr air sluagh,
'S tu 'n ainneir shuairc chluiteach;
Do dheas chalpannan ro dhealbhadh,
Gun bhì' meanbh na domhail;
Troigh chruinn chòmhnárd' fhalbhas mòthar,
Nach dean fèoin' a lùbadh.

Choimh glain is tù 's neo-shoilleir dhùinn,
 'S mar gheallach u 'n tùs èiridh ;
 Bèul tana dearg mùint' 's anail chùbhraidh,
 'S tiùnnail u do Vènus.
 'S e chrùn do thlachd deud mùirn mar chaitc,
 Air a dhluth a ceart re chèile,
 O' n tig an t oran, èatrom ceolmhor,
 Mar an fmeorach chèitain.

O thla nan dùl tùs rath' fhuair thu,
 Bhiodh modhail, ciùin gun àrdan ;
 Tha iochd is cliù, as loinn, as mùirn
 Air a ghlaoidh dlù re d' nàdor ;
 'S tu air do bhuaib a freamh na'm buagh,
 Do 'n trèun fhuil uafail ftaoil ;
 U fialaidh pailt ann gnìomh fan tlachd,
 'S do chiall co-fhreip rè t àilteachd.

Os cionn t àilteachd riàbh cha dàinig
 Gnùis o laimh na trianaid ;
 Gur foilleir dhùinn, 'n uair rinneadh thu,
 Nach robh na Dùilin diamhain ;
 Ur riomhin thlà 's ro rioghail gna's,
 Do dhìlfìn graidh tha lion'ar ;
 A ghèug na m buàgh, ge cian mi bhuat,
 Na gèill-fa chluain luchd mì-ruin.

Mi cian o d' chaidribh, 's buan dhomh fhaidid,
 Dh' fhàg fùd m' aigne pìanail ;
 Ofnadh ghna gun fhois gun tamh,
 A fhois gach blàth do m' fhion-fhuil.
 'S e bhrosnaich deoir 's a chlaoidh mo threòir
 An ribhinn òg fo thrial uain ;
 'S tu 's trom a dh' fhag mi, oigh mo ghràidh,
 Le d' bhron atà mi cianail.

Oran le Oig-mhnaoi d' a Leannan.

GUR e m' anam is m' eudail
 Chaidh a ce do Ghieann-garradh ;

Fear na gruaig' mar an t òr
'S na poig air bhlas meala.

Ho ao o ho u o

Ho ao o ho u o

I ri ri o ho ao o

I ri ri 's i o dhiali o.

Fear na gruaig, &c.

'S tu 's fhearr do 'n tig deise
Do na sheafamh air thalamb,
Ho ao o, &c.

'S tu 's fhearr do 'n tig culaddh
Do na chunna mi dh' fhearuibh.

Coitain Lunduinneach du-ghorm,
'S biaidh na cruintain ga cheannach.

'S tu 's fearr do 'n tig ofan
'S brog fhocrach nam barr-iall.

'Nuair a rigeadh tu 'n fheill
'S e mo ghear-s' a thig dhathigh.

Mo chrìofan, mo chire
'S mo ftiomag chaol cheangail.

Mo lamhainne boidheach
'S deis oir air am barruibh.
Mo sporan donn iallach
Mar re scian nan cas aineamh.

Thig mò chrios a Dun eudain
'S mo bhreid a Dun-chailleunn.

Cuim am biodhmaid gun eadail
Agus ni aig na Gallaibh?

Gheibh sinn Crobh as a Mhaorann
Agus Caoirich a Gallamh.

'S an a bhios sinn ga 'n arach
Air airidh 'm Braidh-raineach.

Ann am bothan an t fagraidh
'S gur e bu dhuna' dha barrach.

Bhiodh a chuag 's an smudan
Ag gabhail ciuil duinn air chrannaibh.

Bhiodh an damh donn fa bhuireadh
Gar dufgadh fa mhaduin *.

A Bhainnis bhan, le Fear Srath-mhaifidh.

AIR FÖNN.

*Mo rùn air a chomunn ud
Cha fómolta neo-thomadach,
Mo dhùrachd do 'n chomunn ud
Gun bhò gun bholla gann doibh †.*

AN cuala' sibhs' a bhainnis bhàn,
Bh'aig Eohban Mac-Dhùghail Dia-mairt,
Ann am Pachd-ulla gu h ard
Aig na thràigh iad angar.

'Nuair a thainig iad a nios
Rinn iad ath-chuinge re Brian
Iad a bhi uille co-liath,
Re ciabhag Fhir na bainse.

Labhair Fear na bainse fein
Tha dath airgid oirn' gu leir
Ciod an cron tha oirn fui' 'n ghrein
Mar dean fear-beurra rann oirn.

Thuir

* Le Jagan. † Pacculla. ‡ Orr.

Thuirt Paul Mac-Mhuirich gu fòil
 Agam-fa 'ta bhratach fhroil
 Is mar fguir am Bàrd ga fgleo
 Mar tha mi beo theid freang air.

Thuirt an Cleireach gu dàn'
 Agam-fa 'ta ceart thair chàch;
 Theid am Ministair am' phairt
 'S gun d' theid am Bàrd fa Bhrangas.
 Thuirt am Maighfidir-Scoile liath
 Mu 'se gleus air mhas a mhiann,
 Mo roghuinn-s' e th'air feachd ciad
 'S i cheaird bha riamh cuir ann damh.

Thu'irt fear bu dàine na càch
 Agam cha'n'eil speis d'ar dàn,
 Eiribh 's cuimt' * an t urlar blà'
 'S gu'n lion mo lamh-fa dram dhuibh.

Dh'eirich iad uil co Lhras
 'S ann an fud bha farum chos,
 Mar gu'm biodh an *Troup* ghlas,
 Ag dol am baiteal *Frangach*.

Cha di-chuimhnich mi gu bràth
 Gus an d' theid mo chridh o 'n lar
 Comunn ciar-duth glas mo graidh
 A bha fan am fo dannfadh.

Duanag.

CHUNA' mise mo leannan
 'S cha d' aithnich é 'n de mi.

Na bi u i borin, o

O bo chall eile

Na bi u i borin o.

Cha

Cha d' fhiosraich, cha d' fharraid,
 Cha d' ghabh e mo fgeula.

Na h u, &c.

Cha bann aig bha choire,
 Ach nach d' fhuirich mi fhein ris.

Gu'n cinnich an Domhnach
 Le Clann-Domhnuil nan geur lann.

Luchd na'm boghanna iudhair
 Chuiridh fiubhal fuidh fhaighdibh.

Luchd nan claidheanna geala
 Chuireadh faileas re grein diubh.

Luchd nam musgaide tromabh
 Chumail coinneamh re cheile.

Thug sibh mionnan a Bhiobail
 Ann frath iosal uilt-eirinn.

Nach d' re' cloidheamh an duille
 Gus an cruinte Rìgh feumus.

Oran le oigh d'a leannan, a bha 'n cunntart a
 treigeadh.

TRÌ nithean gun iarraidh
 'S e eagal, is iadach is gaol,
 'S bu bheag a chuis mhallaidh
 Ge d' ghlacadh leis mis air a h aon,
 'S a liuthad bean uafal
 A fhuaras fa chiont ud robh mi,
 A thug an gaol fuadain
 Air ro bheagan duaise ga chionn.

Fàil irin illirinn uillirinn.

Oro lasidh

Gruaidh

*Cruaidh fhortan gun fhios
A dh'fhag mise fo thruim do ghaoil.*

Bu laoghaid mo thamailt
Na m' b' earruinn a b' fhearr a bhiodh ann,
Ach dubh chail' a bhuachair
'Nuair ghlacadh i buarach na laimh;
'Nuair a thig an droch earrach
'S a chaillear an ni ann sa ghleann,
Biaidh aois' air an tulaich
Gun tuille ga bunailteas ann.
Fail irinn, &c.

Fhir a dhireas am beallach
Beir mo shoruigh d' an ghleann o thuath
Is innis do m' leannan,
Gur mairionn an gaol 's gur buan
Fear eile cha ghabh mi
'S cha 'n fhuiling mi rium a luaidh;
Gus an dean thu ghaoil m' aicheadh,
Cha chreid mi o chach gur fuath.

Mur d' thig thu fein tuilleadh
Gur taitneach ata mo chliu,
Cha d' rinn mi riut comunn
'S cha do luidh mi leat riamh an cuil,
Cha ghabhain bonn maslaidh
O dhuine chuir *ad* air a chrùn,
Bha m' intinn cho beachdail
'S gu'n smachduichinn gaol nach b'fhiu.

Mur d' thig thu fein tuilleadh
Gur aithneamh 'm mhalairt a bh'ann,
Nach robh mi cho beairteach
Re cailinn an achaidh ud thall
Cha toirinn mo mheifneach,
Mo ghliocas is gnìomh mo lamh
Air buaile chrobh ballach
Is cailinn gun iul nan ceann.

Fhir nan gorm fhuille meallach
 O'n ghleannan am biodh an ceo,
 Ga 'm biodh a chaoin mhala
 Mar chanach an t fleibh fo dhriuchd ;
 Nuar rachadh tu air h uillinn
 Bhiodh Fear dhireadh nan stùc,
 'S nam biodh do ghaol mar riut
 Cha b' aireach an ceile leam thu.

Cha b' ann air fon gaduichd
 No idir mar thailceas air spreidh,
 Cha b' ann do fhiol bhodach
 Bha m' ofna cho trom ad dhiaidh,
 Sar mhac an duin' uafail
 Fhuair buaidh air an duthaich gu leir
 Ge do bhithnaid falaunh
 'S ioma caraid a chitheadh oirn feum.

'S truadh nach bheil mi 's mo leannan
 'S a chrannaig air stiuireadh le gaoith,
 No 'm buthaig bhig bharraich
 Aig imeal na mara fo thuinn,
 No 'n loistean d' an darach
 Aig taobh na mara o thuath,
 Gun chuimhn' air a chailinn
 A dh' fhag mi an caraibh chruidh laoidh.

Oran do Mhac Baroin nan Crun an Arafraig.

AN diu 's mor lium a ghaoth
 Th' aig buigheann mo ghaoil
 Air ruidheacluibh faoin gun aird orra.

'S tu m' anam 's mo ruin
 Mar ai-leus an t iuil,
 Mhic Baroin nan Crun air Arafraig :

A mhic an Athar gun ghruaim
 Air an-ro mbor mo luaidh,
 Gu h-àrdallam 's gach uair flainte dhuibh.

Clann Domhnuill mo ruin
Luchd a dhioladh nan crun,
Bheirin tofach air thus failte dhuibh.

Sud an comunn gun gho
Ga 'm bu chomus an t ol,
'Nuair a shuidheadh na h oig san tabhairne.

Dream eile fo dheas
Gu'n eirgheadh sud leat
Clann Neil cha b' e 'n treas fagalach.

Siol Dughaill a ris,
Fir ura 's mor pris
'S iad nach fhuilngeadh an spid thamailteach.

Mac Mhic Mhaftair oig
O Chaisteal an t froim,
'S Mac Ionmhuinn o'n Chro 's gu'm fheird sibh e

Thig sud oirn a nall
Mar sud anns gach am,
Fir mhuideart nar ceann is Arasaig.

B' ait leam fud or r'a sheinn
Ga 'm bu Thormaideach treun,
Siol Torcuill o'n Bheinn 's o'n Bhana leat.

Ri gu 'm b' ait leam bhur cliu
Dhol farfuing 's gach taobh,
'S e 'm pailteas a's tus natuir dhuibh.

'N taobh eile d'an chaol,
Cuim an ceilinn na laoich,
Tha Mac-Coinnich 's Mac-Aoidh cairdeach dhuibh.

Clann Ghill-Eoin nan tur,
Cha mhearachd da m' run,
O 's fean agus ur bhur cairdeis riu.

Ach beir foruidh no dho
 Da m' Ghraugaich ghil oig,
 Ann di-chuimhn' da m' dheoin cha 'n fhagàin i.

Ach nam faighin o m' Rìgh
 Mar thaghain damh fhein
 Cha chluinninn fhein gnìomh bhur naire chaoidh.

Duan a Mhuireartuich, no Mhuileartuich.

LATHA d' an Fheinn air tulaich fhoir
 Ag amharc Eirinn nu'n timchioll
 Chunnairc iad ag teachd air fonn
 An t arracht eitidh creathoil crom.

2 'S e b' ainm d' an fhuath nach robh tiom
 Am Muireartach maol ruadh Muingeann
 Bha eadan du-ghlas air dhreach guail
 Bha deud a charbuid claon ruadh.

3 Bha aon fuil ghlogach na cheann
 S bu luaithe e na rionnach maodhair
 Bha greann ghlas-dubh air a cheann
 Mar choille chrionuich fo chrith-reo.

4 Re faic'inn na Feinne bu mhor goil
 Shantuich a bheist a bhith nan innis
 An tofach mireadh agus air
 Rinneadh leis gean gun chomain,
 5 Mharbh e le abhachd ceud laoch
 'S a ghaire na gharbh chraos.

6 O loch nan Cuach thainig mi
 Gu teith diomafach deadh dhian,
 Ceill as gach aon fhear fa chath
 Gur e dh' iar am fuath gu comhrag.

7 Fear is fear mar chemtrig cheud
 Chuireadh an rìgh dh' fhios na beist,

'S mar ruitheadh a mhùir-chlach muigh
Mharbhadh am Muireartach Muingeann.

8 C'ait am bheil fir a's fear na fud;
'S e labhair am Muireartach Muingeann,
San tìr fan tainig mi chugaibh,
Mhic Cumhaill, gu grain nan oilein.

9 Chuirinn-fe fad air do laimh
A Mhuileartuich Mhuingeann chlaoin chaim,
Air seath luchd' chumail nan còin
Na bith oirne ga d' mhaoitheadh.

10 Gheibh thu cumhadh 's gabh sìth,
'Thuir Mac Cumhaill an t ard rìgh,
Deich ceud ubhall d' an òr ghlan
'S tog dh'inn a chulanuichnan coin.

11 Ge d' gheabhuinn-fe brìgh Eirinn uile
A h or a h airgiod 's ah ionmhas
B' fhearr leam fo chosgairt mò fàleagh
Oscar, is Raoine, is Cairioll.

12 Labhair laoch nach d'fhuiling tair
Mac Mornai d'am b' ainm Conan,
Caillidh tu dos a chinn chrìin
Re deagh Mhac Oiffain d' fhoir rìgh.

13 B' afadh dhuit ord crothadh nan cloch
A chagnadh fo d' dheudaich
Na comhrug nam Fiann fuileach
Air nach do bhuaidhaich aon duine.

14 Dh'eir'ich Fionn flath na Feinne,
Nuair chunnaic e colg na beiste
Dh'eir'ich Oiffain flath nam fear
Dh'eir'ich Oscar agus Iulunn.

15 Dh'eir'ich Ceothach nan arm nuadh
Dh'eir'ich fud is Raoine ruadh

16 Dh'eir'ich Ciar-dhubh Mac Brabh
 Dh'eir'ich Art Mac Morain nam Mionn,
 Dh'eir'ich diais a b' aluin dreach
 Cuchuluinn is Faolan neo mheas.

17 Dh'eir'ich na laoiach nach bu tiom
 Laoich Mhic Cumhaill nan arm grinna
 Rinn iad cro chum a chatha mhoir
 Mu'n arracht air faiche nan seola.

18 A cheathrar laoch a b' fhearr san fheinn,
 Chomhruigeadh e iad gu leir
 Is fhrithealadh e iad mu'n feach
 Mar ghath raiinne na lafrach.

19 Thachair Mac Cumhaill an aigh
 Is a bheiste laimh air laimh ;
 Bha taobh a cholla re guin bualuidh,
 Bha braon d' a fhuil air na fraochuibh.

20 Thuit am Muileartaeh leis an righ,
 Ach ma thuit cha b' ann gun stri
 Deuchainn cha d' fhuair e mar sin
 O la ceardaich Loin Mhic Libhainn.

21 Dh'fhalbh an Gobhain leis a bhrigh
 Gu teach athar an aird righ ;
 Rinneadh beud, deir Gobhain nan cuan,
 Mharbhadh am Muireartach ruadh.

22 A righ Beatha dhuit is nair
 Ar faruchadh le luchd aon oilein.

23 Mur do loisg teine, mur do bhath tonn,
 Mur do shluig muir leathann lom,
 Cha robh do dhaoineibh air domhain
 Na Mharbhadh am Muileartaeh Muingeann.

24 Cha b'e mharbh e ach an Fhiann
 Buidheann leis nach gabhadh siamh ;

Cha d' theid fuath na airrachtas
O'n t fluagh aluin fhalt-bhuidhe chas.

23 Bheir mise briathar a ris
Ma mharbhadh am Muileartach min
Nach tog mi do Eirinn aigh
Tom, innis, no oilein;

26 Nach tog mi an corruibh mo long
Eirinn chorranta cho-throm
Cuiream breabanuich air muir
Ga togbhail as a tonn-bhalla,
27 Crocain chroma re tir
Ga tarring as a taibhe.

28 Is mor an luach do loingis bhain
Eirinn uile a dh' aon laimh
'S nach deachaidh loingear air fal
A thogadh cuige do dh' Eirinn.

29 Chuir e fios gu flathaibh Fail
Am Muireartach fhaotain da slan
No barra brigh Eirinn uile
Eadar mhac righ is aon duine.

30 Gabh mo chomhairle, 's in choir
Labhair Mac Cumhail mhic Trein-mhoir,
Is fearr or cruinte nan clach
Na comhrag nam Fiann fuileach.

Marbhadh, no Fionnghuill Ghlinne-cumhainn.

L AMH Dhia leinn * a fhaoghail!
Tha thu carach mar chaochladh nan fian;
Beirt nach guidheamaid fhaotuin,
'Taid † na fruthuidh ag taom ‡ oirn anios;
'S a chneadh fein air gach aobhar,
Bhios gach duine ag caoineadh 's e tinn,

Breith

* Marbh-phagort. † Marb na. ‡ aomadh.

Breth Mhic-fambain * r 'ar n aois oirn †
S iad ag gleac rinn o thaobh cuil ar cinn.

A Rìgh fheartuich na greine
A tha 'n cathair na feile dean sìth
Re cloinn an fhir a bha ceutach
'S nach bu chosfach re feileagan crìon ;
'Nuair a thogtadh leat bratach
Nan crann caol, nan frol daite 's nam piob
Bhiodh mnaoi ag caoidh le fuaim bhas
O neart laoch nan arm scaiteach san strì.

Gheibhte aignidh duin' uafail
Aig a bhail' agus uaidh' agad beo,
Cha b' i ghèire gun tuigse
Bha fa bheul bu neo thuisliche gloir,
Ceann na ceille 's na cuideachd
Ge d' rinn eacoruich cuspoir do t fheoil
Cha b' e 'm breugair a mhurtadh ‡
Aig luchd a sheideadh am pluice mu d' stol.

Fear mòr bu mhaith cumadh,
Bu neo scathach an curuidh gun ghiomh
Cha robh barr aig mac duin' ort
Ann an aille no 'n uiricleadh § cinn
Ann fa bhlar fhuair thu urram
Toirt cath' laidir an cumasg an rìgh ;
Mo sgeul, craiteach am fulach
Bha 's tìgh chlair || an robh furan nam beus.

Cha robh do chridhe mar dhreugan
Tarruing sliغه na h ea-coir a' d' chuis
'S tu le d' chloidheamh aig eiridh
As leith t athar 's rìgh seumus a chruin ;
'Taid ann Albainn 's ann Eirinn
Luchd a thaithich 's a reiteach do chuis,
Bìaidh la eile ga dheuchuin
'S tu d' luidhe an ceiste san uir.

Thrus

* fambain. † air faoidhin. ‡ Cha b' e 'm breugaire Murtaidh
bh'aig. § Gun uiricleadh cinn. || tìgh-lair an robh iomairt.
gam piob.

Thrus do chinneadh r' a cheile
 Dheanamh coinne an de ann fan dùn;
 Cha d' aithris thu sgeula,
 Fhir a b' urra a reiteach gach cuis;
 Eite dhaingeann an sgeith thu,
 'S am baranta treun air an cul;
 Biaidh la eile ga reiteach
 'S mise druìdt' fo dheilibh fan uir.

Cha b' i sud an fluil shalach
 A chaidh dhortadh le falachd * fa ghleann,
 A liughad umuidh mar ghearrann,
 Bha cuir fuduir na dhionnuibh mu 'r ceann!
 A Rìgh dhuluich nan aingeal
 Gabhfa curam d' ar 'n anam-ainn thall
 Chaidh ar cuntus an tanaid
 O gharbh dhufgadh na malart a bh' ann.

B' iad mo ghradh na cuirp gheala
 Bha gu fiughantach, fearoil, neo-chrion;
 'S mairg a chunnairc bhur n uailfin
 Dol fo bhinne luchd fuathadh an lìn;
 Na 'm biodhmaid uile 'nar armuibh
 Mu 'n do chruinnich an t fealg ud da'n tìr,
 Bhiodh luchdcho tacha dearga
 Gun dol tuille' do dh' armailt an rìgh.

Cha robh gnothach aig leighibh
 Dol a leigheas nan creuchd a bha slan,
 Ag call am fola fo 'n leintibh
 Sud na fir bu mhor feileachd roimh dhaimh †
 Na'm b'e cothrom na Feinne.
 A bhiodh edir sibh fein 's Clann-Gall

Bhiodh

* Gu talamh, air talamh, le faileachd.

† Cha d'fhuair sibh riamh leigh a
 Dhol a leigheas bhr creuchd gu bhì slan,
 Ach call am fola fo'n leintibh
 Bha na fir bu mhor feil' re luchd dhàn.

Bhiodh coin fhalach an t fleibhe
Gairfinn molach air chreabhugan chaich.

Cha b'e cruadal bhur cridhe
Choifinn buaidh dhuibh air fithinn * mo run
Ag tilgeadh luaighe na frithibh,
Sud an uair a bha mi-shealbhach † dhuinn
Edir uaislin is mhithin
Sud an uair a bha ruidh oirn o thus
O's i 'n uaigh ar ceann uighe
Biaidh na fluaistin ag frithealadh dhuinn.

Cha bu chorcana gioraig
Chumail comhward an flinnein roimh chach
Uaidh 'n la thoifich an iomairt
Chaill Clann-domhnuill ceann fineadh no dha ;
'N gleacair og ar Ceann-cinnidh
Chuir a dhochas an smioruibh a chnamh ;
Gheabhadh coicare biora
Rogha spoig o dheagh spionna a lamb.

Luchd a thraoghadh nam buideal
Bheireadh earach a ruban do 'n fhion
'Nuair a tharladh sibh cuideachd
Bu neo-bhrudeil mu 'n chupan ud sibh
Aig iomairt thaileafg is chluichidh
Air a chlar bu neo thruineil bhur gnìomh ;
Cha bu cheaird a meafg truid sibh
'Nam paidheadh na cuideachd 's ga 'n diol,

Gu'm bheil mife fo mhulad
Ag amharc bhur gunna air steill,
Sar ghiomanach uilamh
Leis an cinneadh an fhuil ann sa bheinn ;
'Ann am frith nan damh mullaich
Far an deantar libh munafg air feilg ;
Ge bu tric sibh gan rufgadh
Cha d' iar sibh riann curtas sna bein.

* Buidhinn. † Mìo-altrach. Mìo-thiorach.

Cha bu fealpuirín gealtach
 A bhíodh ag maoidheadh an gaisge gach la,
 Tha fan oilein nan ceadal
 Is nach duifg gus am faicear am brath;
 Luchd a dhireadh nan éit-bheann
 Le 'n cuilbheiribh gleuif' air an laimh
 'S líonar fear nach d' fheud eiridh
 Bha na ghiomanach treun air a h earr.

Ata mise lan artneil
 Re am a bhith faicinn bhur beann,
 Cha luidh' mo chuidh curaim
 Re bhith cuimhneach bhur duchanna thall;
 Mura bhíodh dhamh mar thachair
 Is ann leomfa gu 'm b' ait a dhol ann,
 Ach gu'n tainig * a chreach oirn
 Mar gu 'n ruitheadh † a chlach leis a ghleann.

Is líon ar fear faraid ‡
 Th' aig tighearn' og loch-nan-eala fo th' ann,
 Edir ceann Locha-raineach,
 Rugha-fhleite 's bun gharaidh nam beann:
 Bha thu t fheichean gle dhaingeann
 Far an eisdte re d' theanga an caint,
 Mar earball § peacoig ga tharruing
 'S mar ghath reubaidh na nathrach gu feall ||.

Leum an stiuir bharr a chlaiginn
 Le muir fuigh 's gun sinn ath-chainteach dho,
 Dh' fhalbh na crainn 's na buill-bheirte,
 'S leig sinn ullach na slait air an fgoid **;
 'S bochd an dufgadh fa mhaduinn
 So fhuair sinn gu grad a theachd oirn;
 Ma gheabh sinn uine r'a fhaicinn ††,
 Bheir sinn fucadh mu'n seac air a chloth.

K k

Oran

* Gus an d'thainig. † Tuiteadh. ‡ Molaidh. § Ga'm bíodh feich-
 iondas dhaingeann, 's nach eisteadh re maithibh na caint. || Eite,
 pheann ga taruing. ** Reubta na nathrach gu call. †† A fcoid.

Oran Gaoil.

BEIR mo shoruidh le duthrachd
 A dh' fhios na h ùr * chalin oig,
 Air an d'fhas na meoir ghrinne
 O'n tig binneas is ceol;
 'S e do ghradh chuir orm mulad
 Agus doilichinn † mhor,
 Nach d' fhead mi dol laimh riut
 A dh' eifileachd marain do bheoil.

Moch maduinn 's thu 'g eir'idh
 'S tu 'n ribhin glan ur,
 Cha b' e ruaidhe nan eibhleog
 A chit' ag eiridh na d' ghnuis,
 Ach t fhuil shoileir ghlan uafal
 Mar shruth fuarain o ghrunt,
 Corp a's gile na'n fhaoilinn
 Ag fnamh air chaochaladh buirn.

O 's ioma duin' uafal
 A th' air a bhuidreadh mu d' ghradh,
 'S e na shineadh air uileann
 Mar dhuine foi phraimh;
 Ge do-dheantar dho leaba
 Cha chadal 's cha tamh,
 Ach smuain air bean t fhafain
 A Ribhinn ghaft' a chuil bhain.

A Ribhinn ghafta ghlan speifeoil
 D'am bi' ceutfaidh ro mhor,
 Tha do dheud mar na distin,
 Blas fion' air do phoig,
 Slat d'an abhail ur uafal
 Do'm bu dual bhi re spors;
 'S lionmhor fruthan ard uaibhreachd
 Tha 'g eiridh suas an ad phor.

Tha

Tha mulad air m' inntin
 Agus mi-ghean gu leor,
 Mur gabh thu grad thrtas rium
 'S mi 'n cruadh-chas ro mhòr;
 Cinnte 's gorach a bharail
 Do dh' fhear falamh bochd og,
 A bhi' ftaor' a bean fearainn,
 Is e gun earras gun ftor.

Cha 'n earras 's cha ftoras
 A tha mi 'g ionndruichinn uam,
 Ach do phearsa dheas dìreach
 A dh' fhas gu sìobhalta suairc;
 'S ceart co lionar do fhloinne
 Anns gach oilein mu 'n cuairt,
 Beul o'n tairise comh-radh!
 'S tu 's boich' tha 's Taobh-tuath.

Ge mor e ra raiteadh
 Na chaidh is na theid,
 C'ait am bheil e fa chruinne
 Neach a chumadh riut beus,
 Ann an aille do phearsa
 'S gach aon tlachd tha da re'
 Calb is cuimire 'n ofan.
 A's luthair coifeach^d

Bheirinn mion^r
 Ceart co ch'
 Ge d' bh'
 Agus ^e
 Coir
 C

See page 240

CAOI' Dhoirdir airson Naois agus Clan Uisnich, dhìr-
ich Deurdir uaith Chonchair rìgh Ulamh le Nais
Mac Uisnich agus a dhithis bhrathairibh, (iodhain, Aibhe
agus Ardan) gu h Albain, ionad ann rabhadar gu sona
fnaibhneach re uin' fhada, gus na chuir Conchair teach-
daireachd fhithainh chairdeil nan dei' gus na phrill iad gu
Rìgh-Eirinn, ach d' imir an rìgh feall orra, agus mharbh,
an triuir chàraibh 'n am dheidh teachd air tìr, an tìn
dhruid, Deirdir nis na cuirp agus chaoine gu cumhach iad
agus chuir, lamh am ach anam fein.

1 **C**LANN Uisnich nan each geala ;
Thainig a tìr nam fear fùileach,
Creud so do bhiodh air ar n' eachaibh
No creid e a ta g'ar cumail,

2 Ta g'ar cumail fada uaine,
Creid is fa nach cumhain an ruaig
* Lamhan air bhog attaibh bàn
cheol cadail dhuinn an cogadh.

3 ' beag a lochd,
: deoireachd ;
na ghrein

4

5

6

Ar cùibhreach is ar cuir fan uaigh,
Leis a Chònchair chlaoin ruagh.

7 Air chlochaibh fin is air chrannàibh,
Agus air lachaibh na linne
Is air chuileinibh na'm fiadh chor
Is air earbas fiar an t Seannaich.

8 Creud bheir finne 'n daill an laoi-ch
Is farfaing na fairge amach
'S a liughad cala caol is cuan
A b' fheudar tarruing a gun uabhas.

9 An am luidhe do na ghreic
Nir b' aobhar suain dhuin e
C'ait ionnar ar ghabh long tìr
Ach fo Bhaile mor Rìgh Conchair.

10 Thainig Conchair amach le
Sheachd fichid laoch cheann-uallach
Is dh' fhiofraich le briara brais
Cia na fìoi' 'ta air an luingeas.

11 Clann do pheathar àta ann;
Sin triar a thainig air tuinn
Air oineach 's air chomairc an Rì
Aig tagradh dilseachd ar càirdeas

12 Cha chlann peathar dhamfa sibh
Nir bheairt faoi b do rinn sibh orm
Thug sibh mo bhean uam a b' fhoill c
Si Dèirdiri dhonn fhuileach ghleic' gheal.

13 An uair a sgaòil do long mu làn
Is tu a mullach na mara dillin
Thug sinn dhuit ar long fein
Do bhi'mar ann nair fin a' do reir, d

De

14 De d' mhàrbha sibh caogad rìgh
Air mo bhui'eachas gu fìor
Nì am faigheadh sibh an diu do m' fhìth
Ach gach uil' èafai' 'm faodain e

15 Do rinne mar dhuit bàì' bheag eile
O 's e nìs an tam do chuimhnicheadh
Chuir sinn' thu 'n comaonibh lionar.
'S dilleas ar còir air do chomraich.

16 An tann do chuir Murcha Mac Briàn
Na feachd caithibh am binn Eadair f
Thug sinn' thugan gun easbhui'
Cinn Mhic rìgh na h Earrdheise.

17 Ge d' mharbha sibh caogad Rì'
Air mo bhui'eachas gur fìor
Nì am bheil sibh an diu do m' fhìth
Ach gach uil' eas-fhìth do 'm feadain.

18 Eirich a Naois is glae do chlàì'
A dheagh mhic an Rì is glan coimhead
Creud fa 'm faigheadh a cholain shuairc
Ach a mhàin aon chuairt do 'n anam.

19 Chuir Naois a fhalta g ri clàr
Is ghlac a chloì 'n a dhorn
'S bu gharg deanal nan laoch
'Tuitim air gach taobh do bhord.

20 Gluais a Dheurdrùinn as do luing
A gheug ur nan 'b abhra dhuinn
Is nì h eagal do ghnuis ghloin
Fuath no 'eud no achmhafan. i

21 Nì 'n rachar am feafd as mo luing
Gu 'm faighe mi mo raogha achuinge

Cha

e (Ea fìth) mischief. f Eadain. g Resolved. b Brown complexion.
i Reproach.

22 Cha tìr, cha talamh 's cha tuar
 Cha triuir braithre fa ghlan snua' th
 Cha 'n or, cha'n airgiod 's cha 'n eich
 Ni mo is bean uaireach mise.

23 Ach mo chead a dhol an trai'
 Far am bheil clann uifnich nan tamh,
 Gu'n tibhrim mo thri poga meala
 Do na tri corpa caomh geala.

24 Sgabileadh a falt dualach tlà
 k Aig a mhnaoi bu chuana cail'
 Mu 'm bearra fi leith a b feill l
 Atrad a bhruid bu choirle,

25 Do ghluais Deirdir an tràì'
 Is fhuair fi Saor aig fna m ifheadh raimh
 A fgian aige cion n na leith lamh
 Is a thuagh iona o na lamh eile

26 A shaoir is aile am facas riamh
 Creud air an tiubhra tu an fgian
 Gur e bheirinn duit g'a ceann,
 Aon fhaine buaghach na h-Eirinn

27 C'ait an robh am fàine geafach p
 An la do bhaòghluifheadh clann uifnich
 'L iongna le buaighibh an fhaine,
 Mar fhuarah an cràdh no 'n guinfin q

28 La gu 'n robh Naoine cur cloiche
 Ann 'n urfainn cath fiann na faiche;
 Do sgaoil an fhàil r oir fa mheur
 'S thug dhamhsa i mo ghragh da ta fgai,

29 Och do chuimhnich mo ghradh gealsa
 Am faine feartach a bhi na fhochair
 N baoghal do o ghoil nan fluaghaibh
 A ghuin le thuath no le fochai'

k Strong constitution. l Unintelligible. m Shaving oars. n Ann.
 o Ann. p King of Charms. q Guin, stitch. r Failbheag.

An sin dó shannntaich an faor am faine

30 Air dheise 's air àilne
Gur e bheirin duit ga cheann
Aon sgian aghmhor na h Eirinn.

31 Caoi', no Triabhunn Deirdir
Cha ghairdeachas gun chlann uifnich
O! s tuirseach gun bhi' nar cuallach
Tri mic righ le 'n diolfai deoraibh.

32 Tri leoghain a chnuic na h-uamha
Tri manuinn a bh' Ti Bratain, s
Tri feobhaig o fhliabh a chuillinn;
An triar d'an geile na gaisgich
— 'S do n tiubhra na h amh thuis urám.

33 Thri Steallain do 'n ubhal oir
Nach fuilingeadh deannal nan tir,
Tri mic uifnich o Dhun mona,
O tri eoin a chochail chaomh.

34 Na tri eoin a b' aille snuagh,
A thainig air chuan nam bare
Tri mic uifnich o 'n charra-chruinn t
Tri lachaibh air tuinn a fnamh.

35 u Soiri' soir gu h-Albain uam
Farma mhath fraorac cuain is gleann
Ann am biodh glann uifnich ri fealg,
Bu acbhain fuidhe air leirg a beann.

36 x Nior b' iongna mi thabhairt grai
Do dh' Albain ur fa re roid
Bu ghlán mo choili na meafg
Bu leam a h-cich is a h-or y

37 Bail' agus leath Albain fein
Do bhíodh agam ard an ceum,
Is le Fergus nan colg laidir
Gur maifg a thainig gu h-Eirinn.

38 O ghlinn Maifinn sin gleann Maifin,
 Cor a chreamh is geal a dhofan
 Minic do romneas codal iorrach
 Air do mhulachfa ghlinn Maifinn

39 Gleann Daruail sin, Gleann Daruail
 An gleann is binne guth cuaich
 Is binne guth gaodh-air fo 'n choille chruim.
 Os ar ceann ann Gleann Daruail.

40 Aoibhinn Dòn Meaghr is Dun Fhionn
 Aoibhinn an dùn bha os a cheann
 Aoibhin Innis Dreoghainn leathain
 Leis sin agus Dun faibhne.

41 Céarthar sin ann Innis Dreoghain
 Far nach faodfadh na slogh ar noitheadh
 Mife fein 's ni moid an àgh,
 Naois Aillbhe agus Ardan.

42 Bhiodh Aillbhe againn ri toirbheit
 Is Ardan ri feilg-fèanta
 Is Naois fein ceann ar muintir
 Is mise ri fuaim nan teuda

43 La gu'n robh fir Alba 'g-ol
 Is clann uifnich bu mor cean z
 Do inghean Draofach Dhun Ireoir
 Thug Naois dhi pog gun fhios

44 Gu na gheall e dhi alldaimh aon
 Agh allaigh is lao' na cois
 Is thaghaill fe aic air chuairt
 Air pilleadh o shluagh Innarnis

45 Thug a bhean sin o Dhun Ireoir
 Briaran is a boid mhear
 Gur an racha Naois a dh'eug
 Nach i racha si fein le fear

L 1

z Gheall e nar pilleadh e chuairt.

46 O choin nar chuala mise sin
Lian mo cheann lan do 'n eud
Tilgeadar mo churach air tuinn
Coimheas leam bhi beo no eug

47 Do thug naois a bhriara fíor
Is a lúgha more am fianuis arm
Nach cuireadh ormfa feirg no gruaim
Gus an rachamad air slúagh nam marbh

48 Do leanadar mise amach
Aillbhe is Ardan a bha treun
Is philleadar mi ris a sreach
An diais a cuireadh cath air cheudan.

49 O da chluinne sibhs anochd
Naois dhol fo bhrot an cre
Throm ghuile sibh gu brás
Is ghuilinfé a sreachd leath.

50 'S iad clann uifnich sud tha thall
Is iad nan luidhe bonn ri bonn
Is da 'n fuimhuigheadh marbh roimh mhairbh eile
Gu'n fuimlighe sibhsé romhamfa

51 Tri Dreagno dhunmonai
Triar currai' na craobh ruaighe
Tarcis nan Triath nior bheo mise
Triar a bhriseadh gach aon ruaigh.

52 Do threigeas aoibhneas ulamh
Fa 'n triar curaibh do b'annfa
Mo shaoghal am feafd mor fhade
Na 'n laighear aon fheas leamfa

53 Lair fosgladh a phartainn
Na deantaran uaibh le gu docair
Biaidh mi 'm fochair na huaighe
Far a deantar truai' agus ochain,

54 'S mor a gheibhinn do shochair
Ann am fochair nan curaibh.
Le a 'm fuinn iad gun teach gun teine
Och mise am feafd nach biodh dubhach.

55 An tri sgiatha is an tri fleagha
Ann fan leabai dhuinn gu minic
Cuirì' an tri cloi' cruadha
Sint' ofceann uaigh nan gillaibh

56 An tri conaibh is an tri fealbhaic
Biatar am feafd gun luchd feilge
'Tri triari choimhead catha
Triar dhalaibh chonnail chearnaich.

57 Tri iallaima nan tri Iun fin
Do bhuin ofna o mo chridhe
'S ann agamsa do bhiodh an tafgai'
Ga 'm faicfin is aobhar caoi.

58 Och is truagh mo shealla orra
'S e dh'fhag mi fo dhochair is fo thuirse
Trua' nach deach mise fan talamh
Sol fa 'n do mharbha clann uifnich,

59 O's truagh ar tuirse le Fergus
Gur cealgach chum na craobh ruaidhe
Le na briara blasda binne
Fadh ma n' mhilleadh sibh aon uair

60 Och 's mise Deirdir gun aoibhneas
Ann aig criochnacha mo bheatha
Bronnfam do'n triar mo thri pogaibh
Is duinas ann am bron mo laeth.

ORAN le Iain Lom air dha fearg aghabhail ri Mac
mhic Alasdair Ghlinne garradh thoisich e air
moladh Shir Alasdair Mac Comhnuil, agus Shir
Seumas a Mhac.

A BHEAN leasaich an stop dhuinn,
'S lion an cupa le solas,
Mas a branndi nà beoir i,
Tha mi toileach athola
'N deochsa air Chaiptain chlann Domhnuil,
'S air Shir Alasdair òg thig on chaol.

'M fear nach dairig athola
Cun tuit 'n t shuil air a bhord as,
Tha mo dhurachd don oigfhear,
Crann curi chlann Domhnuil,
Rìgh nan dùl bhi gad chonadh fhir chaoimh,

Greas muguairt feah 'n taigh i,
Chum gun gluaisain le aidhir,
Le sliochd uaibhreach an athar,
A choisin buaigh leis chlaideamh,
Fion ga ruagadh 's ga chaitheamh gu daor.

Sliochd a ghabhail nan steud u,
Dh' fhas gu slaitheasach faoili,
Do shiuchd gasfa chiuin cheutaich,
'S d bha tathaich n Eirin,
Gad a fhuair an claideamh 's an tèug oirbh sgrib.

Bhìgh an t iubhar ga lubadh,
Aig do fhleasgaichin ùra,
Dol a fhiubhal nan stùc bheann,
Ann 's an uighe gun churam,
Leis a bhuithin ro an ruisgte na gill.

'S tha mo dhuil ann 's an Trianaid,
Gad thainig laigse air t fhion'uil,

'S lat don chuilin bha ciatfach,
 Dh' fhas gu furanach fialai,
 'Theasadh duineil air beulamh an Rìgh.

'S an am dhuit gluafad o d aitreabh,
 Le d cheol cluaise agus caifmeachd,
 O thir-uafal nan glaf-charn,
 Gan ro cruadal 's gaisge,
 Cam bu fhuai-cheantas bar gaganach fraoich,

Nuar a chairte fo luchd i,
 Bhi tarruing suas air a cupail,
 Bord a fuarach 's ruidh chuip air,
 Snaim air fuathail a fhuich a bhuird,
 'S truth mu guailibh 's i fuchta le gaoith.

'S nuar a chairte fo feol i,
 Le crainn ghafda 's le cocaich,
 Aig iomart cleasan 's ga feoladh,
 Aig a comhlann bu bhoighich,
 Seal mun togta orra roseal o thir.

Gu Duntuilm nan fear fallain,
 Far an greadhnaich luchd eallaigh,
 Gabhail failte le cairrim,
 As na clairfiche glana,
 Do mhnaoi oig nan teud banala binn.

Sliochd nan cuirinn talmhai,
 Leis n do chuireadh cath garabhach,
 D fhuair mi urrad gar seannachas,
 Gun robh an turas ud ainmail,
 Gun ro tigh 's le alba foir cis.

'S iuma neach a fhuair coir uaibh,
 Ann fann àm ud le'r goraich,
 Ban diu Ròthaich 's Rofaich,
 M'Coinich 's Diuc Gordon,
 M'Illeain o Dreolain 's M'Caol.

Be do fhruachaintean taitnich,
 Long 's leomhan 's braddan,
 Air chuan liobhara an aiggeal,
 A chraobh fhiguis gun ghaife,
 A chuireadh fion di le pailteas,
 Lamh dhearg roi' ghaifgeach nan tim.

Nuair bu fgi do luchd theud e,
 Gheibhte bloba Ige leubhadh,
 Le fìor chreidimh ceile,
 Mar a dh' orduich mac De dhuibh,
 'S gheibhte teagasg na cleir uaibh le sìth.

Mhic Shir Seumas nam bratach,
 O bhun sleitibh nam bradan,
 A ghlac an fheile 's a mhaife,
 O cheann ceile do leapa,
 Cum do reite air a cafabh,
 Bi gu reusanta macanta min.

Sliochd na mìle na fear 'u,
 Na frol 's nam pios 's na cup geala,
 Thogadh sìoda ri crannaibh,
 Nuair bu rioghala tarruing,
 Bhi pic ribhach na meallan na teinn.

Gum bu slan 's gum bu h iomlan,
 Gach ni tha mi g iomra,
 Do theaghlach Rìgh Fionghall,
 Oighre dligheach dhùntuilm thu
 Olar deoch air do chùilm gun bhi fgi.

ORAN Rinnruari, le Eoin M'Alasdair Ruaidh.

Se Latha Rinnruari,
 A dh fhag luanch mo dhùsgadh,
 Mu thuitim chlann Domhnuil,
 Cha bu leoghain thaobh cuil iad,

Thug

Thug sibh mach an ratreate,
 'Choisfin ceitibh le diu bhail,
 Ga bu thearnadh gu leir dhuibh,
 Bha bàs Chleibhir ra chunnta.

An leoghan fuileachdaich rioghail,
 Nach drinn fhirinn a mhuchadh,
 A chum gu dainginn a lantachd,
 Mur a gheall e o thus e,
 Cha d thug òr ort na eagal,
 Gun seafabh ri'd chumhnant,
 Ach ma thuit u le onair,
 Bann do dhonas na cùis e.

Bu fheobhag fireannach fuairc u,
 Bu mhath am buachaille air treud u,
 Gan cumail a gábhadh,
 Thoirt dhoibh aite agus rèlain,
 'S tu nach cùiridh ri ball iad,
 Thabhairt an danguing air eiginn,
 Dhinnis finn Dunchailean,
 Nach ro anam a d chrebhaig.

Thighearn og glinn a gairidh,
 Luidh 's màl air do fhùgradh,
 'S mor do chàll ri rìgh Seumas,
 Gad a dheighidh e diuc dhiot,
 Bha Domhnul gorm gaolach,
 'S fhuil chraobhach a bruchdadh,
 'S eigin fhulang na thainig,
 Dh fhalbh do bhrathair.——na ùr-às

Bu duine urranta feolta,
 'S bu chraobh chòraig roi cheud e,
 Do dh fhear mor bu mhá cumá,
 Bhaig gach duinne na speachlair,
 Gad thug ro mhead do nairidh,
 Bras is ardan le cheile,
 Ort gun athadh gad phearsuin,
 Oig ghaisfe na feile.

U gun a fhuafgladh o tiom fa,
 Od dhiflin na d chairdin,
 Fòid air aghaidh gach duinne,
 Ni gun chumadh gun aireamh,
 San ro d fhraoich a bha n cùram,
 Gad bha diubhail is call ann,
 Thuair u n tearalas cliutach,
 Ort a dhubailt na rancan.

'S truadh nach ro iad gad dhubladh,
 Na bha tianais gad chairden,
 Air an tarruing mun comhair,
 Fir ghlinn cothan 's a bhraighe,
 'S toisich latha ghil fhonais,
 Chite am fòlais gach fàilin,
 'S gur thainn duine a coim e,
 Ar deigh bhi pronadh.

Cur he mhiadaich mo champar,
 Liuthad banntrach tha d dhuthaich,
 Agus ogan ch treibhich,
 Nach d' eithidh am pufadh,
 Thuit le luaith e fan àm ud,
 Buala lanin cha bu fhùgradh,
 Thoirt a mach an a d bhanse,
 'S cha do fhantaich sibh pùicidh.

Leag bhur n intin an focair,
 Air chefnadh 's air chruaidh,
 Adol air bhur naoghairt,
 Ann an aoghaidh an fhuathais,
 Cha do fhàntaich sibh pillidh.
 Bho nach sinnein ba dual duibh,
 S bha an cluidhe sinn cailtich,
 'S iad ag raithin gur buaidh e.

'S cha n àin leis na claidhean,
 Fhuair ar daoine an leonadh,
 Ach nach d' fhuair iad riamh fuirich,
 An lathair cumasg ri còmhrag,

'S mairg a chunnaic na fùighin,
 An tùs irraghail na dorin,
 Bhi gan spadagh le luaithe,
 'S gun tilgidh buachaille bho i.

S a Dhonail nan Donul,
 'S òg a fhuair u do dh'fheachain,
 'S gur iumad bean bhrònach,
 Eadar troitris 's fheitibh,
 Mu chinnidh mor t athar,
 'S iad nan luidhe gun eiridh,
 'S tha luchd bhualadh nan buillin,
 Air furich fan teipail.

B ann dhiu Do mhnul 's Seumas,
 Iad ann eiridh fon chumafg,
 Mu chreach mhòr mar a dh'eirich,
 A chuid bu leithe bu duilich,
 Dhoibh bu dual a bhi treibheach,
 O n athair fein thar gach duine,
 'S geul bu dona na d' eigh fud,
 Ri leighis leigh cha d' rinn fuireach.

Mo chreach mhor nan tri truaighe,
 Caradh uaislin chintire,
 Tighearn òg fin na leargann,
 'S goirt 's gur fearbh bhi ga innse,
 Mud tuit fhear mà calfhach,
 'S cuis iargain a chuigh e,
 Air tuitir fan doirinn,
 'S bu duin og fan dol fios e.

Gun do mhac a bhi ad aite,
 'S gun ad bhrathair ach leanabh,
 'S gun aon duinne a lathair,
 Do na thainig od sheanair,
 Sud an fonn a bha uafal,
 Nach d fhuair riamh an fcainneal,

'S a bha ga fughantach rioghail,
Air dol a fios mar an ranach.

A Shir Eoin fon Chorpaich,
'S e do Dhochain nach Iarrain,
A cbnadh fein thar gach duinne,
A bhis finn uille ga iargain,
Meid 's a bhuillich an Rìgh ort,
Cha ba ni e gun fhiachain,
'S gad fhaithidh tu bàr air,
'S daor a phaigh u e am bliadhna.

Chaill u raodha do dhacine,
Ann an adhbhar a bhrathar,
Eho 't oige gud shinne,
Chum u an imairt gun fhailin,
Siumad fonn do dhuin uafal,
An robh cruadal le abhachd,
Chaidh e fios leat dod chinnidh,
On la a ghinnidh gu h'aite u.

On la a ghlac u do chloidheamh,
Gun athadh dod nàmhaid,
Eu mhath do chuis thuins gail,
An aoghaidh chrombail 's lambeat,
'S nam mairidh tu uille,
On uirridh mar bha u,
Gun falamha rìgh Uilliam,
'S cha chumadh M'Cai e.

Ach fhir aird a feille,
'S mor do Dheireas le'm feachdabh,
Chaill u braithrin ma ciatfhaich,
'S diol do Iarla Mhacabh,
Iad fein 's fir a bhraidhè,
Bhi gam marbhadh ri caisteal,
Le dibhail commande,
'S gun an naimhdin ga fhaicfin.

Tha tuitfhear na h'apuin,
 Fo airfneal an combnuidh,
 Slinn duth air a druthadh,
 Fuidh dhunadh a chòta,
 'S e ag iargain mu bhrair'ribh,
 B iad na hailigin bhoigheach,
 Gad thug luighid an athaidh,
 Orra n là 'ad bhi gorach.

Chail u t ànaifdir fearrain,
 'S gum be t Alasdair fuair e,
 'S mor am bearna as a dhuthaich,
 Bhi gad uintrachain uatha,
 Cha b aithne dho cùis,
 A bheiridh cliu do dhuin àasal
 Nach ro fuaite riut daingin,
 Aig a bhaille agus uaithe.

Bha u urranta d'na,
 Bha u aili diagh reibhich,
 Bha u cinneadail cairdail,
 Bha u garbh ri àm fèime,
 Nàm fuiridh an luaithe,
 Gun do bhualadh san leim sin,
 'S maireg fear do mhi rùine,
 Air am brùichde lann d' feirg u.

'S a mhic Dhomnuil mhic Ailein,
 Gum bu mhairiche fìor u,
 Fleasgach fuairce ciuin ceannalt,
 Fìr fhearrail ad thim u,
 Bu mhor do bhaigh 's cha bu taobhghail,
 Ris na daoine chaidh fios leat,
 Bha triuir Iar-o mhic Raonuil,
 Air an taobh 's gum bu dì bhail.

Cha n aithnidh dho dilis,
 Ann san rigbàchd fo 'n geart vair,

O bhreothadh clann Domhnuil,
 'S clann Chamerain gun feachnadh,
 Mac Illeen bhon dreoilain,
 'S ma bu choir dha bhi ceart dhuinn,
 Mar 's a bhuil le dhurachd,
 Mac Iain Stiuart 's M'Neichdin.

Mac Grigair a Ruaro.

Perth Shire Airs N° 88.

THÀ mulad, tha mulad,
 Tha mulad gam lionadh,
 Tha mulad, bochd truadh orm,
 Nach dual damh chaoidh' direadh.
 Tha mulad, &c.

Mu Mhac Grigair a Ruaro,
 Ga'm bu dual bhi 'n glein-liobhuinn
 Mu Mhac Grigair, &c.

Mu Mhac Grigair na'm bratach
 Dha 'm bu tartarach pioba.
 Mu Mhac Grigair, &c.

Ga'm bu shuaicheantas giubhas,
 Re bruthach ga dhireadh.
 Ga'm bu, &c.

Crann caol ar dheagh locradh,
 'S ite dhofach an fhir-eoin.
 Crann caol, &c.

Crann caol air dheadh shaitheadh,
 Cuid do dh' aighir mhic Rìgh e;
 Crann caol, &c.

Ann an leimh dheadh mhich Mhuirich,
Ga chumail reidh direach.

Ann an, &c.

Ge do bhuail e mi 'm ba-laoch,
Gu n' ghearan cha bhi mi.

Ge do, &c.

Ce do dhean iad orm ea-coir,
A thi fean co ni dhioladh?

Ge do, &c.

'S luchd a ghabhail mo leith fgeul,
Ann fan t sheapail fo fhios uam,
'S luchd a, &c.

Luchd a sheafamh mo chorach,
Is e mo leon am bi dhi orm.

Luchd a, &c.

Mo chomh-altan gaolach,
Ann leabai chaoil 's an ceann iosal.

Mo chomh-altan, &c.

Ann an lein chaoil anairt,
Gun bhannan gun sid orr.

An an, &c.

'S nach d' iar sibh ga fuiladh,
Mnaiean uaisle na tire.

'S nach, &c.

Ort a bheirinfè comhairle,
Na'n gabhadu tu dhìom i.

Ort a' &c.

Nuair a theid thu 'n tigh-òfda,
Na h ol ann ach aon deoch.

Nuair i, &c.

Gabh do dhraim na d' fheasamh,
Is bi freasdlach mu d' dhaoineadh.
Gabh do, &c.

Na dean diuthadh mu d' fhaitheach,
Gabh an ladar no'n taoman.
Gabh an, &c.

Dean am faoghar do'n gheamhra,
'S dean an samhra do'n fhaoilteach.
Dean am, &c.

Dean do leaba 's na cragaibh,
Is na caidil ach ea-trom.
Dean do, &c.

Ge h aineamh an fheorag,
Gheabhar feol ar a feadain.
Ge h, &c.

Ge h uafal an feabhag,
Is tric a gabhar le feall e.
Ge h, &c.

*Tha mulad, tha mulad,
Tha mulad gam lionadh.*

ODE.

'S Luaimnach mo chodal an nochd,
Ge beo mi, cha bheo mo thlachd,
Mo chridh air fearg ann 'm uchd,
'S trom dubhach m' intin gu beachd.
'S anns an arach, annso fhios,
'Tha bean is meachire, min-gheal cruth,
Deud air dhreach caile 'n a beul,
Bu bhinne no teud chiuil a guth.
Mar chobhar an uisge ghloir,
Mar slios eala-ri uisge merr,

Glan leug mar an cathamh-cuir
 Dfhag thu me gan chobhair ann d' dheigh
 Slat ur nam faina fionn,
 Bean is mine, moghar, fuil,
 'S a gruaidh, mar an caoran dearg,
 Air lafadh mar dhealbh an rois.
 Meoir fhionn air bhafa ban,
 Uchd foluis is aile snuadh,
 An gaol a thug mi dhi r'a luadh
 Ochan nan ech, is cruaidh an cas!
 Cho dirich mi aonach no bein,
 Mo cheum air a lagadh gu trom,
 Aighar cho tig air mo ghnuic,
 Gus an dean an uir me slan.
 Mar ghraine mulaich na deis,
 Mar ghallan 's an og-choille fas,
 Mar ghrian ri folach nan reul,
 Bi thu fein am measg nam mna.

Air fonn, Coire 'n Easa.

M'anam, iomuigh thusa samhach,
 Fuidh gach amhghar, agus Leatrom,
 'Se do thruailleachd a thaobh nadair,
 Adhbhar t anrath mar mo bheachd sa.

Greas is amhairc cia mar tha thu,
 Seall le naire re do chleachdadh,
 'S faic an fac tha air do Ghuailleabh.
 Le do ghluafachd bhi gun fhaicill

O'n a rugadh ann do thrail thu,
 Thaobh do Phairtidh sa cheud feachran,
 Iomruich foidhidneach gach Doruinn,
 'S biodh do bhron arson do Pheacuidh.

Tha do thoil an deis a truailleadh,
 Rag re gluasad chum do Leasa;

Dh'èistbhuidh Cumhachd a bheir buaidh o'rr'
Gheibh thu m'bas is duais do'n pheacadh.

Seall anoisfe ciod a ni thu',
'S teich le dichioll dh'ionnfuidh Taice,
Fàg do chud throm air do † Rathàn,
Tha e ghna cbomh maith re fhocall.

Thig le Irisleachd is Dochas
Dh'iaruidh Comhnadh o'n Aon bheartach,
Creid an tus gu bhuil e maoineach,
'S iar do Dhoannachd reir a Phailteis.

Thig le d' Dhoille, Ciont', is Daoirse,
Fag na Aonar airfan 'n Leathrom,
Dh'iarruidh Teagasg, Riaghladh, 's Saoradh;
'Fa e annta re 'n toirt feachad.

Seall le muinighin an airde,
Chum na m Beann da' m bhuil do thaitneadh,
'N uair is trioblaidich a Chual duit,
Amhaire suas re Triath na m feartan;

Cairich d' Eallach air a Ghuailleabh;
Oir 's ann uaithe thig do Neartfa.
'S ge nach beachduich thus' a Chluafachd,
Creid gu luath gu' m bhuil e faisg ort,

'S feith gu foighidneach re thionnsan,
'S imich dìreach reir a Rachda;
Rith do Reis le fair' is dichioll.
'S ann le strì' a ni thu streapadh.

'N uair bhios Fiaradh ann do Chrannchar,
Creid gu'n tiunndaidh' e gu d'thaitneadh.
Bheir Seiltein maith o Luithean Searbha,
Mil bhios tarbhach, brigherr, blasda.

Ge'd 'bhiodh Preafdal dhuit ar Uaireabh,
Tuill' is cruaidh a reir do bheachdfa,

Thig

Tuig gur Gliocas thug ma'n cuairt e ;
'S gheibh thu buannachd as am pailteas.'

Biofa furachar mu Aitheantaibh,
O ftaid naduir teich na thaice ;
'S Glac a Ghealladh lan do fhi-chaimh,
Ann an Criofd, a dhiol a Cheartas.

Air do Thuras do Chanaan,
Ge d' robh 'n fhafach lan do chrosadh
'S iomadh bruthadh air do fhailibh,
Leanfa ghna' re Lorg a Ghaifgich,

Thug e buaidh ofcionn do fhailibh,
'S bheir e gras an am na h airce
Rith d'a ionnfuidh le fein Aicheamh
'S dearbh' nach failnich do Chultaice.

An t Ailleagan.

O Soruidhflan don Ailleagan
Bha 'n fo mu 'n tra-s' an de,
Gu'n lot i mu na h airne mi
'S mi craitealach a d' dhiaidh ;
Ma 's teachdair tha o'n bhas thu
'S nach slanuich mi gun leigh,
Gu'n tugas gaol o 'm chridhe
Do dh'oig nighean nan rosg redh.

Dh'fhalbh thu 'n de mu'n tra-fa uain
'S dh'fhag mi fo chradh 's fo leon ;
'S e 'n gaol a thug mi 'n ciad la dhuit
A thaigh air m'fhuil 's air m'fheoil :
Ach chi mi 'n diu' cha d' thainig thu
'S air 'n aile cha b' i choir ;
Tha m' osna trom an uagnuidheas
Ag smuain air bean do neoil.

O tha mo smuinean cairifeach
 O dhealuich finn Dia-luan,
 Gheug ur na'n glaca min-bhàfach,
 A leannain chaoimh gun ghruaim:
 Ma ta bu. idh mu 'n t fugaradh ort
 'S nach lub thu le meud stuaim,
 Do ghaol a leasaich m' iomagain *
 'S a chuir an giorrad m' uair.

'S e chuir an uair an taice riunn
 Gu 'n ghlac thu 'n cleachdadh ur,
 Gu'n d' rinn thu 'n gnìomh nach b' abhaist duit,
 Mo ghradh-s' a chuir air chul:
 Cha d' ithnich mi riamh failing ort
 O chairich mi ort iul,
 Gu h uafal, banail, baruigeach,
 Min tairis, cairdeil, ciuin.

'S min, tairis, ciuin a labhradh tu,
 Gheug ur nach gann mu d' cheill;
 Air Mach-thir no air Gaidhealtachd
 'S tearc samhla bean do bheus:
 Cha 'n iongnad cliu bhith fuaighte riut,
 'S gun d' fhuaras thu gun bheud
 Do fhiol na fola connspuilluich
 D' an fuaich'nteas ceann an fheidh,

'S min, feinhe, † feamhuidh, fuaimhneafach
 An ribhinn uafal og;
 Gur lionar cis a bhuaanuich leat
 Nach d' fhuaras riamh 'n co mor,
 Do dha ghruaidh dhearg co taitneach,
 Do shlios mar flineachd an loin,
 Do shuile mealla, miogach
 Mar ghrian air tionntadh neoil.

'S ann riut a lean na h abhaistin,
 I ann-talaidh na'm fear og;

Gur

* Immeadan.

† Soidheamh.

Gur lionar fear is oighreachd aig
 Bhiodh faoidhneachd bean do neoi'l:
 A meafg bhan og is mhaidne
 Mar dhaiméin thu an òr,
 Le d' chul buidh', daite, faileafach
 Mar chiabha faoidh nam bo. *

'S e mheud leom féin 's a fhuair mi dhìot
 A ghaoil is fuath d'a cheann,
 D'an ni nach robh mo choire ris;
 A ghaoil na dealich rium;
 Ma ta tlas air haire rium
 Na bith ga chealach orm:
 O féuir mi féin do d' mhithilein
 'S e dh'fhag mo chridhe trom.

Tha ni air m' aim 's cha 'n àr mi e,
 Ge nàr a chuir an ceill,
 Fharaid na 'm bu deonach leat
 Mo phofadh o na chleir?
 Cha do chuir mi teachdair uam
 Gu'm facadh mi thu féin.
 Ach foruidh slan d'an ailleagan
 Bha 'n fo m' n tras' an de.

Domhnall Ruadh gaolach.

O CH a Dhomhnall Ruaidh ghaolach,
Call o ho i ri hu o,

'Se do ghaol th'air mo mhealladh;
I i ri ri u, is e ho hug eile,
Call o ho i ri hu c.

'S e do ghaol th'air mo mhealladh,
Call o ho i ri hu o.

N n 2

* Cha 'n eil an t aite fo fofleir.

'S truadh nach fhaicinn do bhata,
I i ri ri u, io o bo hug eile,
Call o bo i ri bu o.

'S truadh nach fhaicinn do bhata,
Call o bo i ri u o.

Teachd air aird an t fuil mhara ;
I i ri ri u, io o bo hug eile,
Call o bo i ri bu o.

Siuil arda r'a crannuibh ;
 Sciop uirre dhaoin' uailfe,
 Chuireadh cluain a muir greannach.*
 Bhiodh mo ghradh-s' air an stuir ann,
 Og ur a chuil chlannuich :
 'S e do ghradh thug do 'n tir mi,
 Fhir na mig-thuile meallach.

Bas Dhiarmuid.

EISTIBH beag † ma's aill libh laoidh
 Air a chuideachd' chaoimh fo chuaidh,
 Air Grainne, air Fionn fial
 'S air Mac o Duimhne nan scial truadh.

'N Gleann fith sin 's an gleann a' thaobh ‡
 Far 'm bu bhinn guth feidh || is loin,
 Far am minic an robh 'n Fhiann
 An Ear 's an iar an diaidh an con.

x Air an t futh sin Ghulbunn ghuirm
 x Is aillidh' tulachain tha fo 'n ghrein,
 x 'S tric a bha na fruthain dearg
 x An diaidh na'm Fiann bhith fealg an fheidh.

Dh'innir

‡ Mpir ghreannuich. † Beagan. ‡ R'a'r thaobh. || Fead feidh.

- x Dh'imir iad 's bu mhor a chealg
 4 x Air Mac o Duimhne bu dearg li,
 x Doi do Bheinn-Ghulhunn a thealg
 † x Tuirc nach feadadh airni a chaidh.

5 A Dhiarmuid na freagair an fhaghaid
 'S na tadhaill am fiadhach breige,
 Na rach teann air Fionn Mac Cumhaill,
 O 's cumhadh leis a bhi gun cheile.

6 A ghradh nam ban a Ghrainne
 Na toill-fe naire do d' cheile,
 Fhreagairinn-fe guth na feilge
 Dh'ain-deoin feirge fir * na Feinne.

- x Dhuifg iad a bheist as a shuain,
 7 x Bha freiceadan air shuas an gleann,
 x 'G eisteachd re garaich nam Fiann
 † Is iad gu dian fo cheann. †

8 x An feann torc nimhe a bha garg
 x Thainig o Bhall ard nan Alla-mhuc,
 x B' fhaide iongna na gath sleagha
 † x Bu treise fhriogh na gath builge.

9 † Leig iad ris na deadh ghadhair,
 x Gadhair Fhinn is fir na feilge,
 Chuir iad a mhuc a bhan le liodra †
 'S bha na t-eun choim air a tionntadh.

10 A mhic o duimhne fhir threim,
 Ma 's e 's gu 'n d'rinneadh euchda leat,
 Bith-fe cuimhneach air do laimh,
 So an ti fa 'n deannar leat.

11 † Mac o Duimhne nan arm aigh,
 † Air faicinn do a bheist uile,
 O'n t flos thaobh-gheal shlamhnuich thla
 Chas e 'n t sleagh an fail an tuirc.

Tharruing

* Fhear. † Is iad ag cuir gu dian mu cheann. † Mhan gu leath-trath.

12 Tharruing e 'n t fleagh o'n dorn gheal bhan
 Chum a fathadh ann a chorp,
 Bhrifeadh leis an cran na thri
 Gun aon mhir dh'e bhith san torc.

13 Tharruing e 'n t feann lann as an truall,
 O's i bhuidhneadh buaidh 's gach blar,
 'S mharbhadh leis an uile bheist
 Is thearunn e na dhiaidh slan.

14 Leidh sproc air Fionn siar
 Is leig e siar e ris a chnoc,
 Mac o Duimhne nan arm aigh
 A dhol as gu slan o 'n torc.

15 Air dh'a bhith tamull na thofid
 Labhair Fionn 's gu'm b' ole r'a radh;
 A Dhiarmuid tomhis an torc
 Cia meud traigh o iloc gu siail.

16 Cha do dhiult e achuing' Fhinn,
 'S aithreach leinn a theachd o'n tigh,
 Thomhis e 'n torc air a dhruim
 Mac o Duimhne nior throm traigh

17 Se traighe deuga do dh'fhior thomas
 A tha 'n druim na muice siadhuich,
 Cha n e sin idir a thomas
 Tomhis e ris a Dhiarmuid a

18 A Dhiarmuid tomhis a ris
 Na aghuidh gu min an torc;
 Roghainn a gheabhadh tu ga cheann
 Togha nan lano rinn-gheur goirt.

19 Thomhis e, 's cha bu turus aigh,
 Mac o Duimhne nach trom traigh;
 Tholl am friogh nimhe bha garg
 Bona an laoch bu gharg san trod.

Aon deoch dhamh-s' a' d' chuaich Fhinn
 20 Dheadh mhic mo rìgh do m' chabhair;
 O chail mi mo bhlagh 's mo bhrìgh,
 O choin! is truidh mi mur tabhair.

Cha toir mise dhuit deoch
 21 'S cha mho choisgeas mi air h' iota,
 O 'S beag a rinn thu do m' leas
 'S is mòr a rinn thu do m' aimhleas.

Cha d'rinn mise cron ort riamh
 22 Thall no bhos, an ear n' n' iar;
 Ach im'eachd le Grainne am braid
 'S a tuar gam' thabhairt fo gheasuibh.

* Thuit fe an fin fo chreuchd,
 23 * Mac o Duimhne ciabh nan cleachd,
 * Sar mhac fulangach nam Fiann,
 * Air an tuluich fiar fa dheas.

Cumhachdach gu mealladh bhan
 24 Mac o Duimhne bu mhor buaidh;
 An t fuireadh cha do thog a fuil
 O chaidh an uir do ghruaidh.

* Bha guirme bha glaife na fhuil,
 25 * Bha mine bha maife na ghruaidh,
 * Bha spionnadh bha tabhachd san laoch
 * Bha sud faor fo chneas bàn.

Dh' adhluc iad air aon tuluich,
 26 Air sìth-dhun na muice fiadhuich,
 Grainne Ni Chormaic a churuich,
 Da choin gheal' agus Diarmud.

Eas Mhor-oir, Le Eachann Mac Leoid ann Uibhist
 a Chinn a Deas.

M ionmhuin, is 'm annfachd, 's mo thlachd,
 Ga 'n tug mi toirt;

Cho'n

Cho'n a'cheadhain do'n Chleir nach deanain stad,
'Sa Choill fin Chròs.

S binn Cruit Cheolar is Clairfeach cheart,
'S Piob le cuid dos;
Ach 's binne na h eoin aig feinn mu'n feach,
'S a choill fin Chros.

Dh' aon intleachd d'an d' fhuaradh amach,
Gu dion o'n olc,
B' fhearr dubhar nan craobh le fhuaintin ceart,
'Sa Choil fin Chros

Ge do bhiodh tu gun radharc ful gun luth do chos,
A d' dheoire bochd;
Na'm bu mhaith leat do fhlaointe philleadh air nais,
Ruig Coille chros.

Aig ailleachd a lùs aig misleachd a meas,
'S aig feabhas a bhlas;
Cho'n iarradh tu fholas nam bi tu glic,
'Sa Choill fin Chros.

Am bheil ceol cluaife fan t faogal-fa bhos,
Co binn 's co brás?
Re fìor-bhorcadh ftoir mil an Eas,
Re taobh Coille Chros.

Tearnadh na buinne le creag,
Gun uireasbhaidh neart;
Nach traoth 's nach tradh 's nach fas beag,
Nach rodh 's nach stad.

Is lionar bradan tarra-gheal duirm-bhreat,
A leimeas ris;
Co luath 's a tharas iad as,
Ag comh-ruith o'n Eas.

'S luath an Iag-shamh le h iomadaidh faoth'r,
Aig an ruig iad a mathair;

Far am fèad iad an anail a thraotha'
Gun fhiamh gabhadh.

Eas Mhor-oir fòraidh le d' ftoirm,
Bu mhoradhalach, gleodhrach do thriall,
Bu bharra-gheal fluich dortadh nam Bàrc,
Bha toir-leim le braidhidh do chleibh.

Na maodh-linntin tha balbh mall,
Far nach bith faobh-faruth ag leim,
'S gile 'n cop re 'n taobh tha tamh
Nan canach is ail' air an t fliabh.

'S a choille tha timchioll do bhruach,
Bu cheolar ceileiridh ian,
Gu lùrach air bharraibh nan geug,
'Nam do'n ghrein togbhail o nial.

As t Samhra nar thigeadh am blàs,
Bu chumhraidh faile nan ròs
A dh' fhasadh 's na fasaichin fraoich,
Tha 'n taobhs' d'an Eas mheadhrach mhòr.

As t Fhobhar anns a Choill fin chros,
Nam biodh tu coifeachd na measg,
Chitheadh tu croit air gach gas,
A lubadh fa chudrum a meas.

Bu nuallanach, binn-ghuthach spreidh,
Geimhich, iad fhein 's an cuid àil,
Mu Innis mhullaich an Turr,
Far am bith 'n t sobhrach a' fas.

Nar thigeadh am Buachail a mach,
'S a ghabhadh e mu chul a Ni,
Mu'n cuairt do Bhad-nan-clach-glas,
A bhuaill' air 'm bà mhinic am Bliochd.

Thigeadh Ban-aireach na spreidhe,
Ballog do Nighin chruinn sluinn,

Falt clannach fionn-bhuighe dualach,
Mu'n cuairt da guaille gu faineach.

A gruaidhin air dreach meas a chaorain,
'S a ciochan nan cnocanaibh àluinn,
Air uchd geal is follta mhine
Na fioda is fris na bhelbheid.

Shealladh i air feadh na spreidhe,
'S dh' eibheadh Buigheag is Blarag,
Niofag is Donnag is Guailleann,
Brine 's an t Agh ruagh is Casgag.

Shuigheadh i gu conard cruinn.
'S cuman edir a da' ghlun,
'S ghabhadh i 'n t òran gu binn,
" 'Thoir am Banne a Bho dhonn."

Nar thigeadh an spreidh a ris,
Dh' A cha-uladail air fhodar,
B' òranach ceolar Clann Iän,
Nan fuidheadh fon chrodh g'am bleodhan.

Bu bhinne na cuachan an fhafaich,
Nuallan nan gruagaichin boidheach,
Ann', is Catriona is Mairi,
Fionnaghual is Beathag is Seonaid.

Lionadh iad gach uile shoitheach,
'S cha b' eagal gu'n tradhadh an dithe,
Giod thigeadh na fluaigh fan radhad,
Gheabhadh iad lintin na dibhe ;

Gu slamanach, finne-mheogach, ònach,
Mulchogach, miosganach, blachach,
Muigheach, miosrach, miodrach, cuachach,
Gruthach, uachdrach, fligeach, spaineach.

Nar dhìreamid o'n Bhuaille,
Suas ris na glacagan aluin,

'M bi Creamh 's am bi Mianan, 's an Neonain,
An t fobhrach, 's am Braonan, 's an t fealbhag.

Bu ruideafach gamhan' agus laoigh,
Bu mhigideach min is uain,
B' aigiondach fiadh agus earb,
Ag direadh 's tearnadh nan cruach.

B' e bhinn an fealladh o'n traidh
Loingis a' fuaich troimh na caoil;
Turadh, is teas anns gach aird,
'S an Fhairge na clar co-reidh caoin.

Nuair stadaimid aig a bhaile
An diaidh a bhi fèith 's a mhunadh,
Bhiodh duil aguinn re lan glaine
A fearrag Mari Ni Chaille.

Seanchas na Pìob' o thus, le Nial Mor Mac Mhuir-
ich.

EATROMAN Muice o hò,
Air a sheideadh gu h an-mhor,
A cneud mhala nach raibh binn,
Thainig o thus na dilinn.

Bha feal re Eatroman mhuc,
Ga lionadh suas as gach pluic,
Craice an sean mhuilt na dhiaidh sin,
Re fearbhadas agus re dùrduil.

Cha raibh 'n uair sin ann fa phiob,
Ach fiunnfair agus aon liop,
Agus maide chumadh na fuinn,
Do 'm cho-ainm an fumaire.

Tamull doibh na dhiaidh sin
Do fhuair ais-innleachd inneil,

Fear fada, leobhar, garbh,
Do dhùrdan reamhar ro shearbh.

Air faghail an dùrdain sheirbh,
Agus a ghoithin gu loma leir,
Chraobh-scaoil a Chrannaghail mar sin,
Re feirbhidis agus re dùrdan.

Piob sgreadain Ian mhic Artuir,
Mar eun curra air dol air 'n ais,
Lan ronn is i labhar luirgneach,
Com galair mar ghuilbnich ghlais.

Piob Dhombnuill do cheol na Cruinne
Crannaghail bhreòite is breun roimh shluagh,
Cathadh a mhuin do 'n mhala ghrodaidh,
Fo 'n t fuil ghrande robaich ruaidh.

Ball Dhombnuill is dos na pioba.
Da bheist chursta a chlaiginn mhaoil,
Seinnidh Corra-ghluineach a gathuinn
Fuaim truilich an tathuinn sheirbh.

Do-cheol do bhi 'n Ifrinn iochdrach,
Faodhar pioba nan dos cruaidh,
Culaidh a dhufgadh nan deamhan,
Lùgail do mheoir reamhair ruaidh.

Mar fheasgar ann Earrach min,
Mar mhart caòilidh teachd gu tlus,
Thig sgreadadh a chruim riabhaich,
Mar bhreim toine 'n diabhail duibh.

Chuir bhènus a bha seal an Ifrinn,
Mar dhearbhadh sgeul gu fearaibh Dhomhuin,
Gur corranach Bhan is piob ghleadhair,
Da leannan ciuil cluas nan Deomhan.

Bean gun Leannan.

NA 'm faiceadh tu Bean gun Leannan,
 Bean gun leannan, bean gun leannan,
 N 'm faiceadh tu bean gun leannan
 Cha bhiodh fana' uair aic' ;
 Bith còta 's deacaid, gùn is breacan,
 Brogan daie ùr mu casan,
 Falbh gu faic'leach air feadh faiche,
 Ma bhios eifin shuas roimp'.

Na 'm faiceadh tu gaol nan nighean,
 Gaol nan nighean, gaol nan nighean,
 Na 'm faiceadh tu gaol nan nighean,
 'S i na ruith roimh 'n bhuaile.
 Sud amach i, cuman aice,
 Buarach paisgte 's teach fo h achlais,
 'A chuilein sneircich, deansa stad rium
 'S gheabh thu scaile do 'n uachdar'.

Do bheathafa ghaoil nan nighean,
 Ghaoil nan nighean, ghaoil nan nighean,
 Do bheathafa ghaoil nan nighean,
 Na biodh cridhe fuar agad.
 Sud a shladai' bu tu bradaidh,
 Bith dol da-thigh le d' dhroch cleachdaibh
 Cuim a chaisg thu 'm fear a bh'agam,
 No na bhac thu uam e ?

Na 'm faiceadh tu beadradh bodaich,
 Beadradh bodaich, beadradh bodaich,
 Na 'm faiceadh tu beadradh bodaich,
 'Nuair bhiodh fògan uair air ;
 E lan meifnich, s e lan gliocais,
 Nigheadh iosgaidin an uifge,
 Paighir phioftal air a chrios aig,
 'S a cheim brisg mu'n luathre.

Duil aige gu'm faigh e cailin,
 Faigh e cailin, faigh e cailin,
 Duil aige gu 'm faigh e cailin,
 Ma bhios barrachd gruaig air;
 Ach och mo chlisge, mar tha mise,
 Cum a ghlogaid uam mas tig e
 Ge d' raibh a mheifneach ud air tictan
 Cha 'n fhear brisg no buan e.

Na 'n tugadh tu 'n aire chailich,
 'Naire chailich, 'n aire chailich,
 Na 'n tugadh tu 'n aire chailich,
 Nuair bhios barrachd uail oirre
 Gu 'm bi' spaid oirr' bih raspars oirr'
 Craicionn cas oirr' is ceann glas oirr'
 Agus caibheart mhaith mu casan,
 Breid is breacan uallach.

Duil aice gu'm faigh i fleasgach
 Faigh i fleasgach, faigh i fleasgach.
 Duil aice gu'm faigh i fleasgach,
 Ge 'd raibh peirclin cruaidh aice;
 Fear gun mheifneach a gheabh ise
 Dh' aindeoin britis, no cuid nith-sin,
 Cha tig piseach air fear idir
 Phofas Briogaid shuazach.

Na 'm faiceadh tu fear mor fada
 Fear mor fada, fear mor fada,
 Na 'm faiceadh tu fear mor fada,
 Nuair a lagadh fuachd e;
 'S moran taip' aige mo chasan,
 Bhiodh a chasadaich ga thachda,
 Gun aon tachas na Bhall bearta,
 Ach mar ghád air ruadhadh.

Na 'm faiceadh tu maighdin mhoiteil,
 Maighdin mhoiteil, maighdin mhoiteil
 Na 'm faiceadh tu maighdin mhoiteil
 'S i lan stuir is gruaime;

Cha chan facail, cha dean casad,
 Dha 'n ith dadum, deur cha bhlais i,
 Bith och aice dol na leaba,
 'S b'fheard i acuinn thuaite.

Greasaibh duine dh' iarruidh liaich
 Dh' iarruidh liaich, dh' iarruidh liaich,
 Greasaibh duine dh' iarruidh liaich,
 Cha bhith 'n nighean buan dé.
 Mur teid thus ann gun teid mis 'ann
 Dh' iarruidh Clíofair 's luithin bruiche,
 Rud beag peapair 's barr na'm brisgein
 Beirear fud da uair dhi.

Comhairlin Duine Ghlic do mhac.

COMHAIRLE' a thug ormfa Brian,
 Gun mo chiall a bhi gu tais,
 Gun dol an cogadh no 'n fgleo,
 Mun' faoilinn teachd beo as.

Thug e orm comhairl' eile,
 'S ar leamfa nach i bu taire,
 Ge bu leam earras an Domhain,
 Gun a chuir ann comh-ard re m' nairé.

Cuimhnich sior-thathaich an Teampull,
 'S na cuir do theann-gheall san ea-coir,
 'S na tugadh ort or no beatha
 Mionnan eithich a thoirt ar eadail.

Ma chluinn thu faoin-sceul air fann,
 Na cuir do leath lamh na luib,
 Na bith na d' urruinn anns' a bhreig,
 Leig an sceul ud feachad uait.

Bith ceutfach macant air h eolas,
 'S na tog trogbhail air h ain-coil,

Na h abair gu 'n diult thu coir,
Na h ob is na h iarr onoir.

Bior na d' dhearn fein na faisg,
T easbhuidh re d' namhad na ruisg,
Faobhar sgine re t fheoil no h eist,
Beist nimhe do d' dheoin na duisg.

Na bi gu fracanta borb,
Na taghaill gun lorg an fruth,
'S na tigeadh amach as do bheul,
Aon ni thoillean duit fein guth.

Na dean tair air buirbidh fir,
'S na h ol balgum garbh a goil,
'N tra chi thu 'n ealtain gheur ghlan,
Saltair gu seamh feach a faigh.

Na bi ro mhor is na bi beag,
Air fal-ni na caith do chuid,
Air ghradh h oinich na tog troid
'S na h ob i ma 's eiginn duit.

Na bi cairifeach air fra
Na dean cnàid air duine bochd,
Na mol 's na dif-moil an dao
Na gu'm faighear faoi gun lochd.

A laoigh o 's leor h oige,
Na comhduich cuis chonnsoid,
Na ruisg le rabhladh do bhlagh,
Is na tog a' bhar gun ughdoir.

Comhairlin Chormaig do mhac.

An tus ga fbeachain, thubhairt e.

NUAIR a theid thu thigh an oil,
Tionntadh choir bonn os cionn,

Suidh

Suidh gu fomalt' air cuid chaich,
Di-mail is na pai' an leann.

Na d' theirig fan oìche 'mach,
Air eagal gu 'n glac thu fuachd,
Dean na bhias agad na d' leaba fein,
'S na cirich gu pris an fhuail.

Smachduich t athair na am,
Tuig nach fearr e na thu fein,
Aon fhocal air am bi blas,
Na leig a mach as a bheul.

Bi neo-fhiobhalta re mnaoi.
'S bi gu garbh re duine bochd,
Bi gu di-chuimhneach air t arm,
'S bi gu tla re dol an troid.

An Cormaig ceudna da rìreadh.

SEACHAIN caonag dhiomhidis,
Is ni e ciall a ghleithheadh dhuit.

Seachain a mhuintear mhi-ruineach,
Da'm biodh an teanga bhaobh-rathach,
Leis an ionnfa breug na fireantachd,
Mu'n toill e naire faoghalt duit.

Na bi striudhail frifealair, *
Ann tigh an oil ma thuiteas tu,
Gle teangaidh sheamhaidh fhicir ann,
Nach toill nair an cuideachd dhuit.

Dean taghall beag na'n companach,
O 's ol gu costach millteach dhoibh;
Bi ceart air cul gach aon duine,
'S cha 'n shead iad aon lochd innseadh ort.

P p

Na

* Doichiollach.

Na h innis-fe do d' chompanach,
Ann uaignaidheas d' uil' inntin,
Air eagal 's ma thig amh-ghar air,
Am feirg gu'n dean e innfeadh ort.

Thoir gaol do d' mhnaoi a rif-dich,
Ma 's ail leat gras * mu chomhair sin;
'S aon fhuil is fheoil 'nar diais sibh,
An fhad 's is beo air Domhain sibh.

Na bi bruineach an tigh mor;
Na bi faoith' reach air fean-fhear.

An onoir nach fhaigh thu ghna,
Na bi ga h iarraidh aon trá;
An fhailt bhruineach gun bhi buan,
Mur runnach an cuan ag fnamh.

Beannachd ort 's na cum an fhearg,
'S-na dean cealg air duine bochd,
Na bi dian ge d' robh ort dith,
Oir 's e Dia a bheir ni dhuit.

Thoir do chomhairle mu'n feach,
Air gach neach a bhios na feim;
An rud a dhi-moiteas tu 'chach
A fhambuil gu brath na dean fein.

Comhairle do chomhairlin Phoil,
Na d' theirig an spairn do d' dheoin;
Na dean sugradh riu sud,
O 's tric friogh air an fhior-bhruid.

Caoidh Oig-mhna ann deis a leannain a mharbhadh
le h Athair agus le Brathairin.

GE grianach an latha, o †
'S beag m' aighir 's is mor m' eiflein;

Mu

* Gradh: † Re bhi gabhail an rathaid o.

Mu mhac Dhughail Mhic Ruaraidh, o
 Cha ghluaisfeadh da fhear dheug e.
 Mu Mhac Dhughail, &c.

Re bhi cuimhneach mo leannain o
 Cha bu greannach air feil thu
 Re bhi cuimhneach, &c.

'S maith a thigeadh an t fuaineach,
 Ghlas uaine gu feur dhuit. *

Gur maith thigeadh balg dhuit o
 Agus calg a bhruic leith air.

Agus bogha do 'n iuair o
 Chuireadh siubhal fo shaighdibh.

Crios do leathar na'n aighin o
 Ceann leathann is deadh thaim air. †

Agus cloidheamh geur tharad o
 Neul fala o dheis air.

Mile malachd d' an bhuachaille
 Chaidh chuairteach na spreidhe,

Chaidh dhufgadh na'n abhac o,
 Roimh latha mu'n d' eirich.

'S ann am bealach a gharaidh o,
 Fhuair mo gradhs a cheud eislein.

'S i mo ghradh do chos lu-mhor o,
 A chaidh gu glun ann san fheidhe.

S ann an sin a bha triumir ort o
 Mu 'n d' fhuair thu riamh eirigh.

Truadh a Righ nach robh mis' anno
 'S tri fichead fear treabhach ;

P p 2.

Chuirin

* Air nachdar do leine.

† Air dheas'ghreadha.

Chuirin sgaoileadh na m' bhraithrin o,
'S dheanain àr air luchd m' eislein;

Mu'n do chuir iad t fhuil bhruite
Air urlar do chleibhe;

Mu'n robh fuil do chuirp chiurte
A ghaoil druthadh fo d' leine:

Gur diumach mi do m' mharhair o,
'S i naraich o m' cheil mi;

'S cha bhuigh' mi do m' athair o,
'S tric e gabhail droch sgeil orm.

Truadh nach mise bha 'n fason o,
No air Machair na beurla;

Mu'n do chuir mi riamh bac ort
Moch ma'duin is tu 'g eiridh.

R. J. A. 1786.
p 58.

Dearg Mac Deirg.

BHA fhios aig an Dearg gu'n robh mór ghradh aig a
mhnaoi dho; ghabh cuid fa laimh a dhearbhadh
dho nach robe a' treibh-dhireach, agus chum na
eriche-fin; chuir iad teachdair d'a h ionnfuidh, le cuid
eadach lan fola, a dh'innseadh dh'i gu do nharbhadh an
Dearg le Fìschullach. Air cluintin an sceil dhubhaich,
chum i an dan fo, ghabh i air a clairfich e, bhris a cridhe
agus chaochail i.

A N Dearg Mac Deirg gur mis a bhean;
Air an fhear nì 'n * d' fhidir lochd;
Nì 'm bheil faoi nach d'fhuair a leireadh †
'S truadh ata mi fein an nochd.

Dearg Mac Cholla † craobh d' an Tuir || X
Leis an feinnte gu ciuin cruit; .

* Sud am fear nach. † Leir. ‡ Mac cholla || An inil.

X *man coluth*
X *na neiril*

'S ionmhuinn aoidh air nach luidh fearg:
Chlaidheadh an Dearg leis a mhuc.

B' ionmhuinn t'zghaidh mhin-dearg mhor,
Bu deacair a cloth ann an cath
Sin is cridhe farfuing fial,
'S bu ghile na Ghrian a dhath.

*mas ri
B u g h e a l l a c h n o g r i n
a s d h a t h !*

Mac Cuinn * a Innis Da-bhi,
B'ionmhuinn Rìgh air son ar fealbh; †
Giolla gun ghaol bo no eich
Re am creich, ach claidheamh Dearg.

Ni 'n eitich e duine mu d' ni,
'S ni 'n d' iarr ni air neach fo 'n Ghrein:
Fear bu mho 's bu ghlaire dealbh;
Cha'n fhacas ann ach Dearg fein.

Ni'n d' iarr tha duine fa sheud,
Ni 'n d'rinn breug 's ni 'n d' fhidir lèchd;
'S niar mho dhiult thu comhrag arm
O neach 'gan robh an'm na chorp.

*dhiult Thu / mad
chuid*

'S mi nighean Laomuinn Mhic Roidh,
Dha 'n tric 'na phronnadh or air cheird; ‡
Ge b' iomadh ga m' iarruidh faoi
B'fhear leam bhi 'nam mhnaoi aig Dearg.

Gur mi nighean Athain fheinn
Leis am fiosaichteach gach dealbh;
O sgaradh mo cheud fhear uam
Cuirear mi fan uaigh le Dearg.

Sud a sheabhadh 's a dha choin,
Leis an do'lich || cron na fealg;
An tea leis am b' ionmhuinn an truir
Cuirear i nochd uir le Dearg.

x goit

Bla

* Print, picture. † Saogha'. ‡ B'ionnann 's Rìgh air son 's ar
fealbh. || Le ceard.

*Nor dhiult e duine mu ni
'S ni n' diar mi air neach f u i n' ghrein;
an ta bu mho' 's bu mhoith dealbh dhu
'S ni n' facas an ach Dearg fein.*

dir
10 cha bi me san (302) laoch a rianda
Bha mi ann tigh an rair, *
Dia an t sliabh sin Clinoc na learg,
'S biaidh mi ann an uaigh an nochd
Mu'n scarar mo chorp re Dearg.
S cha

Laoidh Laomuinn Mhic an Uaimh-fhir.

1 I S cian o sin a Thulach ard,
Gu facas air do bharr uair
A bhuigheann nach diultadh roimh neach,
Ge d' tha thu 'n diu gun teach gun tuar.

2 'S ann ortfa bhiodh Laomann mor
Mac Nuagh-fhir † a chlaoi gach treis,
Fear a chuir Alb fo aon chain,
Le spionna dha laimh 's a chleis

3 Acruineachd, a h airgiod 's a h or,
A h iafga geal, a feoil 's a fion,
A leuga logmhor is a maoin
Ghabhadh leis an laoch gun fhiach.

4 A ris thainig cairioll 's an Fhiann
Mac Righ Alba na'n sciath 'n oir;
Cha bu ladhaid thu sud mu d' rath
A thulach dhaite dhe a' ghlan fhuagh.

5 Bha finn ann cath niar thiom,
Nach do phill re aite cruaidh,
Gun easbhuidh faobhair no rainn,
Ge mor a bh'air ar ceinn do fhlugh.

6 Thainig Diarmad 's Caoilte cruaidh,
Fo 'n bhrataich euchdaich arm-ruaidh,
Le 'n eathaibh millteach gun dail
Bu dearg fochair an iomairaidh.

7 Thaing an ceathramh Cath d'ar Feinn,
Curaidh bu mhaith feim air tos,

Mac Suairne na loynachd dhe bhu
B' ionann sin air fionn's air daloh
Ghialla gan ghad bo na eachaibh
Re am cr'achach claidheamh Dheing!

* Gorta. † Cha bhi nif 's an laoch a riar.

An laoch nach tugadh briathar tais,
Iolunn bras Mac Mornai moir.

= 7,04

8 Naoi mic-fhichead Mornai moir
Thainig chugainn le 'n floigh mhear,
Naoi fichead sciath gharg ann gòil,
A dheangadh ceud gach aon fhear.

9 Thainig chugainn Faolan fial,
Deich ceud sciath is cloidheamh glas,
Goifridh do mhaithibh na'm Fiann,
Gu Dun-laomunn nan ciabh cas.

10 Glaifein connachdach na'n tonn
Choncas an cath trom ag teachd,
Fa choinne Feinn flathail Fiann
Gu Dun-laomunn na'n ciabh cas.

11 Thainig chugainn Galdui' mor
Agus Fiannachd Abarneachduinn,
Fa choinne Feinn flathail Fiann,
Gu Dun-laomunn na'n ciabh cas.

12 Thainig chugainn an deis noin
Cath Fheinn Mhic Cumhail Mhic Treunmhoir;
Gu 'm b' i sud an Toirc ghreadhnach
Fionn fein 's a lan teaghlach.

13 Thainig an Fhiann ghaolach gu mor,
Leis na glas laoich bu chruaidh neart;
Sluagh, fothrom is caitheim na'm Fiann,
Thainig sin, 's bu trom am feachd.

14 Bha fear rompa bu caoine gloir,
Gun easbhuidh fioda na faor-shroil,
Bhiodh air taobh deas an fhir mhoir
An cuifeir gasta an-mor.

15 Or gu pailt air na h earluinn
Air slios an laoich mhoir mheanmich

Chuige thionailcadh an Fhiann
As gach sliabh an ear 's an iar.

16 Bu lionar fin a bha finn ann
Lireach agus lann is fear.

17 Corr agus naoi mile Burc
Dh' iath finn iad mu Dhun na'n dos;
Raineadh finn Tulach na 'm blath
Ghabh finn tur is tamh is fois. X

18 Chuaidh finn fo 'n Ghil-ghreine
Seachd catha na gna Fheinne,
Fo 'n chrann chiuil bu mhath buaidh,
Foi 'n Reilin daite arm-ruaidh.

19 Chunnaic finn mu 'n cuairt d' an Dun
Comhlaoich re daoradh dluth fhleagh,
'S an laoch fuileach air an ceann,
'S cinnteach gu 'm bu fean a bhias. *

20 Dh'eirich Laomunn gu deas,
Air teachd oirne greis d'an lo,
'S iomadh lamh agus cos
A theafgadh leis agus ceann.

21 'S iomad fleagh a chorcradh leis,
'S lionar cneas sna chuir e lann,
Bu lionar draoifeach 'nar Feinn,
B' aillfidh creachdan fo laimh.

22 Dh'eirich Oscar an aignidh mhoir,
A chofgadh 'n fhir bha 'n gar dho;
Dhofan comhrag chaogad laoch
Niar dh'eitich an faoi sa chleo.

23 An t Oscar mor bras-bhuilleach
Fear a reubadh gach cath,
An tuil mhor gharbh ghafta,
Ur mhacan an ard-fhlath.

24 Mo mhac-fa bhudhaich an cnoc,
Le h Ofcarr a thuit an t aoidh,
'S ioma' reuba bha na chorp,
'S ioma' loit na dheas-thaobh.

25 Seachd ràthain do 'n Almhain uir
Ga leigheas ann cuirt na'n Gall,
'S cha dubairt Ofcarr aich no iòd,
Ge h ioma cnead a bha ann.

26 Is mise Oifain dea' mhac Fheinn,
Is ann rinn gu leigeadh e run;
An la sin bu mhor mo rath,
Bu mhi an dara cath air thus.

27 Beir mo bheannachd uam an nochd,
Beir m' anam bochd gu Dia;
Soruidh uam ad' chuideachd Fheinn;
Leinn a Thulach ard is cian.

Teanntach mor na Feinne.

1 **D**earmad fleadh gu'n d' rinn Fionn,
San Albhainn * re linn nan laoch,
Air cuid d'an Fheinn fhuas Druim-dearg,
Gun d' eirich am fearg 's am fraoch.

2 Ma dhibir sibh finn mu'n ol,
Thuirt Mao Ronain le gloir bhinn,
Bheirims agus Alde ùr
Breiteach bla'na re mur Fheinn.

3 Thog iad gu sciobalt an triall,
An cloidheamh 's an sciath d'an luing,
An diais fheinnidh, armaidh, fhial,
Gu Rìgh Lochlainn na'n frian fliom.

4 Bu Rìgh air Lochlainn fan uair,
Fear a bhuidhneadh buaidh gach blar,

Q q
* Albhain

Earragan

Kennedy
Verre 8

Earragan Mac Ainnir nan long,
Gu 'm bu mhaith a lann 's a lamh.

5 Muintearas bliana d' an Rìgh,
Tug an diais a b' fhearr dreach,
Mac Rìgh Conchair na'n sleagh geur,
Agus Ailde nach d' ear neach.

6 Thug Bann-rì'n Lochlann na'n fciath donn,
Trom ghaol trom 's cha b' ann gu deas,
Ba ilde greadhnach an fhuilt deing,
Is dh'fhalbh i an ceilg lois.

7 Ghluais i leis a leabai 'n Rìgh,
Sud an gnìomh mu'n doirtear fuil,
'S a dh' ionnfuidh Flaitheas na'm Fionn,
Thogadar an triall thair muir.

8 Chruinnich Rìgh Lochlainn a shluagh,
Cabhlach cruaidh a dh'fhas gu deas,
'S e dh'eirich re aon uair
Na naoi Rìghrin 's an sluagh leis.

9 Lochlainich a bhuidheann bhorb,
Is ro mhaith colg re dol am feim,
Thug iad am mienna ag triall
Nach pilleadh iad is Fiann nan diaidh.

10 Thogadar an Albaist ard,
Seach crìocha Eirinn nan colg teann,
'S ann Albain leathann na'm Fiann,
Thugadar an 'Triath air traidh.

11 Shuidhich iad am puible gu tingh,
Rìgh Lochlainn 's a shluagh nach tim,
Air an tulach a bha muigh,
Guairid o'n bhrughann raibh Fionn.

12 Teachdaireachd thainig gu Fionn,
Teachdaireachd chuir rinn gu truadh,

Comhrag dluth d' Fhiannaibh Fheinn,
Fhaotain air na gleinn mu thuath.

13 Thairg Fionn doibh cumha mor,
Do na sloigh a thain' ann cein,
Do Righ Lochlainn nam arm fean,
Far aon is a bhean fein.

14 Comhairle chinn aig Fionn
'S aig maithibh na Feinne gu leir,
Nighean righ na'n gabhtadh uap,
Thoir do Righ Lochlainn nan arm geur.

15 Ach Lochlainnich a bhuidheann bhorb,
Aig feabhas an colg is am mein,
Ni 'm b' zil leo cumha chunnaic grian,
'S an Fhiann fhagail na'n diaidh.

16 Ach Mun foghain leasta sin,
Thoir leat do bhean is dean rinn sith.

Farragan.

17 **C**HA d' thugainn-fe sith d' Ailde fein,
No mhathaibh na Feinne gu brath,
Ach Fionn fein a chuir fo 'm bhreth
Is a chreach a thoir gu traidh.

18 Cha 'tug thusa leat do neart,
Do bhrigh mo bhgachd-fa, thair fal,
Na chuireadh dhuit Fionn fo d' bhreth,
No na bheir a chreach gu traidh.

19 Fhreagair Ailde na'n comhrag cruaidh,
Sceul a thainig truadh dha fein,
Ceann mhic Neimhe 's mhic Lir
Madhar leis an dara beum.

20 Seachd fichead do mhaithibh ar Feinne,
 Agus Ailde fein air thus,
 Thuit sud le laimh Earrgain mhoir,
 Mu 'n deachaidh na sloigh ann dlus.

21 'S e labhair Fionn flath na'm buadh,
 'S e 'g amharc air sluagh Innse-fail,
 Co dheangas Earragan sa ghreis
 Mu 'n leigearaid leis ar tair ?

22 Do bhi freagradh sud aig Goll,
 An fonn bu deacair a chlaoidh,
 Deanamsa Earragan sa ghreis,
 Leagar eadrinn le'r cleas-luidh.

23 Cuimhnichibh cath feagarra Feinne,
 A Chlanna Morna 's mor cli
 A Chlanna Baoige na'n arm deas,
 Leigibh ris bhur dea-ghniomh.

24 Beir leat Oisfain is Diarmad donn,
 Fearr-chuth crom is Mac an Leigh,
 Ga d' dhionadh o bhuillibh an laoiob,
 Cuir diais air gach taobh mar sceith.

25 Buin leat cath feagarra na Feinne
 Nach d'fhidir ceum a thoirt air cul,
 Cuir sud air do' ghualain deas,
 Do shiol Chumhail nan cleas-ludh.

26 Ochd latha dhuinne gun tair
 Sior chuir air ais an t slogh,
 Ceann Rìgh Lochlainn na'n sciath donn
 Bhuighinn Goll an naodhamh lo.

27 Naoi fichead is mìle fonn
 Thuit sud le Garaidh 's le Goll,
 O na dh' eirich a Ghrian moch
 Gus an deachaidh i Sar anmoch.

28 Seachd ficead do chlannaibh Rìgh,
Ga 'm bu dual gaifg' is mor ghnìomh,
Thuit fud le Oisear an aigh
Is le Cairioll Corra-chnamh.

29 Mun' fear a chuaidh as o fhaobhar arm,
No 'n comhrag le maom do threig,
Do Rìgh Lochlainn no do fhluagh,
Cha deachaidh duine do thir fein.

30 Na'm faigheadh e co'throm na'n arm,
Earragan Mac Ainnir na'n arm glas,
'S an Albhuidh na'n abairt, air Triath,
Cha ghlactadh ach an Fhiann as.

31 Corr agus leath ar Fiann,
Thuit fud air an t sliabh mu dheas,
Ach na'n luadhimid a Ghrian,
Cha mho na ar trian thainig as,

32 Ach na'n luaidhimid ar Rìgh,
Cha mhnaoi is Triath fo bhron,
'S ge d' thainig d'ar maithibh as,
Cha d'rinn sinn ar leas san lo.

Na Bratichean. ☒

Manus Rìgh Lochlainn.

33 **G**E d' gheabhadh Rìgh Lochlainn fud,
Na bha mhaoin 's do sheuda 'n Eirinn,
Cha philleadh e fhluagh air ais,
Gus am biodh Eirinn uil' air earras.

OISSAIN.

34 Scaoil Fearghus a Bhratach o chrann,
Mar chomhar gu'n dhiult Rìgh Lochlainn cumha,
Ghluais an Fhiann ghaolach gu foill
Gus am biodh Eirinn uil' air earras.

Thainig

an equivalent for this is in Kennedy's
version of Manus Page 17 Verse 46. & 49
This has more and more begins

35 Thainig sluagh fairim chairim nan tonn,
 Thainig sud 's bu throm an fheachd ;
 Suil d'an tug Rìgh Lochlainn uaidh,
 Chunnaic e Bratach ag tidh'n amach,
 Agus gille gafta air a ceann,
 36 Air a lafadh do dh' òr Eireannach.

MANUS.

37 Cia i a Bhratachfa Fhìli dhuanach ;
 An i sud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich ?
 Chi mi gille gafta air a ceann,
 Is I fein ag togradh thair * sluaghadh.

FEARGHUS.

38 Cha 'n i sud ach an Liath-luineach, †
 Bratach Dhiarmuid o Duibhne,
 'N tra thigeadh an Fhìann nìl' amach,
 Ghabhadh an Liath-luineach toiseach.

MANUS.

39 Cia i a Bhratach-fa Fhìli dhuanach,
 An i sud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich ?
 Chi mi gille gafta air a ceann,
 Is i fein ag togradh thair sluaghadh.

FEARGHUS.

40 Cha 'n i sud ach an Aon-chofach † ruadh,
 Bratach Raine na 'm mor shluagh,
 Bratach leis an sgoiltcar ceinn
 'S le 'n doirtean fuil gu aobrauibh.

MANUS.

41 Cia i a Bhratach-fa Fhìli dhuanach,
 An i sud bratach Mhic Treun-bhuadhaich ?

Chi

* Ehan. † Leidreagh. ‡ Fhìann-chofach,

46 Hog son amach an
 dieff liumineach
 Bratach Dhiarmuid
 o Duibhne
 (Kennedy p. 17.)

Chi mi gille gafta air a ceann,
Is i fein ag togradh thair fluagh.

FEARGHUS.

42 Cha 'n i fud ach a Bhriachail Bhrochail,
Eratach Ghuill mhoir mhic Morna,
Nach d' thug traigh riamh air a h ais;
Gus 'n do chrith an talamh trom glas,
43 Gur h e bu fhuaimhneas d' an t frol bhuidhe,
'Toiseach teachd is deireadh falbh.

MANUS.

44 Cia i a Bhratach-fa Fhili dhunaich,
An i fud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich ?
Chi mi gille gafta air a ceann,
Is i fein ag togradh thair fluaghaidh.

FEARGHUS.

45 Cha'n i fud ach an Dubh-nimhe,
Bratach Chaoilte Mhic Reatha;
Air mheud d' am bitheadh fa chath,
Cha bhiodh iomradh ach air an Daibh-nimhe.

MANUS.

46 Cia i a Bhratach-fa Fhili dhunaich ?
An i fud Bratach Mhic Treun-bhuadhaich !
Agus gille gafta air a ceann,
's i lafaradh le h òr aoibhin.

FEARGHUS.

47 Cha 'n i fud ach an fguab-ghabhaidh,
Bratach Ofsair chrodha laidir,
Nuair a rigteadh cath na'n cliar
Cha b' fhiu a fiaraich ach an fguab-ghabhaidh.

Thog

OISSAIN.

48 Thog finn an Deo-ghreine * re crann,
 Bratach Fheinn bu teann fa chath,
 Lom-lan do chlochaibh an or
 'S cosmhuil gu 'm bu mhor a (meas) rath.

MANUS.

Saoilidh mi gu 'n thuit a bheinn.

FEARGHUS.

49 Is doilich dhuife na bheil ann,
 — Gath-greine Mhic Cumhail re crann,
 — Is maoi slabhraidh aiste fros
 50 Do 'n or bhuighe gun dall-sgiomh ;
 Agus naoi naoi lan ghaifgeach,
 Fo cheann na h uile slabhraidh,
 — Ag togairt air feadh do shluaigh,
 51 Mar chliath † traodhadh gu traidh
 Biaidh gair chatha ga d' iomain.

MANUS.

52 Breugach do bheul Fhili bheinn,
 'Trian na ta agam ann fo do shluagh
 Cha robh riamh agaibh-s' ann Eirinn.
 Ge beag leats' an Fhiann thearc-fa, ‡
 — Bheir thu do theann leim mu'n tig am feascar
 Roimh lanna glas, no ni thu d' aimhleas.

FIONN.

53 Cromaibh bhur ceinn fa chath,
 S deanadh gach fiath mar gheall.

OISSAIN.

54 Bu liona ceann ga mhaoladh,
 Ag us gualain ga shnaigheadh,

* A Ghile-ghreine. † Chliabh. ‡ Earrafsuidh-fe.

O eirigh Greine gu feascar.

Cha deach' o fhaobhar lann gu loingis,

Ach aon mhile do shluagh barr ;

55 Theich iad mar sarruth o bharruibh bheann,
Is finne san chath ga 'n iomain.

Bu lionmhor Fiannaidh agus fonn,

Agus curaidh bu throm troit ;

56 Ach samhail d' Oscar mo mhac-sa
Cha robh ca bhos no thall.

Seachd cathai do bharr an t sluaigh

Thuit sud le Oscar na 'm buadh,

57 'S an naonar mac a bh' aig Manus Ruadh.

Seachd fichead agus mile fonn

Thuit sud eadar Conan is Goll ;

Ach Mac Cumhaill 's a shluagh garg,

58 Mar chaor theine na 'm mor fhearg ;

Le shradagaibh diana cas,

Bha buille gach laoich ann sa ghreis

59 Fhad 's a mhair Lochlannaich ris.

Bas Ofsair.

Cha 'n abair mi mo thriath re m' cheol,

Ge b' oil le h Oifein e nochd

Oscar agus Cairbre calma',

Tradhar iad an Cath Ghabhra.

An t sleagh nimhe 's i 'n laimh Chairbre,

Gu'n croitheadh i re uair feirge ;

Deireadh am fiach ri * ghoimh,

Gur ann lea' mhairbheadh Oscar.

'S measa deireadh e ris fein,

Am fiach dubh mu mhi-cheill,

A chuigear ata sibh mu'n chlar

Ach fuil fir a bhith ga thachdadh.

Dh' fharai⁴ finn, a Rath † gun cheil,

Cuim an tacadh ar fuil fein ;

R r

* Thre. † Bhaobh.

Ciod

Ciod i ghiomh a th'air ar rosgaibh,
Nuair a choineamaid a chaol reachda ?

5

5 Gairidh am fiach moch am maireach
Air do ghrudhfa ann fan àr-fhaich,
Cuireadar do shuil * a gluc,
As e fin a thig a thuiread.

6

6 Is dearg an fhaobh fin ta thu nigheadh,
'S dearg an t aogas do bhi uirre,
Ach gus an d' thainig an diu',
An fhaobh fin cha b' olc a h inneal.

7

7 A Bhaobh a nigheas at t eadach,
Deansa dhuinne faisd'neachd cheudna,
An tuit aon duine dhiubh leinn,
No 'n d' theid finn uile do neo-ni ?

8

8 Marbhas leasta cuig ceud,
Is gonar leat an Rìgh fein,
Araon 's am fear a laghadh † dh'e,
Bhar faoghal uile gu'n d' thainig.

9

9 Na cluinneadh e thu Rosg Mac Ruaidh,
No duinne bhuineadh d' a shluagh,
Na cluinneadh an Fheinn thu nochd,
Mu 'm bith finn uile gun mheifnich.

10

10 An cuala sibhfe turus Fhinn,
Nuair ghluais e gu h Eirinn ?
Thainig an Cairbre sleaghach garg,
'S ghlac e Eirinn fo aon smachd.

11

11 Dh' fhalbh sinne le dian damhair
A lion d' an Fheinn as a bha finn,
Leagadh leinn ar feachd 's ar sluagh
An taobh mu thuabh do dh' Eirinn.

12

12 Chuireadh le Cairbre anuas
Fios air Oscar cruaidh na Feinne,

* A shuil. † Laoidheadh.

Dol a dh' ionnfuidh fleadh na Feinne,
'S gu faigheadh e cìs da reir fin.

12

Ghluais, o nach d' ob e namh,
An t Oiscar aluinn gu leachd an Rìgh,
Triachad fear treun dh' imich leis,
A fhreafdal d'a thoil 's da fheim.

13

Fhuair sinn onòir fhuair sinn biadh,
Mar a fhuair sinn roimhe riamh,
Bha sinn gu fughach as teach,
Maille re Cairbre fan Teamhraidh.

14

An la mu dheireadh d' an òl,
Thuir Cairbre le guth mòr,
Iomlaid ceinn fleagha b' ail leam uait,
Oscair dhuinn na h Albhainn.

15

Creud an iomlaid ceinn a bhiodh ort,
A Chairbre ruaidh na'n Long-phort?
'S tric bu leat mi fein 's mo fhleagh,
Ann latha catha agus comhraig.

16

Cha b' uileor leamfa cis no cain,
No aon feoid a bhiodh na'r tir,
Cha b' uileor leam re m' linn a bhos,
Gach feoid a dh' iarrain gu 'm faighinn.

17

Cha 'n 'eil òr no earras gu fìor,
A dh' iarradh oirne an rìgh,
Gun tair gun tailceas duinn d'è,
Nach bu leatfa Fhighearnas.

18

Ach malairt cinn gun mhalairt crainn
B' ea-corach fud iarraidh oirn,
'S e 'm fath mu 'n iarradh tu oirn e,
Mise a bhith gun Fhiann gun athair.

19

Ge do bhiodh an Fhiann is t athair,
Co maith 's a bha iad riamh na 'm beatha.

20 Cha b' uileor leamsa re m' linn,
Gach feud a dh' iarrain gu 'm faighinn.

21

21 Na 'm biodh an Fhiann agus m' athair,
Co maith 's a bha iad na'm beatha,
Is teann ar am faigheadh tu finn
Leud do thaighe an Eirinn.

22

22 Lion fuarachd na laoich làn,
Re clàistín na h iomar-bhaidh,
Bha briathra garbha leath mar leath
Eadar an Cairbre 's an t Oskar.

23

23 Bheirin-fe briathar buan,
'S e thubhairt an Cairbre ruadh,
An t fleagh fin ata na d' laimh
Gur h ann innte tha do luath-bhas.

24

Briathar buan fin briathar buan,
A bheireadh an Cairbre ruadh
Gu'n cuireadh e fleagh nan seach fiong,
Eadar airne agus imleag.

25

24 Briathar eil' ann aghaidh fin,
Bheireadh an t Oskar calma,
Gu'n cuireadh e fleagh nan naoi fiong,
Mu chuma' fhuilt agus eadain.

26

25 Briathar buan fin briathar buan,
A bheireadh an Cairbre ruadh,
Gu 'n d' thugadh e fealg agus creach
A h Albainn an la 'r na mhaireach.

27

26 Briathar eil' an aghaidh fin,
Bheireadh an t Oskar calma
Gu'n d' thugadh e fealg agus creach
Do dh' Albainn an la 'r mhaireach.

28

27 Bha n oiche fin duinne gu'n chabhair,
Bha n ois a lings mu'n amhainn,

Bha doirlinn leath mar leath
Bha doirlinn mhor eadar-inn.

29

Chualas Olla le guth tiom,
Air chlairfich bhinn ag tuireadh bais;
Dh' eirich Oscar am feirg
Is ghlac e airm na dhornaibh aigh.

28

30

Dh' eirich finn an la 'r na mhaireach,
Ar fluagh uil' ann fin na bha dh'inn,
Thogadh fealg agus creach leinn,
Gu'n fhiairaich do Righ Eirinn.

29

x Thogadh fealg agus creach leinn, |
x Gu'n fhiairaich do Righ Eirinn. |

31

Mharbh finn Righ Luthaidh na'n lann,
Laoch fuileach le faobhar arm,
Thog finn creach re sliabh Goill,
Gu luath lois gearnach lu'-mhor.

29

32

An uair a rainig finn ann
Beallach cumhaing an caoil-ghleann,
'S ann a bhlo dh an Cairbre ard,
Ag lonmaireachd ag teachd na 'r co-dhail.

30

33

Cuig fichead Gaidheal garg,
Thainig o 'n tir fhuair ghairbh *
Thuit sud le laimh Oiscair thall,
'S mosgladh re Righ Eirinn.

31

34

Seachd fichead do Chlannaibh Righ,
Bu mhor gaisg agus gnìomh:
Thuit sud le laimh Oiscair thall,
'S e mosgladh re Righ Eirinn.

38

37

Mungan Mac Seirc a bha 'n naimh,
A chuimhriceadh ceud cloidheamh glas,
Thuit sud le laimh Oiscair thall,
'S e mosgladh re Righ Eirinn.

37

Cuig

* Cuig fichead Albannach ard,
Thainig thair muir chairginich ghairbh,

34 Cuig fichead fear cloidheamh glais,
Nach deach' aon cheim riamh air ais;
Thuit sud le laimh Oscair thall,
'S e mosgladh re rìgh Firinn.

32 Cuig fichead fear bogha,
A thainig air Cairbre d'a chobhair;
Thuit sud le laimh Oscair thall,
'S e mosgladh re Rìgh Eirinn.

33 Seachd fichead do dh' fhearaibh feachd,
A thainig a tir an t sneachd;
Thuit sud le laimh Oscair thall,
'S e mosgladh re Rìgh Eirinn.

39
x Cuig fichead Cairbre ruadh,
x Bha cos'lach re Cairbre an t fluaigh;
x Thuid sud le laimh Oscair thall,
x 'S e mosgladh re Rìgh Eirinn.

38 A chuigear a b' fhaigse d' an Rìgh,
D' am bu dual gaisg' is gnìomh;
Thuit sud le laimh Oscair thall,
'S e mosgladh re Rìgh Eirinn.

39 Nuair chunnaic an Cairbre ruadh,
Oscar ag snoigheadh an t fluaigh,
A chraoiseach nimhe bha na laimh
Gu'n do leig e i na cho-dhail.

40 Thuit Oscar air a ghlun deas,
'S an t fleagh nimhe troimh a chneas,
Thug e urchaire eile nunn,
is mharbhadh leis Rìgh nah Eirinn.

41 Eirich Art is glac do chloidh eamh,
Is feafamh ann aite t athar,
Is ma gheabh thu do dhiol saoghail,
Saoilidh mi gur mac rìgh thu.

⁴⁴
Thug e urchair eile 'n airde,
Ar leinne gu 'm bu leoir a h airde
Leagadh leis aig meud a chuimsfeadh
Art mac Cairbre air an ath urchair.

42

⁴⁵
Chuir iad chum an Rìgh mu cheap,
Sluagh Chairbre bu gharbh gleac,
Los gu 'm buidh' nte leo buaidh laraich,
Air faicin doibh Ofsair gu craiteach.

43

⁴⁶
Thog e leacog chonart chruaidh,
Bharr na talmhainn taobh-ruaidh,
Bhris e 'n Cath-bharra mu'n cheap,
Gnìomh mu dheireadh mo dheadh mhic.

44

⁴⁷
Togaibh libh mi noife Fhiann
Nìor thog sibh mi roimhe riamh,
Thugaibh mi gu tulaich ghlain,
Ach gu 'm buin sibh diom an t'eadach.

45

⁴⁸
Chualas aig traidh mu Thuath
Eimheach sluagh is fadhar arm',
Chlìsg ar gaisgich gu luath,
Mu 'n raibh ofcar fadhafd marbh.

46

⁴⁹
Marbh'-afg ort a mhic na buaidhe
Nì thu breug an darna h uair dhuinn,
Loingis mo shean-athar * ata ann
'S iad ag teachd le cabhair chugainn.

47

⁵⁰
Bheanniuch finn uile do Fhionn,
Ge ta cha do bheanniuch dhuinn,
Gus an d' thainig e tulach nan deur
Far an robh ofcar na'n arm geur.

48

⁵¹
'S meafa mhic a bhiodh † tu dh'e
Iatha catha sin Beinn-eadain,
Shnamha na corran throimh d' chneas
'S i mo lamhfa rinn do leigheas.

49

* Shean-'ar.

† Bhi.

Mo leigheas cha 'n 'eil am fath, *
 'S cha mho nithear e gu brath ;
 50 Chuir Cairbre fluagh na'n feachd fiong
 Eadar m' airnin agus m' imleog.

53
 Chuir mise fleagh na'n naoi fiong,
 Mu chuma fhuilt agus eadain,
 51 'S na'n rigeadh mo dhuirn a chneas, |
 Cha deanadh aon leigh a leigheas.

54
 'S meafa mhic a bhiodh tu dh'e
 52 Latha catha fin duindealgainn
 Shnamhadh na geoidh throimh d' chneas,
 Is i mo lamhfa rinn do leigheas.

55
 Mo leigheas cha 'n 'eil am fath,
 53 S cha mho dheantar e gu brath,
 An gath domhainn am thaobh deas,
 Cha dual do leigh a leigheas.

56
 Sin an uair a chaoidh Fionn,
 Air an tulaich os ar cionn,
 57 Shruthadh na deoir fios o rosgaibh,
 Thiontadh e reinn a chulthaobh.

58
 'Mo laogh fein thu, laogh mo laogh
 Beanabh mo leinibh ghil chaoibh,
 59 Mo chridhe leimnich mar lon,
 Glu a bhrath cha 'n circh Oskar.

60
 'S truadh nach mise thuiteadh ann
 An Cath Ghabhradh, gníomh nach gann,
 61 Is thusa an Ear 's an Iar,
 A bhi roimh na Fiannaidh Ofsair'.

62
 Cha d'fhidir duine roimhe riamh,
 63 Gur cridhe feola bha 'm chliabh,
 Ach cridhe do chuimhne cuir
 Ar a chumhdachadh le fraillinn.

Donnalach

Donnalaidh nà'n con r'e m' thuibh,
 agus beuraich nà'n sean laoch,
 'S g'ul a Phannais cuoidh mu'n seach
 gur e' Suradom each chridh' a'.

61 ~~60~~

Thug sinn leinn a t' Oscar aluinn,
 air ghuailibh, air sleaghaibh arda,
 Thug sinn as comchara grunn
 gur and' thainig sinn legh Fheinn.

62 ~~61~~

Cha chaoineadh Bean a mac fein,
 Cha chaoineadh fear a bhrathair Cuoin
 Cia lion's a bha sin mu'n teach,
 Aha sinn uil' caoineadh bseair -

63 ~~62~~

Bas Oseair a chrack mo chridh',
 Triath fear Eirinn's mor d'ar di;
 Cait am fias riannh te d'linn
 Fear co cruidh air chul lainn?

64 ~~63~~

M'urchair Fionn d'e crith is grain,
 on latha sin gu la brath;
 Cha ghabhadh is cha b' fheirde leis
 Trian d'an bheathu ge d'abrainn.

CRIOCH.

copied from
 Stokes' copy
 October 25th
 1871.
 J. H. Campbell

Notes Oct 24. 1871. . I have not copied the
whole because I have another copy at
my house in Sweden. I have only copied
that which I may want to use - the
Fenian stuff. - It is all here now -
J. Campbell.

AN

323

to

CLAR-INNSEADH .

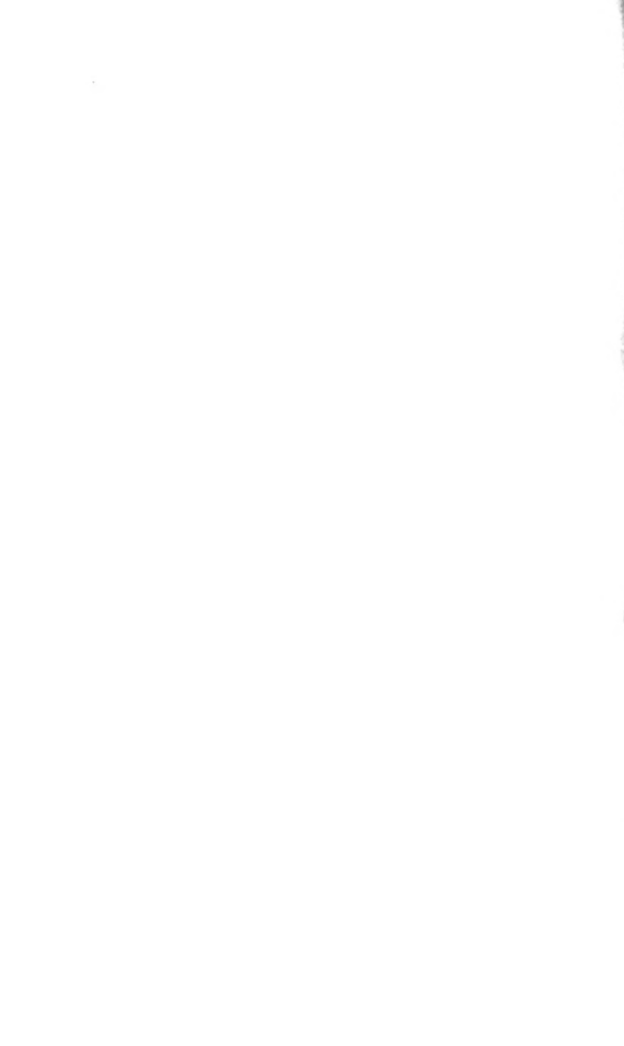
326.

W. H. A. ...

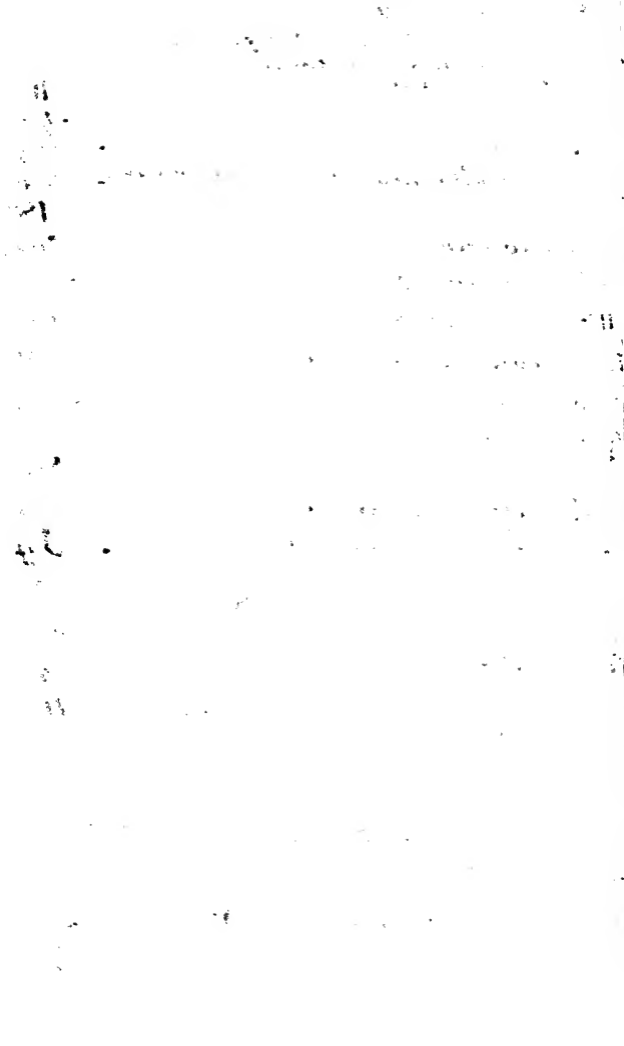

Chronological index as made out from
 internal evidence Octo 21. 1871 — It
 needs revision and consideration.

3	1. Saireadh. risein —————	11
15	2 man. Mharbhadh. Bruen. ? —————	170
6	3. Smithy. —————	233
7	4 a Mhuileartach. <u>Cath Bheinn Caclain.</u>	250
8	5 Manus	188.
14	6. Luaman. —————	302.
10	7 Maiden ? —————	35
11	8 Cath. Righ. Seiche —————	162
12	9. Conn mac an Deirge ? —————	39
13	10. Prousi y Gole —————	34
9	11. Prvagen —————	305
9	12. 7. Stanelavels —————	309.
17	13. Death y Diasmaid —————	284
16	14 Fionns aelria to osgur. —————	394
15	15 - Death y osgur. } <u>last battle</u>	313
14	16. Marth Rann osgur) —————	167.
2	17 Death y Conlacha mac Cathallin	24.
1	18 Cath. Kellin's sword —————	211
4	19. Fraweh. —————	107
3	20. Clann Uisnich —————	260
20	21. Deary mac Chionn mac an Deirge ?	301.
21	22 Mulvina's dream. (ah dead) —————	210
22	23 ditto. osgur's ghost —————	29.
23	24. Mordeubh. new names. —————	1

Reference made October 13. 1871

Fenian stuff, at Ennis -

	Pare	
1. Mordabh _____	1	
2. Suirleadh oisein. _____	11	X
3. Manus. _____	18	X
4. Teutag Carluach. _____	24	Φ
5. Madrinus dream _____	29	0
6. Briathuras Fhinn _____	34	X
7. Air Gole Mac Moona _____	35	X
8. Dan na Inghin _____	35	X
9. Conn mac an Deiry _____	39	X
10. Fraoch. _____	107	Φ
11. Cate Righ. Saecha _____	162	X
12. Maobh Donn Osguin -	167	X
13. Mar Wharbhada. Bran	170	X
14. Mabaline's Brughadur -	210	0
15. Claidheamh. Gubthllei -	211	Φ
16. The smiddy _____	233	X
17. The Macreavels. _____	250	X
19. Clann Uisnich. _____	260	X
20. Bas O'hausauid _____	284	X
21. Deary. Mac Deiry. _____	300	
22. Leavelle. Leominin &c -	302	X
23. Deanntach Mon na Fcime.	305	X
Flags.		X
24. Bus Oscan -	513	X

